

ถ้ำที่น่าสนใจ ในเมืองไทย

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดสังคมศึกษา

ถ้ำที่น่าสนใจในเมืองไทย

ประโยคประถมศึกษา

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาสังคมศึกษาเรื่อง ถิ่นที่น่า
สนใจในเมืองไทย เพื่อใช้สำหรับชั้นประถมศึกษา ชั้น กระทรวงศึกษาธิการ
ได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๑๘

(นายสาโรช บัวศรี)

รองปลัดกระทรวงปฎิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กรมวิชาการได้พิจารณาเห็นว่า ความรู้ทางด้านสังคมศึกษานั้นกว้างขวางมาก แต่หนังสือเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ยังมีอยู่น้อย จึงได้เสนอกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดสังคมศึกษาขึ้น ประกอบด้วยบุคคลตามรายชื่อต่อไปนี้

๑. นางผอูน สุวรรณาวัน
๒. นางคณิตา เลขะกุล
๓. นางจินนาภา สัตบุตร์
๔. นางมาลีนี้ สุวรรณ
๕. นายทวี मुखระโกษา
๖. นางอรุณี สังฆะสาโรช
๗. นางสาวปราณี หัตถ์ถนัด
๘. นายบรรเทา กิตติศักดิ์
๙. นางสาวทิพวรรณ สุวรรณเวหา
๑๐. นางประไพพรรณ โกศัยสุนทร

สำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ถิ่นที่น่าสนใจในเมืองไทย นี้ นายฉันท สุวรรณะภณย์ เป็นผู้เรียบเรียง นายตรี อมาตยกุล เป็นผู้ตรวจ กรมวิชาการ จัดพิมพ์ขึ้นใช้ในระดับประถมศึกษา ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้รับความเอื้อเฟื้อจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) และ นิตยสารสกุลไทย รายสัปดาห์ ในเรื่องรูปภาพประกอบเรื่องเป็นอย่างดี กรมวิชาการขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความร่วมมือครั้งนี้

หนังสือเรื่อง ถิ่นที่น่าสนใจในเมืองไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจในระดับประโยคประถมศึกษาสนใจใคร่รู้มาก จึงหวังว่าจะเป็นประโยชน์และช่วยส่งเสริมความรู้ทางสังคมศึกษาแก่นักเรียนในระดับนี้ได้เป็นอย่างดี

สารบาญ

	หน้า
การเที่ยวชมถ้ำ	๑
ถ้ำที่น่าสนใจในภาคกลาง	
ถ้ำเขาวง	จังหวัดระยอง ๓
ถ้ำศรีวิไล	จังหวัดสระบุรี ๙
ถ้ำพุทธสุโขทองวิมานแก้ว	" ๑๔
ถ้ำพระโพธิสัตว์	" ๑๖
ถ้ำพระธรรมทัศน์	" ๒๐
ถ้ำประทุน	" ๒๓
ถ้ำกินนร	" ๒๖
ถ้ำชาละวัน	" ๒๗
ถ้ำระมั่ง	" ๒๙
ถ้ำวิมานจักรี	" ๓๐
ถ้ำมหาสนุก	" ๓๒
ถ้ำฤๅษีสมบัติ	จังหวัดเพชรบูรณ์ ๓๔
ถ้ำบ่อยา	จังหวัดนครสวรรค์ ๓๗
ถ้ำเขาสูง	จังหวัดราชบุรี ๔๒
ถ้ำฤๅษี	" ๔๓
ถ้ำจอมพล	" ๔๖
ถ้ำเขาบิน	" ๔๙
ถ้ำสาริกา	" ๕๑
ถ้ำเขาหลวง	จังหวัดเพชรบุรี ๕๕
ถ้ำเขابันไดอิฐ	" ๕๙

ถ้ามังกรทอง	จังหวัดกาญจนบุรี	หน้า ๖๒
ถ้ามะเกลือ	"	๖๖
ถ้ำพลโยธิน	"	๗๐
ถ้ำพระ	"	๗๖
ถ้ำวังตะเคียน (ไทรน้อย)	"	๗๘
ถ้ำขุนไกร	"	๘๓
ถ้ำแก่งละว้า	"	๘๖
ถ้ำดาวดิงส์	"	๙๒
ถ้ำธารลอดน้อย—ใหญ่	"	๙๖
ถ้ำพระธาตุ (คุลิตเทวัญ)	"	๑๐๒
ถ้ำเขาปฐวิ	จังหวัดอุทัยธานี	๑๐๖
ถ้ำเขาตะพาน	"	๑๐๙
ถ้ำเขาพญาพายเรือ	"	๑๑๒
ถ้ำที่น่าสนใจในภาคเหนือ		
ถ้ำผานางคอย	จังหวัดแพร่	๑๑๖
ถ้ำผาคูบ	จังหวัดน่าน	๑๒๒
ถ้ำพระ	"	๑๒๓
ถ้ำบ่อน้ำทิพย์	"	๑๒๔
ถ้ำผาไท	จังหวัดลำปาง	๑๒๖
ถ้ำเชียงดาว	จังหวัดเชียงใหม่	๑๓๐
ถ้ำป่อมถ้ำปลา	จังหวัดเชียงราย	๑๓๖
ถ้ำปลา	จังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๓๙
ถ้ำที่น่าสนใจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ถ้ำผาพวง	จังหวัดขอนแก่น	๑๔๓
ถ้ำผาปู่	จังหวัดเลย	๑๔๕
ถ้ำกลองเพล	จังหวัดอุดรธานี	๑๔๙

ถ้าน่าสนใจในภาคใต้

หน้า

ถ้ายะนาค	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๑๕๒
ถ้ายะนาค	"	๑๕๔
ถ้ายะนาค	"	๑๖๒
ถ้ายะนาค	"	๑๖๔
ถ้ายะนาค	"	๑๗๒
ถ้ายะนาค	"	๑๗๖
ถ้ายะนาค	"	๑๗๘
ถ้ายะนาค	จังหวัดชุมพร	๑๘๐
ถ้ายะนาค	"	๑๘๔
ถ้ายะนาค	"	๑๘๗
ถ้ายะนาค	จังหวัดระนอง	๑๙๑
ถ้ายะนาค	จังหวัดกระบี่	๑๙๕
ถ้ายะนาค	จังหวัดพังงา	๑๙๘
ถ้ายะนาค	"	๒๐๓
ถ้ายะนาค	"	๒๐๕
ถ้ายะนาค	"	๒๐๘
ถ้ายะนาค	"	๒๑๐
ถ้ายะนาค	"	๒๑๑
ถ้ายะนาค	"	๒๑๔
ถ้ายะนาค	จังหวัดตรัง	๒๑๕
ถ้ายะนาค	จังหวัดพัทลุง	๒๒๑
ถ้ายะนาค	"	๒๒๔
ถ้ายะนาค	จังหวัดยะลา	๒๑๕
ถ้ายะนาค		๒๒๙

การเที่ยวชมถ้ำ

การท่องเที่ยวทัศนศึกษาไปตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นการทัศนอาจรที่เพิ่มพูนประสบการณ์ของคนทุกวัย นอกจากได้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี และสังคมมนุษย์แล้ว ยังทำให้ร่างกายและจิตใจเข้มแข็ง เพิ่มพละนาามย์ให้สมบูรณ์ ทั้งเป็นการผ่อนคลายประสาทที่ได้ตรากตรำธุรกิจการงานหรือการศึกษามาตลอดสัปดาห์ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติภารกิจหรือศึกษาในวันต่อ ๆ ไปด้วยดี

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งพระองค์ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จตรวจราชการตามหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วเมืองไทย เพื่อส่งเสริมในส่วนพัฒนาที่ดี และนำสิ่งบกพร่องมาคิดแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้น พระองค์ท่านได้ทรงพระนิพนธ์เรื่อง “อธิบายถึงเรื่องท่องเที่ยว” แสดงถึงคุณประโยชน์ในการท่องเที่ยวไว้ แม้จะเป็นเวลานานมาหลายสิบปีแล้วก็ตาม บทพระนิพนธ์นี้ก็ยังทันสมัยอยู่ตลอดกาล

ใจความสำคัญในบทพระนิพนธ์สรุปได้ว่า การท่องเที่ยววนั้นเป็นการเที่ยวไปต่างบ้านต่างเมือง มิใช่เที่ยวเสเพลหรือเที่ยวหลบกัันผู้ใหญ่ใช้งาน ประโยชน์การเที่ยวมี ๒ ประการ คือ ได้ความสุขสำราญ และได้ความรู้

ความสุขสำราญคือ ได้ออกพ้นจากที่จ่อแจ ได้รับอากาศบริสุทธิ์ เช่น คนไข้ได้แปรสถานที่ตากอากาศบ้างตามสมควร หมอก็ยอมถือว่าเป็นทางที่หายได้เร็ว แม้คนธรรมดาที่ไม่เจ็บไข้ เมื่อละการงานออกไปเที่ยวเป็นครั้งคราวก็ยอมขึ้นบานสำราญใจ กลับมาตั้งหน้าทำงานได้แข็งแรงดีกว่าเก่า

ได้ความรู้คือ การใด ๆ ที่คนเราอยากรู้นั้นอาศัยเหตุ ๓ อย่าง ๑. รู้ได้โดยรู้สึก
เอง ได้เห็น ได้ยิน และได้สัมผัสสัมผัส ๒. รู้ได้โดยความรู้สึกของผู้อื่น ได้ฟัง หรือ
ได้อ่านบทความที่ผู้อื่นได้ประสมมาแล้วมาพรรณนาเป็นอักษร ๓. รู้ได้ด้วยการตรិตรอง
ด้วยสติปัญญาที่ต้องอาศัยความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งในสองอย่างทีกล่ามาแล้ว

การเที่ยวทัศนศึกษามีหลายแบบ เที่ยวชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ
สถาน การพัฒนาท้องถิ่น เที่ยวชมธรรมชาติป่าเขาและลำธารที่เป็นธรรมชาติ การ
เที่ยวชมธรรมชาติที่ได้รสสมบูรณ์คือ การเที่ยวชมถ้ำต่าง ๆ พร้อมกับชมป่า ชมเขา
ชมธารน้ำไปด้วย

การชมถ้ำนั้น แต่ละถ้ำของแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความสวยงาม ใหญ่และเล็กแตกต่างกัน
จะนำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้ ควรที่จะทำใจเป็นกลางให้เข้าใจในธรรมชาติในสภาพ
เฉพาะของท้องถิ่นนั้น จะทำให้เกิดความเพลิดเพลินเจริญใจยิ่งขึ้น

อนึ่งเมื่อเราได้รับความเพลิดเพลินแล้ว ย่อมจะเกิดมีใจชื่นชมรักและห่วงแหน
ธรรมชาติอันสวยงามยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาตินี้ให้คงทนถาวร
อยู่คู่แผ่นดินไทยไว้ ฉะนั้นจึงไม่ควรที่ผู้ชมจะทำลายธรรมชาตินี้เสียด้วยการหักปลาย-
หินย่อย หรือสลักขีดเขียนชื่อ หรือทำให้ความงามเสียไปด้วยประการใดก็ดี เราควรช่วยกัน
รักษานอมสมบัติธรรมชาติของประเทศชาติ เพื่ออนุชนและคนรุ่นหลังจะได้ชมได้ศึกษา
ต่อไป

ในประเทศไทยมีจังหวัดที่มีภูเขาใหญ่น้อยอยู่แถบภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก
ออกเฉียงเหนือ ตลอดถึงภาคใต้ ซึ่งแทบทุกแห่งมีถ้ำใหญ่น้อยอยู่ทั่วไป ทั้งที่สำรวจพบ
และทางคมนาคมสะดวก และที่ยังไม่พบในป่าเขายังเป็นอันมาก

หนังสือนี้ได้แนะนำให้ไปชมถ้ำต่าง ๆ ที่สำรวจพบและมีประชาชนไปชมโดยทางรถ
หรือทางเรือที่สะดวกแล้ว พร้อมทั้งมีประวัติโดยย่อให้พอทราบความเป็นมาของถ้ำบางถ้ำ
เพื่อประโยชน์ใช้เป็นคู่มือแนะนำเที่ยวถ้ำที่ควรชม

ทิวเขาวง จังหวัดระยอง

ถ้ำเขาวง

ถ้ำเขาวง ตั้งอยู่บนเขาวง มีหลายสิบถ้ำติดต่อกันและทะลุถึงกัน อยู่ในท้องที่ตำบล
กองดิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ห่างจากตัวอำเภอไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ
ประมาณ ๒๙ กิโลเมตร

การเดินทางไปชมถ้ำเขาวงไปได้โดยทางรถยนต์ จากกรุงเทพมหานครไปตามทาง
หลวงหมายเลข ๓ (ถนนสุขุมวิท) ถึงจังหวัดระยอง ๒๒๐ กิโลเมตร ถ้าไปจากกรุงเทพฯ
เลี้ยวเข้าถนนสายบางนา—ตราด จะย่นระยะทางได้หลายสิบกิโลเมตร

ถึงจังหวัดระยองแล้วเดินทางต่อผ่านอำเภอแกลงที่หลักกิโลเมตรที่ ๒๖๙ และต่อไป
อีกราว ๑๗ กิโลเมตร ถึงหลักกิโลเมตรที่ ๒๘๖ ตลาดตำบลกองดินแยกซ้ายเข้าทาง
ชนบทสู่เขาวง ๑๒ กิโลเมตร หรือไม่เข้าทางนี้จะเลยต่อไปอีก ๒ กิโลเมตรถึงหลักกิโลเมตร

มองจากภายในถ้ำพระ เขาวง จังหวัดระยอง

ในภูเขาถ้ำนี้มีถ้ำอยู่มากมาย เช่น ถ้ำปลา ถ้ำน้ำ ถ้ำเต่า ถ้ำจระเข้ ถ้ำชาละวัน ถ้ำพระ ถ้ำแท่น ถ้ำไกรทอง ถ้ำวิมาลา ถ้ำละคร ถ้ำขุนโจร ถ้ำสระสงระ ถ้ำมัทรี ถ้ำห้วยอีโรย ฯลฯ ทุกถ้ำมีมูลค้างคาวซึ่งนำมาใช้เป็นปุ๋ยได้อย่างดี

แจ้งความประสงค์ขอเข้าชมถ้ำต่อเจ้าอาวาสแล้ว ท่านจะให้คนนำทาง ๒-๓ คน พร้อมด้วยตะเกียงเจ้าพายุที่ต้องใช้ในถ้ำบางถ้ำ

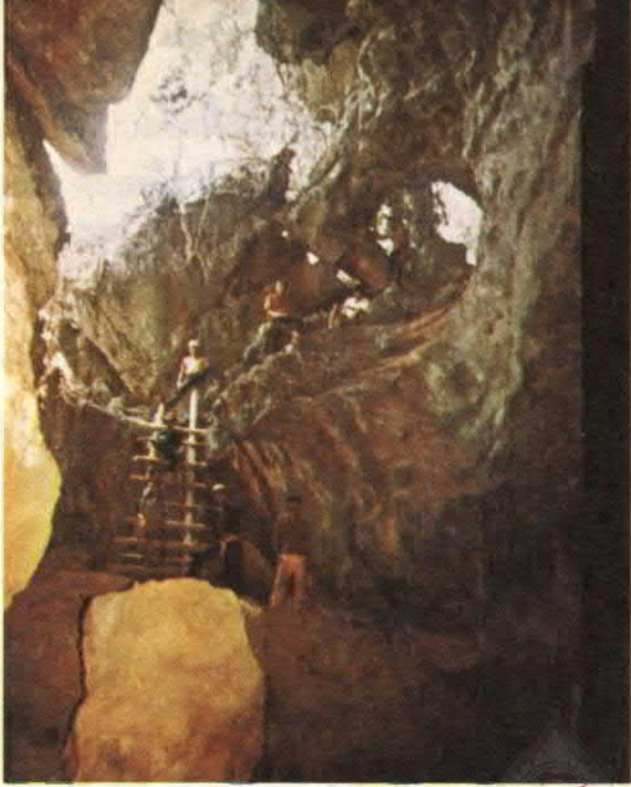
การเดินทางและปั่นจักรยานชมถ้ำต่าง ๆ ติดต่อกันรวดเดียว ใช้เวลาไม่ต่ำกว่าสองชั่วโมง ชมได้ประมาณ ๗-๘ ถ้ำ

ออกจากศาลาเดินไปถึงลำธารหน้าผา ริมลำธารมีโต๊ะและม้านั่งได้ร่มไม้ ลงเดินลุยข้ามลำธารต้นไปสู่ถ้ำแรก คือ

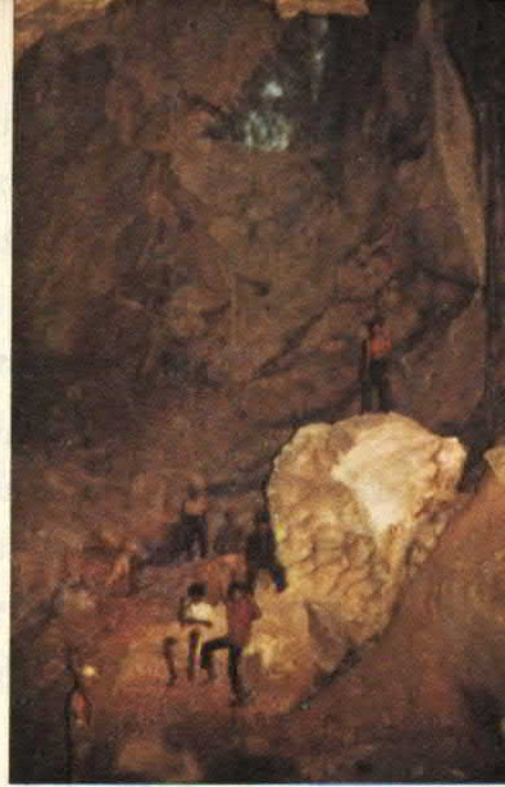
ถ้ำพระ เป็นถ้ำเล็กต้น ๆ ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดย่อมพร้อมด้วยที่บูชาและโถงน้ำมันต์

ที่ ๒๘๘ ตลาดตำบลนายายอาม อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีทางแยกซ้ายเข้าไปเขาวง ๑๐ กิโลเมตร ผ่านป่าละเมาะและไร่พืชผล เบื้องหน้ามองเห็นเขาวงอยู่ทางซ้ายมือ เลี้ยวซ้ายเข้าไปเชิงหน้าผาเขาวง เป็นบริเวณวัดเขาวงกต รุจีวงศาราม อยู่เชิงผา บริเวณร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่น้อย มีศาลาการเปรียญกุฏิสงฆ์และเรือนไม้ขนาดเล็กเรียงรายหลายหลัง เป็นที่สำหรับบำเพ็ญศีลสมาธิปัญญา ใกล้วัดมีโรงเรียนวัดเขาวงและหมู่บ้านชาวสวนชาวไร่หลายสิบหลังคาเรือน

เขาวงสูง ๑๘๖ เมตร มีหลายยอดต่อเนื่องกันเป็นเทือกยาวโอบล้อม ที่ราบอยู่กลางเป็นป่าไม้เบญจพรรณ ลักษณะภูเขาคล้ายเกือกม้า จึงมีชื่อว่า เขาวง

ถ้ำละคร ของถ้ำเขาวง จังหวัดระยอง

ถ้ำไทรย้อย ของถ้ำเขาวง

ออกจากถ้ำพระเดินเลี้ยวซ้ายเลียบลำธารเชิงผาไปเล็กน้อย ปีนขึ้นตามโขดหินใหญ่น้อยถึงถ้ำโบสถ์

ถ้ำโบสถ์ เป็นถ้ำโถงเล็ก ๆ มีชอกมีดลึกเข้าไป เพดานสูงโค้งกลมครอบคลุมคล้ายหลังคาโบสถ์

ออกจากถ้ำโบสถ์เดินเลียบไหล่เขาและลำธารผ่านป่ารกไปด้วยต้นหวายและอื่น ๆ ทางทิศเหนือ ข้ามโขดหินไปสู่งราว ๖—๗ เมตร เข้าถ้ำละคร

ถ้ำละคร เป็นถ้ำกว้างใหญ่และยาวลึกเข้าไปไกล เพดานห้องแรกสูง ๒๐ กว่าเมตร มีหินย้อยลงมาเป็นพวง และเป็นคล้ายผ้าม่านงดงามคล้ายฉากละคร มีหินงอกใหญ่น้อยอยู่ตามพื้นทั่วไป ผ่นเป็นหินสีขาวนวล เพื่อความแน่ชัดว่าเป็นชื่อถ้ำละคร เด็กนำทางคนหนึ่งได้อาหม้อปาดที่หินผ่นงัดคีมออกมาเป็นสีขาวแล้วเอามาทาหน้าตนเอง ดูคล้ายผ้าหน้าละคร

เดินลึกลงไปในที่กว้าง ผ่านชอกหลืบหินสูง ๆ ต่ำ ถึงห้องมีปล่องคอนบนมองเห็น
ท้องฟ้าและพุ่มไม้ มีบันไดไม้สูงราว ๑๐ เมตรเศษ เวลาไต่ขึ้นแกว่งไกวหน่อย ๆ ไต่ขึ้น
ครึ่งละคน ขึ้นสู่ปากปล่องข้างบนแล้วเดินเลียบไหล่เขาต่อไปอีกถ้ำหนึ่ง โดยไม่ต้องย้อน
กลับออกทางเก่า

ออกจากถ้ำละคร เลี้ยววกเข้าถ้ำไทร

ถ้ำไทร เป็นถ้ำเล็กเพดานตอนแรกเตี้ย มีรากไทรเลื้อยอยู่ตามพื้น เดินต่อเข้าไป
เลี้ยวสองสามครั้งถึงปากถ้ำด้านหน้าผา มีแสงสว่างส่องทั่วถึง ปากถ้ำคอนบนมีต้นไทร
ใหญ่และมีรากย้อยลงมาหลายสายและเลื้อยเข้าไปในถ้ำบางตอน

ออกจากถ้ำไทรเดินลงไหล่เขาวกอ้อมผ่านป่าและโขดหินต่อไปถึงถ้ำสามมิตร

ถ้ำสามมิตร เป็นห้องโถงกว้างๆ สามห้องติดต่อกัน หินย้อยและหินงอก
สีขาวนวลมีอยู่ทั่วไป

ออกจากถ้ำสามมิตรตอนใน เป็นไหล่เขาภายในวงล้อมของภูเขา มองทั่วไปมีแต่ป่า
โปร่ง ป่าดิบ และขุนเขา ไต่ลงเกือบถึงพื้นราบเดินฝ่าป่ารกไปถึงถ้ำขุนโจร

ถ้ำขุนโจร ปากถ้ำอยู่บนไหล่เขาสูง ๓—๔ เมตรเท่านั้น ทางขึ้นเป็นแง่หิน
ต้องใช้กำลังกายพอสมควร เพื่อความสนุกสนานไม่ปั่นขึ้นแต่ขึ้นโดยการไต่เถาววัลย์ก็ได้

ถึงปากถ้ำไม่กว้างนัก เข้าไปภายในมีชอกหลืบหินย้อยหินงอกเป็นชั้น เล่ากันว่า
เป็นถ้ำที่เคยขุดพบโบราณวัตถุหลายชิ้น เช่น ขวานหิน เศษหม้อแตก และกระดูกคน
แต่ไม่พบทรัพย์สินใด ๆ ที่ว่าโจรนำมาฝังไว้ สิ่งของดังกล่าวสันนิษฐานว่าอาจจะเป็น
ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ออกจากถ้ำขุนโจรลงมา เดินต่อไปตามที่ราบระหว่างภูเขาล้อมรอบ ถึงทางเข้า
ถ้ำข้าง

ถ้ำข้าง ปากถ้ำเตี้ยแต่กว้าง ไต่ลงไปลึกราว ๔—๕ เมตร เป็นห้องโถงใหญ่
เพดานสูงโค้งกลม หินงอกหินย้อยใหญ่น้อยมีทั่วไป ปีนขึ้นชะง่อนหินก้อนใหญ่หรือลอด
ไปถึงห้องกว้าง ภายในมืด ต้องใช้แสงตะเกียงส่องดูความงามวิจิตรที่มีอยู่มากมาย

ออกจากถ้ำข้าง เดินเลี้ยวซ้ายเล็กน้อยถึงเชิงเขาถ้ำยา ต้องปีนโขดหินชันขึ้น ไป
สองสามชั้นถึงทางเข้าถ้ำยา

ถ้ำยา ปากถ้ำแคบ สูง ๒-๓ เมตร ภายในมืด พื้นถ้ำมีแต่หินใหญ่ก้อนยิบขรุขระ
ตอนหนึ่งเป็นขอบบ่อน้ำ น้ำแห้งมีแต่ดินเป็นขุยชั้น ๆ ขอบบ่อเป็นผนังหินรอบ บิน
ข้างบ่อขึ้นไปเข้าช่องเล็กขนาดเรียงเดียว ถึงห้องเล็กเนื้อที่ราว ๕ ตารางเมตร เพดาน
สูงถึง ๓-๔ เมตร มีหินย้อยรอบตัว หินย้อยที่ผนังด้านหนึ่งพิจารณาดูเป็นคล้ายรูป
ฤๅษีถือไม้เท้า (เถาว์ลัย) ตอนล่างมีแท่นหินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งสมมุติว่าเป็นแท่น
บดยา อันเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำนี้ ชาวบ้านจับไขได้ป่วยอย่างไร บรรดาพวกญาติพี่น้อง
จะมาขอยาพระฤๅษีในถ้ำนี้ คือ นำสมุนไพรร้อยอย่างใดอย่างหนึ่งมาบดบนแท่นนี้ โดย
ใช้หินก้อนยาว ๓๐ เซนติเมตร เป็นลูกกลิ้ง บดยาจนละเอียดแล้วนำไปบำบัดโรคตาม
ต้องการ

ลงจากถ้ำยา เดินบุกป่าไปทางทิศใต้ เป็นป่าไม้เบญจพรรณซึ่งมีต้นไผ่และต้นหวาย
เป็นส่วนมาก ถึงเชิงเขาถ้ำเพชร

ถ้ำเพชร ปากถ้ำอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ ๒๐ เมตร ปีนขึ้นตามเงืงหิน ยึดเหนี่ยว
เถาว์ลัยหรือกิ่งไม้และช่วยกันฉุดขึ้นไป ถึงลานชะง่อนหินตอนหนึ่งพักเหนื่อยแล้ว
ต้องปีนขึ้นไปอีก ๕-๖ เมตร ปากถ้ำเป็นโพรงเล็กที่หน้าผา ยื่นพักหันกลับมองลงไป
เบื้องล่างเห็นป่าทึบเป็นภูเขารอบด้าน ลมพัดเย็นสบาย เข้าไปภายในถ้ำลึกลงไปราว ๔-๕
เมตร มีตมมากต้องใช้แสงไฟช่วยนำทางที่ขรุขระ ค่อย ๆ เดินตามแสงไฟไปตามโขดหิน
ใหญ่ก้อนยิบ ด้านขวามือเข้าช่องแคบเรียวสูง ในถ้ำนี้เล็ก แต่มีความงามเป็นเอกลักษณ์ของ
ตัวเอง มีความงามสมชื่อถ้ำ กล่าวคือ มีหินย้อยแท่งใหญ่จากเพดานลงมาจดพื้นยาว
ประมาณ ๒-๓ เมตร ใหญ่ขนาด ๒ คนโอบรอบ ผิวหินเป็นสีขาวนวล มีแสงระยิบ
ระยับแวววาวเมื่อถูกแสงไฟ คล้ายประดับด้วยกากเพชร ส่วนตอนโคนที่พื้นมีแอ่งน้ำ
เล็ก ๆ มีน้ำขี้อยู่ตลอดเวลา ปากขอบอ่างเป็นหินสีขาวต่อเนื่องคล้ายผนังกันน้ำ
เป็นกลีบ ๆ รอบปากอ่าง ชาวบ้านถือว่าเป็นน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ผู้มาเที่ยวใช้ดื่มใช้ลูบหน้า
และบางคนนำไปใส่ขวดไปบ้าน

เสร็จจากชมถ้ำเพชรแล้ว อานั่งพักเชิงเขา แล้วเดินทางที่ราบในป่าไม้โปร่ง
ต้นหวายและต้นไผ่มีมาก เดินช่วงนี้ไม่ต้องปีนเขา เป็นทางวกไปวกมา จนออกช่อง
ระหว่างเขาสองข้าง คือเป็นทางออกหรือเป็นทางที่ชาวบ้านเข้าไปตัดไม้ ตัดฟืน ตัดหวาย
และไผ่

เดินพ้นจากหัวเขาแล้ววกขึ้นทางทิศเหนือเห็นหน้าผาขาวงด้นซ้ายมือ มีหินย้อย
และปกคลุมด้วยพืชพรรณสวยงาม บนยอดเขามีธงสีเหลืองปักอยู่ แสดงว่าตรงนั้นคือ
ยอดเขาสูงสุด ถ้าจะเดินขึ้นเขาถึงเสาธงต้องใช้เวลาชั่วโมงกว่า

เดินถึงลานวัดมีโถะและม้านั่งพักผ่อน ทางวัดได้จัดน้ำเย็น (น้ำฝน) และน้ำชาไว้
รับรอง ก่อนเดินทางกลับ ใครจะบริจาคทรัพย์ให้ทางวัดเพื่อบูรณะหรือก่อสร้างถาวร-
วัตถุอื่นตามสมควรก็ได้

ทางขึ้นถ้ำศรีวิไล จังหวัดสระบุรี (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ถ้ำศรีวิไล

ถ้ำศรีวิไล ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาเขียว ตำบลพุแค อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นถ้ำที่เพิ่งพบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยคณะระเบิดหินไปพบและต่อมาได้บูรณะให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสระบุรี เป็นถ้ำเล็ก ๆ มีหินย้อยหินงอกสวยงามแห่งหนึ่ง การคมนาคมสะดวก จากกรุงเทพฯ ใช้เวลาไปเพียงสองชั่วโมง

การไปชมถ้ำศรีวิไล โดยทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงแผ่นดินสายกรุงเทพฯ—สระบุรี ผ่านท่าอากาศยานดอนเมือง รังสิต แหล่งอุตสาหกรรมด้วยพืชไร่นานาชนิด โดยเฉพาะแดงโมพันธุ์ดี ผลโต เนื้อหวาน ซึ่งมีชาวไร่มาตั้งเพิงขายอยู่ตลอดสองข้างทาง ประมาณชั่วโมงเศษถึงจังหวัดสระบุรี ๑๐๘ กิโลเมตร พักรถและหาอาหารเข้ารับประทานพร้อมทั้งเตรียมอาหารกลางวันไปรับประทานที่สำนักสงฆ์เชิงเขา

จากตลาดกลางเมืองสระบุรี ข้ามสะพานอำนวยการสงคราม ข้ามแม่น้ำป่าสัก ตรงขึ้นไปตามแนวทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงกิโลเมตรที่ ๑๒๓ เป็นทาง

สามแยก แยกขวาทางหลวงหมายเลข ๒๑ สายสระบุรี—หล่มสัก เราตรงต่อไปตามถนน
พหลโยธิน ผ่านหน้าสวนพฤกษศาสตร์พุแค ซึ่งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวม
พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ไว้มากหลายชนิด

เดินทางต่อไปผ่านหน้าโรงงานย่อยหิน เลยไปจนถึงหลักกิโลเมตรที่ ๑๒๘ และ
เลยไปอีกเล็กน้อยมีทางแยกขวาเป็นถนนลูกรัง มีป้ายแจ้งว่า ถ้าศรีวิไล ตรงนี้มีตลาด
พื้นเมือง เดินทางผ่านไปตามถนนเล็ก ๆ ประมาณ ๓ กิโลเมตรเศษ ผ่านโรงเรียนประจำ
ตำบล ซึ่งด้านหลังมองเห็นทิวเขาเขียวอยู่ไม่ไกล ทางต่อไปผ่านโรงงานย่อยหิน เลยไป
อีกเล็กน้อยมีทางแยกซ้ายเข้าไป ผ่านสวนมะม่วงหนาแน่น จนถึงเชิงเขาอันเป็นที่ตั้ง
ถ้าศรีวิไล ในบริเวณสำนักสงฆ์ถ้าศรีวิไล

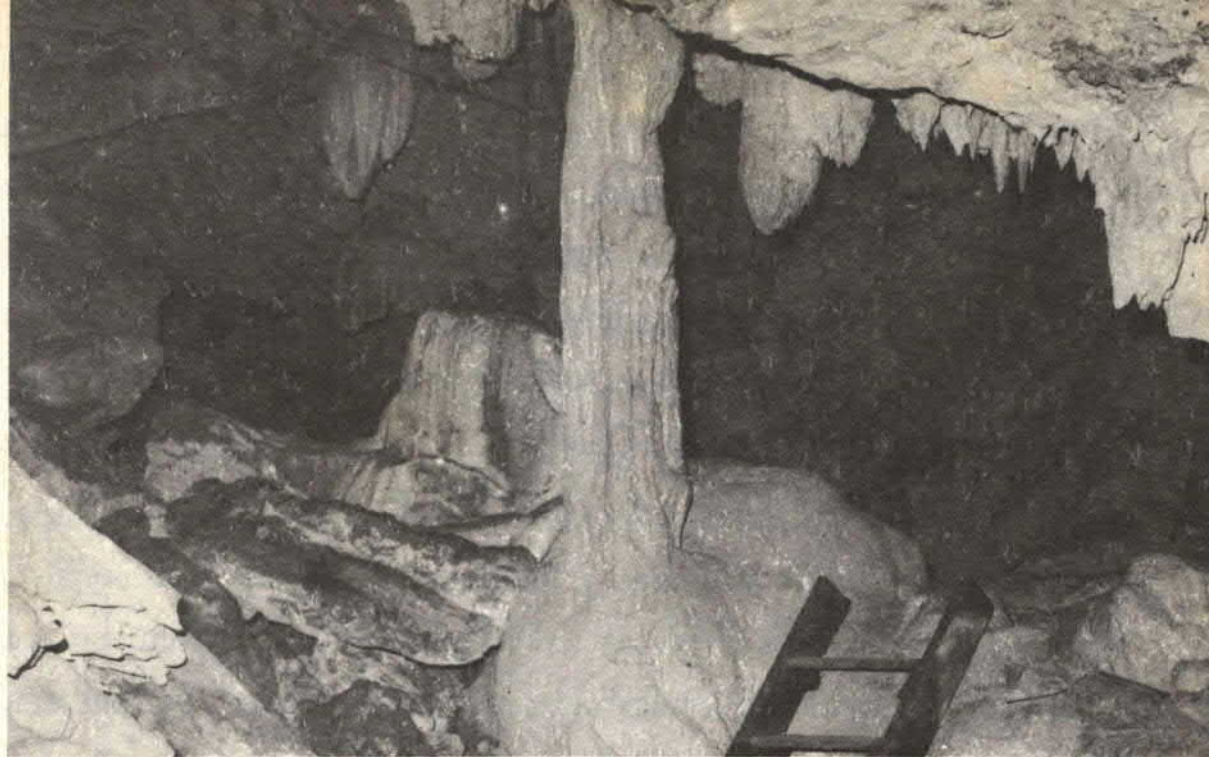
ลงจากรถแล้วเดินขึ้นบันไดปูนประมาณ ๕๐ ขั้น ระหว่างทางมีศาลาเล็กสำหรับ
พักเหนื่อย ขึ้นต่อไปจนถึงลานวัดบนไหล่เขายังไม่ทันเหนื่อย แต่ควรนั่งพักเสียก่อน
เข้าถ้า ทิวทัศน์ด้านล่างเชิงเขาและไกลออกไปสวยงามเต็มไปด้วยสวนผลไม้ เห็นหมู่บ้าน
ชาวสวนชาวไร่เชิงเขาใกล้ ๆ สำนักของผู้มาบำเพ็ญกรรมฐาน

แจ้งให้พระสงฆ์ทราบแล้ว ท่านจะสั่งให้คนเปิดประตูและเปิดไฟฟ้าภายในถ้า หน้า
ถ้ามีพระพุทธรูปหลวงพ่อโสธรจำลองประดิษฐานอยู่

ตามคนนำทางเดินผ่านเข้าประตูถ้า ถึงพื้นล่างปูด้วยหินอ่อน เป็นห้องโถงกว้าง
ขวางและเพดานสูง ไฟฟ้าสว่างมองเห็นหินย้อยหินงอกตามเพดานและผนังทั่วไปเป็น
พู่พวงระย้าน่าชม ลงบันไดต่อไปอีก ๕—๖ ชั้น เป็นพื้นลานกว้าง มีโต๊ะยาวตั้งหลายตัว
สำหรับวางของของผู้ที่เข้ามาบำเพ็ญกุศลเลี้ยงพระเป็นครั้งคราว

ถ้าศรีวิไล แต่เดิมปากถ้าไม่กว้างอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ.
๒๕๐๒ คณะระเบิดหินมาระเบิดเอาหินไปย่อย พบถ้ำนี้ เห็นเป็นถ้ำสวยงามแห่งหนึ่ง
ต่อมาเรียกว่า ถ้าศรีวิไล

ต่อมาชาวบ้านได้ไปอาราธนาพระภิกษุมารำจรรษา ซึ่งขณะนั้นสภาพบริเวณนี้
ยังเป็นป่าดอย มีสัตว์ร้ายอาศัยอยู่มาก ต่อมาอีกประมาณ ๗—๘ ปี พระอาจารย์น้อม
ได้มาพบสถานที่นี้เห็นว่าเหมาะสมที่จะจัดสร้างเป็นสถานวิปัสสนา และพัฒนาให้เป็น
สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ท่านจึงได้ติดต่อกับทางการโดยนำเอาไฟฟ้าเข้าไปใช้ในถ้ำ
 และได้สร้างถาวรวัตถุขึ้นอีกหลายอย่าง

ภายในถ้ำศรีวิไล จังหวัดสระบุรี (ถ้ำความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ผนังถ้ำด้านหนึ่งมีหินย้อยคล้ายม่านหรือเสาเป็นช่องซุ้มประตูห้อง ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย สีดำ พุทธศิลป์สมัยรัตนโกสินทร์ ขนาดหน้าตักกว้างประมาณ ๓ เมตร สูงประมาณ ๔ เมตรเศษ เรียกว่า พระพุทธเนาวรัตน์ คหบดีผู้เลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนาผู้หนึ่งได้สร้างขึ้น และได้บริจาคทรัพย์บำรุงสถานที่นี้อีกด้วย

ภายในถ้ำมีลักษณะคล้ายห้องโถงใหญ่ มีโต๊ะวางของหลายตัว สำหรับชาวพื้นเมืองหรือคนจากถิ่นอื่นที่มาม่าเพ็ญกุศลเลี้ยงพระกันอยู่เป็นประจำ เพราะสำนักสงฆ์นี้มีอุปกรณ์ในการประกอบพิธีกรรมบูชาพระรัตนตรัยครบครัน

จากห้องโถงไปทางด้านขวา ขึ้นบันไดปูนไปอีกระดับหนึ่ง ระหว่างทางผ่านหินย้อยแหลมเรียวเล็กที่ห้อยอยู่เรียงราย ต้องระวังในการเดินขึ้นไปสู่อีกคูหาหนึ่ง ซึ่งชื่อว่า ถ้ำนรก ตามชื่อนั้นฟังแล้วน่ากลัว เพราะทางขึ้นมานั้นสมมุติเป็นทางขวากหนามผ่านได้โดยยาก และมีอันตรายคล้ายกับเดินทางไปในรกสำหรับผู้ก่อกรรมทำบาปหยาบช้า เป็นชื่อที่เหมาะสมกับสภาพ แสงไฟสว่างภายในเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัด แทนที่จะน่ากลัวอย่างชื่อถ้ำ กลับดูเป็น

สิ่งสวยงามที่เกิดจากธรรมชาติสร้างสรรค์มานานนับพันปี มีชอกมีมุมหลบมิด ๆ ตัดกับมุมสว่างทำให้เป็นภาพที่น่าชมน่าเพลิดเพลิน ปลายหินย้อยหลายแห่งยังมีน้ำหยด น้ำใสไหลเย็น เรียกว่า ถ้าเป็น คือยังมีการสะสมอยู่ตลอดไป หินย้อยทุกก้อนเมื่อถูกแสงไฟจะเกิดแสงระยิบระยับน่าชม บางก้อนรู้สึกว่เนื้อยังไม่แน่นทึบ ทราบได้โดยเอาของแข็งไปเคาะเบา ๆ จะเกิดเสียงดังก้องกังวาน บางก้อนมีรูปลักษณะคล้ายสัตว์ต่าง ๆ คล้ายเจดีย์ คล้ายลอมฟาง แล้วแต่จะพิจารณาให้เป็นไปตามทรรศนะของแต่ละคน

การเดินทางภายในถ้ำนี้ต้องระวังทุกฝีก้าว เพราะพื้นลื่นมีตะไคร่น้ำจับอยู่บางตอน ปีนขึ้นต่อไปถึงอีกห้องหนึ่ง เล็กและแคบ ไม่มีหินย้อยแต่อากาศเยือกเย็น จับผนังดูรู้สึกว่เย็นชื้น ๆ ภายในมีมดมากต้องใช้ไฟส่องดู เห็นเป็นทีนั่งวิปัสสนากรรมฐานแห่งหนึ่งในมุมสงบ จากห้องนี้เดินวกออกมาหลังพระพุทธรูปใหญ่ในห้องโถงเดิม โดยไม่ต้องย้อนทางเก่า

ออกจากถ้ำศรีวิไล เดินผ่านกุฏิสงฆ์แล้วขึ้นบันไดเรียบเลาะไปตามไหล่เขา จนถึงถ้ำอีกแห่งหนึ่ง ผ่านเข้ามาทางประตูเล็ก ๆ บ้ายแจ้ว่า คูหาศรีสัชนาลัย

ถ้ำคูหาศรีสัชนาลัย แต่เดิมไม่เป็นถ้ำอย่างปัจจุบัน เรื่องมีว่า มีภิกษุสมภารองค์หนึ่งได้ใช้ให้คนมาระเบิดชะง่อนหินจนเป็นถ้ำคูหา เพื่อท่านจะได้ใช้เป็นทิวปีสนา ต่อมาท่านสมภารมรณภาพ ชาวบ้านผู้นับถือบูชาท่านได้ช่วยกันปั้นรูปท่านไว้เป็นอนุสรณ์ประจำถ้ำ และตั้งชื่อถ้ำนี้ว่า คูหาศรีสัชนาลัย

ภายในคูหามืดมัวอ้อน ๆ พอเย็นสบาย มีป้ายคติธรรมติดไว้หลายชั้น เดินผ่านหินย้อยต่อเข้าไปขึ้นบันไดไม้ผ่านรัตนคูหา ใหญ่กว่าห้องที่ผ่านมา เป็นที่สำหรับบำเพ็ญกรรมฐานเช่นกัน

เดินต่อไปถึงถ้ำเทียน

ถ้ำเทียน มีหินย้อยเป็นลำเทียนตั้งอยู่ นับว่าเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำนี้ ชาวบ้านจึงสมมุติว่าเป็นเทียนพรรษา

สุดท้ายมีทางแยกขึ้นบันไดสูงไปถึงลานแห่งหนึ่งริมหน้าผา เรียกว่า ลานมะเกลือ

ถ้ำมะเกลือ มีต้นมะเกลือเป็นสัญลักษณ์และต้นไม้ให้ความร่มเย็น ด้านหนึ่งของ
ลานมีพระพุทธรูปปั้นปางมารวิชัย และต่อลงมาเป็นรูปยักษ์ ๒ คน บนลานมีที่นั่งพัก
ชมทิวทัศน์เบื้องล่าง ซึ่งเป็นไร่ข้าวโพดและอื่น ๆ ลมพัดเย็นสบาย

จากถ้ำเทียน เลี้ยวกลงทางลาดต่ำไปสู่ถ้ำนารายณ์

ถ้ำนารายณ์ เป็นช่องคูหาเล็ก ไม่มีหินย้อยที่เกิดจากหินปูน มีรูปปั้นพระนารายณ์
สีกร ทรงตรี คทา จักร สังข์ เป็นสัญลักษณ์ของถ้ำ แสงไฟฟ้าสว่างไสวเห็นได้ชัดเจน
ทุกส่วนของถ้ำ

ถ้าพุทธสุโสทองวิมานแก้ว

ถ้าพุทธสุโสทองวิมานแก้ว หรือชาวบ้านเรียกว่า ถ้าเขาน้อย ตั้งอยู่บนไหล่เขา ลูกหนึ่งซึ่งอยู่ห่างจากถ้าศรีวิไลในจังหวัดสระบุรีตามทางรถเพียง ๒ กิโลเมตร ระหว่างทางผ่านสวนมะม่วงสองข้างทาง มีไร่ข้าวโพด และต้นจันทน์ดอกสีแดงสลักกับป่าบางตอนตลอดทาง จนถึงทางแยกซ้ายมือเข้าไปจนถึงศาลาเชิงเขาน้อย

เข้าพบพระภิกษุหัวหน้าสำนักสงฆ์พุทธสุโสทองวิมานแก้ว แจ้งความจำนงขอเข้าชม ถ้ำกับท่านแล้ว จะมีผู้นำทาง เดินไปถึงเชิงเขา ตรงทางขึ้นถ้ำมียักษ์ปูนปั้น ๒ ตนถือกระบองใหญ่เป็นผู้พิทักษ์ถ้ำนั้น ขึ้นบันไดปูนลาดชันไปประมาณ ๖๐ กว่าขั้น ถึงประตูปากถ้ำ เป็นซุ้มประตุมิรูพญานาคและเทพประนม หินย้อยเหนือปากถ้ำคล้ายม่านแพร ด้านขวาของประตูมีซอกเป็นห้องพักสำหรับผู้มานั่งบำเพ็ญวิปัสสนา

เปิดไฟฟ้าในถ้ำแล้ว ผู้นำทางจะเดินนำลงบันไดนาคลงสู่พื้นถ้ำ เป็นห้องโถงกว้างใหญ่ มีหินย้อยตามเพดานและผนังเล็กน้อยแต่สวยงาม มีพระพุทธรูปนามว่า พระพุทธสุโสทอง ประดิษฐานอยู่ในอาคารทรงศิลปะไทยยุคประสาทชื่อว่า วิมานแก้ว พระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตักกว้างประมาณ ๕๐ เซนติเมตร สูงประมาณ ๖๐ เซนติเมตร เป็นพระพุทธรูปองค์แรกที่ย้ายเชิญจากกรุงเทพฯ มาประดิษฐานในถ้ำนี้ ถ้าพุทธสุโสทองวิมานแก้ว มีความหมายว่า พระพุทธสุโสทองประดิษฐานอยู่ในวิมานแก้ว ที่ตั้งวิมานแก้วเป็นมุมซอกของถ้ำที่สวยงาม มีหินย้อยลงมาเป็นพู่พวงหลายสาย คล้ายฉากที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยฝีมือมนุษย์ นับว่าเป็นทำเลที่สวยงามเหมาะสมยิ่ง

ริมผนังถ้ำด้านหนึ่งทางขวาของวิมานแก้ว มีพระพุทธรูปปางสมาธิ พุทธศิลป์แบบอินเดียองค์หนึ่งประดิษฐานอยู่ในซุ้มสวยงาม เรียกว่า หลวงพ่อใหญ่ ต่อไปทางด้านขวามือมีเทวรูปบนพญานาคตั้งอยู่หน้าหินย้อยจากเพดานผนังถ้ำ

เดินเข้าด้านหลังพระพุทธสุโสทอง ริมผนังประดิษฐาน พระศรีอารียะ เป็นพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาองค์ใหญ่ ซึ่งพระภิกษุขวัญ เป็นแม่งานร่วมกับชาวบ้านที่เป็นศิษย์ ๒ คน ช่วยกันสร้างขึ้นหลายปีมาแล้ว สร้างเสร็จภายใน ๗ วัน ๗ คืน ข้างหน้าพระพุทธรูปนี้มีบ่อน้ำโบกปูน เพื่อกอยรอนรับน้ำฝนที่หยดลงมาจากเพดาน

ปากถ้ำพุทธสุโขทองวิมานแก้ว จังหวัดสระบุรี
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

พระพุทธรูปในถ้ำพุทธสุโขทองวิมานแก้ว
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ด้านหลังวิมานแก้วยกพื้นขึ้นเป็นระเบียบสูงปูเสื่อน้ำมันไว้สำหรับชาวบ้านมาบำเพ็ญ
กุศลเลี้ยงพระในบางครั้งบางคราว ด้านหนึ่งของระเบียบมีพระพุทธรูปหลายองค์ซึ่งชาว-
บ้านได้สร้างขึ้นสำหรับสักการบูชา แล้วนำมาประดิษฐานในที่นี้

ริมผนังด้านหลังพระศรีอารียะ มีบันไดปูนขึ้นไปตามชอกหินแคบ ๆ และมีดต้อง
ใช้ไฟช่วยในการเดิน ถึงชั้นบนเป็นลานกว้างลักษณะเป็นรูปรี ๖ x ๓ เมตร ใน
ชอกผนังด้านซ้ายมีพระพุทธรูปทรงเครื่องคือ พระศรีอารียะ จำหลักข้อความไว้ว่า
สร้างเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ บนเพดานมีหินย้อยสีขาวนวลห้อยลงมาเป็นสายๆ
ยาวและสั้น รวมทั้งรากไม้ห้อยผสมลงมาด้วย แลดูสวยงามแปลกตาอีกแบบหนึ่ง

ทิวทัศน์มองจากปากถ้ำพระโพธิสัตว์ จังหวัดสระบุรี

ถ้ำพระโพธิสัตว์

ถ้ำพระโพธิสัตว์ ตั้งอยู่บนไหล่เขาไผ่ดำ เขาทับกวางที่เป็นเทือกเขาแดงพญาเย็น ตำบลทับกวาง อำเภอวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เป็นถ้ำอยู่ในป่าดง พบเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรไปทำการสำรวจ พบว่าเป็นถ้ำที่มีภาพแกะสลักบนผนังหินในถ้ำ ศิลปะแกะสลักเป็นภาพพระพุทธรูปเจ้าในสมัยทวารวดี อายุประมาณ ๑๕๐๐ ปี มีหินย้อยสวยงาม ปัจจุบันมีสำนักสงฆ์ตั้งอยู่เชิงเขา การคมนาคมสะดวกจากกรุงเทพ ฯ ระยะทางประมาณ ๑๔๐ กิโลเมตรเศษ

การไปชมถ้ำพระโพธิสัตว์ รยยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงสายกรุงเทพ—สระบุรี ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ พักรับประทานอาหารและเตรียมอาหารกลางวันไปรับประทานที่สำนักสงฆ์เชิงเขาริมลำธารพุทักกวาง

จากตลาดเมืองสระบุรีย้อนกลับลงมา เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ สายสระบุรี—หนองคายหรือถนนมิตรภาพ ผ่านอำเภอเมืองสระบุรี เข้าเขตอำเภอแก่งคอย

ไปจนถึงระหว่างกิโลเมตรที่ ๑๒๙—๑๓๐ ตำบลทับกวาง ริมถนนซ้ายมือมีสถานที่
ทำการพัสดุทางหลวงทับกวาง และบริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง ตรงข้ามบริษัทปูน-
ซีเมนต์ฯ มีทางลูกรังเล็กแยกขวาเข้าไป สองข้างทางผ่านไร่พืชผลต่าง ๆ ออกงาม เช่น
น้อยหน่า ทับทิม ข้าวโพด ถั่วฝักยาว มะละกอ ฯลฯ ในพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาใหญ่น้อย
เป็นระยะสวยงาม

ถึงทางสี่แยกเลี้ยวซ้ายผ่านดงพีชไร่ มีไร่ข้าวโพดเป็นส่วนมาก ผ่านไร่ทดลองและ
ศูนย์วิจัยสุกรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ซึ่งมีบริเวณกว้างขวาง สองข้างทางมีภูเขา
น้อยใหญ่ บางลูกมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่สร้างอยู่บนไหล่เขาเห็นเด่นชัด พื้นที่ไร่ทดลอง
มีทางแยกซ้ายต่อไปอีก ผ่านไร่ข้าวโพดจนถึงเชิงเขาใหญ่น้อย อันเป็นเขาต่าง ๆ ใน
เทือกเขาตงพญาเย็น ในท้องที่อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ถึงลานกว้างหน้าวัดเชิงเขา ภูเขาล้อมรอบสวยงาม แหงนขึ้นไปดูเห็นปากถ้ำพระ-
โพธิสัตว์บนไหล่เขาไผ่คำสูงประมาณ ๒๐๐ เมตรเศษ มีธงสีเหลืองและกฤษีพระเป็น
เครื่องหมาย

ริมลานทางขึ้นบันไดตอนแรกมีป้ายว่า “สำนักสงฆ์ถ้ำพระโพธิสัตว์” เป็นสถานที่
เจริญวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยพระภิกษุคำ ตันติโกวิโท
ซึ่งมาจากขอนแก่น มาบำเพ็ญเพียรอยู่ในถ้ำนี้ เดิมถ้ำชื่อ ถ้ำพระงาม พระภิกษุคำ
มาตั้งชื่อใหม่ว่า ถ้ำพระโพธิสัตว์ ต่อมาพระภิกษุคล้าและพระภิกษุณรงค์ อโศโก
มาจำพรรษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ช่วยกันบำรุงสถานที่นี้ให้สะดวกสบายขึ้น บัดนี้มีกุฏิ
หลายหลัง ที่ลานและบนไหล่เขามีศาลาใหญ่เพื่อการศาสนกิจของชาวไร่ ห้องน้ำมีพร้อม
บริบูรณ์สำหรับผู้ไปเที่ยวชมถ้ำ ลานกว้างร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่น้อย ปลูกไม้ดอกไม้ใบไว้
เป็นระเบียบสวยงาม

ก่อนขึ้นชมถ้ำ แจ้งให้ทางสำนักสงฆ์ทราบแล้ว ทางสำนักจะจัดการติดเครื่อง
ทำไฟฟ้าให้แสงสว่างในถ้ำโดยตลอด สะดวกในการเข้าชม

ขึ้นบันไดที่เสริมแต่งขึ้นจากธรรมชาติเล็กน้อยเพื่อให้สะดวก ระยะยาวและสูงชัน
ไปตามไหล่เขา สองข้างทางร่มครึ้ม บางตอนมีชอกเขาเป็นที่นั่งวิปัสสนา บางแห่งมี
กุฏิสงฆ์ ระยะทางสูงและไกล มีที่พักเหนื่อยกลางทาง ชมทิวทัศน์เบื้องล่างเป็นทิวเขา
ตงพญาเย็น เขียวข่ม ยอดดลลับซับซ้อนน่าชม

พระเจดีย์ในถ้ำพระโพธิสัตว์ จังหวัดสระบุรี

หินย้อยในถ้ำพระโพธิสัตว์

ชั้นบันไดจากพื้นมาจนถึงปากถ้ำประมาณ ๒๗๐ ชั้น พักเหนื่อยปากถ้ำ ลมพัดเย็นสบาย

เข้าปากถ้ำมีประตูเหล็กแข็งแรง ลงบันได ๔-๕ ชั้น ถึงพื้นถ้ำราบเรียบและสว่างไสว หินเพดานและผนังเป็นสีขาวนวลสะอาด ไกลผนังด้านซ้ายมือมีสถานที่บูชา พระเจดีย์ทรงลังกาสี่ทองประดิษฐานบนแท่นทรงกลมซ้อน ๓ ชั้น มีบันไดขึ้น ๔ ทิศ จุดธูปเทียนบูชาแล้วเดินชมภายในบริเวณถ้ำ

ด้านขวามือห้องโถง มีทางเข้าไปอีกคูหาหนึ่ง เล็กกว่าคูหาแรก มีหินย้อยอยู่ระหว่างช่องเข้าเป็นเสาสูงสองต้นคู่กัน มีที่บูชาอยู่เชิงแท่น ภายในคูหานี้เป็นสถานที่นั่งวิปัสสนา มีหินย้อยลงมาจากเพดานและผนังเล็กน้อยเป็นสีขาวนวลสวยงาม

เดินย้อนกลับออกมาผ่านลานกว้างไปเข้าช่องทางเดินเข้าไปลึก มีหินย้อยลงมา คล้ายเสาหลายแห่ง ทุกแห่งมีที่บูชาพร้อม ช่องคูหาที่เดินกววนซ้ายและขวา เพดานเตี้ย บางตอนเตี้ยขนาดต้องก้มศีรษะเดินไปบ้าง ถึงห้องโถงเล็กประดิษฐานพระพุทธรูปบูชา ผ่านต่อไปอีกทางหนึ่งลึกเข้าไป มีหินย้อยคล้ายเสาอยู่เป็นระยะ ๆ สีขาวนวล บางต้นมี ประกายแวววับคล้ายกากเพชร ต่อเข้าไปถึงห้องโถงสุดท้ายประดิษฐานพระพุทธรูป มี ช่องทางแยกไปอีก แต่ไม่มีไฟฟ้า เป็นช่องมืดไม่มีคนเข้าไป

เดินกลับย้อนออกมาที่พระเจดีย์ บนผนังสูงเหนือพระเจดีย์มีภาพสลักนูนต่ำเป็นรูป พระพุทธเจ้าและผู้เฝ้ารวมเป็นหมู่ ภาพสลักนูนนี้กรมศิลปากรได้มาสำรวจแล้ว สัน- นิษฐานว่า เป็นศิลปะสมัยทวารวดี อายุประมาณ ๑๕๐๐ ปี ถ้าที่มีภาพสลักนูน รูปพระพุทธรูปปางปฐมเทศนาในประเทศไทยนั้นนับว่าเป็นถ้ำแห่งที่สองของโลก ส่วน แห่งที่หนึ่งนั้นพบที่ในประเทศอินเดีย

ภาพสลักนูนพระพุทธรูปเจ้าบนผนังในถ้ำพระโพธิสัตว์ จังหวัดสระบุรี

ศิลปวัตถุสมัยทวารวดีอันเป็นมรดกของชาติชั้นนี้ เราชาวไทยควรช่วยกันรักษาไว้
ให้ยั่งยืนถาวรตลอดชั่วกาลนาน

ออกจากถ้ำ พักผ่อนพอสมควรแล้ว ลงตามบันไดเล็กน้อยมีทางลงอีกทางหนึ่ง
ด้านซ้ายมือเป็นทางเรียบไปตามไหล่เขาอีกประมาณ ๔—๕ นาที ถึงถ้ำพระธรรมทัศน์

ถ้ำพระธรรมทัศน์ พระณรังค์ อโศโก เป็นผู้พบ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ปากถ้ำ
แคบขนาดต้องเข้าทีละคนหรือสองคน พ้นปากถ้ำแล้วต้องลงบันไดไม้ราว ๑๐ กว่าขั้น
สูงประมาณ ๗ เมตร ถึงพื้นถ้ำห้องแรก พื้นไม้เรียบมีหินก้อนใหญ่น้อยเกะกะ การเดิน
ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ แต่มีไฟสว่างตลอดทาง

ส่วนมากเป็นการเดินได้ไปตามเงืงหินและก้อนหิน เป็นห้องไม่กว้างแต่เพดาน
สูงเรียวขึ้นไป มีหินย้อยจากเพดานและผนังสวยงาม เป็นพุ่พวงใหญ่น้อยสีชาวนวล
เส้นทางเดินสูง ๆ ต่ำ ๆ ขึ้นบันได ๗—๘ ขึ้นไปบนก้อนหินใหญ่และต้องไต่ต่อไปอีก
เล็กน้อย ทางต่อไปไม่มีช่องทางเดินต้องไต่ป็นขึ้นตามก้อนหินใหญ่ตลอดทาง ระหว่าง
ทางมีหินย้อยหินงอกรูปร่างแปลก ๆ สวยงามน่าชม

ภายในถ้ำพระธรรมทัศน์ จังหวัดสระบุรี

ภูทาลึกในถ้ำพระธรรมทัศน์

อากาศภายในถ้ำชื้น ๆ เย็น ๆ มีควันหมอกอยู่จาง ๆ เห็นได้จากแสงสว่างที่ส่องลงมาจากปล่องเล็ก ๆ ๒—๓ แห่ง ปีนก้อนหินโคๆ ต่อไป บางก้อนต้องปีนใช้สองมือช่วยดึงตัวขึ้นไป และบางก้อนทั้งลื่นและแฉะ ต้องเดินชอกแซกไปตามก้อนหินจึงพ้นได้

ทางปีนป่ายเช่นเดียวกับตอนแรก ยิ่งลึกเข้าไปหินงอกหินย้อยสวยงามมาก เพดานถ้ำสูงเรียวขึ้น หินย้อยสีขาวห้อยเป็นพู่พวงดูคล้ายโคมระย้าบ้าง บางก้อนดูคล้ายตัวสัตว์ทั้งนั้นแล้วแต่การพิจารณาของแต่ละคน

ปีนต่อไปในทางแคบข้างกว้างบ้าง จนถึงสุดถ้ำที่มีแสงไฟ เป็นห้องเล็ก ๆ มีหินย้อยสวยงามน่าชม ริมผนังด้านหนึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ขนาดกลาง มีที่บูชาใกล้ ๆ กันมีชอกซอนเข้าไปได้อีกแต่มืด ไม่มีไฟฟ้าต่อเข้าไป

หินย้อยด้านหนึ่งสวยงามสะดุดตา เป็นหินย้อยขนาดใหญ่ลงมากองซ้อนเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นเป็นสีชมพู สีเหลืองนวล และสีขาว ถูกแสงไฟเป็นประกายระยิบระยับแพรวพราว อากาศภายในชื้นเย็น ตามก้อนหินขึ้นและลื่นบางแห่ง

บันป้ายออกตามทางเดิมจนออกปากถ้ำรับอากาศบริสุทธิ์และพักผ่อน ถ้านัดต้องออกแรงปีนป่าย

ริมไหล่เขาหน้าถ้ำมีทางลงชันทางหนึ่ง โดยไม่ต้องย้อนไปลงทางถ้ำพระโพธิสัตว์ ทางนี้เป็นทางลาดชันลงไปถึงระดับพื้นประมาณ ๕๐ เมตร การเดินลงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะบางตอนลื่น บางคนเพื่อความปลอดภัยนั่งยอง ๆ แล้วค่อย ๆ ถัดลงในที่ชันมาก ๆ ถึงพื้นล่างมีลำธารน้ำใสไหลเย็น ระหว่างทางมีป้ายเล็ก ๆ หลายป้าย ติดอยู่ตามต้นไม้ริมทางลง เป็นธรรมชาติเดือนสถิติที่น่าสนใจและสัจจธรรม เช่น

“จะทำดีแต่ละทีนี้แสนยาก
ต้องลำบากขึ้นเข็ญเช่นขึ้นเขา
แต่ทางผิดกิจชั่วชอบมัวเมา
เหมือนลงเขาชะโงกจ้ำจะมาเอง”

ลำธารนี้ไหลมาจากช่องโพรงบนไหล่เขาที่ตั้งถ้ำนี้ แต่เดิมเรียกว่า พุทฺธักวาง ปัจจุบันเรียกว่า น้ำตกโพธิสัตว์ ตามชื่อถ้ำแรก

น้ำพุหรือน้ำตกทักกวานนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เคยเสด็จประพาสเมื่อประมาณ ๘๐ ปีมาแล้ว ทรงพอพระราชหฤทัย และทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ไว้ที่ก้อนหินข้าง ๆ น้ำพุ นั้น น้ำพุไหลออกจากโพรงเล็กแล้วไหลต่อคดเคี้ยวเป็นลำธารมีเป็นน้ำตกเตี้ย ๆ บางแห่ง ผ่านเชิงเขาที่ตั้งสำนักสงฆ์ต่อไป

พักผ่อนที่สำนักสงฆ์และช่วยบำรุงสำนักสงฆ์คนละเล็กละน้อยตามศรัทธา เพื่อเป็นการช่วยบูรณะสถานที่และค่าไฟฟ้า แล้วเดินทางกลับ

ถ้าประทุน

ถ้าประทุน อยู่บริเวณเขาลูกหนึ่งในเทือกเขาพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นถ้ำเล็ก ๆ ที่สวยงามแห่งหนึ่ง อยู่ห่างจากเขาพระพุทธบาทไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๑ กิโลเมตร มีสำนักสงฆ์เฝ้าดูแลรักษา

การเดินทางไปชมถ้ำประทุน จังหวัดสระบุรี จากกรุงเทพฯ โดยรถยนต์ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงจังหวัดสระบุรี ๑๐๘ กิโลเมตร (ปัจจุบันมีทางหลวงสุขุเปอร์ไฮเวย์สายกรุงเทพฯ — สระบุรี ประมาณ ๑๐๓ กิโลเมตร สายนี้คือส่วนหนึ่งของทางหลวงสายเอเชีย เดินทางต่อไปจนถึงอำเภอพระพุทธบาท ๒๗ กิโลเมตร จากอำเภอเมืองสระบุรี มีทางแยกซ้ายเข้าไปประมาณ ๔ กิโลเมตร ถึงเชิงเขาสุวรรณบรรพต อันเป็นที่ประดิษฐานมณฑปรอยพระพุทธบาท ซึ่งได้พบในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม โดยพรานบุญ ต่อจากนั้นมีประชาชนในพุทธศาสนาทั้งไทย จีน และมอญไปนมัสการต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้

ในเทือกเขาพระพุทธบาทมีเขาลูกเล็กลูกน้อยอยู่ติดต่อกันไป ในป่าทั้งใกล้และไกล อันเป็นที่กำเนิดถ้ำงามต่าง ๆ มากมาย ซึ่งได้พบเมื่อหลังสมัยพบพระพุทธบาท ถ้าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติของชาวไทยทั่วไปมาตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ละถ้ำมีความงามตามธรรมชาติเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไป อยู่ห่างจากพระพุทธบาทตั้งแต่ ๑ กิโลเมตร จนถึง ๕ กิโลเมตร มีทางรถยนต์เดินติดต่อกันได้ระหว่างเขาแต่ละลูก การขึ้นชมถ้ำแต่ละแห่งยากง่ายแตกต่างกัน เพราะบางแห่งอยู่ระดับพื้นดิน และบางแห่งอยู่บนไหล่เขา ต้องปีนป่ายขึ้นไป แต่ส่วนมากในปัจจุบันนี้ ได้มีสำนักสงฆ์อยู่และทำบันไดปูนขึ้นให้สะดวกบางถ้ำ ถ้ำหลาย ๆ ถ้ำในบริเวณนี้ ถ้าจะชมกันเพียงหนึ่งวันเต็มก็คงจะได้ไม่กี่ถ้ำ

ถ้ำประทุนเป็นถ้ำที่อยู่ใกล้ภูเขาพระพุทธบาทเพียง ๑ กิโลเมตร ทางด้านทิศตะวันออก มีถนนรถถึงเชิงเขาหน้าถ้ำ ปากถ้ำเป็นที่ตั้งสำนักสงฆ์จีน มีมาแต่โบราณ

ต่อเนื่องกันมา มีศาลาทรงจีนประดิษฐานพระพุทธรูปหลายแบบ เช่น พระสังกัจจายน์ และอื่น ๆ มากมาย มีรอยพระพุทธรูปจำลองทั้งของไทยและของจีนหลายองค์ มีที่เลี้ยงเชิมน้ำสำหรับผู้ขอบิณฑบาต

แจ้งความประสงค์กับสงฆ์จีนแล้วเข้าชมถ้า ตอนแรกมีแสงสว่างพอมองเห็นพระพุทธรูปต่าง ๆ ได้ชัด ถัดนั้นแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน มีทางเดินลอดทะลุถึงกันทุกถ้ำ เพดานเตี้ย ๆ สูง ๆ สลับกัน มีหีบและชอกผนังบางส่วน หินย้อยมีบ้างเล็กน้อย สถานที่สะอาด เพราะมีสงฆ์เป็นผู้ดูแลรักษาอยู่เสมอ

เดินลอดเข้าถ้ำ ตอนเหนือมีพระพุทธรูปศิลปะไทยและจีนประดิษฐานอยู่หลายองค์ ถัดทางทิศใต้มีพระเจดีย์ทรงลังกาบรรจุพระธาตุ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดให้นำศิลามาจากเมืองจีนและก่อเป็นรูปเจดีย์ขึ้น อยู่ในสภาพบริบูรณ์มาจนทุกวันนี้ นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปที่มีลักษณะงดงามอีกหลายองค์

สุนทรภู่รัตนกวีแห่งยุคกรุงรัตนโกสินทร์เคยไปนมัสการพระพุทธรูปพระธาตุนี เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๐ คราวตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ พระโอรสของกรมพระราชวังหลัง

สุนทรภู่หลังจากที่ได้นมัสการพระพุทธรูปพร้อมเจ้านายแล้ว มีเวลาว่างจึงชวนบรรดาผู้ตามเสด็จทั้งหญิงชายออกเที่ยวป่า เที่ยวเขาและถ้ำกันอย่างสนุกสนาน สมัยนั้นต้องเดินป่ากันตลอดไม่เหมือนสมัยนี้ มีทางรถเข้าถึงเชิงเขาที่มีถ้ำทุกแห่ง และการชมในสมัยนั้นต้องใช้เทียนไขหรือจุดคบ จุดได้ตามแต่จะหาได้ ผิดกับสมัยนี้ นอกจากไฟฉายหรือตะเกียงเจ้าพายุแล้ว บางแห่งผู้รักษาก็จัดทำไฟฟ้าต่อโยงเข้าไปตลอดทุกถ้ำทั่วถึง สะดวกแก่การเข้าชมมาก

ครั้งนั้นสุนทรภู่ได้แต่งบทนิราศพระบาท นอกจากมีใจความชมความงามวิจิตรของมณฑปพระพุทธรูปแล้ว ยังได้ชมความงามพิสดารของแต่ละถ้ำที่ได้ไปชมด้วย ตอนชมถ้ำประทุนท่านได้กล่าวไว้อย่างสนุกสนานตอนหนึ่งว่า

“มาถึงเชิงคีรีที่มีถ้ำ

คิลาจ้ำเืองมแห่งนี้เป็นแผ่นเนิน

ไม้รวกรอบขอบเขาลำเนาเนิน

พิศเพลินพฤชาบรรดามี

อันชื่อถ้ำบุร่าโบราณเรียก

ชื่อสำเหนียกถ้ำประทุนคีรีศรี

สำคัญปากคหาคาลามี

ชวนสัตว์เข้าถ้าทั้งหกคน

เที่ยวชมห้องปล่องหินเป็นพุ่ห้อย

มีน้ำย่อยหยาดหยดอย่างเม็ดฝน”

ถ้าประทุนไม่สู้งามเท่าใดนัก

แต่ยังมีถ้ำอื่น ๆ อีกมากในเทือกเขาพระพุทธรบาท

พอที่จะไปเลือกชมได้ตามอัธยาศัยหรือแล้วแต่เวลาจะอำนวย แม้จะไกลจากพระพุทธรบาท

เท่าใดก็ตามก็มีทางรถยนต์ไปถึงเชิงเขาได้ทุกแห่ง ปากถ้ำบางแห่งอยู่บนไหล่เขาทั้งสูงและ

ต่ำ เช่น ถ้ำกีนนร ถ้ำชาละวัน ถ้ำระมั่ง ถ้ำวิมานจักรี ถ้ำมหาสนุก ฯลฯ ซึ่งอย่างไกล

ก็ไม่เกิน ๔—๕ กิโลเมตร จากเขาพระพุทธรบาท

ถ้ากนิร

ถ้ากนิร อยู่บนไหล่เขาสูงหนึ่งในเทือกเขาพระพุทธรูปขึ้นไปทางทิศตะวันออก
เฉียงเหนือ เป็นถ้ำเล็ก ๆ แต่สวยงามแห่งหนึ่ง

รถจอดเชิงเขาแล้วต้องปีนป่ายขึ้นไปตามไหล่เขาซึ่งเป็นบันไดหินธรรมชาติ ได้
ปรุแงบ้างเล็กน้อย สูงประมาณ ๕๐ เมตรเศษ ถึงปากถ้ำเป็นลานหินเล็ก ๆ ริมครีมี
มีต้นไม้บ้างเล็กน้อย ลงในถ้ำตามชั้นหินธรรมชาติ บางครั้งอาจมีผู้ทำบันไดชั่วคราวลงไป
ลึกมากและชันเกือบตั้งฉาก ถึงถ้ำแรกความงามของถ้ำนี้มีพอที่จะให้ชมบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ
ดังท่านสุนทรภู่ได้ชมปากถ้ำ ในนิราศพระบาทตอนหนึ่งว่า

“ถึงถ้ำหนึ่งชื่อถ้ำกนิรนั้น	สะพานพญานาคอุกฤษาป่าระหง
ดูคูหาที่เห็นน่ากนิรลง	เป็นเว้งวงลึกแลตลอดดิน
พาดพระองจึงจะลงไปเล่นได้	เห็นแหวนใหญ่ลงโยนด้วยก้อนหิน
เสียงโถ้งก้างก้องกิงไม่ถึงดิน	กว่าจะสิ้นเสียงผาเป็นช้านาน
พีกแล้วตายชายชวนไปชมอื่น	ร่วมระรื่นรุกขารื่นชานาน
ถึงบ่อหนึ่งมีน้ำคำบุราณ	ว่าบ่อพรานล้างเนื้อที่ในไพร

สุนทรภู่กลัวตกเหวเลยไม่ได้ไปชมในถ้ำกนิร เพื่อนชายชวนไปชมบ่อพราน-
ล้างเนื้อของโบราณ ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังคงสภาพดีอยู่ ตอนเย็นสุนทรภู่ไปชมถ้ำอื่นอีก
ต่อไป

ข้าชาละวัน

ข้าชาละวัน อยู่บนเขาอีกลูกหนึ่ง ในจังหวัดสระบุรี เมื่อหมดทางรถแล้วต้องเดินผ่านป่าโปร่งไปเล็กน้อย และขึ้นเขาสูงจนถึงกลางไหล่เขา ภายในถ้ำลงไปมืดต้องใช้แสงไฟช่วย ทางลงไต่แก่งหินลงไปหลายระดับชั้น มีหินงอกหินย้อยรูปร่างแปลกๆ น่าพิศวงพิจารณาดูจะเห็นเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ตามจินตนาการหรือพรรณนาของแต่ละบุคคล ไม่จำเป็นจะต้องเห็นคล้ายตามไปด้วย หินย้อยทุกแห่งมีสีขาวนวลอมเหลือง ชมพู มีประกายแวววับอยู่โดยรอบผิวผนัง หินย้อยบางแห่งก็มีตะไคร่น้ำสีเขียว ๆ จับอยู่ตามผิวชั้น ๆ สองข้างผนังมีชอกหลืบใหญ่ย่อมมีมืดทึบทั่วไป

บางคูหาหินย้อยมาก มีคูหาหนึ่งกว้างพอสมควร มีหินย้อยลักษณะพิเศษก้อนหนึ่งอยู่กลางถ้ำริมผนัง อันเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำนี้ คือ กองหินย้อยลงมานั้นมีรูปร่างคล้ายจะเข้นอนอยู่บนชะง่อนหิน ครึ่งท่อนหัวออกมาจากผนัง ฉะนั้นถ้ำนี้จึงมีชื่อว่า ถ้ำชาละวัน มาแต่โบราณ ชาละวัน คือจะเข้ใหญ่ในวรรณคดีเสภาเรื่องไกรทอง

สุนทรภู่ลงชมถ้ำนี้สังเกตพิจารณาเห็นเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ดังในบทนิราศตอนหนึ่งว่า

“ถึงคูหาชื่อชาละวันถ้ำ	วิไลล้ำไปทุกเหลี่ยมภูเขาหลวง
ศิลาแลแวววาวดั่งดาวดวง	เป็นเมฆม่วงมรกตทับทิมแดง
สมมติแลเง่หินชะง่อนหุบ	เป็นที่รูปสิงห์สัตว์เข้าเพี้ยมแผ่
กระต่ายเหมือนกระต่ายป่าสองตาแดง	ที่กลางแห่งพิศแลเห็นแต่ตัว
ที่กลางแห่งเกล้งพิศประติษฐ์ต่อ	เห็นแต่คอบ้างก็เห็นแต่เพียงหัว
ที่แผ่นผืนเนินผาแน่นน่ากลัว	ดูเงื้อมตัวเหมือนจะพังลงทับตาย
เทียนสว่างกลางห้องคูหาแจ่ม	ศิลาแวววาววามอร่ามฉาย
พืชมแล้วให้ตรมระบมกาย	ด้วยเจ้าสายสุดใจมิได้มา

แล้วชักชวนเพื่อนให้กลับหลัง ที่อื่นยังมีอยู่หลายคุหา
จะแต่งเล่นก็ให้เห็นกับนัยน์ตา ด้วยเวลาสุริยาก็พ้นเย็น
จะกลับหลังยังพระพุทธรูปาท เหนื่อยอนาถอกใจมิใช่เล่น
ครั้นค่านอนตะละตายทั้งกายเย็น ครั้นเข้าเป็นก็เที่ยวไปตามทาง”

ท่านสุนทรภู่ได้เที่ยวป่าเที่ยวถ้ำหนึ่งวันเต็มด้วยการเดินทั้งสันจนเหนื่อยกาย ถึง
กระนั้นก็ยังได้เที่ยวถึงสามถ้ำ

ปัจจุบันมีทางรถไปถึงสะดวกหลายถ้ำ ฉะนั้นท่านอาจจะได้ชมถึง ๓—๔ ถ้ำใน
วันเดียวกัน

ถ้าระมิง

ถ้าระมิง เป็นถ้ำเล็ก ๆ อยู่บนไหล่เขาเล็ก ห่างจากเขาพระพุทธรูปไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ ๑ กิโลเมตร มีทางรถยนต์เข้าถึงเชิงเขาใกล้กับบ่อพราน-
ล่างเนื้อ อันเป็นโบราณวัตถุสถานชิ้นหนึ่งในเทือกเขาพระพุทธรูปนั้น ตามตำนานว่า
เมื่อพรานบุญผู้พบรอยพระพุทธรูป ตอนหนึ่งพรานบุญได้นื้อแล้วไปล้างเลือดในบ่อนี้
ปัจจุบันทางราชการได้ก่อเป็นขอบกลมสูงประมาณ ๑ เมตร ทำให้น้ำในบ่อนี้ขังอยู่
ตลอดกาล

บ่อพรานล่างเนื้อเป็นโบราณสถานที่ควรชมแห่งหนึ่ง เมื่อท่านได้ไปเที่ยวและ
นมัสการพระพุทธรูปและชมถ้ำต่าง ๆ

ต่อจากบ่อพรานล่างเนื้อเดินขึ้นเนินหินลาดไปอีกประมาณ ๒๐๐ เมตร ถึงเชิงเขา
ชั้นบันไดปูนไปเล็กน้อยถึงลานหินปากถ้ำ ด้านหนึ่งเป็นชะงอกเขาลำเข้าไปประดิษฐาน
รูปพระกวนอิมขนาดใหญ่

ปากทางเข้าถ้ำเป็นทางแคบต้องเดินลงไปทีละคนเป็นทางดิ่งชัน ลึกลงไปมากตาม
บันไดชั่วคราว ลงถึงพื้นถ้ำกว้างมีหินย้อยใหญ่น้อย รูปร่างแปลก ๆ น่าพิศวงอยู่
ระเกะระกะ ย้อยจากเพดานและผนังบ้างเล็กน้อย เดินลึกหลืบหินต่อเข้าไปกสองสาม-
ตอนถึงห้องโถงกว้างกว่าห้องแรก เพดานสูงคล้ายโดม สุดผนังด้านหนึ่งมีหินย้อยสีขาว
หม่นปนแดงเรื่อ ๆ ห้อยลงมาและแผ่ออกเป็นแผ่น ดูคล้ายระมิงหินโบราณอันเป็นสัญลักษณ์
และที่มาของชื่อถ้ำนี้ เมื่อนำวัตถุของแข็งหรือไม้มาเคาะเพียงเบา ๆ จะเกิดเสียงดัง
ก้องกังวานขึ้นคล้ายเสียงระมิง นอกจากนั้นหินย้อยเป็นรูปลักษณะแปลกแตกต่างกัน ส่วน
ทั่ว ๆ ไปเป็นหินแกรนิตมีตะไคร้จับอยู่บางตอน

ถ้ำวิมานจักรี

ถ้ำวิมานจักรี ตั้งอยู่บนไหล่เขาดอกไม้ในบริเวณเทือกเขาพระพุทธบาท ห่างจากพระพุทธบาทไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๖ กิโลเมตร ไปตามถนนหลวงสายพระพุทธบาท—ท่าเรือ ประมาณ ๓ กิโลเมตรมีทางแยกเป็นทางลูกรัง ผ่านพืชไร่ชาวพื้นเมืองและป่าบางตอนอีกประมาณ ๓ กิโลเมตรถึงเชิงเขาทางขึ้นถ้ำ

ทางขึ้นจากพื้นดินเป็นทางบันไดธรรมชาติเสริมแต่งเล็กน้อยเพื่อให้สะดวก สูงขึ้นไปประมาณ ๘๐ เมตรเศษ ถึงลานหน้าปากถ้ำเป็นก้อนหินชะงักงันออกคล้ายกันสาดบังแดดบังฝนได้ดี เข้าไปภายในถ้ำเป็นก้อนหินกว้างเพดานสูง มีหินย้อยสีขาวนวลอมแดงเหลือง รอบบริเวณมีรูปลักษณะแปลกๆ แตกต่างกันอย่างน่าชม ผ่นถ้ำด้านหนึ่งในที่แสงสลัวมีพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ คราวเสด็จนมัสการพระพุทธบาทและเสด็จประพาสถ้ำวิมานจักรี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๖

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันเสด็จประพาสถ้ำนี้ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ครั้งหนึ่งในถ้ำนี้เคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนปางประทานอภัย ศิลปะแบบอยุธยา หล่อด้วยสัมฤทธิ์ มีท่อน้ำไหลลงไปที่ฐานสำหรับสรงพระพุทธรูปยืนองค์นี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ครั้งยังทรงผนวชได้ทรงพระราชศรัทธาอัญเชิญจากกรุงเทพมหานครไปประดิษฐานในถ้ำ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๐ มีคำจารึกอยู่ที่แผ่นหินย้อยแผ่นหนึ่ง กล่าวถึงประวัติโดยย่อและข้อความเตือนประชาชนที่มีความโลภว่าอย่าให้หลงมกยว่ามีทรัพย์สินในองค์พระพุทธรูปนี้ คำจารึกตอนหนึ่งว่า

“.....พระภิกษุสงฆ์สามเณรและสัปบุรุษทั้งปวงอย่าได้คิดสงสัยเลยว่าผิงทรัพย์สิ่งของทองเงินลงไว้เป็นปริศนาลายแทงนั้นหามิได้ดอก โดยที่สุดลัก็เพื่องหนึ่งก็ไม่มีเลย ถ้าคิดสงสัยคิดจะขุดก็ตกนรกเสียเปล่าเป็นมั่นคง ที่เชิญเอาพระพุทธรูปมาไว้ครั้งนี้หวังให้เป็นที่บูชาแก่เทพยดา มนุษย์ สัปบุรุษ และพระภิกษุสงฆ์สามเณรทั้งปวงสิ้น”

ด้วยคำจารึกพระบรมราชโองการดังกล่าวเป็นที่น่าเลื่อมใส แต่ก็ยังมีมนุษยใจบาป
หยาบช้าโงมมากเห็นแก่ตัว เพื่อหวังประโยชน์เพียงเล็กน้อย โดยหากินไม่ว่า เป็นคน
ทำลายพระศาสนาโดยตรง คนโลกได้พยายามกระเทาะฐานรองรับพระพุทธรูปจนแตกหัก
เสียหาย แต่ก็ไม่ได้อะไรไป ตรงกับคำจารึกของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปัจจุบันทางราชการได้อนุรักษ์พระพุทธรูปยืนองค์นี้ไปเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ
พระพุทธรูปแล้ว พร้อมทั้งแผ่นศิลาจารึกพระบรมราชโองการแผ่นนั้นด้วย

๕ ถ้ำมหาสนุก

ถ้ำมหาสนุก อยู่บนเขาเตี้ยในกลุ่มเทือกเขาพระพุทธบาทไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ห่างจากพระพุทธบาทประมาณ ๔ กิโลเมตร มีถนนเข้าได้ถึงเชิงเขาดก อันเป็นที่ตั้ง ศาลเจ้าพ่อเขาดก ที่สักการบูชาของชาวอำเภอพระพุทธบาท

ก่อนจะเข้าชมถ้ำควรแวะสักการะเจ้าพ่อเขาดก ซึ่งเป็นเทวรูปประดิษฐานอยู่ใน ศาลเล็ก ๆ ตั้งอยู่เชิงเขา ที่เรียกว่า เขาดก เพราะเขาสูงหนึ่งมาหมดที่ตรงนั้น จึงเรียกว่า เขาดก มาแต่โบราณ

ศาลเจ้าพ่อเขาดกเป็นของโบราณครั้งกรุงศรีอยุธยา ของเดิมสมัยนั้นทำด้วยเครื่องไม้ แต่ถูกไฟป่าไหม้อยู่บ่อย ๆ มีการสร้างกันใหม่ตลอดมาทุกสมัย

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จึงโปรดให้สร้างใหม่แบบ เก่งจีน และโปรดให้พระยาเพชรรัตนสงครามนำหินจากเขาดกนั้นมาจำหลักเป็น เทวรูป ในท่านั่งชันเข่า สูงราว ๘๐ เซนติเมตร แล้วนำไปประดิษฐานแทนรูปเทพารักษ์ ของเดิม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๔

ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ศาลาเก่งจีนถูกไฟไหม้อีก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้พระมวงคลทิพมณี (มา) ผู้รักษาพระพุทธบาทสร้างขึ้นใหม่ (ต่อมาเลื่อนเป็นพระพุฒาจารย์) และหล่อเทวรูปขึ้นอีกองค์หนึ่ง เป็นเทวรูปทรงเครื่อง สูงประมาณ ๑๐๐ เซนติเมตร ชาวบ้านเรียกกันว่า เจ้าตาก ตั้งอยู่หน้าเทวรูปเจ้าพ่อเขาดก ต่อมาศาลานั้นชำรุด มีการซ่อมดัดแปลงขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ มาจนปัจจุบันนี้

จากศาลเจ้าพ่อเขาดกย้อนไปอีกทางหนึ่งถึงทางชันเขาสู่ถ้ำมหาสนุก ขึ้นไปแล้วเข้าถ้ำแรก เป็นถ้ำเล็กภายในมีหีบหินคูหาชอกซอนเข้าไปไกล วถวนคดเคี้ยว เดินผ่าน หลบเง่หินย้อยตามเพดานและผนังบางตอน พื้นมีทั้งเรียบและขรุขระด้วยก้อนหินใหญ่-

น้อย พื้นบางแห่งเป็นหาดทรายยาวคล้ายหาดชายทะเล ถ้าใหญ่กว้างมีหินน้อยมาก
รูปแปลก ๆ ผนังด้านหนึ่งมีหินน้อยลงมาเป็นก้อนเกาะจับตัวขึ้นเป็นแท่นมีขอบอ่างโดย
รอบเป็นตระพักชั้น ๆ แต่ละชั้นมีน้ำขังอยู่และมีขุดขึ้น ๆ อยู่มากบ้างน้อยบ้าง ใน
สภาพอ่างเช่นนี้มีอยู่ ๒-๓ อ่าง กลางถ้ำมีหินน้อยยาวลงมาจากเพดานจุดพื้นทั้งใหญ่
และเล็ก สีขาวนวลค่อนข้างเหลืองและคล้ำ

ในบรรดาหินน้อยเหล่านี้มีหินแห่งหนึ่งมีลักษณะพิเศษ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า หินหิ้ง
มาหลายชั่วอายุคนแล้ว กล่าวคือเป็นหินน้อยลงมาจากพื้น มีทั้งใหญ่และเล็กหลายต้น
สีขาวนวล ไข่มุกหรือของแข็งเคาะจะมีเสียงกระหึ่มครางกังวาน ส่วนเล็กละเอียดก็มีเสียงเช่นกัน
แต่เสียงสั้นและหนักแน่นกังวานน้อย

คนสมัยก่อนตั้งชื่อถ้ำว่า ถ้ำมหาสนุก อาจจะเนื่องจากเข้าชมถ้ำแล้วสนุกด้วยการ
ตีหินให้เกิดเสียงดังเช่นนั้นกระมัง ปัจจุบันนี้ชมถ้ำมหาสนุกและถ้ำจะสนุกด้วยการตีเคาะหิน
นั้น ขอได้โปรดลองเคาะแต่เพียงเบา ๆ ถ้าตีแรงจะเกิดความเสียหายเป็นการทำลาย
ธรรมชาติอันเป็นสมบัติของชาติเสียหมด ช่วยกันรักษาให้สวยงามยั่งยืนเพื่ออนุชนรุ่น-
หลังได้ชมได้ศึกษาธรรมชาติอันสวยงามไว้

ถ้าฤๅษีสมบัติ

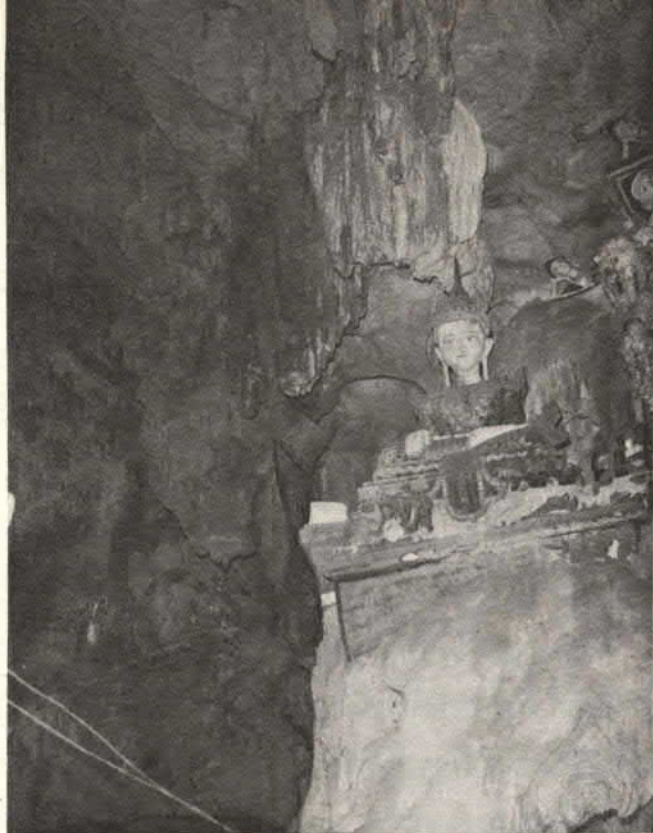
ถ้าฤๅษีสมบัติ หรือชื่อเต็มว่า ถ้าฤๅษีสมบัติพัฒนาการ อยู่บนเทือกเขาภูเมียง ในเทือกเขาเพชรบูรณ์ ท้องที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ห่างจากตัวเมืองเพชรบูรณ์ ไปทางทิศเหนือ ๓๖ กิโลเมตร

การไปชมถ้าฤๅษีสมบัติจังหวัดเพชรบูรณ์ ไปได้ทั้งทางรถไฟสายเหนือและต่อทางรถยนต์ และทางรถยนต์โดยตรงจากกรุงเทพฯ

ทางรถไฟสายเหนือจากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) โดยขบวนรถเร็วตอนเช้า ถึงสถานีตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ใช้เวลาประมาณ ๖ ชั่วโมง ระยะทาง ๓๑๙ กิโลเมตร แล้วต่อรถยนต์ไปทางทิศตะวันออกตามทางสายตะพานหิน—เพชรบูรณ์ ประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงกรุงเทพ—สระบุรี ผ่านสระบุรีต่อขึ้นไปถึงตำบลพุแค ๑๑๒ กิโลเมตร แยกขวามือเข้าไปเส้นทางสายพุแค—เพชรบูรณ์—หล่มสัก ผ่านทิวทัศน์ไร่พืชนานาชนิด ภูเขาน้อยใหญ่สวยงามถึงเพชรบูรณ์ ๒๒๒ กิโลเมตร ประมาณ ๕ ชั่วโมง

ต่อจากตัวเมืองเพชรบูรณ์ขึ้นไปทางเหนือผ่านทิวทัศน์ไร่พืชนานาชนิดอุดมสมบูรณ์ ข่ายและเขาไกล ๆ เป็นเทือกเขาเพชรบูรณ์หนึ่งและสองโอบล้อม ประมาณ ๓๒ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายเข้าทางขวาไร่เป็นทางลูกรังผ่านไร่พืชต่างๆ มุ่งไปสู่ทิวเขาข้างหน้า ประมาณ ๓ กิโลเมตรเศษ ถึงเชิงเขา ต่อจากนั้นทางไม่ค่อยสะดวก ต้องเดินขึ้นเขาในแนวถนนลาดชันไปตามไหล่เขา ผ่านป่าทึบต้นไม้โตๆ และป่าไผ่สองข้างทาง ถึงช่องเขาตอนหนึ่ง ก่อนถึงถ้าฤๅษีสมีทางแยกขึ้นไหล่เขาไปทางขวามือไปตามป่าประมาณ ๑๐๐ เมตรเศษ ถึงถ้าแรกเป็นโพรงเข้าไป ไต่ลงไปภายในสว่างเพราะมีแสงเข้ามาทั้งข้างหลังและข้างหน้า เป็นถ้ำเล็กมีหินย้อยตามเพดานพอสมควร ช่องข้างหน้าเป็นช่องกว้างตรงริมหน้าผาชันสูงจากพื้นประมาณ ๒๐๐—๓๐๐ เมตร นั่งพัก ลมพัดเย็นสบาย มองเห็นทิวทัศน์

พระพุทธรูปในถ้ำฤๅษีสัมบัคิ จังหวัดเพชรบูรณ์
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

พระฤๅษีในถ้ำฤๅษีสัมบัคิ
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

เบื้องล่าง เต็มไปด้วยไร่พืชและทิวเขาเพชรบูรณ์ซึ่งทอดขนานตามยาวสีเขียวจาง ๆ

กลับออกจากถ้ำตอนนั้นถึงเชิงเขาทางที่ขึ้นมา เดินต่อตามแนวถนนขึ้นไป ระหว่างป่าไม้และป่าไผ่หนาแน่น ข้ามสะพานข้ามห้วยลี้ระหว่างเขาสองลูก ข้ามพ้นไปแล้ว จะแลเห็นบ่อมปูนกลมขนาดคนอยู่ได้สองสามคน คือเป็นบ่อมหรือรังบนเมือสมัยหนึ่งคอยพิทักษ์ทรัพย์สินของหลวงที่นำมาไว้ในถ้ำนี้ ปัจจุบันทิ้งร้างอยู่

ตลอดทางขึ้น ๆ ลง ๆ มีบ่อมบนอยู่ซ้ายขวาในระยะพอสมควร จนถึงช่องเหวลึก ๑๐ กว่าเมตร ซึ่งเป็นทางลงไปเข้าถ้ำฤๅษีสัมบัคิ

ตามที่มีบ่อมบนตามจุดต่าง ๆ นั้น เพราะว่าครั้งหนึ่งประเทศไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๕ รัฐบาลสมัยนั้นประกาศยกฐานะเมืองเพชรบูรณ์ขึ้นเป็นนครบาล หรือเมืองหลวงแห่งใหม่ โดยย้ายองค์การและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

จากกรุงเทพ ฯ ไปประจำอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในเพชรบูรณ์ ตลอดจนทรัพย์สินและสมบัติอันมีค่ามหาศาลของท้องพระคลังมาเก็บไว้ในถ้ำแห่งนี้และตั้งชื่อว่า ถ้ำฤๅษีสมมติพัฒนาการ แต่ต่อมาสงครามสงบก็ได้เลิกล้มโครงการย้ายเมืองหลวงเสีย

ลงทางชันประมาณ ๗๐ องศา ได้ตามเงหินหรือยึดเหนี่ยวเกาะวัลย์ลงไปปากถ้ำทางสะดวกควรใช้สายเชือกเส้นใหญ่ ผูกกับต้นไม้ต้นบนแล้วปล่อยลงไปผูกกับหินหรือต้นไม้ต้นล่างที่ปากถ้ำ แล้วค่อย ๆ ไต่ลงไปตามสายเชือกทีละคนสองคน จะปลอดภัยดี

ปากถ้ำแคบราวเมตรเศษ สูง ๒ เมตรเศษ มีประตูเหล็กยังแข็งแรงอยู่ เข้าไปภายในเป็นพื้นลานปูนลงบันได ๒-๓ ชั้น ถึงลานกว้างมีแสงสว่างส่องตามหลังเข้ามาเห็นภายในได้ชัดเจน เพดานสูง ๆ ดำ ๆ เฉลี่ยประมาณ ๓-๕ เมตร มีหินย้อยเป็นพู่พวงและแผ่ลงมาเป็นเสาใหญ่น้อย หินงอกตามพื้นและริมผนังมีไม่มากนัก เดินลึกเข้าไปมีแสงสลัว ในซอกหลืบมืดอากาศอับ เพราะเป็นถ้ำตัน มีรูปปูนปั้นพระฤๅษีหนึ่งองค์อันเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำ และด้านหนึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นองค์ใหญ่อีกองค์หนึ่ง อากาศอับ ใช้ไฟส่องเดินทางและชมความงามของหินย้อยและหินงอกได้พอสมควร ใช้เวลาชมในถ้ำไม่เกินชั่วโมงก็พอ

ถ้าบ่อยา

ถ้าบ่อยา หรือถ้าบ่อน้ำทิพย์ ตั้งอยู่บนเขาหลวงด้านตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองนครสวรรค์ ท้องที่บ้านหินก้อน ตำบลหนองกรด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นถ้ำใหญ่มีสถานวิบัสสนากรรมฐาน มีถ้ำใหญ่น้อยติดต่อเข้าไปลึกประมาณ ๑๕ คูหา พบเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๐๐ จัดตั้งเป็นสำนักวิบัสสนา มีพุทธศาสนิกชนนิยมไปปฏิบัติศีลสมาธิติดต่อกันมาหลายรุ่นจนบัดนี้

การไปชมถ้ำบ่อยาไปได้ทั้งทางรถไฟและรถยนต์ ทางรถไฟโดยขบวนรถไฟสายเหนือ จากสถานีกรุงเทพ ฯ ซึ่งมีหลายขบวนในตอนเช้า ถึงสถานีนครสวรรค์เป็นเวลา ราว ๔ ชั่วโมงเศษ ระยะทางประมาณ ๒๔๖ กิโลเมตร แล้วต่อโดยรถยนต์โดยสารท้องถิ่น หรือเช่าพิเศษไปถ้ำบ่อยาอีกประมาณ ๒๔ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงสายกรุงเทพ ฯ—สระบุรี ถึงบางปะอิน ๕๒ กิโลเมตร เข้าทางหลวงหมายเลข ๓๒ สายบางปะอิน—นครสวรรค์ ผ่านอำเภอ บางปะอิน อuyuยา ท้องที่จังหวัดอ่างทอง ท้องที่จังหวัดสิงห์บุรี และท้องที่จังหวัดชัยนาท จนถึงจังหวัดนครสวรรค์ระยะทาง ๒๔๑ กิโลเมตร ประมาณ ๓ ชั่วโมงเศษ

ถึงนครสวรรค์ก็ออกนอกเมืองไปทางทิศเหนือตามถนนพหลโยธินประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ถึงสามแยกตลาดบ้านหนองเบน เลี้ยวซ้ายเข้าทางสายอำเภอลาดยาวต่อไป ประมาณ ๓ กิโลเมตรเศษ ถึงทางสามแยก แยกซ้ายปากทางมีป้ายว่า โครงการฝึกหัดครู ขนบท หน่วยวัดศรีอุทุมพร ของวิทยาลัยครูนครสวรรค์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เป็นทางลูกรังเล็กไปทางทิศใต้ผ่านทิวทัศน์ป่า ส่วน และหมู่บ้าน เข้าเขตตำบลหนองกรด ถึงทางแยกซ้ายมือ ผ่านวัดศรีอุทุมพร ต่อไปทางไม่ค่อยสะดวกนัก ข้ามสะพานวังเลาถึงทางสามแยกเล็ก ๆ มีป้ายว่า วัดเทพนิมิตทรงธรรม เลี้ยวขวาเข้าไปทางแคบเล็ก ผ่านป่าละเมาะออกที่โล่งกว้าง มีทุ่งนาและสวน ถึงเชิงเขาหลวง ประมาณ

หินย้อยในถ้ำบ่อยา จังหวัดนครสวรรค์

หินแม่พระในถ้ำบ่อยา

๖ กิโลเมตรจากทางแยกถนนใหญ่ ถึงเชิงเขาหลวง บ้านหินก้อน ระยะทางจาก นครสวรรค์ถึงบ้านหินก้อนประมาณ ๒๘ กิโลเมตร

เชิงเขาเป็นสถานร่มรื่นและเขียวสด มีศาลาเล็กและใหญ่ สำหรับชาวบ้านประกอบ การกุศล มีกุฏิสงฆ์สองสามหลังอยู่ถัดออกไป

ด้านซ้ายมือเชิงเขามีบันไดปูนทางขึ้นลาดเขาสูงราว ๘๐ เมตร ประมาณ ๑๔๐ ขั้น ถึงไหล่เขาตอนแรก มีที่นั่งพักชมทิวทัศน์ทุ่งนาป่าเขาได้ไกล ๆ ที่นั่งพักอยู่หน้าโพง ถ้ำฤๅษี มีพระพุทธรูปสองสามองค์ นั่งพักที่ชะง่อนหินลมพัดเย็นสบาย

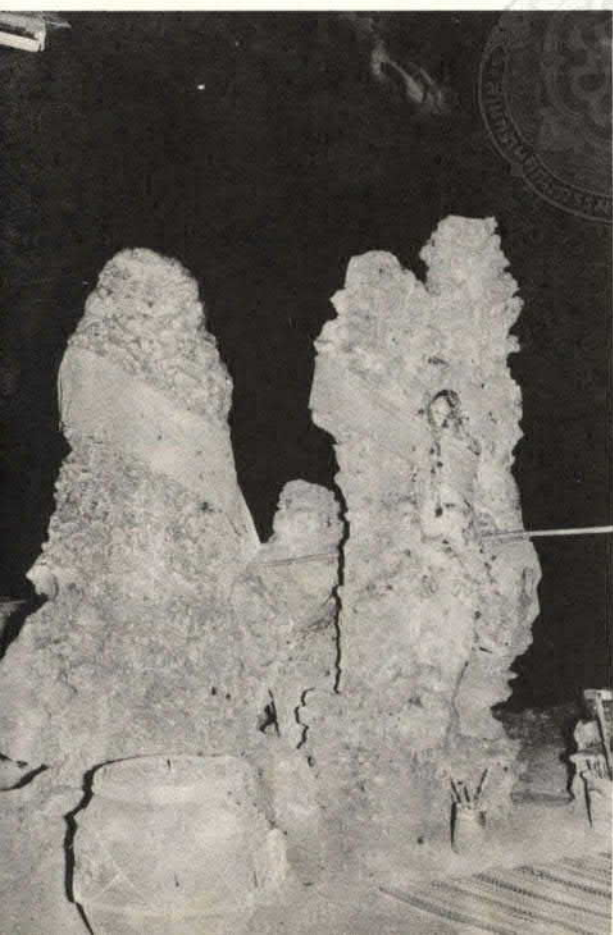
เดินต่อขึ้นทางบันไดไปทางซ้ายมือจนถึงปากถ้ำประมาณ ๓๐ เมตร ประมาณ ๗๐ กว่าขั้น ระหว่างทางมีเชิงชะง่อนสร้างห้องสุขาไว้ ถึงหน้าถ้ำมีร่มไม้ครึ้ม นั่งพักสักครู่

เดินผ่านก้อนหินใหญ่สู่ปากถ้ำสูง เป็นรูปกรวยคว่ำ สูงราว ๑๕ เมตร เดินลงบันไดปูน ถึงพื้นถ้ำตอนแรกราว ๘ เมตร ๒๐ ขั้น เป็นห้องโถงกว้างราว ๒๐ ตารางเมตร ด้านซ้ายในช่องหลืบมีโรงครัวสำหรับทำอาหารเลี้ยงในวันที่มีคนมาปฏิบัติศีล

เดินต่อเข้าไปเป็นห้องสูง กว้าง ๑๐ กว่าเมตร เพดานและผนังมีหินย้อยเล็กน้อย สีนวล มีรูปร่างแปลก ๆ ตามจินตนาของผู้พบถือว่าเป็นรูปคล้ายพระพุทธรูป พระนอน และพระฤๅษี ต่อเข้าไปอีกมีแสงสว่างส่องลงมาจากปล่องเบื้องบน ในถ้ำมีไฟฟ้าให้ความสว่างตลอดทางและเห็นสิ่งก่อสร้างได้ชัดเจน อากาศเย็นพอสมควร ต่อเข้าไปถึงลานถ้ำกว้างใหญ่ ด้านซ้ายในหลืบหินอีกถ้ำหนึ่งแคบเล็ก เนื้อที่ราว ๓ ตารางวา เป็นที่นั่งวิปัสสนาสงบเงียบ

ด้านซ้ายมีอริมชอกผนังถ้ำมีถ้ำน้ำตั้งอยู่บนข้างบันไดปูน ริมผนังด้านขวามีอาสนะสร้างด้วยไม้ชั่วคราวสำหรับงานเลี้ยงพระ เดินตรงต่อเข้าไปถึงลานกว้างหน้าพระพุทธรูป

หินสามพี่น้อง ในถ้ำบ่อยา จังหวัดนครสวรรค์

หินพระพุทธรเจ้าในถ้ำบ่อยา

องค์ใหญ่สูงราว ๑๐ กว่าเมตร อยู่กลางถ้ำ ด้านขวาของพระพุทธรูปปูนปั้นแม่พระธรณี
ผนังตรงข้ามพระพุทธรูปมีหินงอกคล้ายหลักสูง ๓ เมตร ส่วนล่างวัดโดยรอบประมาณ
๒ เมตร ส่วนตอนบนวัดโดยรอบประมาณ ๘๐ เซนติเมตร ลักษณะหินชั้นนี้ดูคล้าย
คนยืนมีผ้าเหลืองห่อหุ้มอยู่ครึ่ง ตัวชื่อหินแท่งนี้ว่า หินแม่พระ คือ หมายถึงพระนา
สirimhamaya พระพุทธมารดา ช่าง ๆ มีโองน้ำมนต์และที่สักการบูชา

เดินต่อเข้าไปทางด้านซ้ายพระพุทธรูปองค์ใหญ่ มีหินงอกอยู่กลางลานตามธรรม-
ชาติตั้งเรียงกัน ๓ ก้อน ลักษณะคล้ายคนยืน มีโองน้ำและที่บูชาพร้อม เรียกว่า
หินสามพี่น้อง ก้อนแรกถือเป็น พระปรมัต สูงราว ๒ เมตร ก้อนกลาง พระสูตร
สูงเกือบ ๒ เมตร และก้อนริมซ้าย พระวินัย ต่ำกว่าเล็กน้อย

เดินต่อขึ้นเนินไปประมาณ ๒๐ เมตร บนชะง่อนแท่นหินกลางถ้ำด้านซ้ายมือมีรูป
ปูนปั้น “พ่อหลวงพรหม” ใบหน้าลักษณะคนโบราณร่างใหญ่ ขนาดโตกว่าคน-
ธรรมดาเล็กน้อย นั่งแท่นห้อยเท้าขวา เป็นผู้พิทักษ์ถ้ำนี้

เดินผ่านชั้นตามโขดหินอีกประมาณ ๔๐ เมตร ช่วงนี้มีหินย้อยตามเพดานผนังและ
หินงอกตามพื้นเรียงรายทั่วไป ด้านซ้ายมือมีหินงอกขนาดใหญ่ตั้งสูงอยู่ชอกเนิน สูงราว
๑๐ กว่าเมตร ลักษณะคล้ายคนยืนเด่นอยู่ชานนามว่า หินพระพุทธรเจ้า มีผ้าเหลืองห่ม
อยู่บางส่วน โองน้ำมนต์ และที่บูชาอยู่ตอนล่าง

เดินขึ้นไปทางหลังหินพระพุทธรเจ้ามีบันไดปูน ๒-๓ ขั้น จนขีดผนังสูงอันเป็นที่
มีบ่อยาคักดีลัทธิ ผนังเหนือบ่อยามีหินย้อยลงมาเป็นฟู่พวงหลายสายทั้งใหญ่และเล็ก ตอนใต้
หน้าผามีก้อนหินใหญ่ส่วนหนึ่งมีช่องเล็กขนาด ๑๐ เซนติเมตร คือ บ่อยา อันเป็น
เอกลักษณ์ของถ้ำนี้ ของเดิม บ่อนี้เป็นช่องกว้าง แต่คนทั่วไปตักน้ำกระเทาะปากบ่อจน
แตกออกเป็นช่องกว้างขึ้นไปอีก ทางเจ้าหน้าที่ของวัดจึงโบกปูนทับให้เหลือแต่เพียงช่อง
เล็ก ๆ ดังที่เห็นในปัจจุบันนี้ น้ำในบ่อมีหล่อซึมตลอดเวลาทุกฤดูกาล ตักเท่าไร ๆ
ไม่เคยหมด

การจะใช้น้ำในบ่อนี้แต่เดิมใช้ถ้วยหรือกระเบื้องตัก แต่เดี๋ยวนี้ปากช่องเล็กต้องใช้
สายยางดูดขึ้นมาแล้วเอาภาชนะรองรับ เรียกว่า แบบกาลักน้ำ มีผู้ใช้น้ำนี้ดื่มและลูบหน้า
ลูบผมเพื่อความสิริมงคล และมีบางคนถึงกับเตรียมขวดมาใส่กลับไปบ้านด้วย

ต่อจากบ่อยาขึ้นไปทางชอกหินอีกราว ๕ เมตร เข้าสู่ห้องแคบแต่เพดานสูง อากาศ
ที่บ มีหินสีขาวนวลสวยงาม ห้อยย้อยลงเป็นพวงเป็นสายคล้ายผ้าม่าน หินงอกเต็มทั่วไป
ตามพื้น รูปร่างหินย้อยมีลักษณะต่าง ๆ

เดินไต่หินกลับลงมาข้างหินพระพุทธรูปเจ้าวกซ้ายขึ้นเนินต่อไปห้องโถงกว้างและสูงมี
ปล่องเล็กบนยอดเพดาน ด้านผนังมีชอกหลืบมืด ๆ หลายแห่งไม่มีไฟส่องเข้าภายใน ยืน-
กลางถ้ำดูรอบ ๆ หินงอกด้านหนึ่งกองสูงชันสูง รูปร่างลักษณะคล้ายพญานาคใหญ่ชนิด
ตัวซ้อนเป็นชั้น ๆ ซึ่งสมมติว่า คืองูของเจ้าถ้ำ ต่อขึ้นไปมีหินงอกเป็นโขดคล้ายแท่นใหญ่
แต่ขรุขระมีรูปร่างยื่นยาวออกและสอปล้องเล็กน้อยยาวประมาณเมตรเศษ ลักษณะคล้ายหัวจระเข้
กำลังเหยียดอ้าปาก หินขรุขระคล้ายผิวของจระเข้

รอบ ๆ ถ้ำโถงใหญ่มีหินย้อยเป็นพวงระย้าใหญ่น้อยด้วยผนังคล้ายสายน้ำตกลงบน
อย่างใหญ่ บางตอนคล้ายผ้าม่าน ฯลฯ

เดินกลับออกมาที่ลานหน้าพระพุทธรูปใหญ่ เลี้ยวขวาขึ้นโขดไปทางชอกถึงถ้ำหนึ่ง
มีหินงอกเป็นแท่น เดินไต่ต่อไปขึ้นถึงปากปล่องริมหน้าผาอีกด้านหนึ่ง ลมพัดเย็นสบาย
เดินวกซ้ายเลียบไหล่เขาหน้าผาไปบรรจบกับทางเข้าปากถ้ำคอนแรก ลงบันไดต่อถึง
เชิงเขาข้างล่าง

๕ ถ้าเขา

ถ้าเขา อยู่บนไหล่เขา ตำบลเกาะพลับพลา อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เป็นภูเขาเล็กมียอดหลายยอดติดต่อกันเป็นทิว จากทิศเหนือจดทิศใต้ ลักษณะคล้ายงูเลื้อย บริเวณเขาสูงมีถ้ำน้อยใหญ่มากมาย แต่ต้องเดินไกล ถ้าสำคัญที่มีคนไปกันมากมีเพียงสองถ้ำ ยอดเขาสูงที่สุดชื่อว่า พระยาปราบ ยอดสูง ๒๘๐ เมตรเศษ ส่วนยอดต่ำที่สุดอยู่ตรงหัวเขาด้านทิศใต้สูงเพียง ๒๐ เมตรเศษ แม้ว่าถ้ำในบริเวณเขานี้จะไม่ค่อยงาม แต่ก็มียศิรวัตถุโบราณให้ชมให้ศึกษา

จากกรุงเทพมหานครไปจังหวัดราชบุรีได้ทั้งทางรถไฟและรถยนต์ รถไฟจากสถานีธนบุรีประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร ทางรถยนต์ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ ถนนเพชรเกษม ผ่านจังหวัดนครปฐม ถึงราชบุรีประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ

การไปชมถ้ำที่เขาสูงนี้ ใช้เวลาเพียงวันเดียวจากกรุงเทพมหานคร โดยรถยนต์ไปตามถนนเพชรเกษม ถึงราชบุรียังพอเป็นเวลาอาหารเข้าได้ พักผ่อนตามสมควรแล้วออกเดินทางจากตัวเมืองไปทางตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๘ กิโลเมตร ทางรถยนต์สะดวกจนถึงเชิงเขา

ถ้าเขาอยู่บนไหล่เขาส่วนหนึ่งของเขาด้านทิศใต้ ทางขึ้นเป็นบันไดปูนถึงปากถ้ำสูงจากพื้นดินประมาณ ๒๐ เมตรเศษ เข้าปากถ้ำแล้วลงไปข้างในลึก เป็นคูหาห้องแคบ และมีดต้องใช้ไฟนำทางเดิน ถ้ำนี้มีหลืบและซอกซอนเข้าไปไกลจนสุดถ้ำ ไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดเคยเข้าไปสุดถ้ำ เพราะมืดและไม่ค่อยมีอะไรน่าชม นอกจากหินย้อย ตามเพดานและผนังเล็กน้อย

ถ้าเขา ชื่อนี้เนื่องมาจากเทือกเขานี้ยาวและคดเคี้ยวคล้ายงูเลื้อยประการหนึ่ง และเชื่อกันมาแต่โบราณว่า ถ้ำนี้มีพญางูอาศัยอยู่ในถ้ำ สูงใหญ่มาก ขนาดลำตัววัดโดยรอบถึง ๓ กำมือ และยาวกว่า ๑๐ วา ด้วยความเชื่อแต่เดิมนั้น ชาวราชบุรีผู้เฒ่าผู้แก่ในครั้งนั้น จึงได้ขนานนามเขาว่า เขาสูง มาจนบัดนี้

ในถ้ำฤาษี เขาภู จังหวัดราชบุรี (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ถ้ำฤาษี

ถ้ำฤาษี อยู่ในเทือกเขาภูเช่นเดียวกัน ปากถ้ำสูงจากพื้นดิน ๒๐ เมตรเศษ มีบันไดปูนขึ้นถึงปากถ้ำ ภายในถ้ำมีแสงสว่างพอเห็นได้ ปากถ้ำกว้าง บริเวณเนื้อที่ในถ้ำประมาณ ๑๐๐ ตารางเมตร สันฐานเป็นรูปรี มีซอกและหลืบหิน

ผนังด้านหลังมีรูปจำหลักนูนติดผนัง ๒ รูป รูปหนึ่ง คือ พระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทขวา ปางปฐมเทศนา สมัยทวารวดี เมื่อประมาณ ๑๕๐๐ ปีล่วงแล้ว ที่ฐานมีคำจารึกเป็นภาษาสันสกฤต แปลได้ความว่า ฤาษีสมาธิคุปต์เป็นผู้สร้างพระพุทธรูปนี้ ฝีมือช่างบ่งชัดว่าเป็นช่างศิลปสมัยทวารวดี (ระหว่าง พ.ศ. ๑๑๐๐—๑๖๐๐)

พระพุทธรูปปางปฐมเทศนาองค์นี้ สมัยก่อนชาวราชบุรีเชื่อกันว่าเป็นรูปพระฤาษี มีนิ้วพระหัตถ์จีบเป็นวงกลม อันเป็นเครื่องหมายของพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา ว่านิ้วพระหัตถ์จีบนั้น เป็นการบอกใบ้ลายแทงปฤษณาจากรอยจารึกที่ฐานพระพุทธรูป ต่างพากันมาล็กลอบชุดกันอยู่เนือง ๆ อย่างเดาสุ่ม จนพื้นถ้ำเป็นร่องรูลึไปหมด

ความจริงนิ้วพระหัตถ์มิใช่บอกลายแทงใด ๆ ทว่าเป็นเครื่องหมายปางปฐมเทศนาของพระพุทธรูป ซึ่งช่างในสมัยโบราณเขาคิดทำขึ้นในทำต่าง ๆ มีผิดแผกกัน เพื่อความสวຍงามตามทรรคนะของผู้สร้างแต่ละสมัย

ถัดไปในถ้ำ มีพระพุทธรูปยืนปางเสด็จลงมาจากดาวดึงส์ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ใกล้ ๆ กันมีพระพุทธรูปนั่งปางมารวิชัย มีพระสาวกยืนอยู่ทั้งซ้ายขวาข้างพระเพลา เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ถ้าเราขึงงานเทศกาลนมัสการและปิดทองพระพุทธรูปตรงกับวัน ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ มีประชาชนไปร่วมงานคับคั่ง อีกประการหนึ่งเป็นเวลาน้ำป่าไหลบ่าเข้ามาท่วมบริเวณเขานี้ ทำให้เป็นทะเลสาบขึ้น ผู้ไปเที่ยวใช้รถยนต์ (ในน้ำตื้น) เรือพาย เรือแจวพากันไปนมัสการ มีการแข่งเรือทุกประเภท เป็นที่สนุกสนานประจำปี

ในถ้ำเขานี้ปรากฏว่ามีของที่เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์อยู่อย่างหนึ่งคือ จอกหิน ลักษณะคล้ายดอกจอก ชาวบ้านชาวเมืองเชื่อกันมานานแล้วว่าจอกหินนี้ เมื่อแช่น้ำร้อนแล้ว น้ำนั้นรับประทานแก้ปวดเมื่อยร่างกายได้ดี แต่วัตถุที่กล่าวนี้นี้ปัจจุบันเป็นของหายาก จึงไม่มีใครมีใครได้พบกัน ถ้าเฝ้าผู้มีคนสมัยนี้พบเข้าสักดอกสองดอก เชื่อว่าคงจะนำโชคกลับมาสู่ผู้พบเป็นอันมาก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชนิพนธ์เสด็จประพาสไทรโยค เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐ ได้ทรงกล่าวถึงจอกหินว่า

“เมื่อยังแห้งอยู่นั้นรูปร่างเหมือนยักกับจอกแห้งเล็ก ๆ ทีเดียว ประมาณ ๓ กระเบียดกึ่ง ครั้นแช่น้ำร้อนลงค่อย ๆ กางใบออกมีรากเหมือนจอก ใบมีก้านยาวออกไปจากรากเป็นสีน้ำตาล ตัวใบข้างหน้าสีเขียวสดเหมือนใบไม้ที่ชุ่มชื้นอยู่ตามธรรมชาติ มีขนเป็นขุย ๆ ทั้งใบ ใบนั้นรูปพรรณคล้ายหย้า่น้ำดับไฟ เวลาลงในน้ำสักครู่ใหญ่ ๆ ใบก็กระจายออกเหมือนอย่างจอก แต่จมน้ำได้ประมาณสัก ๔ นิ้ว ถ้าแช่น้ำกินแล้วเก็บขึ้น

ผึ่งแดดก็แห้งงอเข้าไปอย่างเก่า ถ้าจะแช่อีกก็กระจายออกเป็นใบเขียวสดเหมือนดังเช่นว่า
มาแล้ว คุประหลาดอยู่ แต่มิใช่จอกในน้ำตามธรรมเนียมเป็นแน่ เห็นจะเป็นจอกบก
เกิดขึ้นในที่น้ำขึ้น ๆ หรือน้ำข้างอยู่บ้างเล็กน้อย พอรากลอยน้ำบ้างเล็กน้อย ครั้นเวลา
น้ำแห้งก็แห้งไป เวลาหน้าน้ำก็ขึ้นขึ้นจะเป็นต้นไม้อย่างหน่อกเดียว แต่ประหลาดอยู่
น้อยหนึ่งที่ไม่แผ่น้ำร้อน”

ถ้าต่าง ๆ ในบริเวณเขานี้ เคยได้รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐ และรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล
ที่ ๖ คราวเสด็จนำพลเสือป่าทำการซ้อมรบ พ.ศ. ๒๔๕๗

ถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรี (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ถ้ำจอมพล

ถ้ำจอมพล เป็นถ้ำใหญ่และสวยงามกว่าถ้ำใด ๆ ในจังหวัดราชบุรี ตั้งอยู่บนเชิงเขาจอมพล ท้องที่ตำบลจอมบึง ใกล้กับที่ว่าการอำเภอจอมบึง ในบริเวณสวนรุกขชาติถ้ำจอมพล มีภูมิประเทศร่มเย็นครึ้มด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ ซึ่งมีป้ายแจ้งว่าซื้อต้นอะไร ตระกูลใดไว้ชัดเจน

เขาจอมพล อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรีไปทางตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๓๐ กิโลเมตร มีทางรถยนต์เดินทางไปถึงสะดวกทุกฤดูกาล จากตัวเมืองเดินทางต่อไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๐๘๗ สายราชบุรี—จอมบึง ๓๑ กิโลเมตร เพียง ๒๐ กว่านาที ถึงบริเวณสวนรุกขชาติถ้ำจอมพล เชิงเขาจอมพล บริเวณสวนรุกขชาติ เป็นสวนต้นสักและไม้ยืนต้นหลายชนิดให้ความร่มเย็น มีศาลาพักผ่อน ร้านขายของ เครื่องดื่ม และของพื้นเมือง มีศาลาเจ้าหน้าที่คอยให้ความสะดวกในการขึ้นชมถ้ำ โดยเสียค่าทำไฟฟ้าเพียงเล็กน้อย ไฟสว่างตลอดถ้ำสะดวกต่อการเข้าชม

เขาจอมพล สูงประมาณ ๑๘๐ เมตรเศษ ซึ่งเดิมทีชาวพื้นเมืองเรียกกันมานานแล้วว่า เขากลางเมือง ต่อมาเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี เสด็จประพาสถ้ำเขากลางเมืองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ (ร.ศ. ๑๑๔) โปรดมากจึงพระราชทานชื่อภูเขาและถ้ำนี้ว่า เขาจอมพล ถ้ำจอมพล

พ.ศ. ๒๔๕๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสถ้ำจอมพล คราวเสด็จนำพลเสือป่าทำการซ้อมรบ

ที่มาของชื่อ จอมบึง นี้ เนื่องจากสมัยก่อนบริเวณรอบภูเขานี้เป็นป่าไม้ดงงาม และมีบึงใหญ่อยู่ใกล้เขา ด้วยความกว้างขวางของบึงขนาด ๓ x ๖ กิโลเมตรนี้ ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า จอมบึง และเป็นที่อาศัยของสัตว์และนกนานาชนิดที่มาพึ่งพาอาศัยน้ำในบึงนี้เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันดินชั้นบนตามกาลเวลาจนเหลือเป็นขนาดเล็ก ในส่วนที่เป็นดินงอกนั้นกลายเป็นที่ทำนา ทำพืชไร่ของราษฎรที่รุกกล้าเข้าไปทำมาหากินเป็นส่วนมาก บัดนี้บึงเหลือเนื้อที่เล็กกว่าครึ่งของเดิม มีน้ำอยู่น้อยนอกจากฤดูฝนจึงจะมีน้ำมากขึ้น

ภายในถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรี
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ภายในถ้ำจอมพล
(ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

และมีนกพอสสมควรไม่เหมือนเมื่อครั้งบึงยังใหญ่อยู่ และจำนวนนกก็น้อยลง ๆ ไปจนเกือบหมดแล้ว เพราะหาอาหารยาก

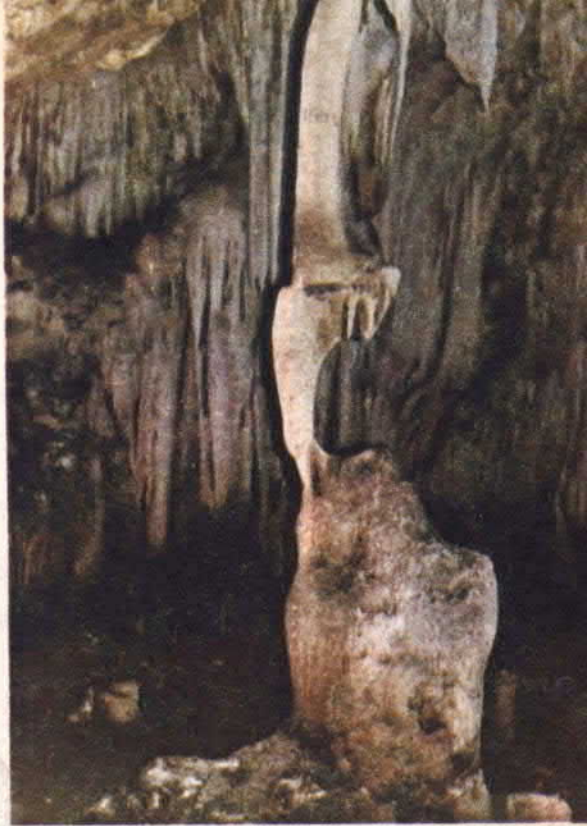
ติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เชิงเขาเรื่องขอเปิดไฟในถ้ำแล้ว ขึ้นบันไดปูนเดินสะดวก ถึงปากถ้ำเป็นชอกหินก้อนใหญ่ สูงจากพื้นประมาณ ๑๐ เมตร ผนังหินปากถ้ำมีรอยจารึกจำหลักพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. (เสด็จเมื่อ ร.ศ. ๑๑๔ พ.ศ. ๒๔๓๘) และพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. อยู่บนผนังหินปากถ้ำ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันเสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๙)

ลงปล่องในถ้ำปากแคบราวเมตรครึ่ง มีบันไดยาวลึกลงไปราว ๒ เมตร ถึงพื้นถ้ำห้องกว้างเพดานสูง ไม่มีแสงสว่างส่องแต่มีแสงไฟฟ้ติดไว้เป็นระยะเดินได้สะดวก เพดานและผนังมีหินย้อยสีขาวหม่น ๆ งดงาม บ้างเป็นพู่พวงห้อยลงมาคล้ายม่าน หรือโคมระย้า ตามพื้นหินย้อยที่หยดลงมากองเล็กกองใหญ่นั้น เป็นลักษณะเจดีย์หรือสถูป ตามชอกผนังเป็นหลืบชอกซอนหลายชั้น ภายในมืด ๆ มีเสาหินที่ย้อยลงมาถึงดินทำให้เป็นช่องประตู

อากาศภายในไม่อับเพราะมีปล่องถ่ายเทอากาศขนาดใหญ่อยู่บนเพดานด้านหนึ่ง และมีแสงสว่างส่องลงมาเห็นหินสวยงามได้บ้างตอน รูปลักษณะของหินมีต่าง ๆ กันวิจิตรพิสดาร คล้ายห้องพระโรงที่มีเสาดันใหญ่เรียงราย เพดานเป็นโดมสูง บางแห่งหินเป็นตระพักซ้อนหลายชั้นมีเสาประกอบคูดคล้ายฉากเวทีละคร บางแห่งคล้ายตึกของชาวตะวันตก มีม่านไขพริ้ว มีตุ๊กตาหิน บัลลังก์ มีก้อนสวดดาสวยงามก้อนหนึ่งใหญ่มากอยู่ใกล้ผนังด้านหนึ่ง มีลักษณะคุ่มไค้มนกลมแล้วห้อยชายลงมาเป็นเส้นเล็ก ๆ เรียวแหลมเรียงอยู่หลายสาย ดูคล้ายผมบนศีรษะคน มีชื่อแจ้งไว้ว่า “เกศาสลาย”

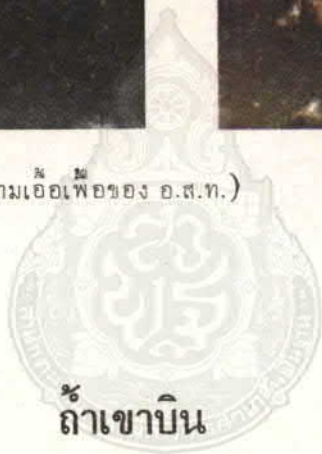
เดินต่อเข้าไปห้องโถงเพดานสูงมีปล่องลมเข้าได้ หินย้อยทั้งที่เพดานและผนังมีมากล้วนสวยงามพิสดาร บางแห่งเป็นแอ่งซ้อนกันและมีน้ำขังอยู่ ส่วนแอ่งที่แห้งก็มีขุยดินอยู่ชั้น ๆ ปลายหินย้อยที่ใกล้ ๆ มือจับดูแล้วมีน้ำเย็นใสหยด

สุดผนังถ้ำตอนนี้มีปล่องส่องแสงลงมาจากผนังสูง มีพระพุทธรูปไสยาสน์และพระพุทธรูปนั่งอีกหลายองค์ นั่งพักผ่อนพวยหายน้อยแล้วกลับออกทางเดิม ใช้เวลาชมถ้ำราวหนึ่งชั่วโมง ลงจากถ้ำพักผ่อนหาอาหารและเครื่องดื่มรับประทานหรือดื่มแก้กระหาย หรือซื้อของจุกจิกพื้นเมืองเป็นที่ระลึก แล้วเดินทางกลับ

ภายในถ้ำเขabin จังหวัดราชบุรี (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

หินย้อยค้ำหินงอกในถ้ำเขabin

ถ้ำเขabin

ถ้ำเขabin อยู่ในเขabin ท้องที่อำเภอจอมบึง เขabinสูงประมาณ ๒๐๐ เมตร เมื่อกลับจากถ้ำจอมพลแล้ว ในเส้นทางขวามือตอนหนึ่งมีทางแยกเข้าเขabinประมาณ ๒ กิโลเมตรถึงเชิงเขาทางขึ้นถ้ำ เป็นถ้ำเล็ก ๆ แต่มีหินย้อยสวยงาม บริเวณลานเชิงเขามีศาลานั่งพักผ่อนได้ ปากถ้ำของเดิมนี้กล่าวกันว่าแคบมากและเป็นปล่องลึกลงไปในถ้ำ ต่อมาทางราชการได้ระเบิดหินปากถ้ำให้กว้างแล้วทำบันไดลงไปสู่ในถ้ำเบื้องล่างได้สะดวก ก่อนเข้าถ้ำติดต่อเจ้าหน้าที่ใกล้ ๆ บริเวณนั้น เพื่อขอให้นำทางพร้อมด้วยตะเกียงดวงหนึ่งหรือสองดวงแล้วแต่จำนวนคนไปชมมากน้อย เนื่องจากเป็นถ้ำเล็กและแคบ ถ้ำมีคนไปชมกันมากในคราวเดียวหลายสิบคน ต้องแบ่งออกเป็นสองชุด ๆ ละไม่เกิน ๓๐ คน

ลงถึงพื้นรู้สึกอากาศชื้นและพื้นแฉะ บางตอนมีน้ำไหลอยู่บนพื้น ส่วนมากเป็นดิน
จึงทำให้ลื่น ช่วงแรกห้องแคบขนาดที่หिनย้อยลงมาเจียดตัวหรือตอนบนลงมาใกล้ศีรษะ
เวลาเดินต้องพยายามหลบหลีกเสาหिनย้อยที่มีเป็นระยะ ๆ คล้ายมีสิ่งกีดขวางกันไว้ แต่ดู
สวยงามน่าชม หินหยดหिनย้อยทุกก้อนมีความเย็นชื้นไปด้วยน้ำ ย้อยห้อยลงมาในรูป
ลักษณะแปลก ๆ ทั้งยาวและสั้น ที่สั้นที่สุดรู้สึกว่าจะเพิ่งอกขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง (ก็คง
ประมาณหลายสิบปี) ตอนปลายเป็นคล้ายก้อนน้ำแข็งแต่ชุ่มชื้นเพราะน้ำผสมละลาย
หिनปูน สิ่งเหล่านี้อยู่ใกล้ ๆ ทางเดินและเรียกระยะทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นปลายหิน
เหล่านี้อาจเป็นเหยื่อของผู้มกได้ไม่รักความสวยงามธรรมชาติ ชอบหักเอาปลายหินเหล่านี้อ
ไปโอ้อวดว่าฉันได้ไปมา เป็นการทำลายธรรมชาติอันเป็นสมบัติของชาติไป ฉะนั้น
ขอนักท่องเที่ยวยกยอทั้งหลาย โปรดช่วยกันรักษาสสมบัติธรรมชาตินี้ให้ยั่งยืนเพื่ออนุชน
รุ่นต่อ ๆ ไปได้ชมได้ศึกษา

ถึงห้องกว้างอีกห้องหนึ่ง เรียงรายไปด้วยหिनย้อยรูปแปลก ๆ ทั่วไป ทั้งเพดานและ
ผนังตลอดที่พื้น ปลายแหลมบนเพดานเต็มมาก ต้องเดินลอดเดินก้มและแหกไปตลอดทาง
จนออกอีกห้องหนึ่ง หินงอกขึ้นตามพื้นขนาดใหญ่และเล็กสูงตั้งแต่ ๑—๒ เมตร ใน
ห้องนี้มีเอกลักษณ์ประจำถ้าและเป็นชื่อของถ้ำนี้ กล่าวคือ

ริมผนังคอนบนขีดเพดานสูง มีหินสีขาวหม่นยาวยื่นออกมาเหนือศีรษะ เป็นรูป
มีเค้าคล้ายหัวนกอินทรี ส่วนข้างหินแผ่กว้างออกคล้ายปีกนกกำลังกางกระพือ ส่วน
ประกอบข้างเคียงก็เป็นหिनย้อยในลักษณะแปลก ๆ เช่นที่ผ่าน ๆ มาแล้ว รูปร่างแปลก ๆ
นี้ถ้าใช้จินตนาการพิจารณาแล้ว จะเห็นเป็นรูปสัตว์ รูปเจดีย์ หรือวัตถุอื่นใดในหัว
นึกคิดของแต่ละคน

ผ่านห้องใหญ่เข้าชอกต่อไปมืด ๆ พื้นมีน้ำหล่อตลอดทาง ไหนจะต้องระวังลื่นและ
ต้องระวังศีรษะ เพราะหินแหลมย้อยลงมาระดับศีรษะดูเต็มไปหมด เดินก้มต่อไปจนถึง
ห้องหนึ่งหिनย้อยมีความงามเช่นที่ผ่านมาจากห้องต่าง ๆ นั้น

เดินกลับย้อนออกทางเก่าด้วยอาการก้ม ๆ เงย ๆ อย่างเก๋จนออกปากถ้า ได้รับ
อากาศสดบริสุทธิ์คลายเหนื่อยและร้อน

ถ้ำนั้นนับเป็นถ้ำที่สวยงามของราชบุรีรองจากถ้ำจอมพล ในเส้นทางเดียวกับที่ไปชม
ถ้ำจอมพล จะชมได้ทั้งสองถ้ำ ใช้เวลาถ่าละชั่วโมงเศษ

พระพุทธรูปในถ้ำสาริกา จังหวัดราชบุรี

หินงอกหินย้อยใหญ่ในถ้ำสาริกา

ถ้ำสาริกา

ถ้ำสาริกา อยู่บนไหล่เขา ตำบลเขาดิน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นถ้ำขนาดกลาง มีหินย้อยรูปลักษณะสวยงามถ้ำหนึ่ง มีชอกซอนเป็นหลืบติดต่อกันเป็นถ้ำเล็กถ้ำน้อยหลายถ้ำ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เคยเสด็จประพาสทอดพระเนตรถ้ำ (ยังไม่มีชื่อ) ที่เขาดินนี้ เมื่อเดือน ๑๒ ขึ้น ๑ ค่ำ ร.ศ. ๑๑๘ (ตรงกับวันที่ ๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๒) เป็นที่พื่อพระราชหฤทัยมาก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานนามถ้ำว่า ถ้ำสาริกา ตั้งนั้นมา

การไปชมถ้ำสาริกา นี้ จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านจังหวัดนครปฐม ไปจนถึงระหว่าง กม. ที่ ๘๗ มีทางแยกขวามือเข้าไปสู่อำเภอโพธาราม ๗ กิโลเมตร แล้วต่อไปตำบลเขาหิน และอีกทางหนึ่งไปตามถนนเพชรเกษมเข้าเขตจังหวัดราชบุรี ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำแม่กลอง ประมาณ กม. ที่ ๑๐๐ มีทางแยกซ้ายเข้าตัวเมือง และแยกขวาไปอำเภอจอมบึง เข้าไปในสายนี้ผ่านทางแยกจอมบึงตรงต่อไปเข้าเขตตำบลเขาหิน อำเภอเมืองราชบุรี เลี้ยวซ้ายเข้าบริเวณวัด

บริเวณวัดเชิงเขาเป็นลานกว้างที่มีพืชไร่หลายชนิด มีศาลาขนาดใหญ่สำหรับพักผ่อน มีเพิงร้านขายอาหารเครื่องดื่ม เขาสาริกาเป็นเทือกเขาหลายลูกติดต่อกัน ยอดสูงประมาณ ๒๐๐ เมตรเศษ จากเชิงเขาขึ้นบันไดปูนกว้างแบ่งเป็นสองช่อง ทางเดินขึ้นทางลงทางสำหรับมีคนมาเที่ยวงานเทศกาลปิดทองพระพุทธรูปในถ้ำ

เวลาปกติเดินขึ้นได้สะดวก บันไดประมาณเกือบ ๒๐๐ ขั้น ถึงลานหินปากถ้ำ มีที่นั่งพักได้ต้นไม้ด้านซ้ายหรือขวาของปากถ้ำ เป็นหน้าผาลาดชันขึ้นไปสูง เขียวชุ่มด้วยไม้นานาพันธุ์ ด้านขวามือเป็นผนังสูง ปากถ้ำมีจารึกพระนามาภิไธยย่อของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ซึ่งได้เคยเสด็จประพาส เมื่อประมาณ ๗๐ กว่าปีมาแล้ว

ปากถ้ำสูงเป็นรูปกรวย เนื้อขอบปากถ้ำตอนบนมีหินย้อยห้อยลงมาเป็นสาย ๆ สวยงาม เดินลงบันไดอีกประมาณ ๒๐ ขั้น สู่พื้นถ้ำใหญ่นั้นเรียบและกว้างขวาง เพดานสูง มีหินย้อยเป็นเพิงระย้า มีแสงสว่างส่องตลอดทั่วถ้ำโดยไม่ต้องใช้ไฟ

สุดผนังด้านในตรงเข้าไปเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ ภายในซุ้มเรือนแก้ว และพระพุทธรูปเล็กตั้งอยู่เรียงรายหลายองค์ เจ้าอาวาสมักมานั่งรับผู้มาเยือนอยู่หน้าพระพุทธรูปใหญ่

เดินเลี้ยวไปทางซ้ายมือ ขึ้นขึ้นตามก้อนหินสู่ถ้ำกว้างพอสมควรอีกถ้ำหนึ่ง เพดานสูงมีหินย้อยยาวและสั้นตามผนังทั่วไป มีแสงสว่างพอเห็นได้ราง ๆ

ลงมากลางถ้ำใหญ่ เลี้ยวไปทางซ้ายเข้าหลบหินช่องแคบเพดานเตี้ยมืด แต่มีไฟฟ้าช่วยให้แสงสว่างในการเดินชม สภาพพื้นถ้ำไม่ค่อยเรียบมีก้อนหินใหญ่น้อยต้องเดินระวัง เพดานบางตอนเตี้ยเรี่ยศีรษะ มุดค่อไปถึงห้องเล็ก ๆ เพดานสูง มีช่องเล็กลงต่อไปอีกช่องเล็กนี้มีลมพัดเข้ามาอย่างแรงทำให้รู้สึกเย็น แต่ไม่เห็นปากปล่องที่ลมเข้า เพราะเป็น

ทางชอกซอน และคดเคี้ยวไปอีกไกลซึ่งต้องปีนป่ายต่อไป ถ้ามีชื่อว่า “ถ้าเย็น” เย็น
สมชื่อ เข้าไปแล้วไม่อยากออกเพราะไม่อับทึบ

เดินย้อนออกมาจากถ้าเย็น เลี้ยววกต่อไปทางซ้ายมือเป็นช่องกว้างเพดานสูงต้องปีน
ง่าหินขึ้นไปตอนบน ถึงลานเล็กชอกถ้าที่เป็นช่องอ่อนสูงขึ้น มีหินย้อยเล็กน้อย ห้องนี้
รู้สึกร้อนอับ กระจกด้านหนึ่งมีบันไดไม้แข็งแรงประมาณ ๑๐ กว่าขั้น ถึงกระจก
ชั้นบน มีบันไดต่อขึ้นไปอีกราว ๑๐ กว่าขั้น ตอนยืนอยู่นั้นเป็นที่แคบจุได้เพียง ๕-๖
คน มีอากาศร้อนอบอ้าว ไม่มีช่องที่ลมเข้ามาได้เลย ชั้นบันไดต่อไปถึงห้องเล็กแคบ
ผนังและเพดานมีหินย้อยมาก อับทึบและร้อนที่สุด อยู่กันไม่ได้นานต้องรีบลงมาเพราะ
เหงื่อซึม ๆ ถ้ามีชื่อว่า “ถ้าร้อน” สมชื่อ

บางคนออกมาจากถ้าร้อนแล้วก่อนที่จะลงจากถ้าได้แวะเข้าไปรับไธเย็นอีกพักหนึ่ง
ถึงเจ้าอาวาสแหวะบริจาคทรัพย์ช่วยค่าไฟคนละเล็กน้อยตามศรัทธา แล้วออกจากถ้ารับ
อากาศบริสุทธิ์

ในจังหวัดราชบุรีนี้ มีเขาถ้ำอยู่มากมาย โดยเฉพาะเขาสูงเป็นเทือกเขายาวและมีถ้ำ
หลายถ้ำที่ทางคมนาคมยังไม่สะดวก จะไปถึงได้ก็ต้องใช้รถเล็กหรือเดินไป เช่น

๕ ถ้าเขาแร้ง

ถ้าเขาแร้ง อยู่ต่อเขาสูง เป็นถ้ำที่รู้จักกันแพร่หลายในหมู่ชาวราชบุรีมานานแล้ว
บนเขามีพืชชนิดหนึ่งชื่อว่า “มวกฉา” ถือกันว่าเป็นยาอายุวัฒนะ รับประทานแล้ว
จะมีอายุยืน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาอย่างยิ่ง กล่าวกันว่า แม้แต่แร้งที่มีอายุยืนก็เพราะ
ลงมากินมวกฉาบนเขานี้มานานแล้ว จึงมีชื่อว่า “เขาแร้ง”

ปัจจุบัน มวกฉาเป็นของหายาก หรือมีน้อยเต็มที เพราะไม่มีผู้ใดเสี่ยงขึ้นไปเก็บ
มาขาย

๕ ถ้าเขาช่องพราน

ถ้าเขาช่องพราน อยู่ตำบลเตาปูน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ทางคมนาคมยังไม่สะดวก มีถ้ำงามอยู่ติดต่อกัน ๒ ถ้ำใหญ่ คือ

ถ้ำพระนอน มีพระพุทธรูปไสยาสน์ปูนปั้นองค์ใหญ่ ประดิษฐานอยู่ริมผนังถ้ำด้านหนึ่ง ผนังและเพดานมีหินย้อยเล็กน้อย ยังเป็นหินบริสุทธิ์เพราะยังไม่มีคนไปเที่ยวกันมากนัก หินย้อยทุกแห่งไม่มีรอยขีดเขียนใด ๆ

ถ้ำค้างคาว เป็นถ้ำใหญ่และมีด ผึ้งค้างคาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านแถบนั้นเล่าว่าเวลาเย็นใกล้ค่ำ จะมีฝูงค้างคาวบินออกจากปล่องมามีดฟ้ามั่วดิน กล่าวว่าเป็นเวลาถึงหนึ่งชั่วโมงจึงจะหมดขบวนฝูงค้างคาว พอเข้ามืดค้างคาวบินกลับถ้ำเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกับตอนเย็น ฝูงค้างคาวในถ้ำนี้ทำรายได้ให้กับวัดเชิงเขาเป็นจำนวนมาก

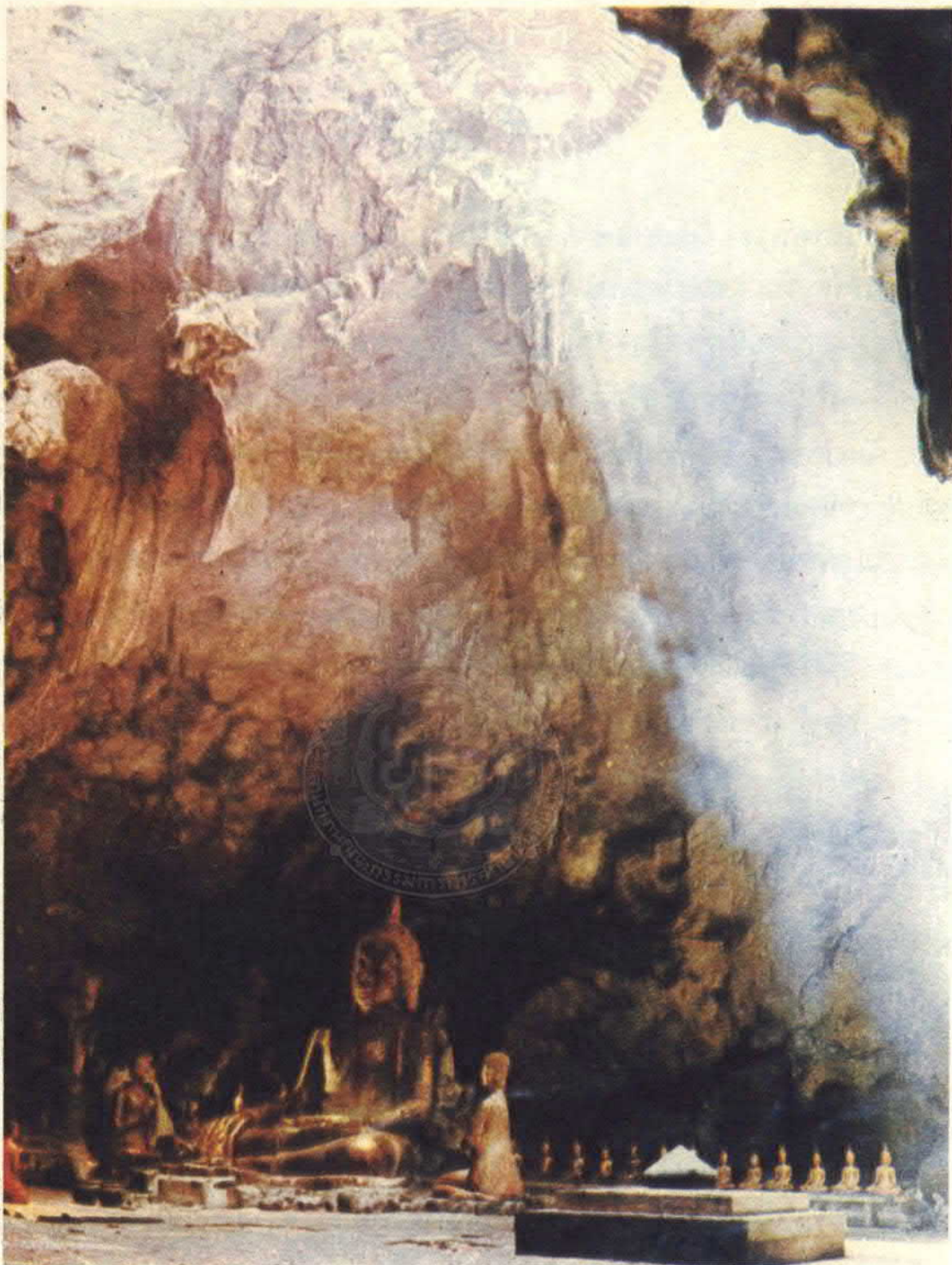
๕ ถ้ำเขาหลวง

ถ้ำเขาหลวง ตั้งอยู่บนเขาขนาดย่อมสูงราว ๑๐๐ เมตร มีถ้ำเล็กถ้ำน้อยหลายถ้ำ ถ้ำสำคัญที่ได้ปรับปรุงและมีคนไปเที่ยวชมมาก คือ ถ้ำเขาหลวง ชาวพื้นเมืองเรียกว่า ถ้ำหลวง ภูเขาถ้ำนี้อยู่ที่ตำบลธงชัย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ห่างจากใจกลางเมืองเพชรบุรีไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือไม่ไกลนัก

จังหวัดเพชรบุรีอยู่ทางทิศใต้ของกรุงเทพมหานคร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ประมาณ ๑๖๑ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางรถยนต์ประมาณ ๒ ชั่วโมงเศษ ปัจจุบันมีทางหลวงหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ (ราชบุรี) ยาว ๘๔ กิโลเมตร ถึงเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี มีทางแยกเข้าตัวเมืองถึงบริเวณหน้าเขาวังหรือ พระนครคีรี มีทางเลี้ยวซ้ายแยกไปเขาหลวงประมาณ ๓ กิโลเมตร ใกล้จะถึงเป็นทางลาดเชิงเขา สองข้างทางมีต้นลำทมเรียงรายส่งกลิ่นฟุ้งตลอดทาง

จุดรถที่เชิงลาดเขาเป็นลานใหญ่จอดได้หลายคันทั้งรถเล็กรถใหญ่ เดินขึ้นทางลาดไปประมาณ ๔—๕ นาที ถึงทางลงในถ้ำที่อยู่ประมาณกลางภูเขา ลมจากในถ้ำออกมาทำให้เย็นสบาย มีบันไดลงไปในถ้ำประมาณ ๑๐ เมตร ลงไปพบอากาศเย็นตลอดจนถึงพื้นถ้ำชั้นแรก มีแสงสว่างจากทางลงจึงเดินได้สะดวก

ถ้ำส่วนแรก ผนังในถ้ำส่วนนี้มีหินย้อยเล็กน้อย มีพระพุทธรูปปูนปั้นประดิษฐานริมผนังราว ๑๐ องค์ และมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองขนาดเล็กบนชะง่อนในศาลาข้างทาง มีร่องรอยว่าสถานที่นี้มีการปฏิสังขรณ์กันอยู่เสมอ ตอนส่วนบนเป็นช่องที่สร้างขึ้นใหม่ ปัดทองเดิม ส่วนช่วงตอนล่างเป็นหินปูนเป็นก้อนสูง มีคราบตะไคร่น้ำจับอยู่ทั่วไป แสดงว่าเป็นช่องเดิมที่มีอายุนับร้อย ๆ ปี เดินต่อไปในทางแคบ ๆ มีหินย้อยจากเพดานและผนังตลอดทาง ถึงบางตอนที่มีหินย้อยห้อยลงมาเป็นสาย ๆ จากเพดานดูคล้ายขี้มประตู่ ที่จะต้องเดินลอดลงไปในถ้ำส่วนที่สอง

ถ้ำเขาลวง จังหวัดเพชรบุรี (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

พระพุทธรูปปูนปั้นในถ้ำเขาหลวง (ด้วยความเอื้อเฟื้อของ อ.ส.ท.)

ถ้ำส่วนที่สอง เป็นถ้ำกว้างมีระดับต่ำกว่าส่วนแรก เพดานสูงและคุ่มกลมครอบ
 ผนัง ถ้ำปูด้วยกระเบื้องโดยตลอดในเนื้อที่เป็นรูปไข่ประมาณ 50×60 เมตร เพดานสูง
 ตอนหนึ่งเป็นกรวยขึ้นไปกว่า 60 เมตร มีปล่องส่องแสงสว่างลงมาสลัว ๆ โดยไม่ต้อง
 ใช้ไฟส่องเดินทาง ตามริมผนังด้านหนึ่งเป็นชอกคูหาเล็ก ๆ ประดิษฐานพระพุทธรูป
 ปางต่าง ๆ เรียงรายอยู่หลายสิบองค์ มีพิเศษองค์หนึ่งด้านขวามือ เป็นพระพุทธรูปปาง
 มารวิชัย ที่ฐานพระพุทธรูปนี้มีพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่ง
 กรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ ถึงที่ ๔ พระพุทธรูปบางองค์ได้สร้างขึ้นในรัชกาล
 ที่ ๕ ปรากฏหลักฐานรอยจารึกพระนามของพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ ๔ อีกหลายองค์

ริมผนังด้านหนึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ยาวประมาณ ๗ วา มีที่บูชา
 หน้าแท่น ไกล ๆ กันนี้มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยสูงราว ๓ เมตร และมีพระเจดีย์เล็ก ๓
 องค์ ปูนียวัตถุเหล่านี้ส่วนมากเป็นสิ่งก่อสร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ ได้
 สร้างพระพุทธรูปเพิ่มขึ้นอีกองค์หนึ่ง มีจารึกพระปรมาภิไธยย่ออยู่ที่ฐาน ลายจารึก
 ทุกแห่งจะมองเห็นได้ชัดโดยใช้ไฟส่อง เพดานและผนังมีหินย้อยงาม

สุนทรภู่ รัตนกวีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เคยมาเที่ยวเมืองเพชรบุรีและได้เข้าชมถ้ำ
หลังจากได้ชมเมืองจนเวลาเย็นจึงเข้าถ้ำ ท่านได้พรรณนาความงามในถ้ำไว้ในนิราศ
เมืองเพชร ฯ ตอนหนึ่งว่า

“โสมนัสทัศนากจนสายัณห์

มีพระใหญ่ไสยาสน์พระบาทเหยียด

พระทรงพั่งทั้งพระเพลากร้าวราญ

ทั้งผนังพั่งทาบอยู่ในถ้ำ

คู่วางเวียงเชิงพนมนำชมชย

เป็นลดหลั่นชั้นช่องมีห้องหับ

กลางครินหินห้อยย้อยระย้า

จะเช่นนี้มีฤทธิ์จะคิดซ้อน

เห็นหนุ่มสาวชาวบรินทร์สิ้นทั้งปวง

เขาดังอ่างกลางถ้ำมีน้ำย่อย

เป็นโคลคล้ำน้ำแห่งกลับแข่งคลม

แล้วเดินดูภูผาศิลาล้อม

เป็นห้องน้อยรายนั่งสือลายมือมี

แล้วพากันเข้าไปในถ้ำน่าสำราญ

คนมันเบียดเบียนชุดสุดสงสาร

ไอ้ชาวบ้านท่านไม่สร้างชั้นบ้างเลย

ไอ้ถ้ำน้ำตาตกเจียวอกเย้ย

ต่างแหยงแหยงชมชะง่อนก้อนศิลา

แลสลับเลื่อมคล้ายลายเลขา

ดาษดาตุตุดังพู่พวง

เอาสิงขรเข้าไปตั้งริมวังหลวง

จะแหนหวงห้องหับถึงจับกุม

ดูผอย ๆ เผาะลงที่ตรงหลุม

เป็นหินหุ้มอย่างอิฐสนิทิต

บ้างอกเงมเงวาระยบสลบลิ

คิดถึงปีเมื่อเป็นบ้าเคยมานอน”

ถ้ำส่วนที่สาม อยู่ต่อจากถ้ำส่วนที่สอง จะต้องเดินเข้าหลืบกันแบ่งห้องสู่ส่วนที่สาม
ส่วนที่สามเป็นห้องเล็กกว่าส่วนที่สอง เพดานเตี้ยมีหินย้อยตามผนังเล็กน้อย ตอนกลางถ้ำ
มีก้อนหินใหญ่หน้าราบเรียบคล้ายแท่นสำหรับนั่งพักผ่อนได้ เพดานตอนบนมีปล่องเล็ก ๆ
ให้แสงสว่างลงมาพอสมควร เดินไปถึงสุดถ้ำมีพระพุทธรูปและพระเจดีย์ มียักษ์ปั้น ๒ ตน
พระฤๅษี ๒ องค์ ทำนองเป็นยามเฝ้าประตูทางเข้า สิ่งก่อสร้างเหล่านี้สร้างในรัชกาลที่ ๔

ต่อจากถ้ำนี้ไปเป็นชอกหลืบมืด ๆ ทางเดินเล็กแคบมาก เป็นทางเดินต่อไปถึงท้าย
ถ้ำ ที่มีแสงสว่างสลับมาจากปล่องเล็ก ๆ เมื่อเดินถึงสุดทางมีบันไดขึ้นสู่ปากปล่องกว่า
๓๐ ขั้น แล้วทะลุออกหน้าผาไหลเขาชัน และเดินไต่ลงมาบรรจบกับทางเข้าถ้ำตอนแรก
หรือใกล้ ๆ ที่จอดรถได้

ถ้าเราหลวงมิ่งงานเทศกาลนมัสการและปิดทองพระพุทธรูป พระพุทธรูปบาทจำลอง
ตรงกับวันสงกรานต์ มีประชาชนชาวเพชรบุรีและจากท้องถิ่นอื่นมาร่วมงานกันคับคั่ง
ทุก ๆ ปี

ถ้าเขabanไดอิฐ

ถ้าเขabanไดอิฐ ตั้งอยู่บนยอดเขabanไดอิฐ สูงราว ๑๐๐ เมตรเศษ สูงกว่าเขา
ลูกอื่น ที่ตั้งถ้าอยู่ก่อนไปทางยอดเขา ภูเขาลูกนี้อยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเพชรบุรี
จากตัวเมืองหรือจากเขาวังไปตามถนนเพชรเกษมประมาณ ๒ กิโลเมตร มีทาง
แยกขวาเข้าสู่เชิงเขา มีที่จอดรถ จากนั้นเดินขึ้นตามทางลาดปูนซีเมนต์จนถึงที่ตั้งวัดเขา-
banไดอิฐ เป็นวัดเก่าแก่สร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีการบูรณะปฏิสังขรณ์ต่อเติม
ตลอดมาทุกสมัย จนเกือบจะหาของเก่า ๆ ไม่ได้ยาก หน้าวัดมีศาลาพักร้อนสองสามหลัง
ด้านหนึ่งเป็นกุฏิสงฆ์ อีกด้านหนึ่งมีบันไดปูน ๒-๓ ชั้น ขึ้นลานหน้าถ้า เขาลูกนี้มีถ้า
ชื่อต่าง ๆ กันและเดินติดต่อกันทั้งภายในและภายนอก อาทิ ถ้าเขabanไดอิฐ ถ้าประทุน
ถ้าข้างเผือก ถ้าหัว ถ้าดับเต่า เป็นต้น

การเข้าถ้าโดยลำพังอาจหลงทางได้ เพราะมีดและมีทางแยกหลายชอกซอน ต้อง
อาศัยสงฆ์หรือคนของวัดนำทางพร้อมด้วยตะเกียงเจ้าพายุ และถ้ามีไฟฉายเฉพาะตัวจะ
สะดวกในการเดินทางในที่มืดหลายตอน

ถ้าเขabanไดอิฐ ไม่กว้างและไม่สูง แต่มีทางเดินติดต่อกันเข้าไปลึกมาก ส่วนใหญ่
เป็นหินแกรนิตตะไคร้จับเป็นสีคล้ำ ๆ มีหินย้อยหินปูนอยู่บ้างเล็กน้อย อากาศภายในที่บ
และอึดอัด ถ้านับแบ่งออกเป็น ๔ ตอน

ตอนแรก มีพระภิกษุสงฆ์ดูแล ริมผนังถ้ามีพระพุทธรูปปูนปั้นราว ๓๐ องค์

ตอนที่สอง เป็นลานกว้างและเดินสะดวก บนเพดานและผนังมีหินย้อยรูปแปลกๆ
เพดานเคี้ยวเห็นได้ชัดเจน ริมผนังด้านหนึ่งมีพระพุทธรูปนามว่า พระพุทธรเจ้าเสื่อ
และพระพุทธรูปเรียงรายอยู่อีกประมาณ ๑๐ องค์ เลี้ยวแยกซ้ายมือเข้าถ้าเล็กชื่อ วิจิตรคูหา
ไม่มีแสงสว่าง ต้องใช้ตะเกียงส่องทางเดิน และส่องชมหินย้อยงามทั่วห้อง ในถ้ำนี้มี
รอยพระพุทธรูปจำลองศิลาประดิษฐานอยู่กลางถ้ำ เป็นที่บูชากราบไหว้ของผู้เข้าชมถ้ำ

ตอนที่สาม เป็นถ้ำเล็กมีพระพุทธรูป ๒—๓ องค์ในซอกหิน

ตอนที่สี่ กว้างกว่าที่ผ่านมา พื้นดินราบเรียบสะดวก ริมผนังด้านหนึ่งประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ก่ออิฐถือปูนยาวประมาณ ๔ วา และมีพระพุทธรูปนั่งปางสมาธิ ปางมารวิชัยอีก ๑๐ กว้างองค์ ตั้งเรียงรายอยู่ในบริเวณนั้น พื้นที่ของถ้ำราว ๔๐—๕๐ ตารางเมตร บนเพดานมีปล่องเล็ก ๆ ให้แสงสว่างสลัวลงพื้นถ้ำ เลี้ยวซ้ายเข้าซอกมืดและแคบต้องใช้แสงไฟฉายหรือตะเกียงเพื่อช่วยดูทาง แต่เมื่อดับไฟและพอสายตาคุ้นกับความมืดแล้ว จะมีแสงเรืองนวล ๆ จากปล่องสูงข้างบน ปากปล่องเล็กประมาณผลส้มโอให้แสงสว่างลงในถ้ำได้เล็กน้อย ถ้ำเล็กนี้ชื่อ “ถ้ำพระจันทร์” แสงที่ส่องขานวลดุจแสงจันทร์ ผนังมีหินย้อยไม่มากต้องใช้ไฟส่องจึงจะเห็น

ต่อจากถ้ำพระจันทร์ป็นชั้นสูงต่อไปอีกถึง ถ้ำพระอาทิตย์ กว้างกว่าถ้ำพระจันทร์ มีปล่องส่องแสงลงมาสว่างสลัวพอเห็นทางเดินและป็นได้ ปล่องกว้างแสงมากจึงขนานนามว่า ถ้ำพระอาทิตย์

เดินย้อนต่อไปเข้าซอกมืด คือ ถ้ำประทุน ทางเดินลำบากและแคบ ใช้ไฟช่วยในการเดินทาง มีหลืบและหินย้อยสลับซับซ้อน สุดถ้ำตรงซอกมืดเป็นสถานที่พระสงฆ์ใช้เป็นที่นั่งวิปัสสนากรรมฐาน ต่อจากถ้ำนี้ขึ้นไปอีกถึงถ้ำฤๅษี เนื่องจากมีหินก้อนหนึ่งธรรมชาติสร้างไว้มีเค้าเป็นรูปฤๅษี ตอนส่วนล่างมีที่ตั้งเครื่องบูชาอุปเทียณ

ผนังถ้ำทางเข้ามีป้ายชื่อว่า “ห้องตุ๊ก” กล่าวคือในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ตุ๊กโยฮัน อัลเบรต รีเยนต์ แห่งเมืองบรันสวิก ประเทศเยอรมนี เสด็จมาเยี่ยมประเทศไทยเป็นส่วนพระองค์ พระพุทธเจ้าหลวงโปรดให้จัดรายการให้ท่านตุ๊กเสด็จประพาสเมืองเพชรบุรี เนื่องจากเป็นเมืองที่มีทิวทัศน์สวยงาม มีภูเขา มีถ้ำใหญ่น้อย

เมื่อท่านตุ๊กได้เสด็จประพาสถ้ำเขาบันไดอิฐ ทรงพอพระทัยมาก ถึงกับมีพระประสงค์จะสร้างพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ในถ้ำนั้นเพื่อเป็นที่ระลึก ต่อมาจึงแจ้งไปยังสมเด็จพระนครบาลพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยสมัยนั้น ให้จัดหาพระพุทธรูปหนึ่งองค์ไปประดิษฐานไว้ในถ้ำตามพระประสงค์ และโปรดให้จารึกข้อความ

ไว้ที่ฐานพระพุทธรูปเป็นภาษาเยอรมันแปลเป็นไทยว่า “พระคัมภีร์แปลว่าไม่มีสุขแก่ผู้
ท่องเที่ยวในสังสารวัฏยิ่งกว่าความสงบสุข”

พระพุทธรูปที่ไปประดิษฐานตามพระประสงค์ของท่านดึกนี้ เป็นพระพุทธรูป
สัมฤทธิ์สมัยเชียงแสน หน้าตักกว้างราว ๔๐ เซนติเมตร ปัจจุบันได้ย้ายพระพุทธรูปขึ้น
ไปไว้ที่ชอกหินบนผนังถ้ำสูง

ต่อจากถ้ำนี้ไปถึงถ้ำเล็กชื่อว่า ถ้ำพระโกศ เพราะมีโกศมาแต่เดิมซึ่งไม่ทราบว่าเป็น
โกศบรรจุอัฐิของท่านผู้ใดและเมื่อใด ถ้ามีเวลาอยู่ในถ้ำได้นานและไม่อึดอัดเสียก่อน
จะต่อไปถ้ำอื่น ๆ ซึ่งเป็นถ้ำเล็กแคบและมีตมมากอีกได้

ที่เขabanไดอิฐ เป็นสถานที่สงบเงียบมีปูชนียวัตถุโบราณที่น่าสนใจอยู่บนยอดเขา
เตี้ย ๆ คือ มีโบสถ์กับวิหารอย่างละหนึ่งหลังตั้งอยู่ใกล้กัน ขนาดไล่เรียงกัน ขาวพื้นเมือง
เรียกว่า โบสถ์เมียน้อยเมียหลวง มีพระเจดีย์หนึ่งองค์ตั้งคั่นกลางระหว่างโบสถ์กับวิหาร
นี้ เจดีย์มีลักษณะพิเศษคือยอดเอียงเอนไปทางวิหาร ทั้งนี้จะเป็นด้วยการก่อสร้างในครั้ง
นั้นโดยเจตนาหรือเกิดอาเพศใด ๆ ไม่มีหลักฐานทราบได้ เพราะยอดเจดีย์เอียงนี้เองจึง
เป็นต้นกำเนิดนิยาย ซึ่งเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อ ๆ กันมาแต่โบราณกาลว่า

ครั้งหนึ่งมีเศรษฐีผู้หนึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ทางด้านตะวันออกของเชิงเขา banไดอิฐลูกนี้
เศรษฐีผู้นี้มีภริยา ๒ คน อยู่กันด้วยความร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา จนมีฐานะร่ำรวยขึ้น
มาก จึงคิดอยากจะสร้างถาวรวัตถุเป็นปูชนียสถานไว้สักการบูชา และเพื่อเป็นการจรรโลง
พระบวรพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป

ท่านเศรษฐีและสองภริยาได้บริจาครทรัพย์สร้างอนุสรณ์ขึ้นคนละอย่าง ภริยาหลวง
สร้างโบสถ์ ภริยาน้อยสร้างวิหาร ท่านเศรษฐีสร้างเจดีย์ไว้ระหว่างกลาง

ในกาลต่อมาเมื่อสิ้นบุญคนทั้งสามไปแล้ว คนชั้นหลังๆ เห็นยอดเจดีย์เอียงอย่างนั้น
ก็ลงความเห็น ว่า ท่านเศรษฐีแสดงน้ำใจออกประจักษ์ไปในทางวัตถุนี้ว่ามีความรัก
ภริยาน้อยมากกว่าภริยาหลวง จึงมีเจตนาสร้างให้ยอดเอนดังปรากฏมาจนบัดนี้

ในความรู้สึกของคนรุ่นปัจจุบัน สันนิษฐานไว้ว่าเหตุที่เจดีย์เอียงนั้นเป็นเพราะ
พื้นที่ก่อสร้างทรุดหรือเป็นด้วยแกนยอดเจดีย์นั้นอ่อนจนด้านทานลมบนยอดเขาไม่ได้

ปากถ้ำมังกรทอง จังหวัดกาญจนบุรี

ถ้ำมังกรทอง ตั้งอยู่บนไหล่เขาดกน้ำ ห่างจากริมฝั่งขวาของแม่น้ำแควน้อย ตำบลบ้านแหลม อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำขนาดเล็ก มีหินย้อย หินงอกพอสมควร เป็นถ้ำที่พบกันมาแต่โบราณประมาณ ๘๐—๙๐ ปีมาแล้ว และยังคงรักษาอยู่ในสภาพสมบูรณ์จนปัจจุบันนี้

จังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่ไม่อยู่ในระดับเดียวกัน ด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตกเป็นป่าและภูเขาติดต่อกัน มีภูเขาสูง ๆ หลายนลูก อันเป็นกำเนิดแห่งถ้ำสวยงามมากมาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสบางถ้ำเมื่อ ๘๐ กว่าปีมาแล้ว

การเดินทางไปชมถ้ำมังกรทอง จังหวัดกาญจนบุรี จากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ไปทางทิศตะวันตกในทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านจังหวัด

แพขนานยนต์ข้ามแม่น้ำแม่กลองไปถ้ำมังกรทอง

นครปฐม ถึงทางแยกเข้าอำเภอบ้านโป่ง ๗๖ กิโลเมตร แล้วแยกไปตามถนนแสงชูโต ผ่านอำเภothำมะกา อำเภothำม่วง จนถึงอำเภอมืองกาญจนบุรีตามลำดับ เป็นระยะทาง จากกรุงเทพฯ ถึงกาญจนบุรีประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร แล้วเดินทางไปตามตลาดชุกโคเน ตลาดตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายหรือฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลอง เป็นตลาดใหญ่ มีการค้าขาย คับคั่ง และมีท่าเรือข้ามฟากไปฝั่งตะวันตก ซึ่งมีการคมนาคมระหว่างตำบลและหมู่บ้าน ประชาชนนำสินค้าพืชไร่มาสู่ตลาด

นำรถลงแพรถยนต์ลาก เรียกว่า “แท้ง” ข้ามฟากไปฝั่งขวาหรือฝั่งตะวันตก ราคานั้นสำหรับรถเล็กหรือรถใหญ่แตกต่างกัน และมีประชาชนข้ามกันอยู่เป็นประจำ ขึ้นฝั่งแล้วเดินทางต่อไปอีกประมาณ ๓ กิโลเมตรเศษ เป็นทางแยกซ้ายเข้าไปถึงเชิงเขา ประมาณ ๑ กิโลเมตร เชิงเขาบริเวณลานกว้าง ร่มครึ้มด้วยไม้ยืนต้นเรียงราย ไม้ดอกไม้ ใบปลูกจัดเป็นระเบียบสวยงาม มีศาลาการเปรียญหลังใหญ่สำหรับเป็นที่ประกอบการ บุญกุศลของชาวบ้าน อีกด้านหนึ่งมีกุฏิหลายหลัง พร้อมด้วยสำนักซื่ออยู่เป็นสัดส่วน

เชิงเขามีบันไดปูนกว้าง รวบบันไดมีรูปปูนปั้นมังกรจีน ทาสีสวยงาม ทอดลำตัวยาวถึงปากถ้ำ บันไดนี้สร้างประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๗ สมัยนั้นมีภิกษุญวนเป็นผู้ดูแลรักษาและบูรณะ

ชั้นบันไดปูนประมาณ ๔๐ ชั้น ถึงลานหินหน้าถ้ำเป็นหน้าผา สองข้างลานมีกุฏิและศาลาพักผ่อน ๒-๓ หลัง สถานที่ร่มรื่น ชมทิวทัศน์เบื้องล่างที่เต็มไปด้วยพืชไร่และภูเขาเล็กติดต่อกันเป็นพืด หน้าถ้ำริมผามีแท่นหินใหญ่พนักบันเป็นรูปหน้าสิงห์ที่สวยงาม

เมื่อแจ้งความจำนงค์ต่อเจ้าอาวาสแล้ว ท่านจะให้คนถือตะเกียงเจ้าพายุนำทางเดินเข้าถ้ำ ปากถ้ำกว้างราว ๒ เมตร ลงบันไดปูน ๕-๖ ชั้น ถึงพื้นถ้ำชั้นแรก กว้างเป็นลักษณะกลม มีเตียงไม้และเครื่องใช้ของสงฆ์อยู่ริมผนังด้านหนึ่ง มีปล่องเล็กที่บนผนังให้แสงสว่างสลัวๆ เห็นสภาพภายในถ้ำ ถ้ำนี้ส่วนมากเป็นหินแกรนิต มีหินปูนที่เป็นหินย้อยตามเพดานและผนังเล็กน้อย ตอนกลางถ้ำด้านในมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่

บันไดชั้นถ้ำมังกรทอง

ถ้ำมังกรทอง

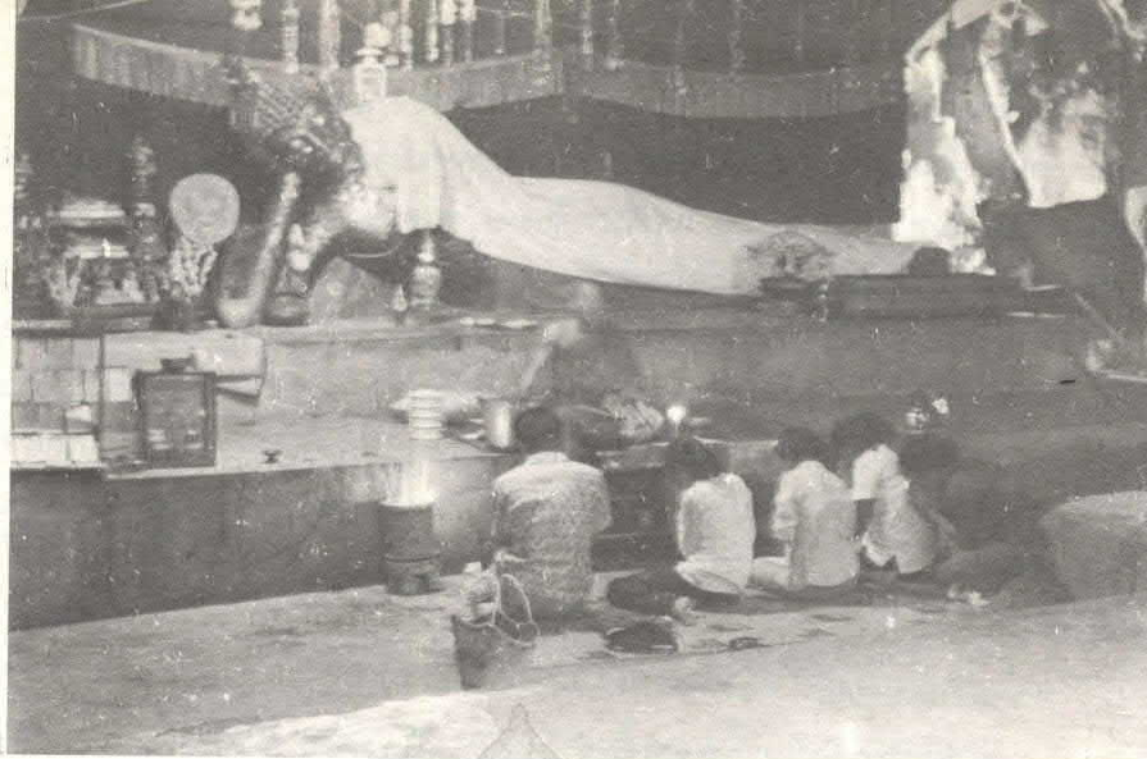

เดินอ้อมเข้าหลังพระพุทธรูปเป็นคูหาเล็กและเตี้ย มืดต้องใช้แสงไฟส่องเดินระหว่าง
ก้อนหินซึ่งมีอยู่เกลื่อนกลาด เป็นทางลาดชันสูงไปสู่คูหาเล็กมืดทึบ ทางด้านขวามือมีโพรง
เรียกว่า ช่องมหาสนุก กล่าวคือ แคบและเตี้ยคล้ายท่อโตขนาดใหญ่มากกว่าคนคลานเล็กน้อย
ขณะเวลาเข้าไปต้องคลานแบบเข้าเฝ้าเจ้านาย เพราะที่บังคับเช่นนั้น ลักษณะอาการคน
ที่เข้าช่องนี้ทำตนตามถนัด คือคลานแบบสี่เท้า หรือนั่งยอง ๆ กระเียบ ๆ ทีละน้อย ๆ
ต้องระวังเงาหินทั้งข้าง ๆ และบนเพดานที่มีหินยื่นออกมาแหลม ๆ ตลอดทางยาวประมาณ
๑๐ เมตรเศษ ใครเปลืองงกศีรษะขึ้นต้องถูกแน่ กว่าจะลอดพ้นออกไปได้สิ้นเวลาหลาย
นาที ทำให้เหงื่อซึม ๆ พอประมาณ เพราะต้องคลานก้ม ๆ เงย ๆ ซึ่งทำให้เมื่อยเอาจ
และหลัง

ช่องมหาสนุกนี้ถ้าใครไม่ต้องการมุดก็ต้องย้อนออกทางเก่า เรียกว่าเที่ยวถ้ำ
มังกรทองยังไม่สมบูรณ์

พอหลุดพ้นออกไปได้ ถึงคูหาใหญ่ด้านซ้ายมือ เป็นห้องโถงกว้างเพดานสูงเรียงขึ้น
มีหินย้อยลงมาจากเพดานและผนังทั่วไป ด้านขวามือเป็นห้องแคบลักษณะกลมมีผนังหิน
อยู่โดยรอบ ผนังขรุขระมีแสงสว่างส่องลงมาจากปล่องบนเพดานสูงราว ๑๐ กว่าเมตร
ลมพัดลงมาเล็กน้อยพอคลายร้อน เชิงผนังใต้ปล่องมีบันไดเหล็กแข็งแรงตั้งฉากขึ้นไปสู่
ปากปล่อง

ขึ้นถึงปากปล่องขนาดพอดีตัวคนอ้วน ๆ แล้ว รับลมเย็นสบาย เดินขึ้นเงาหินแล้ว
ขวามือ เดินเลียบไปตามไหล่เขาร่มครึ้ม ต่อไปประมาณ ๒๐ กว่าเมตรไปบรรจบที่ศาลา
พัก หน้าถ้ำทางเข้าตอนแรก

พระพุทธรูปไสยาสน์ในถ้ำมะเกลือ จังหวัดกาญจนบุรี

ถ้ำมะเกลือ

ถ้ำมะเกลือ หรือถ้ำเขาปูน ตั้งอยู่บนเขาปูน ตำบลเขาปูน อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำขนาดเล็ก มีหินงอกหินย้อยงดงาม พบมากกว่า ๙๐ ปีแล้ว

การไปชมถ้ำมะเกลือ จังหวัดกาญจนบุรี จากกรุงเทพฯ ไปกาญจนบุรี ถึงตัวเมืองแล้วมีทางไปถ้ำได้สองทาง คือ ทางที่หนึ่งไปโดยรถยนต์จากตัวเมืองไปทางสายกาญจนบุรี—ลาดหญ้า ไปได้ประมาณ ๖ กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางสายแก่งเสี้ยน—บ้านเก่า ไปประมาณกิโลเมตรเศษข้ามสะพานคอนกรีตข้ามแม่น้ำแควใหญ่ ตำบลแก่งเสี้ยน พอลงสะพานไปเล็กน้อยมีทางแยกซ้ายเป็นทางหินลูกรัง ผ่านพืชไร่และบ้านเรือนชาวไร่ มีข้าวโพด ข้าวฟ่าง ละหุ่ง นุ่น อ้อย ฯลฯ ผ่านบางวัดต่อไป ข้ามเนินลงไปที่ลานหุบเขากว้างเป็นระยะทางจากสะพานประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เป็นที่ตั้งวัดถ้ำเขาปูน มีถ้ำมะเกลืออยู่บนไหล่เขาเตี้ย ๆ แจ่มความจำนงกับสงฆ์แล้ว ทางวัดจะจัดการเดินเครื่อง-

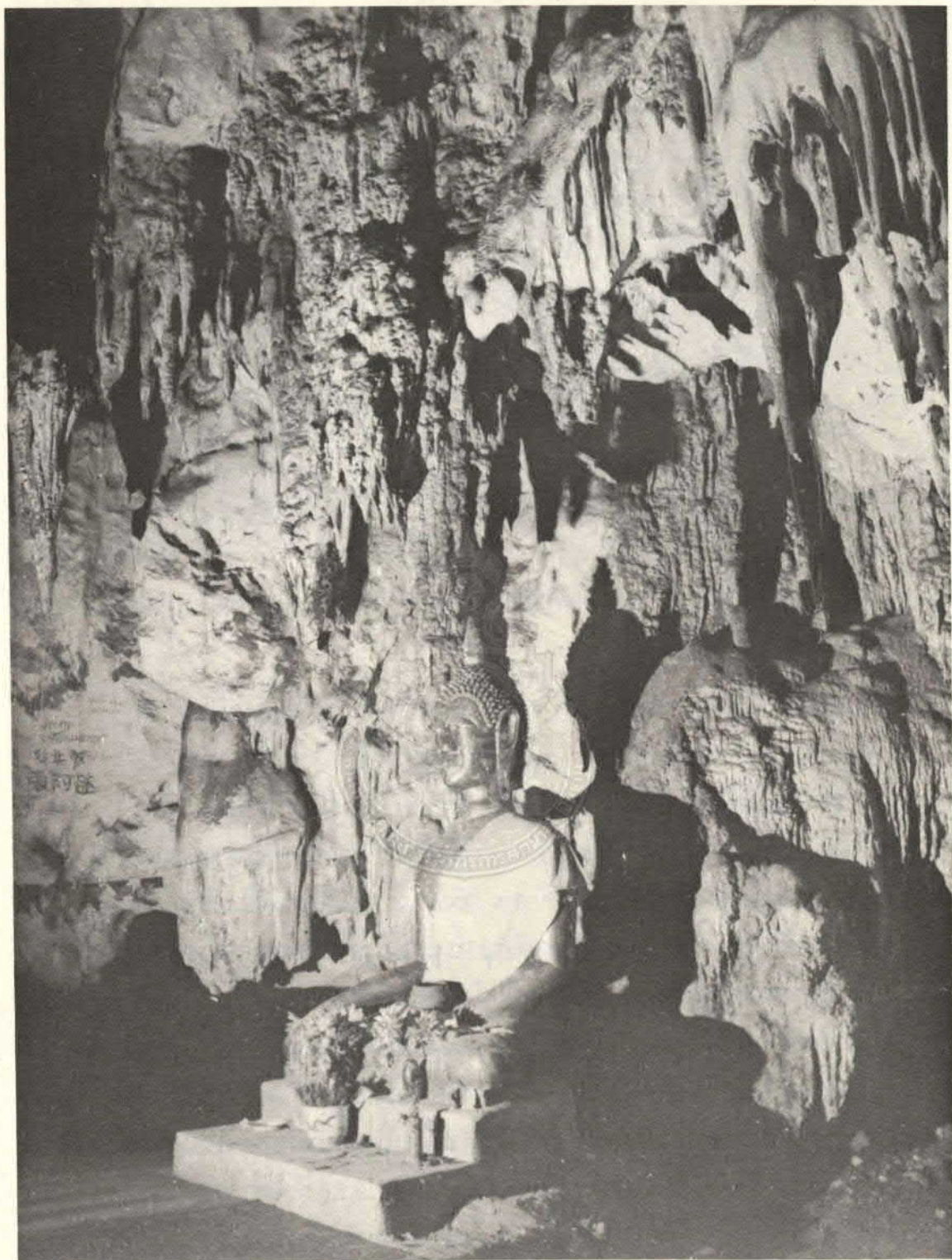
ทำไฟฟ้าให้แสงสว่างในถ้ำ ลงบันไดชันตั้งลงหักเป็นสองตอน ประมาณ ๑๐ กว่าชั้น
สู่พื้นถ้ำเป็นห้องโถงใหญ่ มีสถานที่สงบปฏิบัติศาสนกิจ ผนังด้านหลังประดิษฐานพระพุทธรูป
ไสยาสน์องค์ใหญ่ และพระพุทธรูปหลายองค์เป็นระเบียบ

ด้านซ้ายมือเข้าห้องโถงไปเป็นทางเดินขรุขระ เพดานสูงราว ๓—๔ เมตร มี
หินย้อยสีขาวมอ ๆ ตามเพดานและผนังพอสมควร เลี้ยววกสองสามครั้ง บางตอนเป็น
ช่องแคบเล็ก ต้องเดินตะแคงตัวเข้าไปจนถึงทางตันเป็นห้องโถงกว้าง เพดานสูงมีหินย้อย
ลงมาเป็นภูพวงระย้าหลายอัน บางวันมีน้ำไหลหยดที่ปลายแหลม บางอันย้อยลงจดพื้น
คล้ายเสาน้ำฉากรละคร ผนังบางตอนย้อยลงมาเกาะกันเป็นตระพัก (ชั้น) บางชั้นมี
น้ำขังอยู่หรือดินขุย ๆ ขึ้น ๆ หินย้อยแทบทุกแห่งมีประกายระยิบระยับเมื่อถูกแสงไฟ
สวยงามน่าชม

ถ้าจะเกลือกเคยได้รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ คราวเสด็จเมืองกาญจนบุรีและเสด็จประพาสไทยโคกทางชลมารคและ
ถ้าจะเกลือกทางสถลมารค พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์เป็นคำกลอนเกี่ยวกับการทอด
พระเนตรถ้ำมะเกลือตอนหนึ่งว่า

“แต่เชิงผามาถึงปราสาท
เป็นเค็ชทางวางไว้อีกห้าวา
ต้องจุดไฟลงบันไดลึกสลับคั่น
ถึงพื้นถ้ำเหมือนยังคำดูลุมเคลือ
ที่ถ้ำกลางกว้างใหญ่มิใช่ยอม
ข้างขวาพื้นกระดานลาดเขากวาดเตียน
มีพระพุทธรูปใหญ่ไว้องค์หนึ่ง
เลี้ยวเข้าซอกหนึ่งใหญ่ไปได้ดี
แต่กลางช่องมีปล่องอยู่ข้างซ้าย
พอหลุดท้ายหงายหน้าขึ้นดูพลัน
คูสูงลิ่วแลโล่งเป็น โปรงปล่อง
รากไม้หยั่งกระทั้งพื้นยอดฟุ้งพวย
ตอนนั้นไปทางไกลลงไปล่าง

ทราบตระหนักหกลั่นเป็นคำว่า
ถึงชะวากปากคูหาถ้ำมะเกลือ
ตั้งออกชั้นพรันต์วน่ากลัวเหลือ
ได้วางเรือกระแจ่งแจ้งด้วยแสงเทียน
เดิน อ้อมค้อมเลี้ยวลัดจวดเฉวียน
ว่าหลวงญวนบำเพ็ญเพียรอยู่ที่นี้
ดูจะพึงปิดทองสุกผ่องสี
ไม่จรัลได้ถึงไหนก็ไปตัน
ต้องก้มกายคลานลอดเกือบชอดสน
ในถ้ำนั้นแลเห็นเหมือนเช่นกรวย
เหมือนแวนส่องไฟฟ้าดูท่าสวย
ขึ้นไปรยรับน้ำค้างอยู่ข้างบน
จะลงบ้างก็อุจาดขี้ดสน

ภายในถ้ำมะเกลือ

กลัวเลื่อนปรูดปรูดลงไปไม่ยั้งคน
กลับทางเก่าลื้มเล่าถึงเหวลึก
เฉพาะอยู่ตรงตระพุกดักกันดาร
เดินแซกชอกออกชะวากเหมือนฉากกัน
เข้าช่องแคบต้องตะเคงเพลงกายา
ถ้าอ้วนใหญ่แล้วเข้าไปเป็นตังติด
บ้างที่แยเอาที่แ่งไว้ตรงคอ
คูน่าชมกลมรอบเป็นขอบข้าง
ทางน้ำหยัดมากมายหลายสิบอัน
มาหน้าแล้งแห้งหมดยังหยดเหาะ
ออกจากนั้นผ่นผายเดินรายตัว

จะเจ็บป่นเสียเปล่าไม่เข้าการ
ไม่รู้สีกก็คูน่าปาฎิหารีย์
ที่ปิ่นผ่านเข้าไปในปล่องช่องไปมา
ดุจดลั่นแลสลับเหมือนกับฝา
แต่ดูท่าคนจรัลก็ผ่นพอ
ฉนั้นปานกลางอย่างหวดหวิดทีเดียวหนอ
จึงลอดต่อเข้าไปได้ถึงในนั้น
เพดานอย่างห้อยพุดูเนิดฉนั้น
หน้าวสันต์น้ำจะพรายคล้ายกับบัว
เปลวไปหน่อยผอยผะลงถูกหัว
เที่ยวไม่ทั่วด้วยเวลานั้นสายัณห์

ออกจากถ้ำแล้วอาจพักผ่อนที่ร้านขายเครื่องดื่มแก้กระหาย บริจาคทรัพย์ให้ทางวัด
เป็นการช่วยค่าไฟคนละเล็กน้อย แล้วเดินผ่านบริเวณลานวัดลงบันไดปูนชายตลิ่ง
ถึงทางรถไฟสายธนบุรี—น้ำตก หรือที่เรียกกันว่า รถไฟสายมรณะ

การชมถ้ำมะเกลือนี้ นอกจากทางรถยนต์แล้ว ไปทางเรือได้อีกทางหนึ่ง คือ ลง
รถยนต์ทางยาวที่ทำเรือตำบลปากแพรกหน้าเมืองเก่า

ทางขึ้นถ้ำพหลโยธิน จังหวัดกาญจนบุรี

ถ้ำพหลโยธิน

ถ้ำพหลโยธิน หรือชาวท้องถิ่นเรียกว่า **ถ้ำหับหมี่** ตั้งอยู่บนไหล่เขาปูน บ้านวังปลาหมู ตำบลเกาะลำโรง อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำขนาดกลางมีสองถ้ำใกล้ๆ กัน ชื่อว่า ถ้ำพหล ๑ และถ้ำพหล ๒ มีผู้พบมานานกว่า ๙๐ ปีแล้ว และยังคงสภาพอยู่จนบัดนี้

การไปชมถ้ำพหลโยธินต้องไปทางเรือในลำน้ำแควน้อย หรือลำน้ำไทรโยค ไกลจากอำเภอเมืองกาญจนบุรีตามลำน้ำประมาณ ๑๔—๑๕ กิโลเมตร ปลายทางเมือง เลี้ยวเข้าบริเวณเมืองเก่าผ่านศาลเจ้าพ่อหลักเมืองไปออกทางประตูเมืองเก่าสมัยรัชกาลที่ ๓ มีซากกำแพงและประตูเมืองไว้เป็นอนุสรณ์ ที่ตำบลปากแพรก

จุดเริ่มต้นเส้นทางที่ทำเรือปากแพรก ปากแพรกเป็นที่รวมปากน้ำแควใหญ่และแควน้อย มาบรรจบกันเป็นต้นน้ำแม่น้ำแม่กลอง ทิวทัศน์รอบ ๆ ตัวสวยงามด้วยขุนเขา

ใหญ่น้อยติดต่อกันเป็นพีด การเดินทางต้องใช้เรือทวนกระแสน้ำขึ้นไปตามลำน้ำแคว-
น้อย มีเรือหลายชนิด เช่น เรือยนต์ขนาดใหญ่ บรรจุคนได้ ๙๐ ถึง ๑๐๐ คน แต่
เดินทางช้า ส่วนเรือหางยาวบรรจุคนได้ ๑๕—๒๐ คน เวลาเร็วกว่าเท่าตัว การใช้
เรือหางยาวนี้เพื่อความปลอดภัยควรนั่งเพียง ๑๐ ถึง ๑๒ คน

ออกเดินทางโดยเรือหางยาวทวนน้ำไปตามลำแควน้อยทางทิศตะวันตกผ่านตำบล
ต่าง ๆ สองฝั่งซึ่งเต็มไปด้วยพืชไร่และสวนผลไม้ เช่น นุ่น ข้าวโพด ละหุ่ง มัน ข้าวฟ่าง
กล้วย ถั่ว ฯลฯ มีป่าไม้ไผ่สลับต่อ ๆ กัน ประกอบด้วยภูเขาสวยงาม ประมาณหนึ่ง
ชั่วโมงเรือถึงบ้านวังปลาหมู ฝั่งซ้ายลำน้ำแควน้อย ขึ้นฝั่งตลิ่งชันไม่มีบันได ซึ่งเป็น
ทางชันลงเรือของชาวบ้านวังปลาหมู แล้วเดินทางตามถนนขาวไร่ ผ่านหมู่บ้านและ
ไร่พืชตลอดทางประมาณ ๑๐ นาที ถึงบริเวณหมู่บ้าน มีวัดวังปลาหมูเชิงเขาหับหมี
ที่ตั้งถ้ำพหลโยธิน เป็นวัดใหญ่ในท้องถิ่นนี้ วัดนี้แต่เดิมมีฐานะเพียงสำนักสงฆ์ มาก
ฐานะขึ้นเป็นวัดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘

ถ้ำพหลโยธิน ชาวบ้านเรียกมาแต่เดิมว่าถ้ำหับหมีตามชื่อภูเขาบ้าง ถ้ำดักหมีบ้าง
และถ้ำกระดังงาบ้าง เพราะสมัยก่อนในแถบนี้เป็นป่ามีต้นกระดังงามาก

เรื่องชื่อของถ้ำนี้มีว่า ครั้งหนึ่งในอดีตกาล นายพรานล่าสัตว์ได้ยิงหมีตัวหนึ่ง
แต่ไม่ตายมันวิ่งหนีขึ้นเขาและเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในถ้ำบนเขา นายพรานพยายามวิ่งตาม
ขึ้นไปแต่ไม่พบ เหลือบเห็นโพรงในระหว่างซุ้มไม้และได้ยินเสียงครางของหมี จึงถาก
ถางทางจนเข้าไปในถ้ำนั้นได้ หายอยู่นานไม่พบและเหนื่อยจึงนั่งพัก ขณะนั่งพักนั้น
พิจารณาไปรอบตัวด้วยแสงคบ จึงพบความงามวิจิตรพิสดารในถ้ำนั้น

ต่อนั้นมาจึงรู้ว่าบนเขาลูกนั้น (ยังไม่มีชื่อ) มีถ้ำงามวิจิตร มีหลืบเป็นชอกซอน
หินย้อยสวยงาม จึงเรียกชื่อเขาและถ้ำแห่งนี้ว่า เขาหับหมีและถ้ำหับหมี

คำว่า “หับหมี” แยกกันออกเป็น “หับ” หมายความว่า ปิดเปิดคำได้ หมายถึง
เรือนทับกระท่อมที่มีหน้าต่างปิดเปิดคำได้ เมื่อรวมสองคำหมายถึง ปิดบังซ่อนหมี

ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อถ้ำว่า ถ้ำพหลโยธิน เนื่องมาจากครั้งหนึ่งเมื่อประมาณ ๔๐
กว่าปีมานี้ พลเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) รัฐบุรุษคนสำคัญของ
ไทยท่านหนึ่ง ท่านเป็นชาวกาญจนบุรี เมื่อท่านไปพักผ่อนที่กาญจนบุรีออกไปเที่ยวป่า

เที่ยวเขา พร้อมทั้งมิตรสหายรวมครั้งละหลายคน ท่านได้มาเที่ยวถึงบ้านวังปลาหมูและ
ขึ้นเขาเข้าถ้ำดังกล่าว บางครั้งใช้สถานที่ในถ้ำเป็นที่ปรึกษาข้อราชการต่าง ๆ

เวลาต่อมาพระยาพหลพลพยุหเสนา มาจนบัดนี้
ที่ให้ไว้กับบ้านเมืองมาก จึงตั้งชื่อถ้ำหีบหมันว่า ถ้ำพหลโยธิน เพื่อเป็นอนุสรณ์ของ
พระยาพหลพลพยุหเสนา มาจนบัดนี้

ถ้ำพหลโยธินปัจจุบันมีพบใหม่อีกหนึ่งถ้ำในเขาลูกเดียวกัน แต่อยู่คนละด้านไม่ไกล
กัน ห่างกันเพียง ๑ กิโลเมตรเศษ เรียกชื่อว่า ถ้ำพหลโยธิน ๑ และ ๒ ตามลำดับ

ติดต่อกับท่านเจ้าอาวาสวัดวังปลาหมูแล้ว ท่านจะให้คนนำทางพร้อมด้วยตะเกียง
เจ้าพายุพาไปชมถ้ำ เดินออกจากวัดเป็นทางผ่านลานบริเวณวัดถึงโรงเรียนประชาบาล
ประจำหมู่บ้าน เลี้ยวเข้าโรงเรียนถึงเชิงเขาทางขึ้น มีบันไดปูนบางตอนเสริมกับธรรมชาติ
ขึ้นไปสูงราว ๕๐ เมตรเศษ ประมาณ ๖๕ ขั้น ดันราวบันไดมีปูนปั้นพญานาคสองตัว
ลำตัวทอดเลื้อยขึ้นไปจนถึงปากถ้ำ ยืนพักเหนื่อยชมทิวทัศน์เบื้องล่างเป็นหมู่บ้านวังปลาหมู
อยู่ระหว่างพืชไร่ทั่วไป ถ้ำแรกนี้ชื่อว่า ถ้ำพหลโยธิน ๒

ถ้ำพหลโยธิน ๒ ปากถ้ำกว้างราว ๔ เมตร มีประตูหิน สูงราว ๕—๖ เมตร ทางเข้า
เป็นทางลาดลงบันได ๓—๔ ขั้น ถึงพื้นลานถ้ำกว้าง เพดานสูง มีแสงเข้ามาทางเข้า
และปล่องบนผนัง ริมผนังหรือด้านหลังมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ เดินหลักพระพุทธรูป
เข้าภายในมืด ต้องใช้แสงตะเกียงช่วยส่องทางและดูหินย้อยตามเพดานและผนังงาม ๆ
ทั่วไป พื้นทางสูง ๆ ต่ำ ๆ มีหินงอกอยู่บางตอน หินย้อยมีลักษณะแปลก ๆ ย้อยลงมา
จดดินคล้ายเสา ย้อยลงมาไม่ถึงดินมีน้ำหยดไหลริน ๆ ด้านหนึ่งเป็นชอกหลืบหินคล้ายช่อง
ประตู ภายในมืดมีหินย้อยมาก เป็นห้องแคบและเพดานต่ำ ก้อนหินย้อยมีประกายระยิบ
ระยับคล้ายเกล็ดแก้ว ผนังด้านหนึ่งย้อยลงมากองเกาะกันเป็นกองใหญ่และเป็นชั้น ๆ
แต่ละชั้นคล้ายแท่นฉากละครและเป็นแอ่งขังน้ำบ้าง เป็นดินขุยขึ้น ๆ บ้าง

เดินย้อนกลับออกมาถึงคูหาที่สอง ด้านซ้ายมือมีคูหาเล็กเพดานสูงเลี้ยวเข้าไปเป็น
ห้องแคบ เพดานและผนังมีหินย้อยเล็กน้อย สิ่งสะดุดตาชิ้นหนึ่งคือ หินย้อยลงจาก
เพดานเป็นลำเสาใหญ่ ๒ คนโอบ ห้อยลงมาแต่ไม่ถึงดินห่างพื้น ๑ เมตรเศษ ตอนปลาย
ที่ห้อยลงมานั้น แทนที่จะแหลมเหมือนที่อื่น กลับแผ่บานออก ส่วนบนเป็นแอ่งเก็บน้ำ

หินย้อยในถ้ำพหลโยธิน ๒

อ่างน้ำรูปเหมือนคอกเห็ดหงายในถ้ำพหลโยธิน ๒

พิจารณาแล้ว คล้ายดอกเห็ดหงาย หรือกางร่มหงาย หรืออีกนัยหนึ่งเหมือนกระบวย
ตักน้ำ น้ำในแอ่งใสเย็น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
เสด็จประพาสถ้ำหับหมี่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑ คราวเสด็จประพาสไทรโยค ทรงพระราช-
นิพนธ์เสด็จประพาสไทรโยคและกล่าวถึงคอนทอดพระเนตรหินรูปประหลาดในถ้ำหับหมี่
พร้อมทั้งทรงพระราชวิจารณ์ถึงชื่อถ้ำคอนหนึ่งว่า

“ชื่อถ้ำเก่าเขาเรียกกันว่าหับ แล้วยังเปลี่ยนสลับเยื้องยกว่าคักหมี่”
และกล่าวถึงความพิสดารในถ้ำว่า

“ตัวอย่างที่กำหนดยี่สิบสี่คอก

แดดเฉพาะเสาะทางสว่างมา

มีช่องทางข้างซ้ายป้ายปืนได้

วกอกร่มทางใหญ่ที่ไปลง

ต่อเข้าไปต้องใช้ประทับจุด

ชะวากขวามีท่าที่ชอกซอน

คือพุพรายสายวาริที่หยัดเหาะ

เลยจับขอบเข้าเป็นอ่างกว้างออกไป

พอดินร่วรวงร้างห่างท้องถ้ำ

เหมือนดอกเห็ดงอกหงายกลับปลายลง

มีปล่องชอกแต่บนอยู่หน้า

เกือบถึงกลางหว่างคูหาเห็นเป็นวง

ตรงขึ้นไปถึงที่แจ้งทางแสงส่ง

ถึงที่ตรงเสากลางหว่างทางจร

ด้วยมืดสุดแสงสว่างห่างช่องก่อน

เดินยอกย้อนเข้าก็สับสนลอยใน

ค่อยกรังเกาะจนเย็นถึงพื้นได้

ครั้นน้ำใหญ่เซะพื้นไม่เย็นยง

ดูชั้นชำครครคพิศวง

ดูใหญ่ยังทำยากลำบากครั้น”

หินลักษณะแปลกที่กล่าวนั้นนั้นน้ำพิศวง ลำเส้าใหญ่ลงจากเพดานราว ๔ เมตร
ห้อยสูงจากพื้นล่างขนาดคนนั่งลอดได้ สันนิษฐานว่าอาจจะเป็นหินย้อยมาถึงดินเมื่อตอน-
แรก ต่อมานานเข้าน้ำฝนไหลแรงพัดพาเอาดินใต้หินย้อยนั้นไป จึงทำให้ล้อย่อยอย่าง
ที่เห็นนี้

และทรงกล่าวตอนสวยามว่า

“มีทางแยกแยกไปได้หลายแห่ง

เป็นหน้าต่างอย่างญี่ปุ่นผาประจัน

ดูแห่งหนึ่งเหมือนชิงด้วยฉากเขียน

เป็นน้ำหยัดหยาดตรงลงอ่างธาร

แต่วารินั้นไม่มีฤดูแล้ง

ที่ยังล้อย่อยอีกทางหยดพร่างพร้อย

ที่แห่งอื่นตื่นดูเป็นพุท้อย

บางแห่งพวยอยู่กับอ่างวางติดดิน

เหมือนคนเกล้งจัดทำเองเป็นห้องกัน

เดินถึงกันได้ทุกห้องไม่ต้องคลาน

ดูแนบเนียนน่าลงสร้างสนาน

ทรงสัณฐานสูงใหญ่มิใช่น้อย

เป็นหินแห้งกรังอยู่เหมือนพุท้อย

ขังแอ่งน้อยใสสะอาดปราศมลทิน

บ้างหยดย้อยพรอยพรายสายกระสินธุ์

ที่แหวงวันหักพังก็ยังมี”

สภาพดังพระราชนิพนธ์ในสมัยนั้นก็ยังคงสภาพอยู่จนปัจจุบัน นอกจากทางวัดได้
จัดทางเดินขึ้นและเดินเข้าได้สะดวก พร้อมทั้งทำความสะอาดที่ต่าง ๆ โดยไม่ทำให้เสีย
รูปเดิม

ลงจากถ้ำพลโยธิน ๒ เดินอ้อม
เข้าไปตามไร้พีซึกประมาณ ๑๐ นาที
ไปถึงเชิงเขาทางขึ้นถ้ำพลโยธิน ๑ ขึ้น
ตามลาดเขามีหินก้อนใหญ่น้อยไปประมาณ
๓๐๐ เมตร ถึงช่องลงปากถ้ำพลโยธิน ๑

ถ้ำพลโยธิน ๑ เป็นช่องเขาลึก

๑๐ เมตรเศษ เวลาจะต้องระวังค่อย ๆ
ไต่ลงอาจจะต้องเหนียวเถาวัลย์ลงไป
ทางที่ดีเยี่ยมเชือกเส้นใหญ่จากวัดไปด้วย ผูก
กับต้นไม้บนปากปล่องและปลายผูกเง้าหิน
ปากถ้ำแล้วไต่ลงไปได้สะดวก ถึงเง้าหิน
ก้อนใหญ่ปากถ้ำ มีทางแยกเข้าสองทาง
ทางซ้ายไต่เง้าหินลงไป ๕-๖ เมตร
เป็นห้องกว้างไม่มีพื้นให้เดิน ต้องปีนไป
ตามเง้าหินติดต่อกัน หินย้อยมีมากมาย
หลายแบบทั้งบนเพดานและผนัง รูป

ลักษณะคล้ายผ้าม่าน ห้อย หรือคล้ายพวงโคมระย้า ทุกปลายหินย้อยมีน้ำไหล
หยดอยู่ตลอดเวลา บางก้อนไหลขึ้นคล้ายสตูปเจดีย์ใหญ่ ๆ ยิ่งลึกเข้าไปต้องลงในช่องเหว
แคบ ๆ มีหินย้อยมากมาย อากาศค่อนข้างอับ

ออกมาแล้วเข้าอีกช่องหนึ่ง มีบันไดไม้ ๑๐ กว่าขั้น ลงถึงพื้นล่างห้องแรกกว้าง
หินย้อยแพรวพราว ปีนขึ้นที่สูงสู่โพรงเล็กต้องคลานลอดเข้าไปถึงอีกห้องหนึ่งไม่กว้างนัก
มีหินย้อยสีขาว ๆ อยู่รอบตัว ลังประกายระยิบระยับสวยงาม ยืนนานไม่ได้เพราะอากาศ
ที่อับ และร้อนอบอ้าว

ลงจากถ้ำมาพักที่กุฏิเจ้าอาวาส รวบรวมทรัพย์สินคนละเล็กน้อยตามศรัทธาถวายให้
ท่านเจ้าอาวาสเพื่อบำรุงวัดต่อไป เดินทางกลับมาลงเรือที่ท่าเดิมล่องกลับสู่ปากแพรกใน
เวลาไม่ถึงชั่วโมง

การไปชมถ้ำพลโยธินทั้งสองนี้ ใช้เวลาประมาณ ๓ ชั่วโมง รวมทั้งขึ้นและ
ล่องเรือเป็นเวลา ๕ ชั่วโมงเศษ

ถ้ำพลโยธิน ๑

๕ ถ้ำพุพระ

ถ้ำพุพระ อยู่บนเขาในท้องที่ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๑๔ กิโลเมตร ถ้ำพุพระเป็นถ้ำใหญ่กว้างขวางสวยงามแห่งหนึ่ง มีคูหาใหญ่น้อยติดต่อเข้าไปลึกหลายถ้ำใช้เวลาชมประมาณชั่วโมงเศษ

การไปชมถ้ำพุพระโดยทางรถยนต์จากตัวเมืองไปตามทางหลวงสายกาญจนบุรี—ลาดหญ้า ประมาณ ๖ กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางหลวงสายกาญจนบุรี—บ้านเก่า (ซึ่งเป็นที่ขุดพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์) ผ่านสวนผลไม้และไร้พืชผลข้ามสะพานคอนกรีตข้ามลำน้ำแควใหญ่ตรงต่อไป สองข้างทางผ่านไร้พืชผลมี ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ข้าวฟ่าง ฯลฯ ด้านซ้ายมือมองไกล ๆ เห็นยอดเขาใหญ่น้อยติดต่อสลับซับซ้อนเป็นแนวยาวเหยียดทางด้านตะวันตก ประมาณ ๘ กิโลเมตร ถึงทางสามแยก เลี้ยวซ้ายเข้าสู่วัดเขาถ้ำพุพระ ถึงเชิงเขาประมาณ ๒๐๐ เมตร

บริเวณลานวัดเชิงเขากว้างขวางและร่มครึ้มด้วยต้นไม้ยืนต้นใหญ่ ให้ความร่มเย็น มีศาลาหลังใหญ่ประดิษฐานพระประธานและเป็นที่พำนักของเจ้าอาวาส กุฏิสงฆ์และโรงครัว

บนเขาพรณไม้เขียวชอุ่มปกคลุมอยู่ทั่วไป พบเจ้าอาวาสและแจ้งความจำนงแล้ว ท่านจะสั่งให้เจ้าหน้าที่เดินเครื่องทำไฟฟ้าซึ่งมีสายโยงเข้าไปในถ้ำ และให้คนนำทางหนึ่งคน

เดินอ้อมหลังศาลาถึงเชิงเขา มีบันไดปูนขึ้นตามเนินลาดเขา ร่มครึ้มไปด้วยไม้นานาพรรณ ส่วนมากเป็นต้นล้มทมส่งกลิ่นหอมกระจาย ทางขึ้นบันไดมีช่องพักสอง-สามตอน ถึงปากถ้ำประมาณ ๒๐๐ ชั้น และอยู่สูงจากพื้นดินราว ๑๐๐ เมตรเศษ

ช่องอนหินหน้าถ้ำเป็นหน้าผาชันมีศาลานั่งพัก เห็นทิวทัศน์ขุนเขาใหญ่น้อยและไร้พืชผลเบื้องล่างได้ไกล ๆ

ปากถ้ำเป็นช่องขนาดประตูบ้าน มีประตูลูกกรงเหล็กแข็งแรง เข้าถ้ำตอนแรกลงบันได
ราว ๒๐ ขั้นถึงพื้นล่าง ภายในถ้ำเป็นห้องโถงกว้างและพื้นเรียบเนียนเพราะได้รับการ
ดูแลรักษาอยู่เสมอ มีปล่องใหญ่ทางขวามือให้แสงสว่างเห็นภายในได้ชัดเจน ส่วนมาก
หินผนังใหญ่และเพดานเรียบ มีหินย้อยลดแหลมเล็กน้อย ด้านหลังบนโขดหินประดิษ-
ฐานพระพุทธรูปใหญ่และเล็ก มีศาลาทรงไทยขนาดเล็กเป็นที่สำหรับผู้บำเพ็ญศีลสมาธิ

ช่องหลืบด้านซ้ายพระประธานมีก้อนหินใหญ่ชะงักงันและมีโพรงภายใน เดินลอด
ก้มหลังเข้าไปประมาณ ๔—๕ เมตร ถึงอุโมงค์เป็นห้องกว้างและเพดานสูง หินย้อยมี
เล็กน้อย พื้นถ้ำเป็นเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ ด้านซ้ายมือเป็นทางชันขึ้นไปสู่ปล่อง มีลมโชย
เข้ามาเล็กน้อยพร้อมกับแสงสว่าง อาจปีนขึ้นโขดไปปากปล่องและออกสู่ป่าบนยอดเขาแล้ว
เดินบุกป่าอ้อมลงมาบรรจบกับทางชันบันไดตอนแรกได้

ถัดจากทางชันปล่องต่อไป ด้านซ้ายมือชิดผนังเป็นโขดหินก้อนใหญ่ ๓—๔ ก้อน
แต่ละก้อนประดิษฐานพระพุทธรูปบนยอดหิน เดินต่อไป มีโพรงเล็ก ๆ ขนาดคลาน
ลอดได้ครั้งละคน เข้าไปลึกพอประมาณถึงห้องโถงเล็ก ๆ มีหินย้อยเล็กน้อย มีชอกหลืบ
ทั้งเล็กและใหญ่ เดินหลบหลีกก้อนหินเข้าไปได้ไกล ๆ หลายคูหาติดต่อกัน

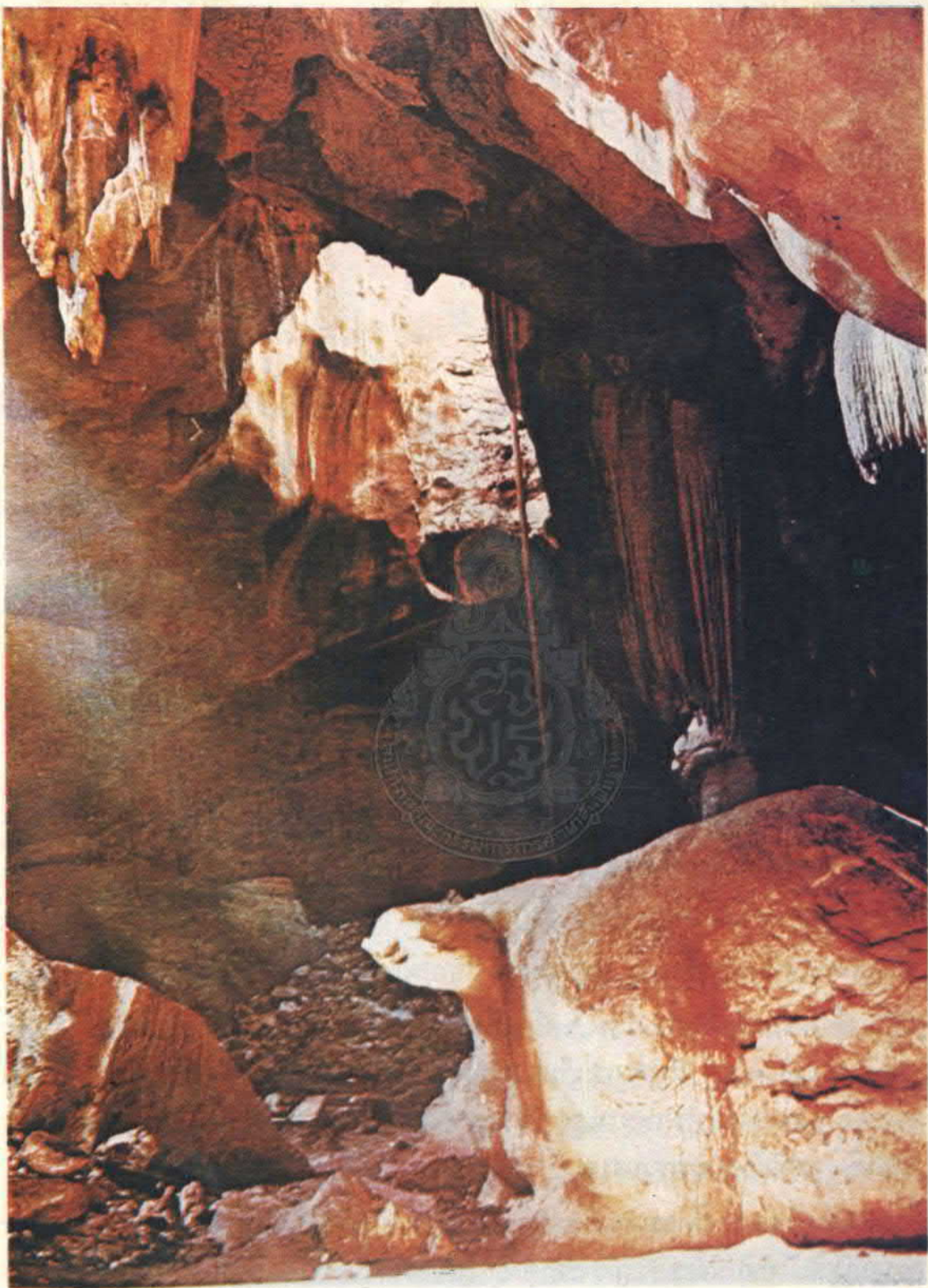
เข้าไปจนหมดแสงไฟ จากนั้นมีคูหาต่อเข้าไปอีกและมีคืบ เดินและคลานกลับออกทาง
เก่า ใช้เวลาชมถ้ำประมาณหนึ่งชั่วโมง ถ้าต้องการชมให้ตลอดความยาวและลึกของถ้ำ
จะต้องใช้เวลาถึงสองชั่วโมง

ถ้ำวังตะเคียน

ถ้ำวังตะเคียน หรืออีกชื่อหนึ่งว่า ถ้ำไทรย้อย ชาวบ้านวังตะเคียนเพิ่งค้นพบเมื่อราวต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ในถ้ำมีความงามวิจิตรโดยธรรมชาติได้สร้างสรรค์ไว้มานับตึกคำบรรพ์ ตั้งอยู่บนไหล่เขาหลังวัดวังตะเคียน ตำบลจระเข้ม่อก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากเมืองโดยทางรถไฟจากสถานีกาญจนบุรี—น้ำตก หรือที่เรียกว่ารถไฟสายมรณะ ประมาณ ๒๗ กิโลเมตร ถึงสถานีวังตะเคียนแล้วเดินต่อไปอีกเล็กน้อยถึงวัดวังตะเคียน จากหลังวัดเดินข้ามเขาไปอีกประมาณ ๔ กิโลเมตรถึงถ้ำ

ทางรถยนต์ออกเดินทางจากตัวเมืองกาญจนบุรีประมาณ ๔๕ กิโลเมตร ไปตามทางสายกาญจนบุรี—ลาดหญ้า ถนนราดยางตลอดสาย ประมาณ ๖ กิโลเมตรครึ่ง เลี้ยวซ้ายไปทางทิศตะวันตกเข้าทางถนนสายกาญจนบุรี—บ้านเก่า เป็นทางลูกรัง ข้ามสะพานคอนกรีตตำบลแก่งเสี้ยน ข้ามแควใหญ่ ตรงต่อไป ผ่านไร่พืชต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันฝรั่ง ยาสูบ ถั่วลิสง อ้อย ฯลฯ ทิวทัศน์สองข้างทางไกล ๆ เป็นทิวเขาติดต่อกันยาวเหยียดรอบด้าน ประมาณ ๔๐ กิโลเมตรเศษ ข้ามทางรถไฟที่สถานีบ้านเก่า ซึ่งเป็นทางสามแยก แยกขวาไปพิพิธภัณฑสถานบ้านเก่าประมาณ ๒ กิโลเมตร ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานที่เก็บรักษาโครงกระดูกและภาชนะเครื่องปั้นดินเผา และโลหะสมัยมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ ๖,๐๐๐—๗,๐๐๐ ปีมาแล้ว

แยกซ้ายเลียบ ทางรถไฟผ่าน ไร่พืชผลออกงามในบริเวณกว้างขวางประมาณ ๕ กิโลเมตรเศษ ด้านหน้าซ้ายมือมองเห็นวัดวังตะเคียนงามสง่าอยู่บนไหล่เขาไกล ๆ เลี้ยวซ้ายเข้าทางเล็กลาลองผ่านไร่พืชผลไปสักครู่ข้ามทางรถไฟ ตรงนี้เป็นทางสามแยก ตรงไปนั้นมีทางต่อไปอ้อมเขาไปจนถึงทางขึ้นถ้ำได้ เป็นทางราบรถเดินได้สะดวก แต่ถ้าไปทางนี้คณะท่องเที่ยวจะต้องมีผู้นำทางพร้อมทั้งตะเกียงเจ้าพายุหรือเตรียมเทียนไขไฟฉายไปด้วย เพราะในถ้ำมืดมาก แต่ถ้าไม่มีสองอย่างดังกล่าวควรจะเลี้ยวขวาไปวัดวังตะเคียนเสียก่อนแจ้งความจำนงค์แก่เจ้าอาวาสหรือภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง แล้วท่านจะให้คำแนะนำและจัดหาคนนำทางพร้อมด้วยตะเกียงเจ้าพายุดวงหรือสองดวงตามต้องการของหมู่คณะที่มีมากหรือน้อย

ถ้ำวังตะเคียน จังหวัดกาญจนบุรี

บริเวณวัดอยู่บนไหล่เขาร่มครึ้มเย็นสบายด้วยแมกไม้ใหญ่น้อยปลูกไว้เป็นระเบียบ
การเดินทางไปถ้าต้องอ้อมไปทางหลังวัดเดินขึ้นเนินเขาต่อไป บางตอนต้องปีน
เล็กน้อยในทางที่ชันพอสมควร แนวทางเดินร่มครึ้ม ผ่านระหว่างต้นไม้ใหญ่น้อยและ
ป่าไผ่รวกหนาแน่น จนถึงเนินสูงสันเขาลูกหนึ่งที่มีหน้าราบ เดินต่อไปตามดินและหิน
มีกรวดทรายหรือโขดหินระหว่างป่าไผ่และป่าไผ่ ทางเดินในลักษณะชันเขาติดต่อกันนี้
ประมาณ ๔—๕ ลูก สิ้นเวลาเดินทางราวเกือบหนึ่งชั่วโมง ทางเดินค่อนข้างสะดวกเพราะ
มีคนเดินกันอยู่เสมอ

ถึงทางลาดเขาขึ้นปากถ้ำร่มครึ้มด้วยไม้نانาพรรณ บางต้นมีเถาวัลย์ห้อยระโยง
ระยางมาจนถึงปากถ้ำ มีป้ายแจ้งว่า ถ้ำไทรย้อย และป้ายเล็ก ๆ อีกสองอันติดอยู่ที่เสา
ต้นเดียวกันว่า ไปถ้ำท้าวช้าง และไปถ้ำนางคอย แสดงว่าในภูเขาลูกเดียวกันนี้ยังมีถ้ำงาม ๆ
อีกหลายถ้ำ และที่ยังไม่ได้สำรวจอีกหลายถ้ำ ส่วนถ้ำไทรย้อยหรือถ้ำวังตะเคียนนี้ก็คือ
ถ้ำเดียวกัน

ถ้ำนี้มีชื่อมาแต่เดิมว่า ถ้ำไทรย้อย เพราะมีต้นไม้ใหญ่อยู่ปากถ้ำ แต่คณะ-
กรรมการวัดวังตะเคียนเห็นว่าจะไปพ้องกับถ้ำในท้องถิ่นอื่น จึงลงมติเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่า
ถ้ำวังตะเคียน ไม่ซ้ำใคร และเป็นชื่อที่มีความหมายชัดเจนว่า อยู่ในท้องถิ่นวัดวังตะเคียน
ที่มีมานานแล้ว แต่ประชาชนในท้องถิ่นส่วนมากยังคงเรียกว่าถ้ำไทรย้อยตามเดิม

ปากถ้ำมีลักษณะเป็นรูปไข่ขนาดประมาณ ๖—๗ เมตร เป็นช่องโพรงลึกลงไปและ
มีรากไทรรวมเป็นกลุ่มห้อยลงไปถึงพื้นถ้ำที่ลึกประมาณ ๑๐ เมตรเศษ ใกล้ปากถ้ำตอนบน
นี้มีปล่องหนึ่งให้แสงสว่างลงไปในถ้ำ ตอนล่างภายในปล่องนี้ มีต้นไม้หลายต้น มีอยู่
ต้นหนึ่งขนาดใหญ่สูงขึ้นมา ยอดโผล่พ้นปากปล่อง แผ่กิ่งก้านสาขากองงามเขียวชอุ่ม

เดินลงในถ้ำโดยทางบันไดเหล็กแข็งแรงเรียงเดียวทีละคน บันไดสูงตั้งลงไปชั้น
ประมาณ ๘๐ องศา มีราวเกาะมั่นคง ถึงพื้นคูหาชั้นแรกเป็นห้องขนาดเล็ก มีหินย้อย
จากเพดานสองสามแห่ง เพดานสูง มีแสงสว่างส่องลงมาจากปล่องตอนบน ตอนกลางถ้ำ
มีกองหินงอกที่ย้อยลงมารวมสะสมเป็นกองใหญ่สูงท่วมศีรษะ

การเข้าชมถ้ำนี้ควรเดินเกาะกลุ่มเป็นหมู่อย่าให้ห่างแสงตะเกียงนำทางข้างหน้า
เพราะถ้ำเดินไม่ทันและหลงแล้วจะลำบาก เนื่องจากในถ้ำนี้มีมืดมาก

ภายในถ้ำวังตะเคียน

จากคูหาแรกเดินไปตามพื้นสูง ๆ ต่ำ ๆ และต้องคอยหลบหลีกหรือลอดหินแหลม ๆ ซึ่งย้อยลงมาเรียศรีชะ จนถึงคูหาโถงกว้างใหญ่ เพดานสูงโค้งกลมครอบอยู่ บนเพดานมีหินย้อยใหญ่น้อยทั้งยาวและสั้น บางท่อนยาวลงจนพื้นคล้ายเสาค้ำท้องพระโรง บางแห่งห้อยย้อยลงมาปลายแหลมตรงกับหินงอกที่แหลมขึ้นมาจนเกือบจะจติดกัน ซึ่งต่อไปอาจจะติดกันได้ และมีบางแห่งหักตกลงมา และอัศจรรย์มากที่ตกลงมาปักตั้งตรงคล้ายเสาค้ำไว้ ลีของหินย้อยในถ้ำตอนนี้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ๆ เหลืองและขาวนวล ๆ ทั้งบนเพดานและตามผนัง รูปลักษณะหินย้อยมีหลายแบบหลายอย่าง ตามทัศนะของแต่ละคนที่สร้างจินตนาการขึ้นว่าดูเป็นรูปอะไร เช่น เป็นพู่พวงคล้ายโคมระย้า คล้ายเสาค้ำเพดาน บนผนังขีดเพดานย้อยลงมาแล้วแผ่ออกเป็นแนวยาวดูคล้ายมานแพรจีบเป็นริ้ว ๆ บางตอนคล้ายสายน้ำตกลงมาบนแท่นหินหรือแอ่งน้ำ ซึ่งสลับซับซ้อนกันอยู่ตอนล่าง ๆ หินทั่ว ๆ ไป เมื่อถูกแสงไฟกระทบจะเกิดประกายระยิบระยับคล้ายโรยด้วยกากเพชรสวยงามมาก

เดินและปีนโขดหินต่อขึ้นไปในคูหาอื่น ๆ ยังมีความงามพิสดารมากขึ้น รูปทรงแปลก ๆ เป็นทำนอง ท้องพระโรง แท่นประทับ และคาน้ำที่เทพเจ้าสร้างสรรค์ไว้

ขึ้นไปในช่องเดินบางตอนเป็นช่องเล็ก ๆ ต้องก้ม ๆ เงย ๆ หลบหลีกหินย้อยทั้งเพดานและผนังที่มีอยู่ทั่วไป มีทั้งช่องแคบและกว้าง ปรากฏว่าในถ้ำที่สำรวจทั่วถึงแล้ว

มีรวมด้วยกัน ๖ คูหา แต่ละคูหาทางวัดได้ตั้งชื่อไว้ไพเราะ เช่น ห้องวิจิตรปัญญาธรรม ห้องอมรพิมาน ห้องไชยบาลา ห้องดุสิตเทวัญ ห้องตำหนักใน และห้องวิษณุเนรมิต แต่ละชื่อนี้มีความหมายถึงลักษณะของแต่ละถ้ำอย่างเหมาะสม

เดินและปั่นต่อไปขึ้นบนโขดถึงช่องเข้าในคูหาเล็ก แต่อยู่ในระดับสูงกว่าที่เดินมา คูหานี้มีหินย้อยมากมาย และสีขาวนวลสวยย้อยลงมาเป็นเส้าและเป็นหลืบซอกซอนสลับซับซ้อน บางหลืบเป็นโพรงเว้าไประหว่างช่องประตูโค้ง มีหินย้อยมาจากขอบบนแล้วแยกออกเป็นสองส่วนคล้ายม่านไข รู้สึกว่าคูหานี้จะงามกว่าคูหาอื่น ๆ ที่ผ่าน ๆ มา และทุกส่วนมองเห็นได้ใกล้และชัดเจน เพราะเป็นห้องเล็กไม่กว้าง

กลับออกมาแล้ววกไปอีกด้านหนึ่งไปสู่คูหาใหญ่ คนนำทางบอกว่าถ้ำนี้เป็นถ้ำสุดท้าย ห้องกว้าง หินย้อยจากเพดานและผนังสวยงามคล้าย ๆ กัน แต่มีสัญลักษณ์พิเศษอยู่ชิ้นหนึ่ง คือ เป็นกองหินก้อนใหญ่สีขาวนวลอมเหลืองอ่อน ๆ รูปร่างคล้ายเก้าอี้หรือบัลลังก์ ด้านหลังมีพนักสูงตั้งเด่นเห็นชัดระหว่างหินย้อยสวยงามลงมาเป็นสาย ๆ และแผ่นคล้ายผ้าม่านเงินประดับอยู่ด้านข้างและหลัง สวยงามแปลกตาน่าพิศวง

เดินชมภายในถ้ำประมาณเกือบ ๒ ชั่วโมงแล้วออกเดินลงใต้เขากลับทางเดิม หรือจะลงต่อไปถึงที่พื้นราบเชิงเขาอีกทางหนึ่งก็ได้ แล้วเดินผ่านไร่พืชอ้อมเขาวงมาถึงทางรถไฟ และเดินต่อไปจนถึงวัดก็ได้ แต่เป็นทางไกลกว่าเดินบนเขามาก

ถ้ำขุนไกร

ถ้ำขุนไกร ตั้งอยู่ในบริเวณเทือกเขาเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในเขตตำบลแก่งเสี้ยน ตอนเหนือสุดของอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นเส้นแดนติดต่อกับอำเภอพนมทวน เป็นถ้ำเล็ก ๆ ๒—๓ ถ้ำติดต่อกันไปตามไหล่เขา การคมนาคมจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีไปประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ทางสะดวกพอสมควร

จากตัวจังหวัดกาญจนบุรีต่อไปทางทิศตะวันตกในทางสายกาญจนบุรี — ลาดหญ้า ผ่านสุสานทหารสัมพันธมิตรที่เสียชีวิตเมื่อครั้งสงครามเอเชียบูรพา ต่อไปผ่านสถานีรถไฟ

กาญจนบุรีประมาณ ๒ กิโลเมตรเศษ ถึงทางสามแยกขวามือเป็นทางลูกรัง ซึ่งสร้างโดย กองพล อ.ส. กาญจนบุรี เลี้ยวขวาเข้าไปข้ามทางรถไฟสายกาญจนบุรี—น้ำตก (เขापง) ผ่านไร่พืชผลจนถึงทางลาดชันเชิงเขา มีสวนไร่พืชของชาวเมือง และสลับป่าโปร่ง ห้วยหนองบางตอน ผ่านหน้าที่ทำการกองพล อ.ส. ทางชันชันเล็กน้อย ทิวทัศน์ส่วนมาก เป็นป่าโปร่งและป่าไผ่ การเดินทางควรใช้รถเล็กท้องถิ่น รถจี๊ปหรือรถแลนด์โรเวอร์จะสะดวก มาก

ประมาณ ๑๒ กิโลเมตรเศษ ถึงสำนักสงฆ์เชิงเขาเป็นบริเวณป่าไผ่รวกม้วน กอไผ่ รวกอยู่เป็นกอเป็นระยะสวยงาม ระหว่างบริเวณลานกว้าง มีต้นไม้ใหญ่น้อยและไม่ดอก ไม้ใบประดับสถานที่สวยงามและร่มเย็น มีศาลาเล็ก ๆ หลายหลัง เป็นที่พำนักของ ประชาชนมาทำบุญเลี้ยงพระ หรือมาร่วมชุมนุมในงานเทศกาลปิดทองพระพุทธรูป ลักการะดวงวิญญาณขุนไกร ที่เชิงเขามีกุฏิสงฆ์เล็ก ๆ ๒—๓ หลัง เป็นที่พำนักของสงฆ์ และสามเณร ใกล้เชิงเขามีป้ายที่เชิงเขาข้างกุฏิสงฆ์ว่า “วัดเขาถ้ำ” ตรงทางชันเขามี ศาลเจ้าพ่อขุนไกร เป็นศาลโถงแบบไตรมุข ภายในประดิษฐานรูปขุนไกร พร้อมด้วย ที่บูชา

ถ้าขุนไกร เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นมานาน โดยอิงจากวรรณคดีบทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ ขุนไกรพลพ่าย นายทหารเอกของสมเด็จพระพันวษา แห่งกรุงศรี-อยุธยา ขุนไกรมีภริยาชื่อ นางทองประศรี ทั้งสองมีบุตรชายชื่อ พลายแก้ว (ต่อมา เป็นขุนแผนแสนสะท้าน)

เหตุที่ตั้งชื่อเช่นนั้นเนื่องมาแต่เค้าเรื่องว่า ขุนไกรได้รับบัญชาให้ยกทัพไปประจัญ ข้ำศึกทางด่านขานเมืองกาญจนบุรี ขุนไกรได้นำกองทัพรอนแรมมาพักอยู่ที่เชิงเขาแห่ง หนึ่ง (ที่มีถ้ำ) อยู่ระยะหนึ่ง

จากเค้าเรื่องขุนไกร เมื่อได้ตั้งสำนักสงฆ์ขึ้นที่เชิงเขาตรงที่เข้าใจว่าขุนไกรพักทัพ แล้วจึงตั้งชื่อถ้ำว่า ถ้ำขุนไกร และได้สร้างศาลมีรูปปั้นเจ้าพ่อขุนไกร เพื่อเป็นที่สักการะ

การไปชมถ้ำ ต้องเดินขึ้นเชิงเขาเป็นทางหินธรรมชาติเสริมแต่งเล็กน้อยเพื่อเดิน สะดวก ตามแนวทางขึ้นร่มครึ้มด้วยไม้ใหญ่น้อยตลอดทาง ทางวกขึ้นชันเล็กน้อย ประมาณ ๓—๔ นาที ถึงไหล่เขามีชะง่อนยื่นออกไปเป็นลานเล็ก ๆ มีศาลานั่งพักผ่อนเห็น ทิวทัศน์เบื้องล่างที่เป็นท้องไร่และป่าละเมาะได้ไกล ข้างศาลามีถ้ำเล็กแคบและตื้น ภายใน

ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์เล็กไว้บูชา ในถ้ำคับแคบและอับมีกลิ่นมูลค้างคาว ถ้ำนี้ตาม
ปรกติใช้เป็นสถานที่วิปัสสนา เพราะอยู่ในที่สงบเงียบไม่มีสิ่งรบกวนใด ๆ

ออกจากถ้ำนี้เดินวกซ้ายอ้อมไปตามไหล่เขาทางขึ้นชันเล็กน้อย ต้องปีนเงื้อมหินบ้าง
การขึ้นต้องเดินด้วยความระมัดระวัง จนถึงถ้ำใหญ่กว่าถ้ำแรก ภายในจัดไว้เรียบร้อย
อากาศไม่ค่อยอับ เป็นห้องโถงเล็ก มีหินย้อยและชอกหลืบบ้าง เป็นสถานที่เหมาะสำหรับ
ปฏิบัติทางวิปัสสนา ณที่สุดถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปเป็นที่สักการบูชาของชาวเมือง
มานมัสการในวันเทศกาลหรือวันธรรมดาเป็นครั้งเป็นคราว

ถ้าแก่งละว้า

ถ้าแก่งละว้า หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่า **ถ้าละว้า** อยู่บนไหล่เขาละว้า ผังขวาลำน้ำ ไทรโยค หรือลำน้ำแควน้อย ในท้องที่ตำบลลุ่มลุ่ม อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำที่สวยงาม ซึ่งนายพรานชาวไร่ได้พบเมื่อประมาณ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว และเพิ่งมาเปิดเผยสู่สายตานักท่องเที่ยวเมื่อประมาณพุทธศักราช ๒๕๐๔ นี้เอง เป็นถ้ำใหญ่มีหลาย คูหาติดต่อกัน เต็มไปด้วยหินหยดหินงอกและหินย้อยมากมาย รูปลักษณะแปลก ๆ งาม ๆ น่าพิศวงในการที่ธรรมชาติได้สร้างสรรค์มานานนับพัน ๆ ปี และเป็นถ้ำแห่งหนึ่งที่ กรมศิลปากรได้ขุดพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์

การเดินทางไปชมถ้ำแก่งละว้าจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟหรือรถยนต์ไป จังหวัดกาญจนบุรีราว ๓ ชั่วโมง และต่อรถไฟไปถึงอำเภอไทรโยค แล้วลงเรือหางยาว ล่องลำแควน้อยต่อไป

จุดเริ่มที่จังหวัดกาญจนบุรีโดยรถไฟสายกาญจนบุรี — น้ำตก เวลา ๖.๐๐ น. รถไฟสายนี้มีชื่อเรียกกันว่า รถไฟสายมรณะ กล่าวคือเป็นทางรถไฟที่กองทัพญี่ปุ่นได้ สร้างขึ้นเมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่สอง โดยทำทางจากจังหวัดกาญจนบุรีผ่านดงดิบและ ภูเขาสูงด้านตะวันตกเฉียงเหนือของไทย ผ่านอำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และ อำเภอสังขละบุรี ไปออกที่ช่องเขาตะนาวศรี คือ ด้านเจดีย์สามองค์ และต่อไปเข้าเขต แดนประเทศพม่าจนถึงเมืองมะละแหม่ง

การสร้างทางรถไฟสายนี้ กองทัพญี่ปุ่นเกณฑ์แรงเชลยศึก ซึ่งเป็นทหารชาติ ออสเตรเลีย ฮอลันดา และอังกฤษ จนล้มตายกันเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันสัมพันธมิตร ได้สร้างสุสานสำหรับเชลยที่เสียชีวิตเหล่านั้น ไว้ในเมืองกาญจนบุรีที่หลังสถานีรถไฟ กาญจนบุรี และที่ตำบลเขาปูน ริมฝั่งซ้ายแม่น้ำแควน้อย

จากสถานีกาญจนบุรีสองข้างทางรถไฟเต็มไปด้วยพืชไร่อุดมสมบูรณ์ ผ่านไร่พืช และป่าโปร่ง ภูเขาเขียวขยุม ผ่านสะพานข้ามแม่น้ำแคว (แควใหญ่) ซึ่งเป็นสะพานสำคัญ

เมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทิวทัศน์สองข้างทางสวยงาม บางตอนผ่านช่องเขาและ
 เลียบหน้าผาสูงชันมีหน้าผาด้านขวามือ ด้านซ้ายมือคือสายแควน้อยไหลลึกลงไป รู้สึกว่า
 ทางรถไฟอยู่บนภูเขาสูงลิ่ว ลำน้ำแควน้อยไหลเชี่ยว ห้อมล้อมด้วยเขาใหญ่ น้อยสวยงาม
 ต่อจากหน้าผาถึงสถานีวังโพ ราว ๒ ชั่วโมงเศษ ลงพักหาอาหารเข้าและเตรียมอาหาร
 กลางวัน สถานีวังโพ ตำบลลุ่มสุม อำเภอไทรโยค เป็นชุมชนใหญ่เป็นที่ตั้งที่ว่าการ
 อำเภอไทรโยค มีบ้านเรือน ร้านค้า ตลาดใหญ่ และเป็นที่รวมพืชไร่ต่าง ๆ ที่มาจาก
 ลำน้ำแควน้อยมาพักคอยขึ้นรถไฟนำสู่ตลาดในเมือง มีวัด โรงเรียนประจำอำเภอ และ
 โรงเรียนเล็ก ๆ พอพักอาศัยได้ชั่วคราว และเป็นท่าเรือรับส่งคนโดยสารระหว่างตำบล
 จนถึงอำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี มีเรือหางยาวที่ทำเรือจำนวนมาก ตาม
 ธรรมดาลำหนึ่ง ๆ นั่งได้ถึง ๒๐—๒๒ คน แต่การทัศนอาจรเข้าเหมาลำนี้ควรอยู่ระหว่าง
 ๑๐—๑๒ คน เพื่อความปลอดภัย

เรือจากท่าเรือเมื่อเวลา ๙.๐๐ น. เศษ ทวนกระแสลำน้ำแควน้อยขึ้นทางทิศเหนือ
 ทิวทัศน์สองฝั่งสวยงาม บ่าไม้ส่วนมากเป็นป่าไผ่ ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญอีกอย่างหนึ่ง
 จากพืชไร่อื่น ๆ มีภูเขาสูง ๆ ต่ำ ๆ หนาเบลงข้างลำน้ำ บางแห่งเป็นหน้าผาชันลงน้ำ
 แนวลำน้ำโค้งค้งหลายครั้ง ผ่านเกาะแก่งใหญ่น้อยและหาดทรายหาดกรวดหลายแห่ง มี
 เรือนแพจอดอยู่ชายฝั่งเป็นระยะ ๆ

ในลำแควน้อยอันสวยงามนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยเสด็จ
 ประพาสไทรโยค ๓ ครั้ง ทรงพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้วและกลอนสุภาพไว้ทุกครั้ง
 ทรงพรรณนาถึงสภาพป่าเขาในแควน้อย ตอนใกล้จะถึงแก่งละว้า

“ ถัดไม่ใหญ่แล้วจึงถึงตัวเขา

บ้างเป็นเพิงเว้งผาบ้างหน้าชัน

ไม่ปกคลุมหุ้มหน้าศิลาเด่น

เหมือนไม้ดัดจัดลำเนาเขาสะคอน

ที่ท้ายแก่งแห่งนั้นนั้นมีหาด

น้ำเป็นริ้วเขียวดะระชั้นมา

อันตัวแก่งแผ่ผืนตวันออก

ล้วนศิลาในวารมีมากครัน

ล้วนต่างเค้าต่างที่มีเผกผัน

ต้นไม้นั้นโกรนแห้งด้วยแรงร้อน

แต่ไซ้เช่น โกรน โกรน โกรนฤตอน

เขาข้างหลังซับซ้อนจนสุดตา

อีกฝั่งหนึ่งฝั่งผาจดเป็นหน้าผา

จนถึงตัวแก่งละว้ามีเกาะกัน

เป็นละลอกกระทั้งฝั่งดั่งเล่นล้น

น้ำตรงนั้นลึกนักต้องชักพวน

พันหัวแก่งถึงตำแหน่งห้วยละว้า ก้อนศิลาวิมวามีทั่วถ้วน
พลูว้าธาราคำรนครวญ พอเรือจวนใกล้เข้าไปก็ไถ่น

ประมาณ ๒ ชั่วโมง เรือถึงแก่งละว้า ตรงแก่งเป็นหัวค้งด้านขวาหน้าผาชั้นมี
แก่งหินในน้ำติดต่อขวางลำน้ำสู่ฝั่งซ้ายมือ โขดหินแหลมลาดชันไปจนถึงเขาละว้า

เรือผ่านข้ามแก่งแล้วหักเหทางด้านซ้ายเข้าจอดเทียบหาด เดินขึ้นบนดั่งสูงและชัน
เล็กน้อย ดั่งข้างบนมีศาลาใหญ่ที่นั่งพักผ่อนและใกล้ ๆ นั้นมีบ้านชาวไร่ ๒ หลัง ซึ่ง
เป็นผู้ดูแลล้าละว้า แบ่งส่วนของกระท่อมบางตอนเป็นเพิงขายอาหารพื้น ๆ และเครื่อง-
ดื่มเล็ก ๆ น้อย ๆ

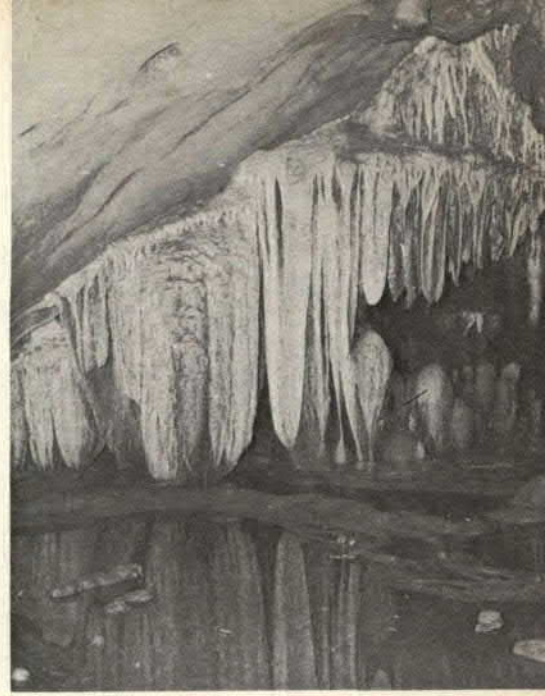
ติดต่อเจ้าของบ้านแล้ว เขาจะจุดตะเกียงเจ้าพายุสองดวง เดินนำทางผ่านไร่พืช
และดงมะพร้าวไปประมาณ ๔—๕ นาที ถึงเชิงเขาละว้า มีทางชันชันราว ๖๐ องศา
สับดินไว้เป็นขั้นเดินขึ้นสะดวกพอสมควร ขึ้นไปสูงประมาณ ๕๐ เมตร ถึงปากถ้ำลักษณะ
เล็ก ๆ ขนาดต้องก้มหลังเข้าไปภายใน

การเข้าชมถ้ำ ถ้ามีจำนวนหลายสิบคน ควรจะแบ่งเป็นพวก ๆ ละประมาณ ๒๐ คน
ถ้าแรก จากช่องเข้าเป็นทางลาดต่ำ มีหินงอกปุ่มป่ำ เพดานเตี้ยแล้วสูง มีหินย้อย
ลงมาตามผนัง หินย้อยเป็นสีขาวหม่น ๆ ต้องใช้ไฟส่องจึงจะแลเห็น เลี้ยวซ้ายเข้าคูหาหนึ่ง
กว้างพอสมควร และมีแสงสว่างส่องลงมาจากปล่องบนผนังตอนสูง ภายนอกเป็นพืชพรรณ
เขียวช่อมสดชื่น ลมพัดโชยพลสบาย มองเห็นส่วนผนังและเพดานได้ โดยรอบมีซอก
หลืบมืด ๆ หลายแห่ง ผนังด้านขวามือประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดเล็กหน้าตักราวศอก
เศษ เป็นที่สักการบูชาของผู้เข้าชมถ้ำเพื่อความสิริมงคล พระพุทธรูปองค์นี้ผู้พบถ้ำได้
นำมาประดิษฐานเมื่อเกือบ ๒๐ ปีมาแล้ว และเพิงจะแจ้งให้ทราบกันเมื่อ ๑๐ กว่าปี
มานี้

ออกเดินกลับทางเกวากซ้ายลงที่ลาดลง ผ่านก้อนหินใหญ่น้อยถึงเชิงหินหรือหน้า
ชะง่อนหินเตี้ย การเดินในช่วงนี้ต้องใช้ไฟทั้งหัวขบวนและท้ายขบวน ชะง่อนสูงราว
๔—๕ เมตร ปีนบันไดไม้ชั่วคราวขึ้นไปบนชะง่อนหินแล้วเดินต่อด้วยอาการก้ม ๆ เงย ๆ
ระวังเงยหินย้อยที่มีอยู่บนเพดานเตี้ยทั่วไป ทะลุออกมาอีกห้องหนึ่ง หินย้อยบนเพดาน
และผนังมีมากรอบด้าน พื้นดินส่วนมากเป็นดินชั้น ๆ หลบหลีกก้อนหินที่ตอนปากเหว

แก่งละว้า จังหวัดกาญจนบุรี

หินงาในท้องถนตรี

มืด ปีนเรียงขึ้นไปทีละคนจนหมด แล้วเดินต่อไปถึงห้องกว้าง ความมืดงามของธรรมชาติมากกว่าห้องแรก เดินต่อเข้าไปในทางเป็นลูกเนินและเปียกชื้น ถึงห้องกว้างใหญ่หินย้อยลงจากเพดานลงมาจดพื้นถ้ำริมผนังเป็นต้นขนาดใหญ่ และบางตอนย้อยลงมาจับกลุ่มเป็นก้อนกองซ้อนเป็นชั้น ๆ คล้ายแท่นนั่ง ส่วนบนเพดานริมผนังหินย้อยลงมาลอยอยู่คล้ายระบายผ้าม่านพริ้วลมสีขาว ๆ หม่น ๆ ถูกแสงไฟมีประกายระยิบระยับน่าชม ห้องนี้มีชื่อว่า **ห้องท้องพระโรง** ถัดต่อไปอีกเล็กน้อย มีสิ่งธรรมชาติที่น่าอัศจรรย์ ตรงค่อนริมผนังมีหินงอกขึ้นคล้ายกับหางปลาพาท ชื่อว่า **หางปลา** เป็นแผ่นกว้างเมตรเศษ สูงราวหนึ่งเมตรโผล่ผุดขึ้นจากกองหิน ส่วนที่เป็นหางปลานั้นเป็นแผ่นหนาราวคืบเศษ เป็นหินลักษณะพิเศษโปร่งแสง โดยนำตะเกียงไปไว้อีกด้านหนึ่ง และอีกด้านหนึ่งจะเห็นแสงสว่างได้ดีคล้ายกระจกฝ้า และลองเอามือบังแสงไฟ อีกด้านหนึ่งจะแลเห็นเงามือได้ชัดเจน คล้ายหนังตะลุง เดินต่อไปตามแนวผนังซึ่งมีรูปร่างคล้ายตัวปลาต่อไปจนถึงช่องอนหินยื่นออกซึ่งมีลักษณะคล้ายหัวปลา เป็นที่น่าพิศวงแก่ผู้พบเห็น

เดินต่อไปเป็นทางเรียบขึ้น ๆ แล้วขึ้นบนก้อนหิน ด้านขวามือมีหินย้อยลงมา
ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นมีขอบประกอบชั้นกักกันน้ำไว้ บางแห่งไม่มีน้ำแต่เป็นดิน
ขุย ๆ ร่วนและชื้นมาก ห้องนี้ชื่อว่า ห้องสรงสนาน มีสระแก้วขังน้ำดังกล่าว ส่วน
ด้านหลังที่ผนังนั้น ม่านย้อยคล้ายม่านกันเป็นหลืบซับซ้อนหลายชั้น

ในถ้ำมืดและอบอุ่นสมควร การเดินต้องใช้ตะเกียงนำหัวและท้ายขบวนต่อกัน มีข้อ
ควรระวังคือพื้นดินชื้นเปียกชื้นและมีก้อนหินงอกอยู่ตามพื้นตลอดทาง วกข้ายและขวา
ผ่านหินย้อยบนเพดานและผนังรูปต่าง ๆ เข้าซอกหลืบแคบและเตี้ยห้องหนึ่ง ชื่อว่า
ห้องดนตรี เพดานเตี้ย ชายเพดานด้านหนึ่งมีหินย้อยสีขาวอมชมพูห้อยลงมาเป็นท่อ
ปลายแหลมเรียงเป็นทิวาว ปลายแหลมตั้งเตี้ยยาวไปหาส้นตามลำดับคล้ายคนมาแต่งไว้
หินที่ห้อยเรียงลำดับนั้นเมื่อใช้ไม้เคาะเบา ๆ จะเกิดเป็นเสียงกระหึ่มในห้องนั้น คล้ายดี
ระนาด ที่มีลักษณะยาวเป็นเสียงทุ้มและกังวาน ลั่นเป็นเสียงแหลมและหนักแน่นทึบ ๆ
ทำให้เกิดจินตนาการขึ้นว่าคล้ายเสียงดนตรี

เดินต่อออกไปห้องใหญ่กว้างอีกห้องหนึ่ง ข้างผนังด้านเหนือมีหินสีขาว ๆ ย้อย
ลงมาที่ถมจนเป็นกองโตซ้อน ๒-๓ ชั้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายแท่นหรือบัลลังก์ผู้พิพากษา
และห้องนี้มีชื่อว่า ห้องบัลลังก์ ที่มีชื่อเช่นนี้เพราะส่วนประกอบมีสิ่งที่จะเป็นไปได้อคือ
หินงอกก้อนหนึ่งหน้าแท่นบัลลังก์มีลักษณะคล้ายที่ติดคอนักโทษเป็นร่องพร้อมก็มีหิน
แผ่นคล้ายมิดได้อยู่ด้วย

ห้องต่อ ๆ ไปมีทั้งกว้างและแคบ มีหินย้อยรูปลักษณะแปลก ๆ บนเพดานและผนัง
นานาชนิด สวยงามระยิบระยับ ผู้นำทางพาเดินวกออกไปห้องนั้นห้องนี้ และบอกว่า
ถ้าอยู่ในนี้สักสองสามชั่วโมง จะพาไปชมในถ้ำลึก ๆ และสวยงามต่อไป วกไป ๆ มา ๆ
จนเราจำทางเดินไม่ได้ ในที่สุดพากลับออกอีกทางหนึ่งเป็นทางพิเศษ ห้องเล็กแคบเรียว
เข้าจนเป็นอุโมงค์ เดินได้เรียงหนึ่ง บางตอนต้องก้ม ๆ เงย ๆ คล้ายคลาน ด้วยต้องระวัง
เง่หินบนเพดานต่ำ ๆ เหนือศีรษะ แนวทางลงเลียบผนังลงไปในหลุมลักษณะรูปสี่เหลี่ยม
ผืนผ้ายาว ๒ เมตรเศษ เพดานเตี้ยมากต้องถึงคลานหรือนั่งยอง ๆ กระเียบไปที่ละน้อย
และต้องใช้มือคอยระวังศีรษะที่จะกระทบเพดานหินด้วย จะรีบก็ไม่ได้ต้องค่อย ๆ และ
เรียงทีละคนตาม ๆ กันออกไป ขณะที่กำลังคลานเรียงไปนั้น ผู้อยู่ตามหลัง ๆ หรือปลาย

หินย้อยหยดน้ำค้างในถ้ำละว้า

แถว ถ้าเผยอหน้าดูคนข้างหน้าแล้วจะเห็นภาพแปลกและขบขัน ด้วยแสงไฟที่ส่องมาจาก
เบื้องหน้าส่องผ่านเข้ามา ภาพคนคลานนั้นเป็นภาพดำตะคุ่ม ๆ ดูคล้ายหมีกำลังเดิน
อู้อย้าย

เมื่อออกมาแล้ว ได้ทราบจากผู้นำทางว่าหลุมที่คลานออกมากันนั้นคือ เป็นที่นัก
สำรวจได้ขุดค้นพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันทางราชการ
กรมศิลปากรได้เก็บรักษาโครงกระดูกที่ขุดได้นี้ไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในกรุงเทพ-
มหานคร เดินตามผู้นำทางปีนขึ้นเนินสูงออกสู่ช่องถ้ำทางเข้าตอนแรก ใช้เวลาชมในถ้ำ
ประมาณสองชั่วโมง

ออกจากถ้ำได้รับลมเย็นสบาย พักพอสมควรแล้วเดินทางกลับตามกระแสลำน้ำลง
ไปประมาณไม่ถึงชั่วโมงถึงท่าเรือปากแซง ผังซ้ายลำน้ำแควน้อยขึ้นรถสองแถวซึ่งมีอยู่
หลายคัน เดินทางกลับเข้าสู่ตลาดบ้านท่าเสาที่สถานีน้ำตกที่สุดทางรถไฟสายมรณะ

ถ้ำดาวดิงส์ จังหวัดกาญจนบุรี

ถ้ำดาวดิงส์

ถ้ำดาวดิงส์ อยู่บนเชิงเขาเตี้ย ๆ ในหมู่บ้านแก่งมะเต็ง ผังขวาของแควน้อย ตำบล ไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำขนาดเล็กมีหลายห้องติดต่อกัน มีหินงอกหินย้อยทั่วไปแทบจะหาที่ว่างมิได้

ในอำเภอไทรโยคแต่ก่อนนักท่องเที่ยวนิยมกันว่าถ้ำแก่งละว้า ตำบลลุ่มลุ่มนั้น สวยงามยากที่จะหาถ้ำใดเปรียบได้ แต่มาบัดนี้ได้พบถ้ำใหม่ คือ ถ้ำดาวดิงส์ ในอำเภอ เดียวกันนี้ และอยู่ไม่ไกลกันคือ ถ้ำดาวดิงส์อยู่ฝั่งขวาแควน้อยเช่นกัน ห่างขึ้นไปทาง ลำน้ำแควน้อยเพียงระยะเื่องทางยาววิ่งชั่วโมงเศษ เมื่อเทียบความงามของสองถ้ำนี้แล้ว เรียกได้ว่าเป็นถ้ำพี่ถ้ำน้อง มีความงดงามไล่เลี่ยกัน เพียงแต่ว่าใหญ่กับเล็กเท่านั้น

การเดินทางไปชมถ้ำดาวดิงส์ไม่ลำบากนัก จากถ้ำละว้าแล้วเดินทางต่อไปชมถ้ำดาวดิงส์ได้ เรือผ่านแก่งละว้า ผ่านป่าไผ่และไม่เบญจพรรณเช่นเดียวกับตอนแรก ๆ ริมฝั่งโดยตลอดมีต้นตะไคร้ น้ำเหนือฝั่งเป็นป่าและขุนเขาชะง่อนงาลงมาในน้ำสวยงาม น่าชม มีภูเขาทั้งไกลและใกล้เขียวชอุ่มงามตา ประมาณร่วมชั่วโมงเรือผ่านน้ำตกไทรโยคต่อไปอีกราว ๒๐ นาที ประมาณ ๑๐ กิโลเมตรถึงชายฝั่งขวาลำน้ำแควน้อยที่หมู่บ้านแก่งมะเต็ง เป็นที่อยู่ของชนเผ่ามอญ ขึ้นบกไปพักที่ศาลาและติดต่อกับผู้ดูแลถ้ำ

การพบถ้ำนี้เนื่องจากนายพรานผู้หนึ่งเป็นชาวบ้านมะเต็ง เวลาออกล่าสัตว์วันหนึ่ง พบเม่นตัวหนึ่งวิ่งผ่านมา วิ่งตามเม่นขึ้นเนินเขาไปถึงที่ป่ารกบนเขา ไม่พบเม่น ก็นั่งพักเหนื่อย เห็นโพรงเล็ก ๆ ขนาดคนลอดได้มีพุ่มไม้บังอยู่ นายพรานจึงแหวกพุ่มไม้เข้าไปดูเห็นว่าภายในนั้นเป็นทางลงไปและมีตมมาก เกินกว่าเม่นคงหนีลงไปโพรง จึงจุดคบแล้วไต่ลงไปโพรงนั้น พอเข้าไปจึงเห็นว่าข้างในเป็นถ้ำกว้างขวาง ตามเพดานและผนังมีหินย้อยสวยงามทั่วไป แกเดินชมลึก ๆ เข้าไปความงามยิ่งทวีคูณ จนนายพรานลืมนัดที่จะตามเม่นต่อไป

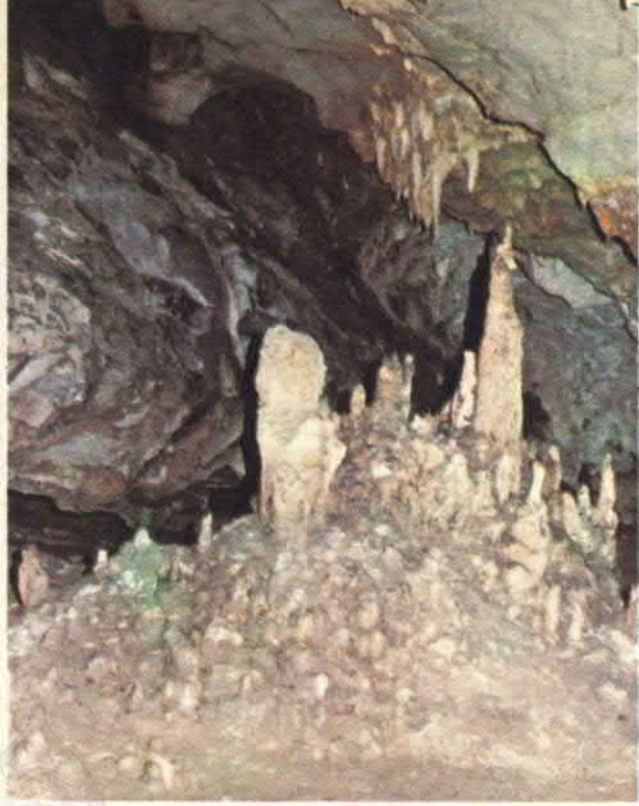
ออกจากถ้ำแล้วต่อมาไปแจ้งกับกำนัน กำนันนำความไปแจ้งที่อำเภอไทรโยค นายอำเภอกับคณะเดินทางไปสำรวจในวันต่อมา ประจักษ์ว่าเป็นถ้ำสวยงามมาก กลับมาแล้วก็รายงานให้จังหวัดทราบ ต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำคณะพร้อมด้วยชาวบ้านออกไปสำรวจเมื่อราวกลางปี พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงจัดตั้งสถานที่ขึ้นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวขึ้นอีกแห่งหนึ่ง

เดินตามผู้นำทางผ่านไร่ละหุ่ง มัน ข้าวฟ่าง ฯลฯ เป็นทางเดินเท้าของชาวบ้าน ขึ้นเนินลาดต่อไป ผ่านป่าโปร่งร่มเย็น บางตอนเป็นทางลาดไม้ไผ่ของชาวบ้านที่มีอาชีพตัดไม้ไผ่ลากมาลงลำน้ำแควน้อยแล้วล่องต่อไปขายในเมือง

ประมาณ ๒๕ นาที แนวทางเดินขึ้นสู่ลาดชันตามลำดับ สองข้างทางผ่านต้นไม้ใหญ่น้อยและป่าไผ่ตลอดทางจนถึงที่ชันอีกแห่งหนึ่ง พอสุดที่ชันก็ถึงลานเชิงเขา มีศาลาเล็ก ๆ สำหรับนั่งพัก นั่งพักกันพอหายเหนื่อยแล้ว ตามคนนำทางซึ่งถือตะเกียงลงไปโพรงเล็กเชิงเขานั้น ปากถ้ำเล็กและแคบมาก ต้องลงทีละคน เข้าไปแล้วยังต้องไต่เง่หินธรรมชาติคล้ายขั้นบันไดลงเป็นชั้น มือต้องยึดเหนี่ยวกันพลาดพลั้ง ล้มลงไปราว ๆ ๔-๕ เมตร ถึงพื้นขรุขระ ห้องแรกกว้างพอสมควร มีหินย้อยสีขาวอมเหลืองห้อยลงมาจาก

หินย้อยในถ้ำดาวดิงส์

หินย้อยหินงอกในถ้ำดาวดิงส์

เพดานและทาบกับผนังทั่วไป ที่สะดุดตาคือกลางเพดานมีหินย้อยลงมาเป็นคล้ายโคมระย้า พวงใหญ่สวยงามมาก ห้องนี้คณะสำรวจได้ตั้งชื่อว่า **ห้องโคมระย้า**

ต่อออกไปอีกห้องหนึ่งมีความกว้างและหินย้อยหินงอกสวยงามและมากน้อยพอๆ กัน บางแห่งมีรูปร่างลักษณะแปลกออกไปดูคล้ายสถูปเจดีย์หรือปราสาทเรียงรายทั้งกลางห้องและริมผนัง ส่องแสงไฟฉายไปกระทบจะเกิดแสงระยิบระยับงามตา ห้องนี้ชื่อ **ห้องปราสาท**

เดินวกผ่านเสาหินย้อยและไต่ลงไปอีกห้องหนึ่ง พื้นถ้ำสูงๆ ต่ำๆ แต่มีหินงอกอยู่มาก ส่วนมากเป็นยอดปลายแหลมทั้งใหญ่และเล็ก ห้องนี้ชื่อว่า **ห้องเจดีย์**

ต่อลงไปอีกห้องหนึ่ง แคบแต่มีหลืบสลัซับซ้อน เพดานสูงเต็มไปด้วยหินย้อยสีนวลๆ ทางผนังด้านหนึ่งมีหินย้อยยาวลงมากองอยู่คุ่มๆ เมื่อพิจารณาดูให้ถูกแง่มุมด้านหนึ่งแล้ว

จะแลเห็นเป็นรูปข้างโผล่หัวออกมาเกือบครึ่งตัว เป็นที่สะดุดตาของผู้มาชม ห้องนี้เรียกว่า ห้องกฤษณ

ถ้ดออกไปสู่อีกห้องหนึ่ง มีหินย้อยแปลกตาออกไปอีกแบบหนึ่ง กล่าวคือ ตามชายเพดานหลายตอนมีหินย้อยลงมาและแผ่กว้างออกไปตั้งแต่ ๒ จนถึง ๔—๕ เมตร ดูคล้ายระบายม่านแพรห้อยพริ้วอยู่ สีขาวนวลสวยงาม ส่วนที่พื้นสูงๆ ต่ำๆ นั้นเต็มไปด้วยหินงอกขึ้นเป็นก้อนใหญ่่น้อยทั่วไปรอบ ๆ ตัวเรา ยิ่งดูยิ่งเพลินแต่อากาศค่อนข้างจะอับ ๆ เหมือน ๆ กันทุกห้อง ห้องนี้มีชื่อว่า ห้องชายสไบ ซึ่งมีหินย้อยคล้ายผ้าม่านอันนับว่าเป็นสัญลักษณ์ประจำห้อง

จากห้องนี้ต่อไปมีทั้งห้องแคบและกว้าง ถ้าจะใช้เวลาชมให้ทั่วถึงก็ ต้องใช้เวลาชั่วโมงกว่า ด้วยความงามมหัศจรรย์จึงได้ตั้งชื่อว่า ถ้ำดาวดิงส์

หินงอกและ หินย้อยรูปลักษณะ ต่าง ๆ นี้เกิดจากธรรมชาติสร้างและสะสมมาเป็นเวลานานร้อยนับพันปี สรุปล้วนนับว่าถ้ำนี้เป็นถ้ำที่สวยงามของกาญจนบุรีอีกแห่งหนึ่งในหลาย ๆ แห่ง ส่วนจะเปรียบเทียบความงามหรือมีรูปลักษณะอย่างใดก็ตาม ก็เป็นเฉพาะแต่ละแห่งและเป็นทรัพย์สินของแต่ละบุคคลที่จะมองให้เป็นไปตามจินตนาการ

ฉะนั้นการไปชมความงามของถ้ำทั้งหลายไม่ว่าที่ใด ขอให้ช่วยกันรักษาสสมบัติของชาติให้คงอยู่ต่อไปเพื่อคนรุ่นหลัง ๆ ได้มาชมกันต่อไป จงละเว้นเสียซึ่งการอยากได้โดยการหักเหินไปหรือขีดเขียนลงในที่ต่าง ๆ อันจะทำให้ความงดงามของธรรมชาติเสียไป

ออกจากถ้ำแล้วนั่งพักผ่อนกันอีกเล็กน้อย การเดินชมภายในไม่ต้องออกแรงปั่นป่ายมากนัก หายเหนื่อยแล้วเดินทางกลับสู่ริมตลิ่งและลงเรือเดินทางกลับ สิ้นเวลาไม่ถึงสองชั่วโมง ขึ้นรถยนต์กลับ หรือจะพักที่โรงแรมหรือบ้านพักคืนหนึ่ง รุ่งขึ้นจึงเดินทางกลับ

ถ้ำธารลอดน้อย — ธารลอดใหญ่

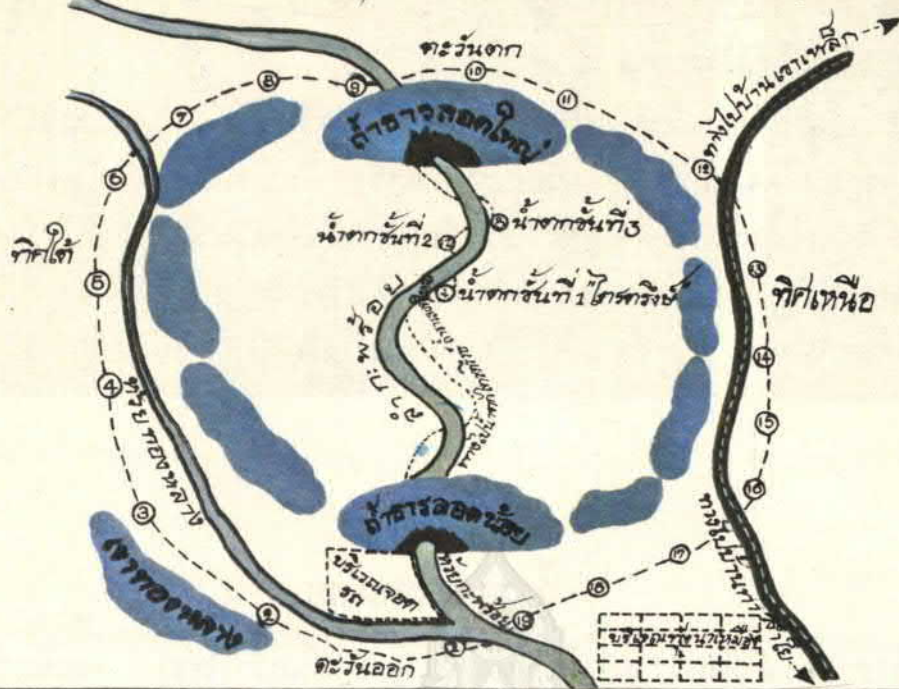
ถ้ำธารลอดน้อยและถ้ำธารลอดใหญ่ อยู่ในภูเขาหินหนึ่งที่หมู่บ้านท่าลำไย ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นถ้ำสวยงาม มีสองถ้ำอยู่ห่างกันพอสมควรตามแนวลำธารบนเขา ชื่อถ้ำนี้แต่เดิมชาวบ้านเรียกว่า ถ้ำตลอดน้อย ถ้ำตลอดใหญ่ เพราะเป็นถ้ำที่ทะลุถึงกันได้ตลอดถ้ำ ทางราชการจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะเดินทางไปสำรวจใน พ.ศ. ๒๕๑๕ และ พ.ศ. ๒๕๑๖ พิจารณาแล้วว่าเห็นว่าควรจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และได้จัดการปรับปรุงเส้นทาง พร้อมทั้งตั้งชื่อใหม่ว่า ถ้ำธารลอดน้อย ถ้ำธารลอดใหญ่ ส่วนธารน้ำที่ไหลผ่านถ้ำทั้งสองนั้นตั้งชื่อว่า น้ำตกไตรตรึงส์ ซึ่งมีน้ำตก ๓ ชั้น ต่อจากถ้ำธารลอดใหญ่บนเขาสูง ลงมาเป็นน้ำตกตามลำดับ จนไหลผ่านเข้าลำธารลอดน้อย ฉะนั้นการไปชมถ้ำธารลอดนี้จะได้ชมน้ำตกไตรตรึงส์ได้ในคราวเดียวกัน

การไปชมถ้ำธารลอดน้อยและใหญ่ จากกรุงเทพฯ ไปและกลับวันเดียวได้สบาย โดยออกเดินทางด้วยรถยนต์ในตอนเช้า ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) แวะรับประทานอาหารเข้าที่นครปฐม หรือที่บ้านโป่ง หรือที่กาญจนบุรีก็ได้แต่ค่อนข้างจะสายนาน

นอกจากทางรถยนต์ส่วนตัวหรือรถประจำทางแล้ว ไปได้โดยทางรถไฟทั้งสองขบวน คือ ขบวนธรรมดาจากสถานีธนบุรี กรุงเทพมหานคร เวลา ๖.๐๐ น. และขบวนดีเซลราง ๘.๐๐ น. ลงที่สถานีกาญจนบุรี แล้วเช่ารถเล็กสองแถวท้องถิ่น หรือรถแท็กซี่ต่อไปถ้ำธารลอดน้อย ถ้ำธารลอดใหญ่

เริ่มต้นเดินทางจากกาญจนบุรีโดยรถยนต์ ไปตามถนนแสงชูโต สายกาญจนบุรีลาดหญ้า ทางลาดยางเรียบ ประมาณ ๑๗ กิโลเมตรถึงตำบลลาดหญ้า เป็นทางสี่แยกแยกซ้ายเข้าตลาดลาดหญ้า ตรงไปน้ำตกเอราวัณ แล้วเลี้ยวขวาเข้าทางสายลาดหญ้า—บ่อพลอย ๓๐ กิโลเมตร ลาดยางตลอดสาย ผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ จนถึงอำเภอบ่อพลอย ซึ่งเป็นแหล่งที่ประชาชนมีอาชีพขุดพลอย นอกเหนือจากการทำไร่พืชผลธรรมดา

แผนที่เส้นทางเดินบริเวณเขาวงกตยานชาวลอดน้อยชาวลอดใหญ่

แผนที่ทางไปถ้ำชาวลอดน้อย ถ้ำชาวลอดใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี

ใกล้ตัวอำเภอ สองข้างทางจะแลเห็นไม้ปักกันทั่วไป คือ เป็นสถานที่ขุดพลอย เป็นหลุม ๆ ถ้ามีเวลาอาจจะแวะชมการขุดพลอย และหาซื้อพลอยตามร้านในตลาดได้ ในตลาดมีร้านอาหารและเครื่องดื่มบริบูรณ์

เดินทางต่อจากอำเภอบ่อพลอยไปตามทางสายบ่อพลอย—หนองปรืออีกประมาณ ๓๕ กิโลเมตร ต่อไปผ่านเข้าเขตตำบลหนองรี จนถึงบ้านหนองปรือ ข้ามสะพานข้ามลำธารต่อไปเข้าทางลูกรังแคบระหว่างสวนและไร่ของชาวบ้าน ผ่านโรงเรียนประจำหมู่บ้าน แนวทางเป็นที่ราบล้อมรอบด้วยขุนเขาไกล ๆ เป็นป่าโปร่งส่วนมาก ฤดูฝนไม่เหมาะแก่การไปชมถ้ำนี้ เพราะถนนสายนี้จะเป็นโคลนและหลุมบ่อแทบตลอดทาง ฤดูแล้งเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด

แนวทางวกวนในระหว่างป่าและหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ เป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง มีอาชีพเก็บของป่า ตัดไม้ เก็บหน่อไม้และปลูกพืชต่าง ๆ เดินเข้าไปไกล สภาพสูง ๆ ต่ำ ๆ และข้ามลำธารเล็ก ๆ สองข้างทางเป็นป่าโปร่งเขียวชอุ่ม มีต้นไม้ใหญ่อยู่มาก ถึงลำธารใหญ่ไม่มีสะพาน แต่รถลงผ่านไปได้ขึ้นไปจอดบนลานกว้างสำหรับเป็นที่จอดรถ ระยะทาง

จากบ้านหนองปรือถึงลานจอดรถปากถ้ำ ๑๘ กิโลเมตร หมู่บ้านท่าลำไย ตำบลเขาโจด อำเภอสรีสวัสดิ์ รวมระยะทางจากกาญจนบุรีถึงถ้ำประมาณ ๔๗ กิโลเมตร รถวิ่งทั้งในสภาพถนนดีและไม่ดีสิ้นเวลาร่วม ๒ ชั่วโมง

ลานจอดรถด้านหนึ่งมีเพิงเป็นร้านขายอาหารเครื่องดื่ม อีกด้านหนึ่งมีห้องสุขาหลายห้อง เดินถัดจากที่จอดรถไปริมลำธารมีชื่อว่า ลำกะพร้อย ซึ่งไหลออกมาจากถ้ำบริเวณทั่วไปร่มครึ้มมีต้นไม้ใหญ่ ๆ ริมธารให้ความร่มเย็นและมีไต้และม้านั่งแบบในป่าง่าย ๆ สำหรับนั่งพักหรือรับประทานอาหารที่ได้เตรียมมาด้วย

ถ้ำธารลอดน้อย

ถ้ำธารลอดน้อย ปากถ้ำที่มีน้ำไหลออกมานั้นกว้างใหญ่ พอเดินข้ามสะพานข้ามลำธารตรงปากถ้ำจะมีลมพัดเย็นโชนออกมาชื่นใจ บนลานอีกฝั่งหนึ่งของลำธารมีร้าน

ปากถ้ำธารลอดน้อย จังหวัดกาญจนบุรี

หินย้อยภายในถ้ำธารลอดน้อย

ปากถ้ำค้ำในของถ้ำธารลอดน้อย

ชายของ ซึ่งเป็นของนายพราหมณ์ แสงโกมุท ผู้ซึ่งได้พบถ้ำนี้เมื่อปีก่อน ปัจจุบัน นายพราหมณ์ได้รับมอบหมายจากจังหวัดให้เป็น ผู้ดูแลถ้ำนี้และได้จัดการติดตั้งเครื่อง กำเนิดไฟฟ้าให้แสงสว่างภายในถ้ำ โดยคิดค่าบริการจากนักท่องเที่ยวตามสมควร นักท่องเที่ยวจะเข้าไปในถ้ำเป็นกลุ่มใหญ่พร้อม ๆ กันก็ไม่อึดอัดหรืออับลม เพราะภายในถ้ำ กว้างใหญ่ มีลมพัดเข้ามาจากทางออกปลายถ้ำอีกทางหนึ่ง

เดินข้ามแก่งหินด้วยสะพานไม้เล็ก ๆ เข้าสู่ทางลงในถ้ำ มีโต๊ะคอยรับบริการช่วย ค่าไฟฟ้า และมีวัตถุโบราณสมัยมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ที่ขุดได้บริเวณถ้ำแสดงไว้ให้ชม ด้วยเล็ก ๆ น้อย ๆ

เดินผ่านเข้าไปในถ้ำเลียบริมลำธารน้ำใสไหลเย็น บางขณะจะเห็นตัวปลาแหวกว่าย อยู่บ้าง เพดานช่องแรกนี้เตี้ยต้องเดินก้มเข้าไป พอพ้นเป็นห้องกว้าง มีหินย้อยตามผนัง ทั้งสองด้าน เป็นหินสีขาวนวล เมื่อถูกแสงไฟมีแสงสว่างวาววับระยิบ ๆ หินย้อยลงมา ช้อนทับถมกันมาหลายร้อยหลายพันปี จนบางแห่งเป็นตระพักซ้อนเป็นชั้น ๆ เพดานสูง พอสมควร มีหินย้อยลงเป็นพู่พวงในบางตอน

เดินไปตามก้อนหินและหาดทรายริมลำธารในถ้ำบ้าง และข้ามสะพานบ้างโดยไม่ รู้สึกเบื่อหน่าย เพราะไม่อึดอัดมีลมพัดเข้ามาจากปากถ้ำปลายทาง อากาศถ่ายเทเข้าได้

สะดวก บางตอนผิวกายจะได้สัมผัสกับละอองน้ำในลำธารที่ไหลซู่ซ่ากระแทกแก่งหินใหญ่่น้อย หาดทรายบางตอนแม้จะไม่กว้างอย่างชายทะเล แต่ก็พอเดินได้สะดวกและทรายนั้นขาวสะอาด

ประมาณ ๒๐๐ เมตร ถึงถ้ำโถงใหญ่ จากพื้นสูงสลับขึ้นไปจนถึงเพดานคล้ายโดมใหญ่ในช่วงนี้เป็นช่วงที่งดงามดูได้ทุกด้าน ด้านหนึ่งกลุ่มหินย้อยกองใหญ่สุมเป็นชั้น ๆ และเป็นแท่นคล้ายเวทีละคร มีระบายนัยพร้อม

เดินปั่นป่ายไปตามก้อนหินใหญ่น้อยวกไปทางซ้ายเล็กน้อย เห็นแสงสว่างปลายถ้ำอยู่รำไร เลี้ยวอีกครั้งหนึ่งเห็นปากถ้ำได้ชัดเจนกว้างและสูงมาก ไต่เลียบขึ้นทางสูงริมลำธารถึงปากช่องระยะทางจากที่เข้ามาถึงสุดถ้ำนี้ประมาณ ๒๗๐ เมตร มองไปนอกถ้ำเป็นป่าไม้ครึ้มสีเขียวช่อด้วยพืชพรรณไม้ใหญ่น้อยประกอบสองฝั่งลำธาร ที่ปากถ้ำมีแค่มัไม้ไผ่สำหรับนั่งพักรับลม

ออกเดินต่อไปเป็นถนนเล็ก เชิงเขาเบื้องล่างเป็นลำธารน้ำใสไหลแรง แนวทางเดินสูงชันชันเล็กน้อย ด้านซ้ายมือเป็นป่าไม้ต้นใหญ่ ๆ ส่วนมากเป็นต้นยาง ด้านขวามือเป็นตลิ่งชันเล็กลงไปสู่ลำธาร เดินต่อไปในทางเรียบบ้างชันบ้างระหว่างป่าไม้ร่มครึ้ม มีต้นไม้เรียกว่า ยางกะเหรี่ยง พิเศษอยู่ต้นหนึ่งใกล้ทางเดินสูงใหญ่ประมาณอายุนับร้อยปี ยอดสูงขึ้นไปกิ่งก้านสาขาคอนช่องบนมีรังผึ้งอยู่หลายรัง พิจารณาดูให้ดีแล้วเห็นว่ามี ๑๐ กว่ารัง พวกกะเหรี่ยงชอบมาตีผึ้งเอารังไปขาย ต่อมานายพรหมณผู้ดูแลถ้ำต้องขอซื้อไว้เพื่อสำหรับนักท่องเที่ยวได้ชม ทางบางตอนลงที่ลาดลุยข้ามลำธารไปบ้างแล้วลาดสูงขึ้น

แนวทางเดินแทบจะขนานไปกับลำธารเบื้องล่าง ต่อไปจนถึงบนโขดหินริมธารลำกะพร้อย ระยะทางจากถ้ำแรกถึงธารน้ำตกไตรตรึงส์ชั้นแรกนี้ประมาณหนึ่งกิโลเมตรครึ่ง

น้ำตกไตรตรึงส์ ชั้นแรกเป็นก้อนหินใหญ่ระเกะระกะมีน้ำตกจากหน้าผาเล็ก ๆ ไหลซอกซอนผ่านหินแล้วลงต่อไปจนเข้าในถ้ำแรก หยุดพักที่โขดหินน้ำตก แต่มองไม่เห็นน้ำตกชั้นสอง พักแล้วปั่นป่ายตามก้อนหินเหนือหน้าตก เป็นทางดินบ้างโขดหินบ้างประมาณ ๒๓๐ เมตรถึงน้ำตกชั้นสอง ชั้นนี้ตกแรงและใหญ่กว่าชั้นแรก หน้าผากว้างมีโขดหินใหญ่สำหรับนั่งพักได้

พอหายเหนื่อยแล้วปั่นไปตามไหล่เขาต่อไปอีกประมาณ ๒๐๐ เมตร ถึงน้ำตกชั้นสาม อันเป็นชั้นสุดท้าย เป็นน้ำตกที่งามกว่าทั้งสองแห่ง ตกลงจากหน้าผาสูงกว่า

ถ้ำธารลอดใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี

๒๐ เมตร ลงอ่างใหญ่ ถึงตอนนั้นต้องนั่งพักนานกว่าตอนแรก เพื่อเตรียมจะได้ต่อขึ้นไปอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร จึงจะถึงถ้ำธารลอดใหญ่

ถ้ำธารลอดใหญ่ เป็นถ้ำกว้างและเพดานสูงกว่าถ้ำแรกมาก มีหินย้อยมากทั้งบนเพดานสูงและตามผนังทั่วไป ถ่านไฟฟ้ายังต่อมาไม่ถึง แต่ก็มีแสงสว่างพอที่จะเดินได้ ลักษณะทั่วไปคล้ายถ้ำธารลอดน้อย คือมีลำธารล้นทะลักไหลผ่านเช่นเดียวกัน สายธารกว้างบ้างแคบบ้าง เดินภายในถ้ำบนก้อนหินและทางกรวดทราย มีลมพัดผ่านเข้ามาตลอดเวลา ต่อไปออกปลายถ้ำอีกด้านหนึ่งเป็นสายธารมาจากป่าสูงบนเทือกเขากำแพง

เดินกลับได้ก้อนหินจากถ้ำธารลอดใหญ่ลงมาทางเดิมจนถึงถ้ำธารลอดน้อย พักผ่อนหาน้ำหรืออาหารได้ที่ร้านริมธาร แล้วขึ้นรถเดินทางกลับ

★ ถ้ำพระธาตุ

ถ้ำพระธาตุ หรือเรียกตามพื้นเมืองว่า ถ้ำเขาแก่งเรียง กรมป่าไม้เรียกว่า ถ้ำคูสิตมหิมา ทางราชการจังหวัดกาญจนบุรีเรียกว่า ถ้ำคูสิตเทวัญ ตั้งอยู่บนเขาในเทือกเขาแก่งเรียง หมู่ที่ ๓ บ้านแก่งเรียง ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ริมฝั่งขวาลำน้ำแควใหญ่ หรือลำน้ำศรีสวัสดิ์ ซึ่งอยู่ในบริเวณเขตคุ้มครองของอุทยานแห่งชาติเขาสลอบ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นถ้ำใหญ่และสวยงามมากกว่าถ้ำอื่น ๆ ในเมืองกาญจนบุรี ถ้ำนี้มีมานานแล้ว ต่อมาเมื่อสองปีล่วงแล้ว นายมาก บุญทอง ผู้ใหญ่บ้านแก่งเรียง ทำไร่นาอยู่บนเขาใกล้ถ้ำนี้ได้นำเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาสลอบไปสำรวจและชมถ้ำ ได้พบความงามอันวิจิตรพิสดาร จึงตั้งชื่อใหม่ว่า ถ้ำคูสิตมหิมา

หลังจากได้สำรวจและกำหนดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว มีประชาชนไปชมกันบ้างแต่ยังไม่มากนัก เพราะการเดินทางขึ้นเขาลำบากและไกลมากนับจากริมฝั่ง-
ขวาแควใหญ่ขึ้นเขาหลายชั้นหลายลูกเป็นระยะทางประมาณ ๕-๖ กิโลเมตร

การเดินทางไปชมถ้ำคูสิตเทวัญนี้จากกรุงเทพมหานครต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๒ วัน คือจากกรุงเทพ ฯ โดยรถยนต์ หรือรถไฟไปจังหวัดกาญจนบุรี แล้วต่อรถยนต์ไปตำบลลาดหญ้าอีก ๑๗ กิโลเมตร ลงเรือหางยาวที่หน้าวัดลาดหญ้าทวนกระแสน้ำลำน้ำแควใหญ่ ขึ้นไปทางเหนือ ผ่านทิวทัศน์ป่าเขาสองข้างทางสดชื่นสวยงาม เขียวชุ่มด้วยพรรณไม้ใหญ่น้อยและป่าไผ่รกตลอดทาง ลำน้ำคดเคี้ยวไปตามทางระหว่างขุนเขาใหญ่น้อยประมาณ ๒ ชั่วโมง เข้าเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ ที่ตำบลท่ากระดาน อันเป็นที่ตั้งอุทยานแห่งชาติเขาสลอบ

ณ อุทยานแห่งนี้มีน้ำตกเอราวัณสวยงาม มีน้ำตกถึง ๗ ชั้น ห่างจากที่ทำการเจ้าหน้าที่อุทยาน ฯ ประมาณ ๒ กิโลเมตร ในวันแรกนี้มีเวลาไปเที่ยวชมและอาบน้ำตกเอราวัณได้พอเพียง ไปเที่ยวชมน้ำตกแล้ว ตอนบ่ายกลับที่พักที่อุทยาน อาจพักที่เรือน

รับรองหรือโรงยาวพื้นฟากหลังคาแฝกหนึ่งคืน โรงยาวบรรจุคนได้ถึง ๔๐—๕๐ คน โดยการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของอุทยาน ที่กองอุทยานแห่งชาติกรมป่าไม้ให้เรียบร้อยไว้ก่อน

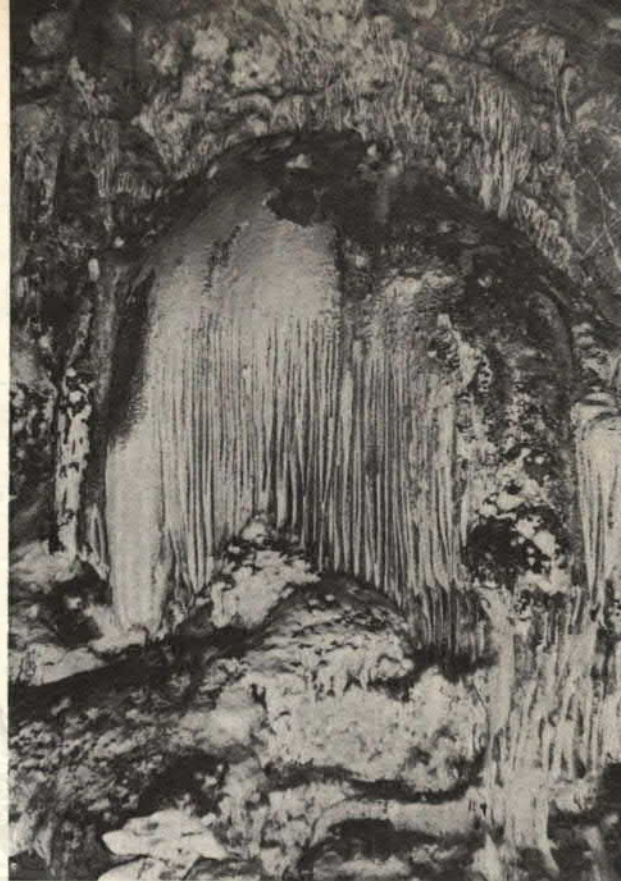
วันรุ่งขึ้นหลังอาหารเช้าแล้วเตรียมอาหารกลางวันไปด้วย เริ่มออกเดินทางโดยเรือหางยาวที่เข้ามาจากตลาดหญ้าและคอยอยู่จนรุ่งเช้า เดินทางทวนกระแสน้ำแควใหญ่ ในการเดินทางตอนนี้ควรให้เจ้าหน้าที่อุทยาน ฯ หรือชาวบ้านแถบนั้นนำทางไปด้วยหลาย ๆ คน เพราะต้องคอยบริการนำทางและเป็นลูกหาบไปในตัว

ทิวทัศน์สองฝั่งแควใหญ่มายามเข้าชุ่มชื้นเขียวชอุ่ม ประมาณ ๑๕ นาทีถึงเขตท้องที่หมู่บ้านเจ้าเนร ตำบลท่ากระดาน จอดเรือเทียบฝั่งขวาแควใหญ่ เป็นหาดทรายและมีตลิ่งสูงชันไปเล็กน้อย ท่าจอดเรือนี้เป็นท่าที่ชาวบ้านนำสินค้าพืชไร่ลงไปขายในเมือง โดยเฉพาะเป็นช่องทางปล่อยไม้ไผ่ลงน้ำเพื่อนำไปขาย

เริ่มออกเดินทางเมื่อราว ๗.๐๐ น.เศษ ขึ้นตลิ่งชันเล็กน้อย ผ่านบ้านเรือนสองสามหลังอยู่ในร่มไม้ร่มครึ้ม แนวทางเดินไปตามทางเกวียนหรือทางลากไม้ ระหว่างป่าใหญ่น้อยร่มครึ้มตลอดทาง ต่อมาประมาณ ๑๕ นาที เป็นทางชันขึ้น เส้นทางเดินคดเคี้ยวไปตามไร่บ้าง ป่าไผ่บ้าง เป็นทางชันขึ้นเรื่อย ๆ บางตอนเป็นทางบนสันเนิน บางตอนเป็นไหล่เขาแต่มองไม่เห็นเพราะต้นไม้ในป่านั้นหนาแน่น นาน ๆ จึงจะพบไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ไร่กล้วย มีส้มอยู่บ้างบางแห่ง

เส้นทางเดินในช่วงแรกนี้ทางชันขึ้นมาก มีตอนหนึ่งต้องปีนป่ายตามก้อนหินผิงคว้ชันไป ต่อไปเป็นที่ราบ ทางป่าแคบ ๆ กลืนดอกไม้ป่าโซยมา ประมาณหนึ่งชั่วโมงถึงที่บริเวณสวนไร่ของชาวบ้าน เป็นลานพอที่จะนั่งพักได้ มีบ้านอยู่หลังสองหลังในร่มท่มพุ่มไม้ใกล้ ๆ นั้น

พักอยู่ประมาณ ๑๕ นาที แล้วออกเดินทางต่อ เพราะเพิ่งมาได้เพียงประมาณครึ่งทางเท่านั้น สองข้างทางเป็นส่วนกล้วยและไร่พืช ใกล้เคียงไปทั้งซ้ายและขวาเป็นเขาสูง ๆ แม้จะเป็นทางลาดชันขึ้นน้อย ๆ ก็ตาม ทำให้รู้สึกเหนื่อยได้ ต่อไปถึงทางชันราว ๕๐ องศาแห่งที่สองสูงราว ๑๐๐ เมตรเศษ ต้องออกแรงปีนป่ายกันต่อไป ถึงข้างบนเป็นทางราบ เดินต่อไปได้สักครูถึงทางเขาชันเป็นแห่งที่สาม แต่ช่วงสั้นราว ๕๐ เมตรเท่านั้น ขึ้นถึงบนยอดชันเป็นทางราบ ผ่านสวนและไร่พืชตลอดทาง คือบริเวณบ้านแก่งเรียง ประมาณชั่วโมงหนึ่งต่อมาถึงหมู่บ้าน ผ่านหน้าโรงเรียนประจำหมู่บ้าน

หินย้อยคล้ายฟูเรื่อหงส์ในถ้ำพระธาตุ จังหวัดกาญจนบุรี

หินย้อยคล้ายสายน้ำตกในถ้ำพระธาตุ

แล้วไปถึงบ้านผู้ใหญ่บ้าน เป็นเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. รวมระยะทางเดินจากริม
แควใหญ่มาราว ๒ ชั่วโมง

พักที่บ้านผู้ใหญ่บ้านพอสมควร แล้วออกเดินทางต่อไป ส่วนเสบียงที่ขนขึ้นมามีด้วย
นั้นฝากไว้ที่บ้านผู้ใหญ่ กำหนดว่าลงจากถ้ำเป็นเวลาอาหารกลางวันพอดี ออกเดินไป
ตามคั่นนาเล็กกลางแดด จนถึงเชิงเขาเป็นสถานที่ร่มครึ้มเย็นสบาย ต่อจากนั้นต้องขึ้นเขาขึ้น
ประมาณ ๖๐—๗๐ องศา ด้วยการปีนป่ายและยัดเหนี่ยวหินหรือต้นไม้เล็กข้างทาง
ส่วนมากเป็นป่าไม้ไผ่ดงลำต้นใหญ่ ๆ ช่วงขึ้นตอนนั้นชันมาก ขึ้นไปประมาณ ๑๕ นาที
ถึงป่าโปร่งสลบป่าทึบ เดินผ่านที่รกไปอีกสักครู่หนึ่งถึงเชิงเขาที่เป็นปากถ้ำ ต้องนั่งพัก
กันอีกรู้อยู่ใหญ่ เวลาจากบ้านพักมาถึงถ้ำประมาณ ๔๐ นาที รวมระยะทางจากริมฝั่ง
แควใหญ่ถึงปากถ้ำราว ๒ ชั่วโมงครึ่ง โดยหักเวลาพักออกแล้ว

ทางเข้าถ้ำอยู่ด้านซ้ายมือของชะวากโพรงลึกกว้างและสูงราว ๒๐ เมตร ช่องทาง
เข้าแคบมากต้องเรียงเดี่ยวตามคนนำทางถนัดตะเกียงเจ้าพายุเข้าไป ท้ายขบวนมีคนถือ

ตะเกียงอีกดวงหนึ่ง พ้นปากถ้ำเข้าไปภายในเป็นถ้ำแรกกว้างใหญ่ มีแสงสว่างส่องลงมา จากปล่องข้างผนังด้านหนึ่ง ภายในถ้ำมีหินย้อยหินงอกพอประมาณไม่วิจิตรพิสดารนัก

คนนำทางเดินนำเข้าไปอีกห้องหนึ่ง พื้นถ้ำเป็นดินชั้น ๆ ระเกะระกะด้วยหินงอก เป็นก้อนเรียงรายไปตามพื้นต้องคอยระวังในเวลาเดิน ห้องนี้มีหินย้อยมากมาย เป็นรูป ลักษณะแปลก ๆ งามตา เป็นพวงไครเมระย้าห้อยลงมาหลายทาง เป็นม่านไขตามริมบน ของผนัง ผ่านไปเข้าห้องที่สาม ห้องนี้ใหญ่มากกว่าถ้ำที่ผ่านมาหลายเท่า ใหญ่ ขนาดจนคนได้หลายร้อยคน หินงอกตามพื้นทั้งใหญ่เล็กรูปแปลก ๆ สวยงาม ส่วนมาก ยังเป็นสีขาวนวลเหลืองอ่อนทั้งสิ้น ทางเดินสูง ๆ ต่ำ ๆ บางตอนต้องเดินเลียบเหวเล็กมีด ข้างทาง เพดานถ้ำเป็นรูปโค้งคลุมเนื้อที่ทั้งหมดหลายร้อยตารางเมตร ถ้ำนี้มีหินย้อยอยู่ รอบ ๆ ตัว มีรูปลักษณะแปลกตา เช่น ม่านระย้าเป็นแนวยาวหลายเมตร เป็นเสาหิน ท้องพระโรงทั้งเล็กและใหญ่ บางแห่งคล้ายหัวช้างยื่นออกมาจากผนัง ตอนบนขนาดใหญ่ มากเห็นได้ชัดเจน บางแห่งย้อยลงมาข้างผนังเป็นกลีบ ๆ คล้ายมะเฟืองลูกใหญ่ เป็นแท่นซ้อน ๆ กันมีแอ่งน้ำหล่ออยู่บางตอน เป็นเสาหินขนาดใหญ่ถึง ๕-๖ คนโอบรอบ เดินต่อไปเข้าไปห้องติดต่อกันยังมีหินย้อยมากขึ้น หลับकुหามืด ด้านหนึ่งนั้นเป็นช่องประตู ทางเข้าภายในมืด บนเหนือช่องประตูนั้นมีหินย้อยลงมายาวราว ๓-๔ เมตร ลอยอยู่ กลางอากาศมีลักษณะสวยงามคล้ายพู่เรื่องหงส์ บางตอนเป็นแผ่นหน้ากว้างเป็นริ้ว ๆ คล้าย สายน้ำตก ส่วนมากที่ปลายหินนั้นมีน้ำหยดอยู่ตลอดเวลา

มีอยู่ตอนหนึ่งเป็นลักษณะหินงอกชั้นสูง ๔-๕ เมตร ตั้งเป็นสง่างามสะกดตา เป็น รูปคล้ายดอกจอกวางซ้อนกัน ๖-๗ ชั้น ชั้นล่างใหญ่รองรับชั้นเล็ก ๆ ขึ้นไปจนถึงยอด ตามลำดับ

หินงอกหินย้อยในห้องที่สามนี้มีมากมายเหลือที่จะพรรณนาได้หมด คนนำทาง บอกว่าถ้ายู้นานกว่านี้จะพาไปชมลึก ๆ เข้าไปอีก และมีหินงามอีกมากมายนัก เรา ชมเพียงชั่วโหม่งเดียวเท่านั้น ก็รู้สึกว่าจะพอเพียงแล้ว เพราะอากาศอับและร้อน

ออกจากถ้ำพักรับลมภายนอกถ้ำสักครู่แล้วเดินทางกลับที่บ้านพักด้วยเวลาเพียงครึ่ง ชั่วโมงเท่านั้น พักผ่อนรับประทานอาหารกลางวันแล้วเจ้าของบ้านเดินทางกลับ ระยะ ทางกลับก็ทางเดิมแต่เป็นทางเดินลงเป็นส่วนมาก เดินลงจนถึงชายฝั่งแควใหญ่ทางที่ขึ้น ตอนเช้า ใช้เวลาเร็วกว่าขาขึ้นเกือบเท่าตัว ถึงท่าเรือลงเรือล่องตามน้ำแควส่งเจ้าหน้าที่ อุทยาน แล้วเดินทางกลับ

เขาปฐวี จังหวัดอุทัยธานี

ดิงบนโขดหินหน้าถ้ำพระ เขาปฐวี

ถ้ำเขาปฐวี

ถ้ำเขาปฐวี ตั้งอยู่ในภูเขापฐวี ท้องที่ตำบลลูกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๒๘ กิโลเมตร เขาปฐวีเป็นภูเขาลูกเล็ก ตั้งอยู่โดดเดี่ยวกลางที่ราบโล่ง มีถ้ำใหญ่น้อยสวยงามหลายถ้ำ

การไปชมถ้ำเขาปฐวี จังหวัดอุทัยธานี โดยทางรถยนต์ จากกรุงเทพมหานคร ไปตามทางหลวงสายกรุงเทพ ฯ—สระบุรี ๕๒ กิโลเมตร ถึงทางแยกซ้ายเข้าทางหลวง หมายเลข ๓๒ สายบางปะอิน—นครสวรรค์ ตรงขึ้นไปทิศเหนือผ่านท้องที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท ต่อเลยไปอีกประมาณ ๑๓ กิโลเมตรเศษ ถึงทางแยกเลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ประมาณ ๒ กิโลเมตร ริมฝั่งซ้ายแม่น้ำเจ้าพระยา นำรถลงแพลากจูงด้วยเรือยนต์ข้ามฟากไปขึ้นที่ตำบลท่าซุง อำเภอ

เมืองอุทัยธานีตอนใกล้ปากน้ำสะแกกรัง แล้วต่อไปอีก ๑๑ กิโลเมตร ถึงตัวจังหวัดอุทัยธานี

ทางรถยนต์อีกทางหนึ่ง เดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๑๑ จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านจังหวัดอ่างทอง สิงห์บุรี ถึงฝั่งขวาแม่น้ำเจ้าพระยา เชิงเขื่อนชัยนาทฝั่งขวา มีทางแยกซ้ายไปอำเภอดงสิงห์ จนถึงตัวจังหวัดอุทัยธานี ระยะทางจากกรุงเทพฯ ๒๐๐ กิโลเมตร

ปัจจุบันมีสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา นำรถเลยอำเภอมโนรมย์ไปจนถึงเขตอำเภอยุหะคีรี ทางแยกซ้ายข้ามสะพานตรงไปเข้าจังหวัดอุทัยธานี ๑๖ กิโลเมตร ถึงทางสี่แยกทางตรงไปอำเภอนองขาหย่าง อำเภอนองฉาง และอำเภอบ้านไร่ ทางแยกขวาสู่วัดสังกัสรัตนคีรี เชิงเขาสะแกกรัง มีพระพุทธรูปสัมฤทธิ์โบราณศิลปะสมัยสุโขทัยงดงาม เรียกว่า หลวงพ่อมงคลศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนไทย บนนยอดเขาสะแกกรังมีมณฑปพระพุทธรูปบาทจำลอง และระฆังโบราณใบใหญ่ตั้งอยู่กลางแจ้ง มีทางบันไดคอนกรีตขึ้นไปถึงยอดเขาประมาณ ๔๕๐ ขั้น

จากตัวเมืองที่สี่แยกสะแกกรัง ไปตามทางสายอุทัยธานี—บ้านไร่ ถนนลาดยางผ่านอำเภอนองขาหย่าง และอำเภอนองฉาง ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร แยกขวาไปทางสายหนองฉาง—ทัพทัน ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ถึงตำบลลูกคู่ อำเภอกัณฑ์ทัพทัน เลี้ยวขวาต่อไปอีกประมาณ ๔ กิโลเมตร ถึงเชิงเขาปฐวี

ภูเขาปฐวีเป็นเทือกเขาเล็ก ๆ ยาวประมาณ ๗๐๐ เมตรเศษ มียอดแหลมคล้ายสลับเจดีย์ติดต่อกันหลายยอด ยอดสูงแหลมโดยเฉลี่ยประมาณ ๒๐๐ เมตร ลักษณะภูเขาสูงนี้ดูงามแปลกตา ส่วนกลางของเทือกเขาดอนเกือบถึงยอดหนึ่งเป็นช่องกว้างทะลุแลเห็นท้องฟ้าได้อีกด้านหนึ่ง หินภูเขาที่ประกอบส่วนใหญ่เป็นแผ่นแบนบางบางหนาบ้างตั้งซ้อนประกอบกันขึ้นเป็นยอด ๆ เป็นแนวสูงขึ้น มีป่าไม้ขึ้นประปรายทั่วไป ดูคล้าย “เขามอ” ที่ใช้หินก่อสร้างประดับในกระถาง หรือในสระเล็ก ๆ บริเวณสนามในบ้าน ลักษณะก่อนหินมีแง่ชะงักงาบางตอนทั้งใหญ่และเล็ก รูปทรงต่าง ๆ กัน ตอนบนเกือบถึงแต่ละยอดไม่มีต้นไม้ เห็นหินสีขาว ๆ ทั่วไป

รอบภูเขาปฐวีมีถ้ำใหญ่น้อยสวยงามประมาณ ๓๐ ถ้ำ เช่น ถ้ำพระ ถ้ำพุทธประวัติ ฯลฯ มีความงามแตกต่างกัน บางถ้ำอยู่เกือบเท่าระดับพื้นดิน บางถ้ำอยู่บนหน้าผาชั้นสูง

ต้องปั่นไค้ขึ้นแล้วลงในถ้ำลึก บางถ้ำใหญ่ มีหลืบหินใหญ่น้อยซ่อนไปไกล บางแห่งมีหินงอกหินย้อยเป็นเส้นเรียงรายลงมาจากเพดานคล้ายผ้า幔แขวนแพร หินงอกสูง ๆ ต่ำ ๆ ในรูปลักษณะแปลก ๆ คล้ายสถูปเจดีย์ คล้ายเสา ผนึ่งบางตอนของถ้ำส่วนหนึ่งเป็นเชิงแท่นหรือแอ่งน้ำ บางถ้ำมืดต้องใช้แสงตะเกียงหรือไฟฉายช่วยนำทาง บางถ้ำสว่างมีแสงลงมาจากปล่องหรือปากถ้ำ

เชิงเขาด้านหน้ามีวัดเขาปฐวี มีอุโบสถ กุฏิสงฆ์ สระน้ำใหญ่ บริเวณใกล้ ๆ เป็นหมู่บ้านชาวไร่หลายสิบหลังคาเรือน บริเวณเชิงเขาเป็นลานกว้าง มีต้นไม้สูงใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาให้ความร่มเย็นแก่ผู้มาพักผ่อนและชมถ้ำ ต้นไม้ใหญ่บางต้นมีฐานปูนประกอบเป็นที่นั่งพักและมีม้านั่งและม้านั่งไม้อยู่เป็นบางตอน

ถ้ำพระ เป็นถ้ำที่อยู่ระดับต่ำ เพียงชั้นบันไดปูน ๖—๗ ชั้น ภายในเป็นห้องโถงโค้ง ประดิษฐานพระพุทธรูป ๒—๓ องค์ เป็นที่สักการบูชา มีเชือกสำหรับเสี่ยงทาย

ในลานหน้าถ้ำพระมีร้านค้าขายอาหาร เครื่องดื่ม และของเด็กเล่น โดยเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์ มีของขายมาก ของที่ขาดไม่ได้คืออาหารลิง เช่น กล้วย ถั่วลิสง หรือข้าวตอก มีไว้ขายให้กับผู้มาเที่ยวชมแจกลิง ซึ่งมีอยู่บนเขาปฐวีมากมายหลายร้อยตัว พอรู้ว่ามีคนให้อาหารมันจะลงมารุมล้อมขออาหาร ลิงพวกนี้แม้จะเข้ามาขออาหารก็มีระเบียบ ไม่แย่งชิงจากมือของผู้ให้แม่แต่ของที่เขาวางขายบนแคร่ก็ไม่แตะต้องเลย เพียงแต่ร้องเจี๊ยก ๆ จ๊าก ๆ ขอของกินเท่านั้น

ชมในถ้ำแล้วเดินชมบริเวณหรือจะไปชมถ้ำอื่น ๆ ต่อไปอีกก็ได้ โดยมีคนแถมวน้นำไป แล้วเดินทางกลับ ใช้เวลาชมเพียงถ้ำสองถ้ำไม่เกินสองชั่วโมง

พระพุทธรูปในถ้ำพระ เขาปฐวี

๕ ถ้ำเขาตะพาน

ถ้ำเขาตะพาน ตั้งอยู่บนเขาตะพานในท้องที่อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ห่างจากตัวเมืองไปทางใต้ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร เป็นภูเขาสูงเล็กตั้งอยู่ในที่ราบ ใกล้เคียงมีภูเขาใหญ่น้อยเรียงรายหลายลูก

การเดินทางไปชมถ้ำเขาตะพาน ไปตั้งจุดเริ่มต้นที่ตัวจังหวัดอุทัยธานี แล้วเดินทางต่อไปตามทางสายอุทัยฯ—หนองขาหย่าง ทิศตะวันตกผ่านไปจนถึงอำเภอนองนางประมาณ ๒๒ กิโลเมตร มีทางแยกไปทางทิศใต้ ตามเส้นทางสายหนองนาง—บ้านไร่ เป็นระยะทางประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เข้าเขตท้องที่อำเภอบ้านไร่ มีทางแยกซ้ายและมีป้ายแจ้งไว้ว่าเข้าไปเขาตะพาน เลี้ยวซ้ายเข้าไปเป็นทางลูกรังประมาณ ๒ กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าทางเล็กประมาณ ๕๐๐ เมตร ถึงเชิงเขาตะพาน

เขาตะพานมีวัดเขาตะพานอยู่เชิงเขา มีบริเวณลานกว้างร่มครึ้มด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยพร้อมด้วยที่พักผ่อน เดินขึ้นบันไดปูนถึงลานหน้าถ้ำเชิงเขา มีศาลานั่งพักและประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่อยู่ข้างหน้าผา ตรงปากถ้ำเล็ก เข้าไปภายในกว้างพอสมควร เป็นที่พำนักของสงฆ์ผู้เฝ้ารักษาถ้ำ มีพระพุทธรูปใหญ่น้อยไว้บูชาหลายองค์ ถ้าตอนนี้มีแสงสว่างเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน

การเข้าชมถ้ำ อาจขอท่านเจ้าอาวาสให้คนนำทางพร้อมทั้งตะเกียงเจ้าพายุหรือเปิดเครื่องทำไฟฟ้าเข้าไปตลอดถ้ำ เดินผ่านผนังด้านซ้ายมือขึ้นบันได ๔—๕ ชั้น เข้าสู่ถ้ำห้องแรกทางเดินแคบ ๆ แล้วออกสู่ห้องกว้างเพดานสูง มีหินย้อยเป็นพู่พวงรอบ ตามผนังทางเดินที่เป็นเนินและมีบันไดบางครั้งมีหินงอกขึ้นเป็นก้อนใหญ่น้อยเรียงรายสวยงาม เดินต่อขึ้นไปทางลาดชัน ด้านซ้ายมีปล่องทางผนังสูงส่องแสงเข้ามาสลัวพอเห็นทางเดินสะดวกขึ้นบันไดชั้นอีกตอนหนึ่งสู่ปากถ้ำกว้างมีแสงสว่างพอเพียง ด้านซ้ายมือมีช่องโถงหินใหญ่ข้างทางขึ้น บนยอดช่องโถงมีหินพิเศษซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำ คือ เป็นรูปตัวตะพานน้ำขนาดยาวเมตรเศษ หมอบอยู่พร้อมกับขุขั้วงยขึ้น มีที่ปักธูปเทียนอยู่ตอนใกล้กับหัวตะพานน้ำ

เดินขึ้นนอกปากถ้ำกว้าง เป็นป่าโปร่ง
ต้นไม้ใหญ่และสูงแผ่กิ่งก้านสาขาร่มครึ้มอยู่
บนไหล่เขา เดินขึ้นและปีนป่ายบางตอนไป
ตามไหล่เขา ถึงเชิงเขาอีกลูกหนึ่ง หน้าผาชัน
หน้าถ้ำร่มเย็นด้วยต้นไม้ใหญ่่น้อย นั่งพัก-
ผ่อนลมพัดเย็นสบาย ริมผนังเชิงผามีช่องโพรง
เล็กขนาดเข้าได้ครั้งละคน ไต่เง่หินลงไปลึก
ราว ๔—๕ เมตร มีแสงสว่างสลัวแล้วต่อไป
เป็นหลืบทางแคบ ๆ มีด เวลาเดินต้องระวัง
ทั้งเท้าและศีรษะ มีหินย้อยยาวและสั้นแหลมๆ
ห้อยลงมาจากเพดานเตี้ย ต่อไปประมาณ
๗—๘ เมตร ถึงช่องเหวแคบ ๆ ลึกลงไป มี
บันไดไม้แคบเดินลงเรียงหนึ่งราว ๒๐ กว่า
ขั้น ถึงที่พักช่วงแรกเป็นคูหาเล็ก ๆ บน

บันไดชั้นลงในเขาตะพาน จังหวัดอุทัยธานี ปากเหว ต่อลงบันไดไม้ไปอีกสองช่วงลึกลง
ไปราว ๒๐ กว่าเมตร ถึงพื้นถ้ำเบื้องล่าง เป็นถ้ำรูปกลมเนื้อที่ราวร้อยตารางเมตร
ผนังรอบด้านสูงเรียบสอขึ้นไปสูงราว ๕๐ กว่าเมตร คล้ายหลังคาโดม ด้านซ้ายผนัง
ด้านหนึ่งมีหินย้อยและหินงอกสวยงาม บางตอนย้อยคล้ายสายน้ำไหลลงในอ่างน้ำที่มีน้ำ
หล่ออยู่ตลอดฤดูกาล

ต่อจากอ่างน้ำเข้าไปเป็นหลืบซอกหินถึงสุดห้องแคบ มีหินย้อยเล็กน้อย เพดานเตี้ย
และอากาศอับ เดินกลับออกมาตอนกลางถ้ำ เลยไปทางขวามือ มีหินย้อยจากผนังลงมา
กองซ้อนเป็นอ่างสองสามชั้น มีน้ำขังอยู่ในบางคราว ผนังสูงเหนืออ่างน้ำมีหินย้อยคล้าย
รูปเกาะสลัก เป็นรูปคล้ายพระพุทธรูปปางประทับนั่ง ต้องมองด้วยจินตนาการจึงจะแล-
เห็นได้ชัดขึ้น อยู่สูงจากระดับพื้น ๔—๕ เมตร

อากาศในถ้ำค่อนข้างอับและร้อนอบอ้าว อยู่ได้สักพักหนึ่งขึ้นบันไดกลับออกมา
ทางเดิม ผ่านป่าไหล่เขาไปในถ้ำที่มีตัวตะพาบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะออกจากถ้ำที่มีประตูละ-
เล็ก เลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกถ้ำหนึ่งเป็นแนวทางยาวลึกเข้าไป เพดานเตี้ย ๒—๓ เมตร

หินคล้ายรูประฆังในถ้ำเขาตะพาน

มีหินย้อยรูปแปลก ๆ สวยงาม และหินงอกขึ้นตามพื้นเนินทางเดิน ถึงห้องหนึ่งมีหินย้อย
รูปลักษณะแปลก คือคล้ายระฆังใบใหญ่แขวนอยู่ระดับตัวคน ใช้ไม้ตีมีเสียงกังวานภายใน
ถ้ำ เดินต่อไปวกขวาลงทางลาดไปสู่อีกถ้ำหนึ่ง ทางเข้าแคบเป็นเนินและโขดหินชัน ๆ ลง
ถึงถ้ำกว้างเพดานสูงเล็กน้อย หินย้อยหินงอกมีพอสมควร ผนังด้านขวามีหินเป็นตระพัก
ยื่นออกมาอยู่สูงระดับตัวคน เป็นที่อาศัยของงูตัวยาวราว ๒ เมตร นอนขนดตัวอยู่อย่าง
สงบ เมื่อเห็นมีแสงไฟมันลืมตาดูอยู่เฉย ๆ เชื่องและไม่ทำอันตรายผู้ใด

เดินย้อนกลับมาทางเก่าแล้วซ้ายออกช่องประตูเหล็ก พักผ่อนกันที่หน้าถ้ำก่อน
เดินทางกลับ

๖ ถ้ำเขาพญาพายเรือ

ถ้ำเขาพญาพายเรือ เป็นถ้ำสวยงามอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเพิ่งพบใหม่ เมื่อต้นปีพ.ศ. ๒๕๑๗ นี้ อยู่ในท้องที่ตำบลลานสัก อำเภอบ้านไร่ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๖๐ กิโลเมตร

การไปชมถ้ำเขาพญาพายเรือ อำเภอบ้านไร่ โดยทางรถยนต์จากอำเภอมองูทัยธานี ไปทางทิศตะวันตกผ่านอำเภอนองขาหย่าง อำเภอนองฉาง ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร แยกลงทางทิศใต้ในทางสายหนองฉาง—บ้านไร่ แยกขวาเข้าทางลูกรังทางทิศตะวันตก สายหนองฉาง—อุ้มผาง (ตาก) สองข้างทางผ่านบ้านเรือนและไร่พืชผลผ่านป่าละเมาะและป่าโปร่ง ประมาณ ๑๐ กิโลเมตรเศษ ด้านซ้ายมือเห็นเขาปลาร้าตั้งโดดเด่นอยู่ไกล ๆ ต่อไปประมาณ ๒๐ กิโลเมตรเศษ เส้นทางผ่านใกล้เชิงเขาคลองชัย หรือเขาดินแดง ที่มีชื่อเช่นนี้ก็เพราะสภาพเนื้อที่ดินรอบบริเวณเขาและในที่ใกล้เคียงเป็นสีแดง เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่แทบทุกชนิด เช่น ข้าวโพด ถั่ว ข้าวฟ่าง ฯลฯ

ประมาณ ๒๘ กิโลเมตร ถึงทางสี่แยก หมู่บ้านใหม่ ตำบลลานสัก อำเภอบ้านไร่ เลี้ยวขวาเข้าทางลูกรัง เห็นเขาพญาพายเรืออยู่ใกล้ ๆ

เดินทางถนนที่ทางการอำนวยการสร้างชั่วคราว ผ่านไร่บุกเบิกไปประมาณ ๔ กิโลเมตร ถึงเชิงเขาพญาพายเรือ แล้วเลี้ยวซ้ายเลียบเชิงเขาไปเล็กน้อย ถึงริมบึงใหญ่เชิงเขา ริมบึงมีสำนักสงฆ์เขาพญาพายเรือ และมีร้านเพิงขายของและเครื่องดื่มเล็ก ๆ น้อย ๆ

ภูเขาพญาพายเรือมีลักษณะเป็นทิวเขาดังอยู่โดดเด่นยวกลางป่า มียอดสูงระหว่าง ๑๐๐—๒๐๐ เมตร ต่อเนื่องกันยาวประมาณ ๔—๕ ร้อยเมตร ยอดเขาทางด้านหัวและท้ายสูงระหว่าง ๒๐๐ เมตร ส่วนกลางยอดเขาแอ่นลงเล็กน้อยเห็นได้ถนัด ตรงกลางแอ่นลงนั้นมีสระใหญ่มีน้ำตลอดปีมากหรือน้อยตามฤดูกาล

ภูเขาพญาพายเรือมีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า ในสมัยโบราณ มีท้าวพญาท่านหนึ่งพาบริวารออกล่าสัตว์ในป่าแถบนี้ และขึ้นเขาไปพบสระน้ำใหญ่บนยอดเขามีความพอใจมาก

หินงอกหินย้อยในถ้ำเขาพญาพายเรือ จังหวัดอุทัยธานี

ช่องทางเดินระหว่างถ้ำ

ถึงกับสั่งให้บริวารต่อเรือเล็ก ๆ ไว้สำหรับพายเล่นเมื่อเวลามาพักผ่อนล่าสัตว์ทุกครั้ง และบางครั้งได้พักแรมหลายคืน ดังนั้นภูเขาลูกนี้จึงมีชื่อว่า “เขาพญาพายเรือ”

เข้าไปแจ้งความประสงค์ขอเข้าชมถ้ำแล้วพระภิกษุเจ้าสำนักจะให้เด็กหรือคนของท่านถือตะเกียงและเทียนไขเดินขึ้นเขาไปชมถ้ำ

ภูเขาลูกนี้มีถ้ำสวยงามหลายถ้ำ ถ้ำต่าง ๆ ที่ได้สำรวจและตั้งชื่อไว้บ้างแล้วก็มี เช่น ถ้ำพระ ถ้ำน้ามนต์ ถ้ำท้องพระโรง ถ้ำน้อยหน้า ถ้ำพระธาตุ ถ้ำหัวใจ ถ้ำมิด ถ้ำแก้ว ถ้ำหน่อ ถ้ำชมพู ฯลฯ แต่ละชื่อมีความหมายบ่งชี้ถึงสภาพในถ้ำนั้น แต่ที่ยังไม่ได้สำรวจก็มีอีกมาก ถ้าจะชมหมดทุกถ้ำต้องใช้เวลาร่วมหนึ่งวัน

คนนำทางพาเดินข้ามสะพานไม้ผ่านกลางบึงกว้างประมาณ ๕๐ เมตร ถึงเชิงเขา ต่อจากเชิงเขาเป็นทางธรรมชาติสูงขึ้นประมาณ ๑๐๐ เมตร ถึงสันเขาแล้วลงสู่ถ้ำ

ถ้ำพระ เป็นถ้ำแรก ปากถ้ำเป็นชะวากหิน ปากโพรงกว้างประมาณ ๓๐ เมตร สูง ๒๐ กว่าเมตร ในเชิงโพรงเป็นที่พำนักของพระภิกษุ มีโต๊ะเครื่องบูชา มีพระพุทธรูป รูปปั้นพระฤาษี และรูปปั้นยักษ์ประดับอยู่

ด้านขวามือของปากถ้ำมีช่องทางเข้าถ้ำเล็ก ๆ ขนาดเรียงเดียวต้องไต่ก้อนหินลงไป
ราว ๔-๕ เมตร ปากช่องมีหินย้อยเล็กน้อย ภายในถ้ำมืดมากต้องใช้ตะเกียงนำทาง
และผู้นำทางได้จุดเทียนไขปักไว้ตามแง่หินคอนหัวเลี้ยวเป็นระยะ เป็นช่องถ้ำเล็กเพดาน
เตี้ย หินย้อยเรียงราย ทางเดินไม่สะดวก ต้องไต่ไปตามก้อนหิน แนวทางเดินส่วนมาก
เพดานต่ำและเป็นชอกเล็ก ๆ ต้องมุดก้มเข้าหลายชอกหลายตอน บางตอนถึงกับคลาน
ในระยะ ๔-๕ เมตร พอถึงห้องกว้างครึ่งหนึ่งจึงได้ยืดหลังที่หนึ่ง แล้วก็ต้องลอดคลาน
ต่อ ๆ ไปอีก เข้าไปถ้ำน้ำมด

ถ้ำน้ำมด มีหินย้อยคล้ายสายน้ำลงอ่างซึ่งมีน้ำแฉะอยู่ อ่างเล็ก ๆ ชั้น ๒-๓
ชั้น เวลาลอดคลานบางตอนต้องถึงกับนอนราบแล้วค่อย ๆ เคลื่อนคล้ายงูเลื้อย ในช่วงนี้
เรียกว่า “ห้องนิทรา”

คลานและมุดต่อไปวกเลี้ยวหลายครั้ง เพดานสูงบ้างต่ำบ้าง หินย้อยเพดานเรียศิริระ
มีรูปลักษณะสวยงามสีขาวนวล บางชั้นเคาะมีเสียงกังวานคล้ายกระดิ่งหรือระฆัง ดังมาก
ดังน้อยแล้วแต่หินใหญ่หรือเล็ก ต่อเข้าไปถึงถ้ำห้องพระโรง

ถ้ำห้องพระโรง มีหินย้อยหินงอกคล้ายเสาควั้เพดาน รูปแปลก ๆ ย้อยคล้ายผ้าม่าน
ก็มี ต่อไปผ่านบางคูหา อากาศเย็นมีลมลงมาจากปล่อง แลเห็นยอดไม้เขียวช่มอยู่ข้างบน
เดินขึ้นตามแง่หินขึ้น ๆ ลง ๆ พร้อมทั้งคลานต่อไป ออกอีกถ้ำหนึ่ง

หินย้อยในถ้ำห้องพระโรง เช้าพญาพายเรือ

หินงอกในถ้ำหน่อ
เขาพญาพายเรือ

ถ้ำหน่อ กว้างเดินได้สะดวกไม่ต้องก้มหลัง ห้องนี้มีหินย้อยเป็นพู่พวงตามเพดาน และลอยห้อยอยู่ทั่วไป ที่สะดุดตาก็คือตามพื้นสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เดินผ่านไปนั้น มีหินงอกเป็นแท่งเรียวยาวบ้างสั้นบ้าง อยู่เป็นกลุ่ม ๆ แต่ละแท่งมีความสูงตั้งแต่ ๓๐ เซนติเมตร ถึง ๑ เมตร ดูคล้ายหน่อไม้ผุดโผล่ขึ้นจากดิน หรือรากต้นลำพูที่งอกอยู่รอบ ๆ ต้น เดินหลบหลีกชมเพลิดเพลิน

เดินบ้างคลานบ้างกลับออกทางเก่า เกือบจะถึงปากถ้ำมีช่องทางคลานมุดเข้าไปและขึ้นบันไดสูงราว ๒ เมตรไปอีกถ้ำหนึ่ง

ถ้ำแก้ว เป็นถ้ำกว้าง เพดานมีปล่องเล็กแสงสลัวลมโชยเล็กน้อย มีหินย้อยใหญ่หน่อย และหินงอกทั่วไป มีสีขาวนวลค่อนข้างใส เนื้อหินเย็น ปลายย้อยบางแห่งมีน้ำหยดอยู่เย็นฉ่ำ บางแห่งเคาะดังเสียงใสครางอยู่ชั่วระยะหนึ่ง หินบางแห่งสิ้นต้องระวังในการปีนหรือคลาน ต่อเข้าไปบางตอนคลานเขยิบทีละนิด เนื้อหินงอกหินย้อยทุกแห่งมีประกายระยิบระยับคล้ายกากเพชรเมื่อถูกแสงไฟสวยงาม นับว่าเป็นถ้ำเอกของภูเขาภูนี้

ยิ่งเดินหรือคลานเข้าไปลึก ๆ สู่ห้องต่าง ๆ ที่อยู่ติดต่อกัน จะพบหินย้อยหินงอกรูปร่างแปลก ๆ ทุกถ้ำได้กลิ่นมูลค้างคาวมากบ้างน้อยบ้าง ชาวบ้านได้มาขุดคุ้ยมูลค้างคาวไปทำปุ๋ยในการปลูกพืชไร่กันอยู่เสมอ

ชมถ้ำติดต่อกันได้เพียง ๔-๕ ถ้ำ ใช้เวลาราวหนึ่งชั่วโมง ซึ่งต้องใช้แรงปีนป่าย ต้องลอดและต้องคลาน

เป็นที่น่ายินดีมากที่หินย้อย หินงอกงาม ๆ ในถ้ำเหล่านี้ยังคงอยู่ในสภาพงดงามคงรูปอยู่อย่างเดิม ขอท่านที่ได้ไปชมถ้ำนี้หรือถ้ำในท้องถิ่นอื่น ๆ โปรดช่วยกันรักษาไว้เพื่อให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้ชมความวิจิตรพิสดารของธรรมชาติซึ่งได้สร้างสรรค์มานับร้อย-นับพันปีด้วย

ถ้ำผานางคอย จังหวัดแพร่

ถ้ำผานางคอย

ถ้ำผานาง หรือผานางคอย อยู่บนไหล่เขาในท้องที่อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ เป็นถ้ำที่มีความงามพิสดารแห่งหนึ่ง มีนิยายรักอมตะอันเป็นต้นกำเนิดของชื่อถ้ำมาแต่โบราณ ธรรมชาติได้สร้างสิ่งอันเป็นสัญลักษณ์ประจำมาจนบัดนี้

การเดินทางไปชมถ้ำผานางคอย จังหวัดแพร่ ไปได้ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ทางรถไฟจากสถานีกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) มีรถด่วนและรถเร็ว สบายกรุงเทพ ฯ—เชียงใหม่ ใช้เวลาประมาณ ๘ ชั่วโมงเศษ ถึงสถานีเด่นชัย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ แล้วขึ้นรถยนต์ประจำทางไปยังอำเภอร้องกวางตามลำดับ ระยะทางจากสถานีเด่นชัยถึงอำเภอร้องกวางประมาณ ๔๙ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงถนนพหลโยธิน ผ่านหลายจังหวัด จนถึงจังหวัดกำแพงเพชร ต่อไปผ่านจังหวัดสุโขทัย อำเภอด่านซ้าย ไปอำเภอด่านซ้าย ถึงจังหวัดแพร่ แล้วต่อไปอำเภอร้องกวาง ระยะทางประมาณ ๗๔๗ กิโลเมตร ปัจจุบัน

ถ้าเดินทางจากกรุงเทพ ฯ ไปทางสายเอเชียแล้ว จะย่นระยะทางอีกประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ ๑๑—๑๒ ชั่วโมง วันแรกควรจะพักที่จังหวัดแพร่หนึ่งคืน

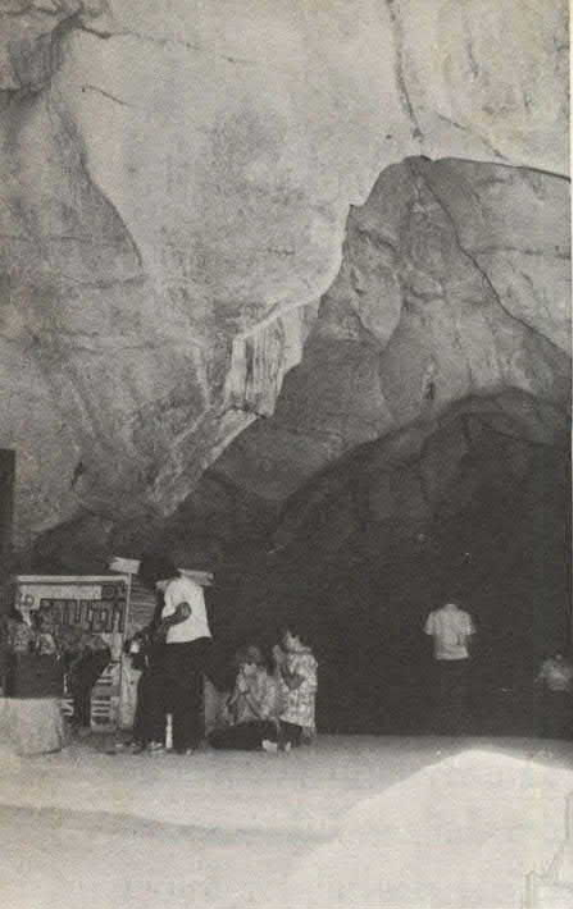
จากตัวจังหวัดแพร่ไปตามทางหลวงแผ่นดินสายแพร่—น่าน ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร ถึงอำเภอร้องกวาง แล้วต่อไปอีกประมาณ ๓ กิโลเมตร ถึงโรงงานย่อยศิลา มีทางแยกซ้ายเข้าไปอ้อมเชิงเขาเตี้ย ๆ จนถึงเชิงเขาที่ตั้งถ้ำอีกประมาณ ๑ กิโลเมตรเศษ ถึงเชิงเขาเป็นลานกว้างพื้นที่ของวัด มีศาลาพักผ่อนและสำนักสงฆ์ แจ้งความจำนงค์ต่อเจ้าสำนักสงฆ์ ท่านจะให้คนนำทางพร้อมตะเกียงเจ้าพายุเข้าชมถ้ำ ถ้ำนี้มีงานเทศกาลตรงกับวันสงกรานต์ ปิดทองพระในถ้ำ และชมถ้ำ มีไฟฟ้าในถ้ำตลอดงาน

ทางขึ้นถ้ำมีสองทาง คือ ขึ้นทางสำนักสงฆ์เป็นทางลาดชันได้ไปตามไหล่เขาชันพอสมควรด้วยบันไดหินธรรมชาติเสริมแต่ง ส่วนอีกทางหนึ่งเป็นบันไดหินชันราว ๗๐ องศา ขึ้นได้เร็วกว่า และระยะสั้น

ขึ้นทางแรกพอจะรู้สึกเหนื่อยถึงปากถ้ำพอดี มีลานกว้างและมีก้อนหินและม้านั่งพักผ่อนสองสามที่ ด้านขวามือของลานมีบันไดขึ้นลึกลงกว่าชั้นเป็นชอกหินขึ้นบนลานเล็ก มีที่นั่งพัก อยุริมาขันธ์ สถานที่ร่มเย็น เห็นทิวทัศน์เบื้องล่างสวยงามไกล ๆ ลานหินตอนนั้นมีชื่อว่า “ลานนางครวญ” ว่าเป็นที่พักของเจ้าหญิงในนิยายนังคอยคนรัก

ปากถ้ำเป็นรูปกรวยคว่ำสูงประมาณ ๑๐ เมตรเศษ กว้างประมาณ ๘ เมตร มีส่วนลึกเข้าไปประมาณกว่า ๒๐๐ เมตร จากลานหินลงบันได ๔—๕ ชั้น สู่พื้นถ้ำตอนแรกมีแสงสว่างส่องตามหลังทางเข้าและปล่องข้างบนผนัง บริเวณนี้มีที่พำนักสงฆ์ มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่เคารพบูชา เดินต่อเข้าไปทางลาดสูง ๆ ต่ำ ๆ ตามสภาพธรรมชาติ แสงไฟส่องเห็นหินย้อยบนเพดานและผนังสวยงาม ด้านขวามือมีชอกเล็ก ๆ ในหลืบมีดมาก ลึกลงไปเห็นสายธารเล็ก ๆ ไหลต่อออกมาจากอุโมงค์มืด

ถ้ำตอนที่สองเป็นทางเดินแคบกว่าตอนแรก เพดานเตี้ยมีหินย้อยรูปร่างแปลก ๆ แล้วแต่จะพิจารณาว่าเป็นรูปอะไรของธรรมชาติแต่ละคน ทางต่อไปเป็นเนินสูงชันระหว่างอีกห้องหนึ่ง หินย้อยสีขาวนวล ๆ และคล้ำ ๆ เมื่อถูกแสงไฟจะเป็นประกายระยิบระยับ แพรวพร่าวน่าชม คล้ายประดับด้วยกากเพชร ด้านผนังตอนหนึ่งหินย้อยลงมากองซ้อนเป็นชั้นหรือแท่นหน้าเรียบ เรียกว่า แท่นนางนอน ปีนขึ้นไปและแตะดูว่ามีหินขุยและชั้น ๆ บางแห่งมีน้ำแฉะ ๆ เย็นฉ่ำ เป็นน้ำที่หยดลงมาจากเพดานตลอดทั้งปี

ถ้ำผานางคอยชั้นแรก

พระพุทธรูปในถ้ำ ผานางคอย

เดินต่อเข้าไปข้างทางมีหินย้อยเป็นช่ออย่างน้ำช้อน ๆ กันอยู่ บางชั้นมีขุยดินขึ้น ใน
ถุคุดอย่างเหล่านี้จะมีน้ำขังอยู่ สถานที่นั้นน่าจะเรียกว่า “อนงค์สรสสถาน” ผ่านต่อไป
เข้าห้องโถงกว้างเพดานสูง หินย้อยมีทั่วไปจนถึงตอนที่สาม

ตอนที่สามเป็นตอนสำคัญ เพราะมีสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นสวยงามแปลกตาและ
กลมกลืนกับนิยายรักอมตะ ถ้าตอนที่สามนี้มีแสงสว่างเข้ามาจากช่องปล่องท้ายถ้ำราง ๆ
เพดานและผนังหินย้อยหินงอกรูปแปลก ๆ หลายนานา สวยงามกว่าที่ผ่านมาแล้วทั้งสอง-
ตอน หินย้อยบางก้อนโผล่ออกมาจากผนังคล้ายหัวช้าง และมีลำยาวเป็นวงจรดพื้น
บางแห่งคล้ายกับเสาห้องพระโรงใหญ่น้อยระเกะระกะเข้าไปช่องหลืบคล้ายประติมากรรม ภายใน
มืดสลัวพื้นดินขึ้น ในคูหาใกล้ ๆ กันมีเนื้อที่ราว ๑๐ ตารางเมตร เพดานเตี้ยราว ๕-๖
เมตร รอบคูหาหินย้อยทั้งยาวและสั้น ถูกแสงไฟเกิดประกายระยิบ

ตอนช่วงสุดท้ายของถ้ำที่สามมีแสงสว่างเห็นหินย้อยได้ชัดเจนทุกแห่ง เกือบจะสุดถ้ำ มีกองหินย้อยกองใหญ่สีค่อนข้างขาว ซึ่งมีรูปลักษณะแปลกน่าพิศวง นี่คือสัญลักษณ์ของ ถ้ำจากเรื่องนิยาย กล่าวคือ เป็นรูปหญิงสาวค้ำใบหน้าสวย จมูกโด่งเป็นสัน เส้นผม หยิกสลายเป็นลอนห้อยลงมาประบ่า นั่งหันหน้าออกไปทางปล่องบนผนังท้ายถ้ำ ใน อ้อมแขนของนางมีลักษณะเป็นเด็กน้อยอยู่บนตัก มีสไบแพรสีชมพู (ของจริงจากชาวบ้าน) ห่มหุ้มร่างกาย ธรรมชาติได้สร้างไว้อย่างประหลาดจึงกลายมาเป็นกำหนดของนิยายประจำ ถ้ำ เรียกว่า “หินนางคอย” บนชั้นง่อนหินเบื้องหน้านาง มีก้อนหินสีขาวประกาย แวววาว ลักษณะค่อนข้างกลมมน ผิวเรียบ สมมุติว่าเป็นดวงใจของนาง ด้านข้าง ตอนล่างของหินลักษณะประหลาด มีศาลเพียงตาขนาดเล็กกว่าเป็นที่สถิตของดวง- วิญญาณนางในนิยาย

จากหินนางคอยต่อไปราว ๑๐ กว่าเมตรก็สุดถ้ำ ตอนบนมีปล่องกว้างส่องแสง สว่างเข้ามาภายใน ภายในออกเป็นแมงไม้เขียวข่มสดชื่น ช่องนี้เป็นทางออกอีกทางหนึ่ง แต่เป็นป่าลำบากมาก ลานตอนใต้ปล่องสร้างยกพื้นกว้างมีที่นั่งห้อยชายขวา ด้านซิดผนัง ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณปางมารวิชัยภายใต้ฉัตร ๗ ชั้น บนแท่นสูงเป็นที่สักการ บูชาของผู้ที่เข้ามาชมถ้ำนี้

สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติคล้องจองกับนิยาย ปรัมปราที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน ก่อนที่จะพบถ้ำนี้มีเรื่องเล่าว่า ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีคนละลูกเลื้อยไปพักแรมที่เชิงเขา หัวหน้าคณะขึ้นขึ้นไปบนเขาจึงไปพบถ้ำงามมหัศจรรย์ เมื่อเสร็จจากการพักแรม หัวหน้าคณะลูกเลือนำเรื่องการพบถ้ำไปเล่าให้แม่ชีฟัง แม่ชี ผู้เชี่ยวชาญทางนั่งวิปัสสนาคนหนึ่งได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับถ้ำนี้ว่า เมื่อประมาณ ๘๐๐ ปี เศษมาแล้ว เจ้าผู้ครองนครแสนหวิมิตดาเลอโฉมชื่อ อริยัญญาณี เป็นที่รักใคร่ของ พระราชบิดา พระมารดา และราชวงศ์มาก

วันหนึ่งพระธิดาออกท่องเที่ยวไปตามลำน้ำ ขณะกำลังสำราญพระทัยอยู่นั้น มี พายุพัดมาอย่างแรง ทำให้กระแสน้ำปั่นป่วนเป็นระลอกคลื่นท่วมาน้ำ เวนที่พระธิดา ประทับคว่ำลงกลางสายน้ำเชี่ยว

ข้าราชการบริพารตลอดทั้งผู้พายที่ลอยคอยอยู่ต่างตกตะลึงไปหมด แต่พอได้สติก็พากัน ว่ายน้ำขึ้นไปบนฝั่งเอาตัวรอด สนิมถึงเจ้านายตน เว้นแต่คนองเดช ชายหนุ่มหัวหน้า

หินกล้ายรูปนางคอยในถ้ำผานางคอย

พี่พายคนเดียวเท่านั้นที่ได้พยายามว่ายน้ำเข้าไปช่วยประคองพระธิดาขึ้นฝั่งได้ โดยมีทนต์เป็นอันตรายเป็นชีวิต

จากนั้นมาคนองเดชผู้มีพระคุณต่อพระธิดา เจ้าผู้ครองนครอนุญาตให้เข้าออกนอกในพระราชฐานได้ เมื่อเข้าเฝ้าบ่อยครั้ง คนทั้งสองได้สนิทสนมมากขึ้นจนเกิดเป็นความรักเจิดแปดเดือนล่วงมา ในราชสำนักเกิดโกลาหลขึ้น เมื่อทราบข่าวพระธิดาตั้งครมภ์ เมื่อพระบิดาทรงทราบข่าวนี้ ทรงพิโรธมากพยายามคาดคั้นพระธิดาว่ามีครมภ์กับใคร พระธิดาก็ไม่ยอมแจ้งเรื่อง จึงรับสั่งให้จองจำพระธิดาในที่มืดซิด มียามคอยเฝ้าอย่างเข้มงวด

ฝ่ายคนองเดชเมื่อทราบข่าวว่าพระธิดาถูกคุมขัง คิดหาอุบายเพื่อเข้าหาพระธิดาให้ได้ ในที่สุดก็ได้เข้าหาพระธิดาโดยนางพี่เลี้ยงนำเข้าด้วยความเห็นอกเห็นใจ พาเข้าหาหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายได้ลักลอบพาพระธิดาขึ้นม้าขาวหนีเข้าป่าไป

เมื่อผู้ครองนครได้ทรงทราบว่าใครเป็นตัวการ จึงดำรัสสั่งบรรดาพระประยูรญาติ คือ ท้าวฟองปุต เสด็จลุงของพระธิดากับท้าวแสนขวัญ ให้นำกองทหารออกติดตามจับคนทั้งสองมาให้ได้

พระธิดาและคนองเดชหนีออกจากเมืองแล้วรอนแรมไปในป่าสูง หาผลไม้กินพอประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ นานวันเข้ามีข้าวอ่อนกำลังเพราะต้องแบกสองชีวิต จึงทำให้การหนีล่าช้าจนกองทหารใกล้เข้ามาเกือบทัน

ครมภ์ของพระธิดาเกิดขึ้นทุกวัน จนแทบจะชินช้ำไม่ไหว คนองเดชพาพระธิดาเข้าไปหลบซ่อนในถ้ำแห่งหนึ่ง เพื่อให้พ้นสายตาทหารหลวงได้เป็นเวลาหลายวัน จนพระธิดาได้คลอดบุตรน้อยภายในถ้ำนั้น คนองเดชพยายามเล็ดลอดออกไปหาผลไม้มาเป็นอาหารบางครั้งบางคราว

กองทหารตามมาและรู้ว่าทั้งสองคนอยู่ในถ้ำ แต่ด้วยความเคารพรักและสงสารเห็นใจ จึงยับยั้งกองทัพอยู่บนเขา ไม่หักหาญเข้าไปจับตัว ในโอกาสนี้พระธิดาได้ตัดสินใจพระทัยให้คนองเดชหนีไปคนเดียว เพราะอย่างไรก็ตาม เมื่อทหารมาพบพระธิดาแล้วคงไม่ทำอันตรายต่อนาง ต่อเมื่อเหตุการณ์เรียบร้อยดีแล้วจึงจะให้กลับมา แล้วคนองเดชก็หลบหนีออกจากถ้ำอีกด้านหนึ่ง

กองทหารที่คอยเฝ้าอยู่บนเขาปากถ้ำ เห็นว่าเป็นเวลาหลายวันแล้ว และคิดว่าถ้าไม่จับคนทั้งสองไปด้วย จะกลับบ้านเมืองมือเปล่าก็เกรงว่าจะได้รับโทษทัณฑ์ จึงให้นายกองผู้หนึ่งลงไปปากถ้ำแล้วร้องสั่งให้คนทั้งสองออกมามอบตัว จนแล้วจนเล่าพระธิดาซึ่งอยู่กับลูกน้อยก็ไม่ยอมออกมาให้จับ ในที่สุดนายทหารจึงสั่งให้ยิงธนูเข้าไปในถ้ำเป็นการยิงขู่ให้ออกมา แต่ปรากฏว่าลูกธนูไปถูกพระธิดาตรงทรวงอกสิ้นพระชนม์พร้อมกับลูกน้อยที่อุ้มอยู่ ณ ที่นั้นเอง

กองทหารเห็นเจ็บไปนานจึงเข้าไปดู ได้พบภาพแม่กับลูกน้อย แต่ไม่พบคนองเดชแล้วจึงพากองทัพกลับนครด้วยอาการเศร้าสลด เพื่อกราบทูลผู้ครองนครทรงทราบ

เชื่อกันว่าด้วยแรงอธิษฐานและความเด็ดเดี่ยวในน้ำพระทัยของพระธิดา จึงบังเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติในถ้ำ เป็นหินย้อยสีขาวรูปหญิงงามอุ้มลูกน้อยอยู่บนตัก และหินสีขาวอยู่หน้ารูปพระธิดานั้นคือดวงใจอันบริสุทธิ์ของพระธิดาอยู่ประจำถ้ำแต่นั้นมา

การชมรูปหญิงอุ้มลูกน้อยในถ้ำนี้ ชมได้เพียงด้านเดียวที่เห็นเป็นรูปชัด ส่วนด้านอื่น ๆ รูปจะผิดแปลกออกไป

หินย้อยในถ้ำผาคูป จังหวัดน่าน

ผนังภายในถ้ำผาคูป

๕ ถ้ำผาคูป

ถ้ำผาคูป ตั้งอยู่บนเขาในท้องที่ตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๒ กิโลเมตร เป็นถ้ำเล็กอยู่บนเขาสูงย้อมซึ่งรวมกลุ่มอยู่หลายลูก ในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงามตามธรรมชาติ มีถ้ำอยู่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งถ้ำ

การไปชมถ้ำ จากกรุงเทพฯ ไปได้โดยทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงสายกรุงเทพฯ -สระบุรี ๕๒ กิโลเมตร แยกซ้ายเข้าทางหลวงสายบางปะอิน-นครสวรรค์

ถึงนครสวรรค์ ๑๔๑ กิโลเมตร ต่อขึ้นไปถึงจังหวัดกำแพงเพชร ๑๑๗ กิโลเมตร แยก
เข้าทางสายกำแพงเพชร—สุโขทัย ๘๒ กิโลเมตร จากสุโขทัยต่อขึ้นเหนือไปทางสาย
สุโขทัย—เด่นชัย ผ่านอำเภอสวรรค์โกล อำเภอกฤษีสนาลัย ถึงอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่
๘๒ กิโลเมตร ต่อไปในจังหวัดแพร่ ๒๔ กิโลเมตร ต้องพักผ่อนที่แพร่หนึ่งคืน เข้า
ต่อไปจังหวัดน่านอีกประมาณ ๑๒๒ กิโลเมตร รวมระยะทางประมาณ ๖๒๐ กิโลเมตร
ทางรถไฟ โดยรถไฟสายเหนือจากสถานีกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) มีทั้งรถด่วน
และรถเร็ว ประมาณ ๑๑ ชั่วโมงถึงสถานีเด่นชัย ๕๓๔ กิโลเมตร แล้วต่อรถยนต์ผ่าน
จังหวัดแพร่ไปจังหวัดน่าน ๑๔๖ กิโลเมตร

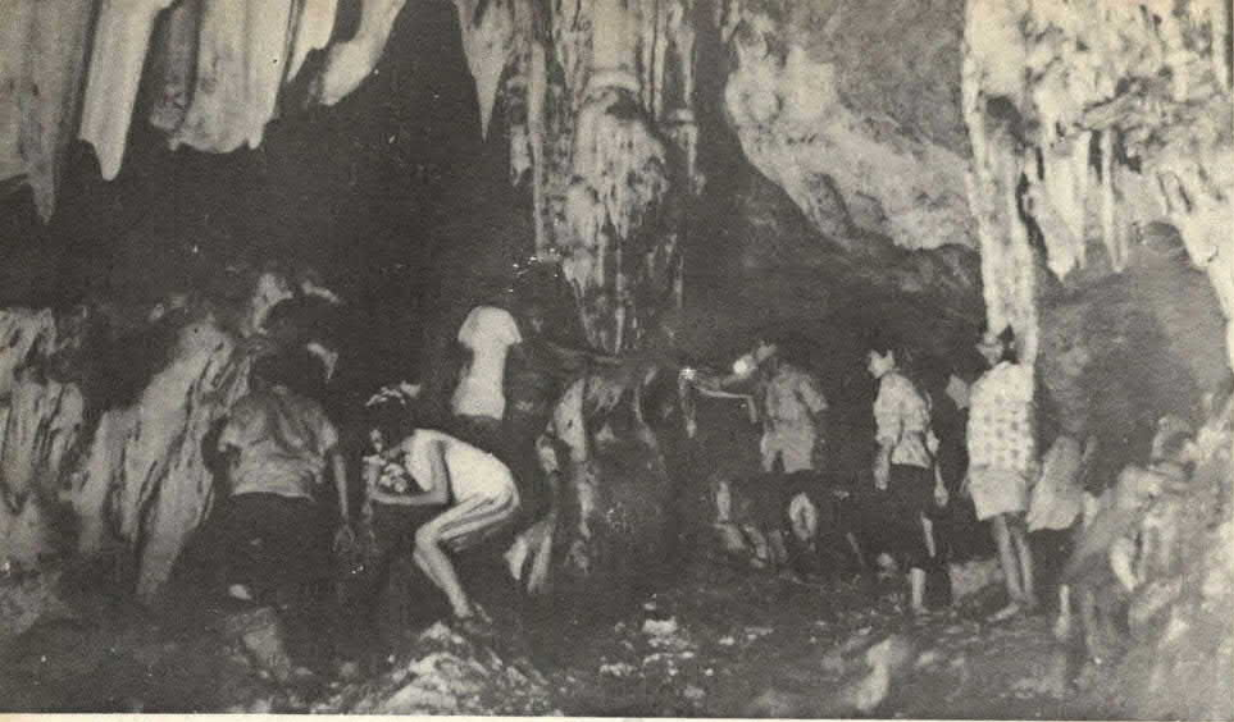
จากตัวเมืองน่าน โดยรถยนต์ไปทางทิศเหนือตามทางหลวงสายน่าน—บัว ประมาณ
๑๒ กิโลเมตร ถึงตำบลผาสิงห์ อำเภอเมืองน่าน มีทางแยกเข้าสู่ภูเขาลึก ๆ ลูกหนึ่ง

เดินขึ้นตามทางลาดชันไต่โขดหินบ้าง จนถึงปากถ้ำที่อยู่สูงเลยกลางเขา ปากถ้ำ
เล็กต้องลอดเข้าไป และได้ลงตามแงหินชันถึงพื้นถ้ำประมาณ ๑๐ เมตรเศษ ภายใน
พื้นถ้ำเป็นลักษณะห้องโถง เพดานสูง มีลมโชยเข้ามาจากปล่องทางใดทางหนึ่งแต่มอง
ไม่เห็น

ใช้ไฟฉายหรือตะเกียงเจ้าพายุส่องนำทางและชมหินย้อยหินงอกตามเพดานและพื้น
ทั่ว ๆ ไป ส่วนมากเป็นหินสีขาวนวล ห้อยลงมาเป็นพู่พวงใหญ่่น้อย บางแห่งเป็นเสา
ค้ำหลายต้น ผ่นบางตอนมีชอกหลืบสลัซับซ้อนมืดมิด มีห้องโถงใหญ่ติดต่อกัน ๓
ห้อง ซึ่งต้องไต่แงหินตลอดทางเดินเข้าไป

๕ ถ้ำพระ

ถ้ำพระ อยู่ในทีใกล้ ๆ กับถ้ำผาคูบ จากถ้ำผาคูบ ต้องปีนขึ้นตามโขดหินบนเขา
ต่อไปสูงประมาณ ๕๐ เมตร เป็นถ้ำใหญ่ลานพื้นกว้างเนื้อที่ราว ๕๐ ตารางวา มี
ปล่องบนเพดานด้านหนึ่งลมโชยเข้ามาและให้แสงสว่างพอเห็น หินย้อยหินงอกสวยงาม
รูปลักษณะแปลก ๆ ต่าง ๆ ตามจินตนาการของผู้ชม คล้ายโคมระย้าพวงใหญ่่น้อย ริม
ผนังชิดเพดานคล้ายระบายผ้าม่านแพรเย็นติดต่อกันเป็นแนวยาว บางตอนหินย้อยคล้ายสาย-
น้ำไหลลงสู่แท่นหรือแอ่งเบื้องล่าง บางชอกหลืบคูหา มีหินย้อยลงเป็นสายตลอดถึงพื้นและ
บางทีก็ลอยอยู่ บางส่วนเป็นช่องคูหา มีม่านไขคล้ายฉากรสสวยงาม

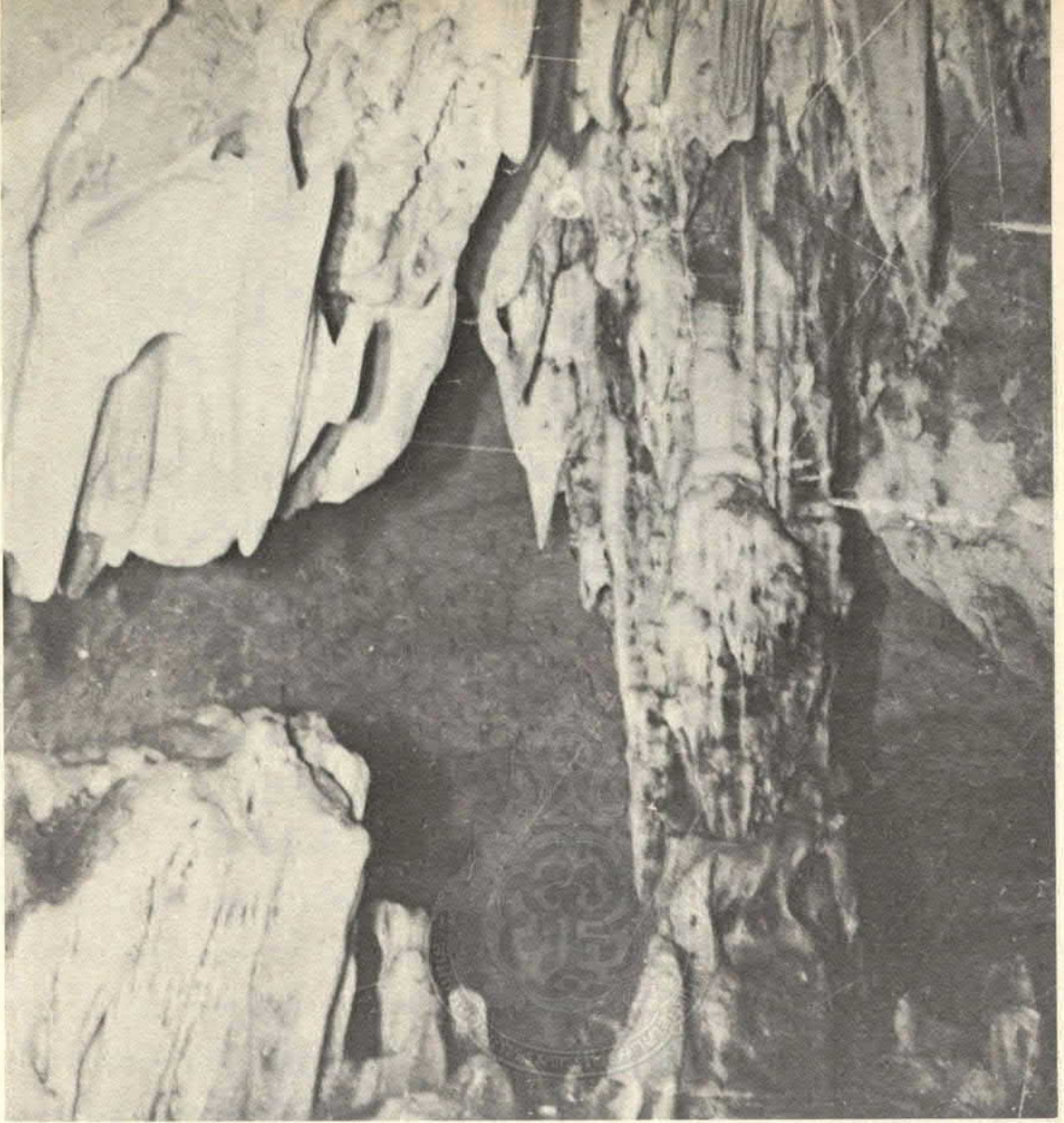

ถ้ำบ่อน้ำทิพย์ จังหวัดน่าน

ถ้ำบ่อน้ำทิพย์

ถ้ำบ่อน้ำทิพย์ ลงจากถ้ำพระ เดินเลียบไปตามไหล่เขาโขดหินไปสู่เขาอีกลูกหนึ่ง ประมาณ ๒ กิโลเมตร เป็นที่มีถ้ำบ่อน้ำทิพย์ เดินขึ้นตามก้อนหินใหญ่่น้อยค่อนข้างชัน ประมาณ ๑๐๐ เมตรเศษ ถึงปากถ้ำบ่อน้ำทิพย์ มีชะง่อนผาร่มรื่นนั่งพักผ่อนลมพัดเย็น มองเห็นทิวทัศน์ได้ไกล ๆ เป็นภูเขาสูงใหญ่น้อยทุกทิศทาง

เข้าไปภายในถ้ำเป็นห้องโถงกว้างประมาณ ๓๐ ตารางวา มีปล่องบนเพดานให้แสงสว่างและมีลมโชยพอสวย อากาศไม่อับ หินย้อยตามเพดานลงมารอบถ้ำในรูปลักษณะแปลก ๆ บ้างเป็นลำเส้าใหญ่น้อย หินงอกจากพื้นทั่วไป รูปร่างแปลกคล้ายสถูปเจดีย์ ลอมฟางหรือจอมปลวก บางก้อนโตขนาด ๒-๓ คนโอบรอบ ส่วนมากเป็นหินสีขาวนวลอมเหลืองอ่อน เนื่องจากสถานที่ในถ้ำนี้ยังมีคนไปชมไม่มากนัก ปลายหินย้อยส่วนมากยังอยู่สมบูรณ์ ไม่หักวินเหมือนอย่างถ้ำบางแห่ง ที่หักวินเพราะผู้ไม่รู้จักรักของธรรมชาติหักเอาไว้ครอบครอง ซึ่งจะไม่มีผลดีเกิดขึ้นเลย มิแต่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำลายธรรมชาติ

เสาหินย้อยในถ้ำบ่อน้ำทิพย์

ริมผนังด้านหนึ่งมีชอกเว้าลึกเข้าไปเป็นโพรงราวเมตรเศษ ในชอกโพรงนี้เป็นแอ่งน้ำรูปไข่ป้อม เส้นผ่าศูนย์กลางราว ๕๐ เซนติเมตร มีน้ำขังอยู่เต็มเปี่ยมตลอดเวลา แต่ไม่ถึงกับล้นไหลออก เป็นน้ำใสและจืดสนิทใช้ล้างหน้าและดื่มได้ ชาวบ้านยังถือว่าเป็นน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ มาเที่ยวชมถ้ำและตักน้ำไปบ้านเพื่อสิริมงคล น้ำในบ่อนี้แม้จะมีคนตักเอาไปเพียงใดก็พร่องอยู่ชั่วครู่หนึ่ง แล้วจะมีน้ำซึมขึ้นมาเต็มเปี่ยมอย่างเดิม อ่างน้ำนี้จึงได้ชื่อว่า “บ่อน้ำทิพย์” อันเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำแห่งนี้

ถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง

ถ้ำผาไท

ถ้ำผาไท อยู่บนเขาบริเวณวนอุทยานถ้ำผาไท มีธรรมชาติในถ้ำสวยงาม เป็นถ้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง อยู่ในความดูแลรักษาของสำนักป่าสาธิตในท้องที่ตำบลบ้านหวด อำเภอองาว จังหวัดลำปาง ห่างจากตัวเมืองไปทางเหนือประมาณ ๖๗ กิโลเมตร

การไปชมถ้ำผาไท อำเภอองาว ไปตั้งจุดเริ่มต้นที่จังหวัดลำปาง ซึ่งไปจากกรุงเทพมหานครได้ทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟสายเหนือ

ทางรถยนต์จากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ตลอด ผ่านหลายจังหวัด จนถึงจังหวัดลำปางระยะทาง ๖๑๑ กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ ๑๐ ชั่วโมงเศษ

ทางรถไฟสายเหนือจากสถานีกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) โดยขบวนรถด่วนหรือรถเร็วลงที่สถานีนครลำปาง ระยะทาง ๖๔๒ กิโลเมตร เป็นเวลาประมาณ ๑๔ ชั่วโมง

จากลำปางโดยรถยนต์ไปทางทิศเหนือทางถนนพหลโยธิน ตอนลำปาง—งาว จากเมืองไปไม่นานเป็นทางกวกนขึ้นเขาประมาณถึงหลักกิโลเมตรที่ ๕๑ ก่อนจะถึงถ้ำผาไทจะต้องผ่านช่องเขาขาดคอนหนึ่ง เรียกว่า ช่องประตูผา อันเป็นเขตแดนระหว่างอำเภอเมืองลำปางกับอำเภองาว เป็นสถานที่สำคัญในเส้นทางนี้ มีศาลเจ้าพ่อประตูผาตั้งอยู่บนเนินด้านขวามือและมีศาลเล็ก ๆ หลายขนาดจำนวนร้อยตั้งเรียงรายอยู่รอบศาลเจ้าพ่อ

ชาวเมืองเหนือนับถือว่าเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ รถมอเตอร์หรือล้องมักจะหยุดสักการะในศาลมีรูปหล่อเจ้าพ่อยืนถือดาบอย่างสง่าบนแท่นบูชา คือ พญามือเหล็ก หรือเรียกกันว่า หนานข้อมือเหล็ก (ยอดทหารเอกของท้าวลันก่าน เจ้าผู้ครองนครลำปางในอดีต) ปัจจุบันเรียกกันว่า เจ้าพ่อประตูผา ท่านได้สร้างวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ไว้อย่างกล้าหาญ ได้ต่อสู้กับทหารพม่าจนตัวตายในทำนองดาบจังก่าอย่างชายชาติทหาร ที่ช่องเขาขาดนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๒๗๕

ยุคกรุงศรีอยุธยาตอนปลายระหว่าง พ.ศ. ๒๒๕๑—๒๒๗๕ คราวกองทัพพม่าเข้าตีเมืองเชียงใหม่และลำพูนได้แล้ว จึงยกมาตีเมืองลำปางอีก เจ้าลันก่านผู้ครองเมืองลำปางต้านทานไม่ได้ จึงต้องลี้ภัยไปพำนักอยู่ที่ช่องประตูผาเหนือเมืองลำปางเล็กน้อย มีทหารเอกสองนายติดตามไปอารักขาอยู่ด้วย คือ พญามือเหล็ก และจเรน้อย

พม่ายกทัพติดตามขึ้นมาถึงประตูผาเมือง ทหารเอกเจ้าลันก่านออกต่อสู้ขัดขวางอย่างสามารถ จเรน้อยออกสู้ก่อนแต่เสียท่าต้องถอยกลับเข้าค่าย พญามือเหล็กเห็นเช่นนั้น จึงออกสกัดทหารพม่า ได้ต่อสู้กันเป็นสามารถจนทหารพม่าล้มตายเป็นอันมาก

พญามือเหล็กคงดาบสองมือต่อสู้อย่างกล้าหาญ ต่อสู้กันตั้งแต่เช้าจนเที่ยงยังไม่แพ้ชนะกัน ทหารพม่าตายมาก พญามือเหล็กเหนื่อยอ่อนแต่ก็ยืนหยัดสู้อย่างกล้าหาญ ทำให้ทหารพม่าที่เหลือพากันหนีไป เหลืออยู่แต่นายทหาร ๓ คนเท่านั้น

การต่อสู้จึงเป็นการต่อสู้ระหว่าง ๑ ต่อ ๓ พญามือเหล็กก็สู้อย่างสุดชีวิต สู้กันจนบ่าย ทหารพม่าถูกฆ่าตาย ๒ คน เหลืออีกคนหนึ่งก็ชักขาดไม่กล้าเข้า พญามือเหล็กได้พักเหนื่อยโดยเบนกายเข้าไปพิงผา ยืนกุมดาบมือเดียวอย่างสง่าและสิ้นใจตรงหน้าผานั้นเอง ทั้ง ๆ ที่มีมือยังถือดาบกระชับแน่น พม่าเห็นพญามือเหล็กยืนดังทำสู้เช่นนั้น หารู้ไม่ว่าพญามือเหล็กตายเสียแล้ว ด้วยความขาดกล้วฝีมือพญามือเหล็กและเห็นท่าว่าจะสู้ไม่ไหวแน่ จึงวิ่งหนีเตลิดเข้าป่าไป ทหารพม่าจึงยึดประตูผาไม่สำเร็จ

ถ้ำผาไทคอนแรก

หลักหินในถ้ำผาไท

ฝ่ายตำรวจสันติบาลและจเรน้อย เห็นว่าการสู้รบยุติแล้ว จึงพากันออกจากที่หลบซ่อน ได้พบร่างอันปราศจากชีวิตของพญามือเหล็กในท่ามื่อถือดาบยื่นจังก้า จึงสั่งให้นำร่าง นายทหารเอกไปปลงศพ แล้วสร้างศาลเพียงตาอัญเชิญดวงวิญญาณพญามือเหล็กมาสิงสถิต ให้เป็นที่สักการบูชาของคนรุ่นหลังสืบไป เรียกว่า ศาลเจ้าพ่อประตุมหา มาตราบเท่า ทุกวันนี้

ต่อจากศาลเจ้าพ่อประตุมหาไปอีกเล็กน้อยถึงหลักกิโลเมตรที่ ๖๗ วนอุทยานถ้ำผาไท มีทางแยกซ้ายเข้าไประหว่างป่าไม้ร่มครึ้ม ประมาณ ๗๖๐ เมตรถึงเชิงเขา มีศาลาสำหรับ พักผ่อน

เดินขึ้นทางลาดเขabanไดปูนเสริมธรรมชาติ ลาดชันขึ้นไปประมาณ ๑๐๐ เมตร
เศษ ถึงสันเนินมีศาลาพักริมทาง ต่อไปเป็นทางลาดเล็กน้อยถึงปากถ้ำผาไท มีป้ายชื่อ
แจ้งไว้ที่ชะง่อนผาและพระเจดีย์หนึ่งองค์

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เคยเสด็จประพาสเมื่อ พ.ศ.
๒๔๖๙ ครั้งหนึ่ง ได้ทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. บนผนังหินที่ปากถ้ำ

ปากถ้ำกว้างประมาณ ๑๕ เมตร ยาวประมาณ ๒๐ เมตร มีทางเดินลงไปภายใน
เป็นลานกว้างขวางเพดานสูงคล้ายโดมครอบ มีแสงสว่างจากปากถ้ำส่องเข้ามาเห็นภายใน
ได้ชัดเจน มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานบนชะง่อนริมผนัง มีโต๊ะและม้านั่งสำหรับ
พัก หินย้อยใหญ่น้อยรูปลักษณะต่าง ๆ ห้อยลงมาจากเพดานและหินงอกเป็นกองเป็น
ลำเสาใหญ่น้อยทั่วไป มีหินย้อยชั้นพิเศษห้อยยาวลงมาจากพื้นกลางถ้ำคล้ายเสาถ้ำเพดาน

ด้านขวามือมีชอกหินก้อนใหญ่ มีทางเดินขึ้นและเข้าไปภายในห้องต่อไปขนาดใหญ่ ๆ
สองสามห้อง มีหินย้อยรูปต่าง ๆ สวยงาม มีไฟฟ้าตลอดทุกห้องเดินได้สะดวกพอสมควร
เดินบ้างได้บ้างไปตามโขดหิน ต่อไปถึงห้องแคบเพดานสูง ทางคดเคี้ยวชอกซอน บางตอน
ผ่านช่องเหลี่ยมมีดข้างทาง หลบหลีกต่อไปได้จนไกลพอสมควร ทางเดินยิ่งแคบ ขนาด
ต้องเดินเรียงเดี่ยว และลาดลึกลงไป จนถึงห้องสุดท้ายหมดแสงไฟ แต่ความจริงนั้นยังมี
ชอกเล็กต่อไปอีกไกล ไม่มีไฟฟ้าจึงถือว่าหมดเพียงเท่านั้น

ถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ถ้ำเชียงดาว ตั้งอยู่ที่ไหล่เขาตอยหลวงหรือตอยอย่างสะสูง ในท้องที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ ๗๐ กิโลเมตรเศษ เป็นถ้ำที่ใหญ่และลึกที่สุดในประเทศไทย กล่าวกันว่ามิทางเดินติดต่อไปหลายถ้ำเป็นเวลาหลายวัน จนทะลุออกสู่ฉานของประเทศพม่า ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการสำรวจจนสุดถ้ำ มีหินงอกหินย้อยตามธรรมชาติสวยงามตลอดทุกคุหาของถ้ำ

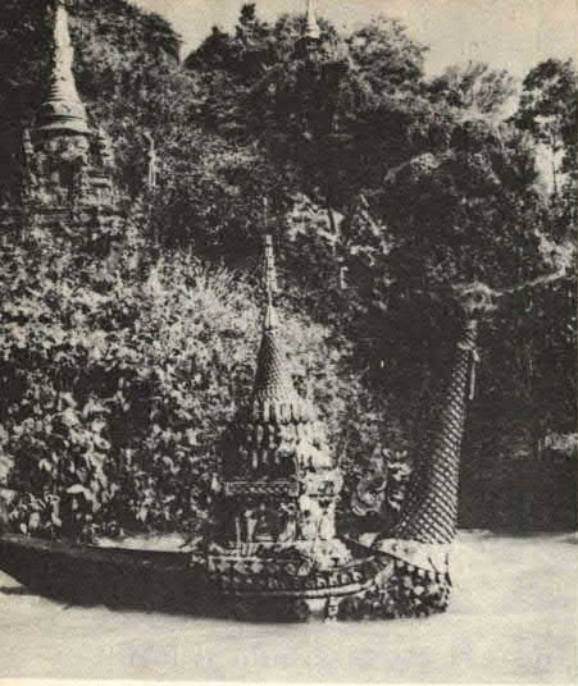
การเดินทางไปชมถ้ำเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ไปได้ทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์ ทางรถไฟโดยขบวนรถไฟสายเหนือ มีทั้งขบวนรถด่วนเวลาค่ำและรถเร็วออกเวลาเช้าจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) ถึงสถานีเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ ๗๐๐ กิโลเมตรเศษ ใช้เวลาเดินทางระหว่าง ๑๕—๑๖ ชั่วโมง แล้วต่อด้วยรถยนต์ไปอำเภอเชียงดาวในทางหลวงสายเชียงใหม่—ฝาง อีกประมาณ ๗๐ กิโลเมตรเศษ

ทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๒ สายกรุงเทพ ฯ—สระบุรี ประมาณ ๕๒ กิโลเมตร แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ต่อเข้าทางหลวงเอเชีย ๑ ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท เข้าทางหลวงถนนพหลโยธิน เดินทางต่อไปผ่านจังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก ถึงจังหวัดลำปาง ประมาณ ๖๐๐ กิโลเมตรเศษ แยกซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๑๑ ผ่านจังหวัดลำพูน ไปจนถึงจังหวัดเชียงใหม่อีกประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร รวมเวลาราว ๑๐—๑๑ ชั่วโมง พักแรมที่เชียงใหม่หนึ่งคืน

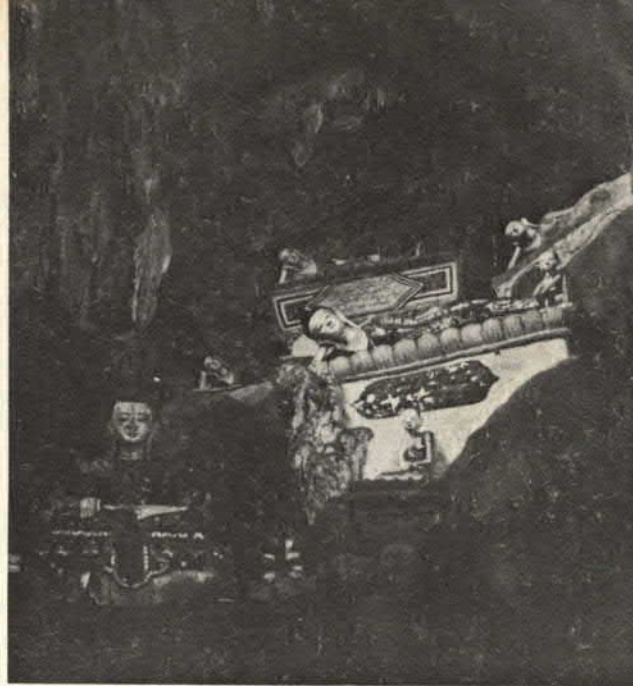
วันรุ่งขึ้นเดินทางโดยรถยนต์ จากตัวเมืองเชียงใหม่ผ่านเข้าบริเวณเมืองเก่าทางประตูท่าแพ แล้วเลี้ยวขวาขึ้นทิศเหนือไปออกทางประตูช้างเผือก ตำบลช้างเผือกซึ่งเป็นชุมชนใหญ่มีตลาดและร้านค้าคับคั่ง เรียกว่า ตลาดช้างเผือก เดินทางขึ้นทิศเหนือต่อไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๗ สายเชียงใหม่—ฝาง ราว ๓ กิโลเมตร ผ่านสถานที่สำคัญคืออนุสาวรีย์ช้างเผือกบนคูหนึ่งอยู่ภายในชุมริมทางขวามือ ช้างเผือกสร้างในสมัยพระเจ้าแสนเมืองมา ผู้ครองนครเชียงใหม่องค์ที่ ๙ แห่งราชวงศ์เม็งราย (พ.ศ. ๑๙๒๘-๑๙๕๕) สร้างเป็นอนุสรณ์แด่มหาดเล็กคู่พระทัยของเจ้าแสนเมืองมา

ต่อไปประมาณ ๑๖ กิโลเมตรผ่านอำเภอแม่ริม มีน้ำตกแม่สา ซึ่งเป็นสถานที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันเสด็จนำอาคันตุกะต่างประเทศไปทอดพระเนตร และชมการแสดงของช้างแสนรู้หลายครั้ง

ต่อจากอำเภอแม่ริม ผ่านอำเภอแม่แตง ประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ผ่านป่าต้นยูคาลิปตัสสองข้างทางเป็นแนวยาวเป็นระยะหลายกิโลเมตร ต่อไปทางขวามือขึ้นสันเขาและไหล่เขาสูง ข้างหนึ่งเป็นหุบเขาลงสู่สายธารเบื้องล่าง ข้างหนึ่งเป็นหน้าผาสูงชันผ่านสวนสักกว้างขวาง แนวทางสูงขึ้นจนเข้าเขตอำเภอเชียงดาวประมาณ ๖๗ กิโลเมตร สองข้างทางเป็นเขาสูงล้อมรอบ ด้านซ้ายมือไกล ๆ เป็นเขาดอยหลวง หรือดอยอ่างสละสูงประมาณ ๒๑๘๐ เมตร มีเมฆปุยขาวลอยผ่านไปมาอยู่ใกล้ยอดเขาเป็นตอน ๆ ดูสวยงามยิ่งนัก ต่อไปอีกเล็กน้อยเข้าเขตย่านการค้าในตลาดอำเภอเชียงดาวกิโลเมตรที่ ๗๒ (จากเชียงใหม่) มีทางลูกรังแยกซ้ายเข้าไปประมาณ ๕ กิโลเมตร ถึงลานกว้างเชิงเขาเชียงดาว เป็นที่ตั้งวัดเชียงดาว ซึ่งอยู่ในเทือกเขาดอยหลวง

เรือสุพรรณหงส์และเจดีย์หน้าถ้ำเชียงดาว

พระพุทธรูปในถ้ำเชียงดาว

คอยหลวง หรือคอยอ่างสง (แปลว่า อ่างสง) มีตำนานกล่าวว่า สมัยพุทธกาล องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยเสด็จมาประทับที่คอยหลวงและทรงสงน้ำในอ่างเชียงเขานี้

จอตถในบริเวณลานวัดเชิงเขา เป็นลานกว้างร่มครึ้มด้วยต้นไม้ป่าใหญ่่น้อยและปลูกไม้ดอกไม้ใบไม้เป็นระเบียบสวยงาม (มีป้ายห้ามเก็บดอกไม้) ด้านซ้ายของลานจัดเป็นเพิงร้านค้าเป็นแถวยาว จำหน่ายของป่าพื้นเมือง สินค้าพื้นเมืองนานาชนิด ตลอดจนอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งอาหารพื้นเมือง

มีกุฏิสงฆ์อยู่ใกล้ ๆ ลาน มีศาลาโถงใหญ่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินอ่อนโบราณ กล่าวกันว่า เคยมีคนใจบาปลักเอาพระพุทธรูปหินอ่อนนี้ไปครอบครอง แต่อยู่ได้ไม่นานเกิดอาเพศวิบัติแก่ตนและครอบครัว จึงต้องนำพระพุทธรูปนี้มาคืนไว้ที่เดิม จากนั้นมาไม่มีใครกล้าลักอีกเลยจนบัดนี้ นอกจากศาลาใหญ่แล้วมีศาลาเล็กประดิษฐานพระพุทธรูปและมีที่เสวยเชิยมี มีพระเครื่อง พระบูชาหลายสมัยตลอดจนเหรียญและตะกรุดไว้ให้เช่า

บริจาคตพย์แก่ทางวัดเพื่อวัดจะได้จุดไฟฟ้าให้สว่างตลอดในถ้ำเรียบร้อยแล้ว เดินขึ้นถ้ำตามชั้นบันไดชันกว้าง ๆ ขึ้นไปหลายสิบชั้น ต่อขึ้นไปตามลำดับมีหลังคาคลุมตลอดทางชั้น หลังคาทรงเป็นชั้น ๆ ซ้อนกันตามลำดับเป็นศิลปะพม่า

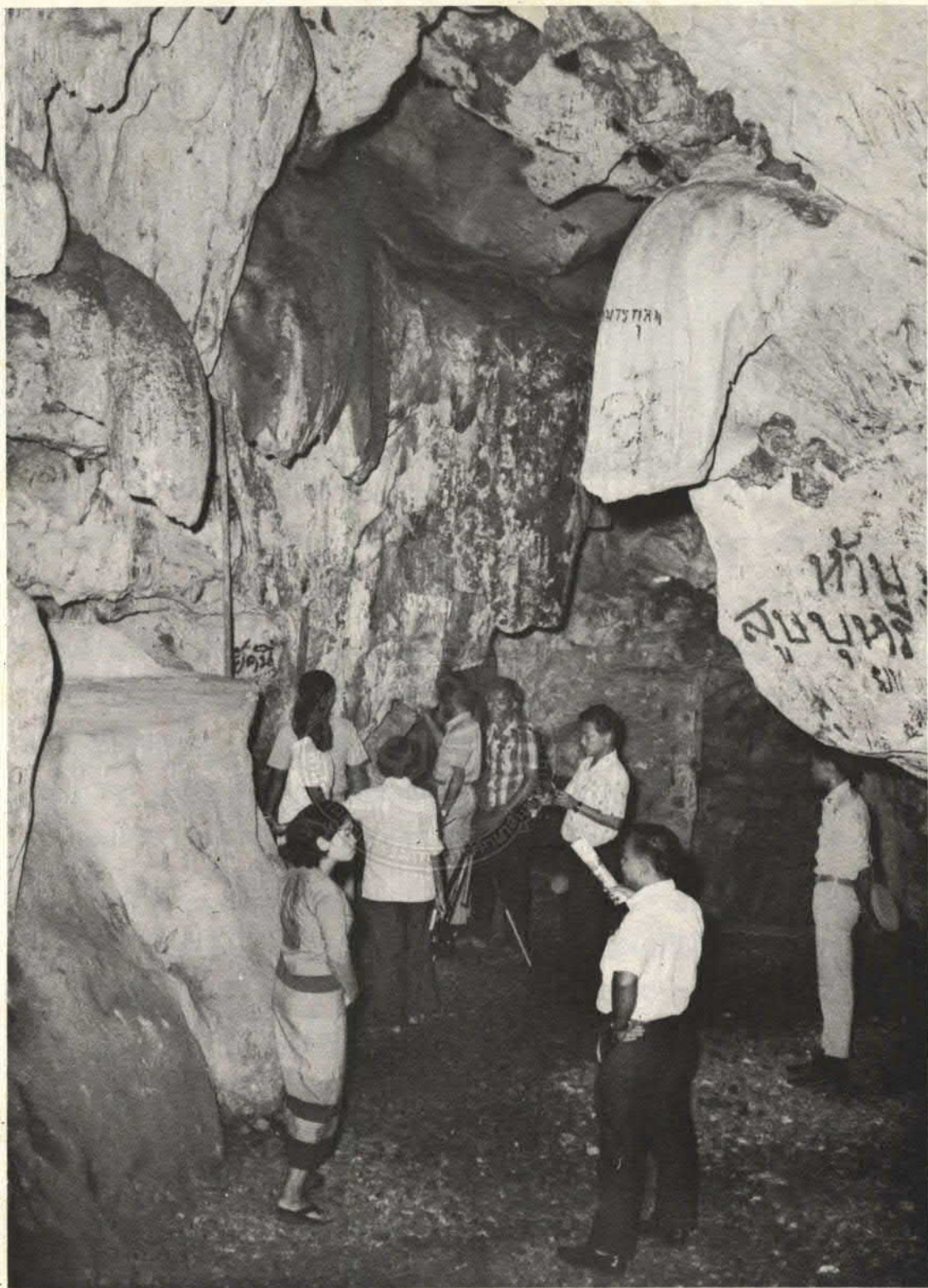
เชิงบันไดด้านขวามือ เป็นหน้าผาสอง มีโพรงอยู่ตอนล่าง มีน้ำใสไหลออกมาอย่างใหญ่ตลอดเวลา แล้วเป็นลำธารไหลต่อไปไกล หน้าโพรงถ้ำคือ อ่างหรือสระกว้าง น้ำใสเห็นปลาน้อยใหญ่ว่ายวนเวียนอยู่ไปมา ตอนกลางสระมีรูปปั้นเป็นรูปเรือสุพรรณ-หงส์ประดับกระจกสีสวยงาม

ขึ้นถึงสุดชั้นบันไดชันบน เข้าประตูปากถ้ำแคบ ภายในมีอากาศเย็นชื้นไฟสว่างเห็นส่วนต่าง ๆ ของถ้ำชัดเจน มีชอกหลืบผนังหินหลายแห่ง ทางแยกซ้ายเป็นทางขึ้นขึ้นไปสู่ถ้ำม้าซึ่งเป็นอีกถ้ำหนึ่ง ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยเป็นพุ่มและซ้อนเป็นชั้น ๆ คล้ายแท่น หินส่วนมากเป็นตะไคร่น้ำและมีน้ำไหลทำให้ทางเดินป็นปายลื่น พื้นเขาลาดมีถ้ำเป็นช่องแคบ ๆ และต้องปีนเข้าไปลึกและมีมืด

ตรงต่อไปในถ้ำเชียงดาว ปีนชั้นบนแผ่นผาใหญ่ข้างหนึ่งเป็นชอกลึกลงไปสู่คูหาต่อไป บนชะง่อนผาซ้ายมือเป็นปล่องมีแสงสว่างเข้ามาเห็นพระพุทธรูปน้อยใหญ่รวมหลายสิบองค์ ตั้งเรียงรายอยู่บนชะง่อนหิน และโพรงหิน ส่วนใหญ่เป็นพระพุทธรูปศิลปะพม่าอยู่บนโขดหิน มีพระพุทธรูปทรงเครื่องหลายองค์สวยงามเป็นของโบราณ พระพุทธรูปเหล่านี้พระภิกษุเงี้ยวหรือไทยใหญ่ชื่อ กันตฺฐระ ได้อัญเชิญมาจากภูฏาน ตอนเหนือของประเทศพม่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖

ถ้ำเชียงดาวมีนิยายปรัมปราที่เล่าสืบต่อกันมาว่า ครั้งอดีตสมัยเมืองพะเยารุ่งเรือง (อำเภอพะเยา จังหวัดเชียงรายปัจจุบัน) ผู้ครองนครพระนามว่า เจ้าหลวงคำแดง พระองค์โปรดการเสด็จประพาสป่าล่าสัตว์ ครั้งหนึ่งเสด็จไล่ตามจับกวางงามตัวหนึ่ง พระองค์พยายามควมม้าไล่ตามอย่างกระชั้นชิดแต่หาทันไม่ กวางงามวิ่งหนีไปจนถึงเชิงดอยอย่างสะลุ่ และหลบหนีเข้าไปซ่อนตัวในถ้ำเชิงเขา

เจ้าหลวงพยายามจะตามจับให้ได้ ลงจากหลังม้าทรงแล้ววิ่งตามกวางเข้าไปในถ้ำ ส่วนไพร่พลสุดที่จะติดตามได้และวิ่งตามไม่ทัน เจ้าหลวงเข้าไปเที่ยวหากวางในถ้ำแต่ไม่พบพบแต่สาวงามผู้หนึ่งได้สนทนากันจนเป็นที่พอพระทัย ได้ทรงทราบความจากสาวงาม

ชื่อ อินทร์เหลา ว่า นางถูกสาปให้มาอยู่ในถ้ำนี้ ถ้าออกนอกถ้ำจะกลายร่างเป็นกวางทันที เจ้าหลวงได้ทรงทราบมีความสงสารและเกิดความเสนาหา ได้ยูกินกับนางกวางในถ้ำนั้นตลอดมา โดยไม่ยอมกลับไปบ้านเมือง แม้พวกข้าราชการจะมาเชิญให้กลับก็ไม่ยอม พระองค์จะพานางไปอยู่ในเมืองก็ไม่ได้ เพราะนางจะต้องกลายร่างเป็นกวางตามคำสาปแช่ง ฉะนั้นพระองค์จึงตัดสินใจจะอยู่กับนางจนตลอดชีวิต

ปัจจุบันบางคนยังเชื่อว่าวิญญาณของเจ้าหลวงคำแดงกับนางอินทร์เหลายังคงสิงสถิตอยู่ในถ้ำเชียงดาวมาจนบัดนี้

เดินต่อลงข้างชอกหน้าผาพระพุทธรูปในทางลาดต่ำลงและป็นแง่หินต่อไป มีไฟฟ้าให้แสงสว่างเดินสะดวก หินย้อยจากเพดานและผนังสีขาวหม่น ๆ มีประกายแวววับเมื่อถูกแสงไฟฉายกราดไปมา หินย้อยบางตอนห้อยย้อยลงมาเป็นพู่พวงระย้าน้อยใหญ่ทั้งยาวและสั้น ตามผนังมีหินย้อยรูปลักษณะแปลก ๆ เป็นตัวสัตว์บ้าง เป็นเชิงเทินอ่างน้ำบ้าง มีอยู่ทั่วไป มีหินงอกใหญ่น้อยผุดขึ้นริมทาง ทางเดินบางตอนต้องเดินเลียบริมเหวลึกและมีด ทราบว่าในเหวลึกมีคดนี้ บางครั้งมีคนเห็นงูเหลือมขนาดใหญ่ขดตัวอยู่กันเหวแต่ยังไม่เคยทำอันตรายแก่ผู้ใดเลย ชาวพื้นเมืองนับถือว่าเป็นงูเจ้าป่าเจ้าถ้ำ

เดินสุดทางถึงห้องโถงกว้างพอสมควร เพดานเป็นรูปเรียวสูงขึ้นไปครอบคลุมอยู่เบื้องบน ริมผนังตอนบนบางตอนหินย้อยเป็นคล้ายม่านแพระบายเรียงราย ห้องนี้นับเป็นห้องสุดท้ายที่โยงสายไฟไปถึง ประดิษฐานพระพุทธรูปปั้นปูน ปางไสยาสน์องค์ใหญ่ ไม่ปรากฏว่าสร้างเมื่อใดและใครสร้าง เป็นของที่มีมาแต่โบราณร่วม ๑๐๐ ปีหรือกว่ามาแล้ว

ต่อจากคูหาโถง ถ้ำนี้มีชอกหลืบแยกไปได้อีกหลายทาง แต่ไม่มีไฟฟ้าไปถึง จึงถือว่าห้องพระพุทธรูปไสยาสน์นี้เป็นสุดท้าย กล่าวกันว่าทางชอกหลืบมีด ๆ นั้นเป็นทางทะลุออกไปเขตภูเขานานในประเทศพม่าได้ โดยใช้เวลาเดินหลายวัน แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีใครพิสูจน์

เดินป็นป้ายย้อนกลับออกนอกถ้ำ พักผ่อนที่ศาลาใหญ่ ชมและเช่าพระเครื่องบูชาเหรียญและตะกรุดต่างๆ หรือออกเดินจ่ายของพื้นเมือง ของป่า ของที่ระลึก และหาอาหารรับประทานได้ที่ร้านซึ่งทำเป็นเพิงเรียงรายเป็นแถวนั้นได้ตามอัธยาศัย

ถ้าปู่ถ้าปลา

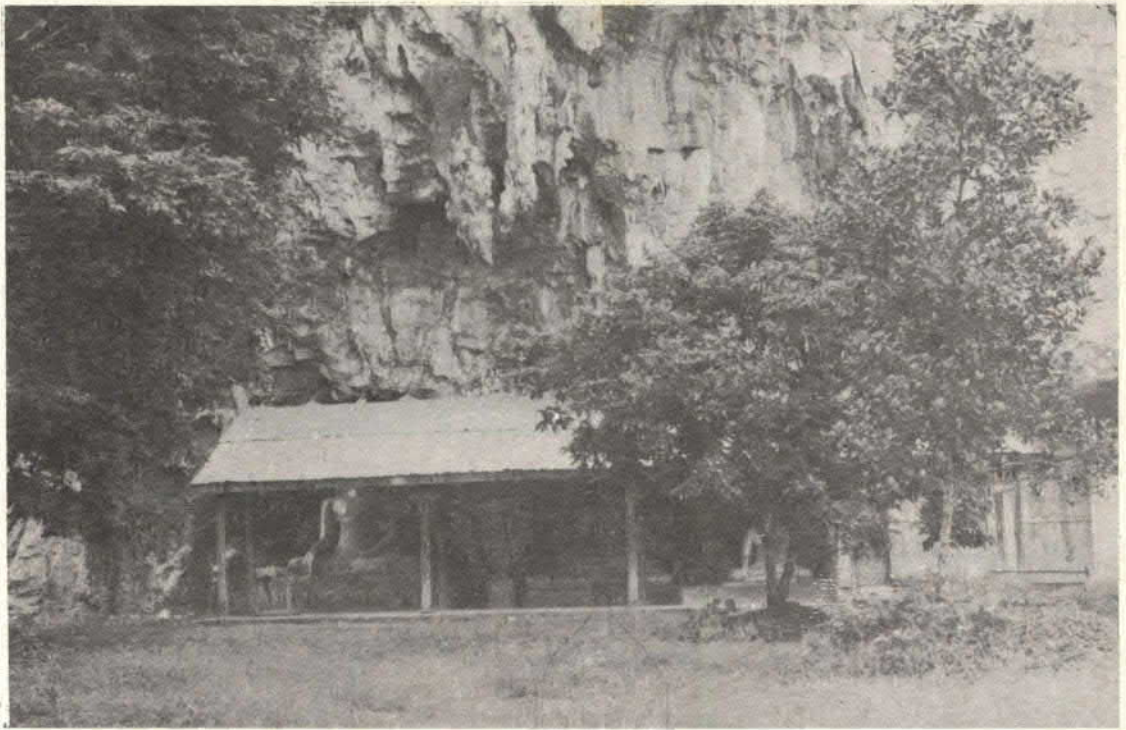
ถ้าปู่ถ้าปลา ตั้งอยู่ในภูเขาสูงหนึ่ง ในท้องที่ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นถ้ำขนาดกลางที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงราย

การไปชมถ้ำปู่ถ้าปลา อำเภอแม่สายไปได้ทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์ ทางรถไฟโดยขบวนรถด่วนเวลาเย็น จากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) ถึงจังหวัดลำปางเวลาเช้า แล้วต่อรถยนต์ประจำทางไปจังหวัดเชียงรายจนถึงอำเภอแม่สาย รถไฟขบวนรถเร็วออกเวลาเช้าจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดลำปางเวลาค่ำ รถไฟทั้งสองขบวนใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๒ ชั่วโมงเศษถึงลำปาง ต้องพักแรมในเมืองลำปางหนึ่งคืน รุ่งขึ้นโดยสารรถยนต์ประจำทางหรือรถยนต์รับจ้างเฉพาะซึ่งมีอยู่มากไปจังหวัดเชียงราย อีกประมาณ ๒๒๐ กิโลเมตร และต่อไปอำเภอแม่สายอีกประมาณ ๖๐ กิโลเมตร

ทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงสายกรุงเทพฯ—สระบุรี ต่อไปเข้าเส้นทางหลวงสายเอเชีย ชุบเปอร์ไฮเวย์ ผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท นครสวรรค์ กำแพงเพชร ตาก จนถึงจังหวัดลำปางระยะทาง ๗๐๐ กิโลเมตรเศษ แล้วผ่านเลยไปจังหวัดเชียงรายอีกประมาณ ๒๒๐ กิโลเมตรเศษในทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ต่อจากตัวเมืองเชียงรายขึ้นทางเหนือไปอีกประมาณ ๖๐ กิโลเมตรผ่านอำเภอแม่จัน ถึงอำเภอแม่สาย เป็นอำเภออยู่เหนือสุดของประเทศไทย ติดต่อกับท่าขี้เหล็กของประเทศพม่า อันมีแม่น้ำสายเป็นเส้นพรมแดน มีสะพานคอนกรีตใหญ่ข้ามไปมาหาสู่กันได้

ก่อนถึงตัวอำเภอแม่สายสักเล็กน้อย มีทางแยกซ้ายถนนลูกรังเข้าไปประมาณ ๑ กิโลเมตร ผ่านนิคมพวกฮ่อ (จีนแคว้นยูนนาน) ซึ่งอพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในประเทศไทยเมื่อครั้งจีนคอมมิวนิสต์ยึดครองแผ่นดินใหญ่จีน

สุดหมู่บ้านนิคมฮ่อถึงลานกว้างเชิงเขาเป็นที่พุทธสถาน ใต้หน้าผาตอนหนึ่งเป็นโพรงเว้าเข้าไป ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่ มีศาลาหลายหลังประดิษฐานพระพุทธรูปทั้งไทยและจีน มีพระพุทธรูปองค์หนึ่งปิดทองงดงาม พุทธศิลปะคล้ายพม่า

ถ้ำบ่มถ้ำปลา จังหวัดเชียงราย

เชิงเขามีถ้ำเล็กถ้ำน้อยอยู่ทั่วไป ถ้ำพระประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์สร้างมา
กว่า ๒๐ ปี

สถานที่ทั่วไปร่มครึ้มด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยเรียงราย บรรยากาศสงบเงียบ ร่มเย็น
บางครั้งได้ยินเสียงจิ้งหรีดเรไรร้องก้องป่า ในยามเย็นใกล้ค่ำเหมาะสำหรับเป็นสถานที่
บำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน

มีประชาชนมาเที่ยวชมถ้ำ นมัสการปิดทองพระพุทธรูปและเสียงเชิมนกกันทุกวัน

ที่โคนต้นไม้ใหญ่เชิงเขามีร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนมากเป็นก๋วยเตี๋ยวและถั่วคั่ว
สำหรับซื้อเลี้ยงลิง และข้าวโพดคั่วสำหรับเลี้ยงปลาในสระเชิงเขา ลิงนั้นมีอยู่มากมาย
ในบริเวณนั้น

เดินต่อจากร้านขายของไปถึงสะพานข้ามลำธาร น้ำใสซึ่งไหลออกมาจากโพรงถ้ำ
เชิงเขา หน้าโพรงเป็นอ่างใหญ่ สร้างขอบอิฐไว้โดยรอบและมีตาข่ายเหล็กกันมิให้ปลา
ว่ายออกไปสู่ลำธาร ปลาจึงว่ายเวียนวนอยู่ในอ่างนั้นมากมาย เมื่อมีผู้โปรยข้าวโพดคั่ว

ลงไปฝูงปลาจะแย่งกันซูลมุนตามธรรมชาติของปลาใหญ่น้อยในแอ่งหน้าถ้ำนี้ ถ้าไม่มีใคร
โปรยอาหารลงไปมันก็จะกินตะไคร่น้ำหรือตัวแมลง

เดินข้ามสะพานต่อไปอีกเล็กน้อยถึงเชิงบันไดขึ้นไปสู่ถ้ำบนเขา ปากถ้ำอยู่สูง ๑๐๐
เมตรเศษ บันไดไม้แข็งแรงวกไปตามซอกและไหล่เขามีประมาณ ๒๐๐ ขั้น จึงถึงซอก
ปากถ้ำภายในถ้ำต้องใช้ไฟส่อง ห้องแรกกว้างมีคูหาซอกแซกเป็นหลืบ บางตอนมีหินงอก
หินย้อยจากเพดานเป็นพู่พวงใหญ่น้อย มีหินงอกริมผนังทั่วไป มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่
ประดิษฐาน

ต่อเข้าไปลึกมีทั้งห้องแคบและกว้าง หินย้อยหินงอกมีตลอดทุกถ้ำ ได้พื้นถ้ำมีลำธาร
ซึ่งไปไหลออกที่โพรงเชิงเขาเป็นอ่างปลาที่ผ่านมาแล้ว

ถ้ำปลา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ถ้ำปลา

ถ้ำปลา หรือชาวบ้านเรียกว่า ถ้ำห้วยผา อยู่ที่หมู่บ้านห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นถ้ำหรือโพรงซอกหินเล็ก ๆ มีธารน้ำไหลออกจากภายใต้ซอกหินและมีปลาดำตัวใหญ่ ๆ มากมาย

การเดินทางไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งจุดเริ่มต้นที่จังหวัดเชียงใหม่แล้วต่อไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้สองทาง คือ

๑. โดยทางอากาศยานของบริษัทเดินอากาศไทย มีสัปดาห์ละครั้งหรือสองครั้งแล้วแต่อากาศยานซึ่งแปรปรวนไปตามธรรมชาติอยู่เสมอ บางสัปดาห์เครื่องบินจะขึ้นหรือลงสนามบินแม่ฮ่องสอนไม่ได้ เพราะเต็มไปด้วยหมอกควันคลุมสนาม จากเชียงใหม่ถึงแม่ฮ่องสอนใช้เวลาเพียงครึ่งชั่วโมงเศษ

๒. ทางรถยนต์ มีรถโดยสารเดินประจำหรือจะเช่ารถแท็กซี่ หรือรถตู้ มีอยู่พร้อมใช้เวลาเดินทางราว ๗-๘ ชั่วโมง

รถยนต์จากเชียงใหม่ตอนเช้า ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ ถนนสาย เชียงใหม่—แม่ฮ่องสอน ผ่านเขตอำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง จนถึงอำเภอจอมทอง ประมาณ ๕๘ กิโลเมตร สองข้างทางผ่านท้องนาและไร่พืช สวนผลไม้ของงาม

ต่อจากอำเภอจอมทองต่อตรงไปอำเภอฮอดของจังหวัดเชียงใหม่ ๓๐ กิโลเมตร แนวทางที่ผ่านไปเป็นเขาสูง ๆ ต่ำ ๆ มีเขารอบด้าน บางตอนจะเห็นแม่น้ำปิงอยู่ขนาน ทางรถยนต์ด้านซ้ายมือ ถึงกิโลเมตรที่ ๘๘ ถึงย่านชุมชนอำเภอฮอด เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการและบ้านเรือนร้านค้าสองฟากถนน เป็นทางสามแพร่ง เลี้ยวแยกขวามือเข้าทาง สายฮอด—แม่สะเรียง ถนนลาดยางเรียบและกว้าง แนวทางวกวนขึ้นลาดเขาและไปตาม ไหล่เขาที่มีพืชพรรณเขียวชอุ่มสวยงาม ด้านขวาบางตอนเป็นดิ่งลงไปสู่แม่น้ำแม่แจ่ม ซึ่งไหล่เขียวกระแทกแก่งหินแตกเป็นฟองผวยอยู่เบื้องล่างไกล ๆ ประมาณ ๑๖ กิโลเมตร เศษ ถึงวนอุทยานออบหลวง เลี้ยวขวาเข้าไปในทางลาดลงประมาณ ๒๐๐ เมตร ถึงศาลาที่พักริมหน้าผาบนฝั่งแม่แจ่ม มีทางเดินต่อไปเล็กน้อย เป็นสถานที่เย็นชมทิวทัศน์ สวยงามของออบหลวง คือเป็นภูเขาสูงขนานลำน้ำแม่แจ่ม เป็นหน้าผาสูงกว่าระดับน้ำ กว่าร้อยเมตร สองผาขึ้นออกมาจนเกือบชนกัน สายน้ำไหลผ่านช่องออบหลวงตอนล่าง ทิวทัศน์สวยงามน่าชม

ออกจากออบหลวงทางต่อไปเลียบตามหน้าผาไหล่เขาและสูงขึ้น อากาศเย็นสบาย ดินแดนเหล่านี้เป็นที่พักอาศัยของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่มีมากได้แก่ชาวกระเหรี่ยง (หรือ เรียกว่ายาง) ถนนตอนนี้สูงจากระดับน้ำทะเลราว ๗๐๐ เมตรเศษ บางตอนผ่านป่าสน ภูเขา สองข้างทางเป็นสนชนิดสองใบและสามใบ เรียกว่า สนเกียะ

ต่อไปผ่านบ้านบ่อหลวงที่มีต้นสนหนาแน่น จนถึงบ้านดั่งัว เป็นถนนตอนที่สูง ที่สุดของทางสายนี้ สูงถึง ๑,๕๑๓ เมตร อากาศเย็นและหนาว

ผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ที่พักของชาวเขา มีอาชีพปลูกพืชไร่และทำนาตามไหล่เขา คล้ายขั้นบันไดน่าชม สองข้างทางสวยงามมาก ต่อไปวกวนไปตามไหล่เขาผ่านบ้าน แม่เหาะแล้วแนวทางลาดลงน้อย ๆ สู่หุบเขา จนถึงอำเภอแม่สะเรียง ๑๐๓ กิโลเมตร

ต่อจากอำเภอแม่สะเรียง วกขึ้นเหนือสู่เส้นทางสายแม่สะเรียง แม่ลาน้อย และ ชุนยวม ถึงแม่ฮ่องสอน สองข้างทางส่วนมากเป็นป่าไม้เบญจพรรณขนาดใหญ่สวยงาม บนเขาสูงสลับหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ ของกิ่งอำเภอแม่ลาน้อย อำเภอชุนยวม ตั้งอยู่บน

ภายในถ้ำปลา

ยอดเขาสูงเป็นที่โล่งกลางแจ้งลมหนาวพัดเย็นตลอดเวลา ผ่านป่าสวยงามทั้งทึบและโปร่งประกอบหุบเหวลึกข้างทางบางแห่งมีหมอกควันลอยอยู่ทั่วไป

เส้นทางลงจากภูเขา ลักครู่เข้าเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ที่บ้านผาบ่อง ตำบลผาบ่อง ที่นี้เป็นที่ตั้งโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำ ผลิตรกระแสไฟฟ้าจ่ายให้ประชาชน ต่อจากนั้นก่อนเข้าเมืองผ่านศาลากลางงามสง่าอยู่เชิงเขาด้านขวามือ จนถึงใจกลางตลาดย่านชุมชน มีร้านค้า โรงแรม สถานที่ราชการ อยู่สองฟากถนนสายเอก

ออกจากย่านตลาดกลางเมืองแม่ฮ่องสอนไปทางทิศเหนือ ในทางลำลองสายแม่ฮ่องสอน—ปาย ผ่านสวนและไร่พืชของหมู่บ้าน ผ่านบ้านปางหมูหรือโป่งหมู ตำบลนี้เป็นที่อยู่ของชุมชนหลายเผ่ารวมทั้งไทยใหญ่เป็นจำนวนมากมาก่อนที่จะตั้งเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนในที่ปัจจุบันนี้ ประมาณ ๑๖ กิโลเมตรมีทางแยกซ้ายมือผ่านทุ่งนาไปอีกประมาณ ๔๐๐—๕๐๐ เมตร ถึงริมลำธารห้วยผา สถานที่ที่ร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ ๆ โดยรอบบริเวณ เหมาะแก่การพักผ่อนและจอตลอดใจครั้งนี้

ธารห้วยผาเป็นห้วยใหญ่พอควร น้ำใสและเย็น สายน้ำไหลออกมาจากถ้ำ เดินตามสะพานไม้ไผ่ทอดข้ามห้วยไปฝั่งตรงข้ามและเดินตามก้อนหินใหญ่น้อยต่อไปอีกราว ๔๐ เมตร ถึงภูเขาปากถ้ำปลา

ถ้ำปลา มีลักษณะเป็นชะวากลึกเข้าไปเป็นเพิงไม้ใหญ่ในช่อง่อน ในเพิงชะวากนั้นมีน้ำอยู่เต็ม เป็นอ่างกว้างและลึกน้ำใสไหลออกจากโพรงถ้ำแรงมาก กระทบแก่งหินใหญ่น้อยเสียงซู่ซ่าตลอดเวลา ต่อออกมาเป็นอ่าง ในอ่างมีปลาขนาดตัวใหญ่ ๆ สีค่อนข้างคล้ำ ว่ายวนเวียนหรือทวนน้ำอยู่เป็นฝูง ชาวพื้นเมืองเรียกว่า ปลาหมง หรือเพี้ยนๆ ไปเป็น ปลาพง กล่าวกันว่าเนื้อปลานั้นนุ่มและหวานอร่อยมาก ถือว่าเป็นปลาคักดีสิทธิ์ของเจ้าพ่อห้วยผา และไม่ปรากฏว่ามีใครจับเอาไปบริโภค ถ้ามีผู้ใดจับไปบริโภคจะเกิดเหตุวิบัติต่าง ๆ นา ๆ อาจถึงชีวิตของผู้จับปลานั้นและตลอดจนครอบครัว ถ้าไม่ถือมาแต่โบราณว่าเป็นปลาคักดีสิทธิ์แล้วคงจะสูญพันธุ์ไม่เหลือจนบัดนี้ ปลาได้อยู่เป็นปรกติสุขสืบมาด้วยการดูแลรักษาให้อาหารจากทางวัดห้วยผา ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ นั้น และนำแปลกที่ว่าปลาเหล่านี้ว่ายวนเวียนอยู่ใน อ่างหินนี้เท่านั้น ไม่ยอมแตกฝูงไปทางอื่น ทั้ง ๆ ที่มีทางน้ำไหลเป็นธารชอกซอนต่อไปที่อื่น

นอกจากปลาได้อยู่กินและได้รับการดูแลจากสงฆ์วัดห้วยผาแล้ว ยังมีผู้ไปเที่ยวขนานำอาหารไปเลี้ยงปลาอยู่เสมอ ทั้งทางวัดจัดอาหารปลาและดอกไม้ธูปเทียนจำหน่ายแก่ผู้ไปชม นารายได้บำรุงวัดและสถานที่บริเวณนั้นต่อไป

บริเวณปากถ้ำเป็นสถานที่ร่มรื่น นั่งพักผ่อนและพักรับประทานอาหารได้สบาย

๙ ถ้ำผาพวง

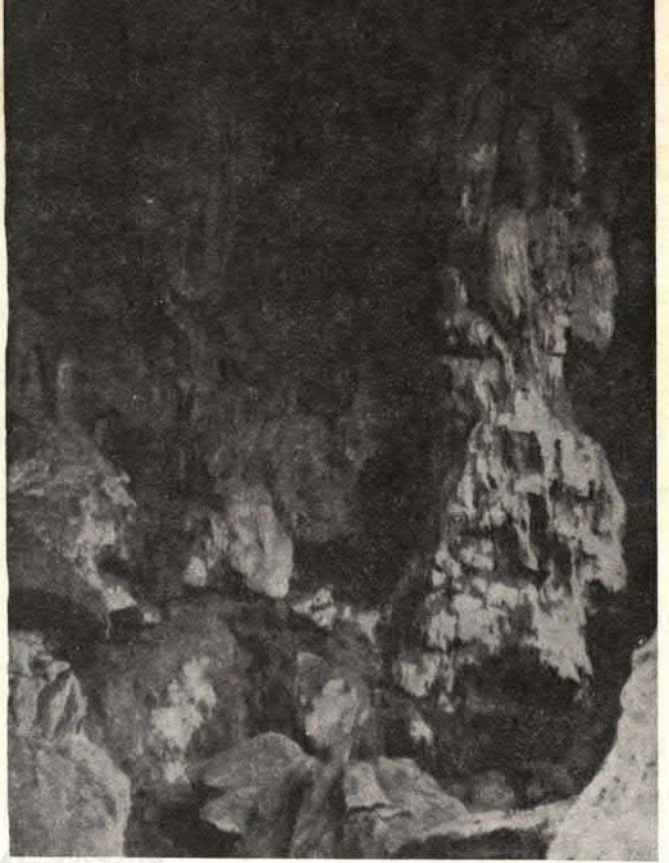
ถ้ำผาพวง ตั้งอยู่บนเขาสูงในบริเวณวนอุทยานถ้ำผาพวง ท้องที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เป็นถ้ำกว้างใหญ่ห้องเดียว เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามแปลกตาแห่งหนึ่งของขอนแก่น อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ

การเดินทางไปวนอุทยานถ้ำผาพวง อำเภอชุมแพ ไปได้ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ไปตั้งจุดเริ่มต้นที่ตัวจังหวัดขอนแก่น

ทางรถไฟจากกรุงเทพฯ โดยรถด่วนหรือรถเร็วสายกรุงเทพฯ—หนองคายไปลงที่สถานีขอนแก่น ๔๕๐ กิโลเมตร เวลาประมาณ ๙ ชั่วโมงแล้วเดินทางรถยนต์ไปทางตะวันตกสู่อำเภอชุมแพ จนถึงวนอุทยานมีทางแยกเข้า ๔ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ผ่านจังหวัดสระบุรีเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) สายสระบุรี—หนองคาย ผ่านจังหวัดนครราชสีมา ถึงจังหวัดขอนแก่น ระยะทาง ๔๔๔ กิโลเมตร เวลาประมาณ ๖ ชั่วโมง เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงสายขอนแก่น—เลย ผ่านตัวอำเภอชุมแพไปจนถึงทางแยกวนอุทยานรวมระยะทางจากขอนแก่นประมาณ ๑๒๓ กิโลเมตร

ปากทางแยกมีป้ายขนาดใหญ่แจ้งไว้ว่า “วนอุทยานถ้ำผาพวง ระยะทาง ๔ กิโลเมตร ป่าไม้เขตขอนแก่น” แนวทางถนนเล็กผ่านป่าไม้มานานาพรรณร่มเย็น ถึงลานกว้างเชิงเขาเดินต่อไปเป็นทางลาดชันตามโขดหินใหญ่น้อยตั้งแต่ชันน้อยจนชันมาก อ้อมเชิงเขาไปอีกด้านหนึ่ง เพราะปากถ้ำทางเข้านั้นอยู่ทางด้านเหนือของภูเขาลูกนี้ ตอนที่ยืนมากขนาด ๙๐ องศา มีบันไดไม้ขึ้นวกเลี้ยวไป ๆ มา ๆ หลายตอน แต่ละตอนเป็นบันไดตั้งแต่ ๒๐—๓๐ ขั้น ตอนใดลาดธรรมดา ก็เดินได้ไปตามแรงหิน ขึ้นบันได ๓—๔ ครั้ง ถึงเชิงลาดเขาปากถ้ำต้องขึ้นบันไดอีกราว ๑๐ ขั้น ถึงปากถ้ำ ลักษณะกว้างประมาณ ๒๐ เมตร สูงประมาณ ๔๐ เมตร อยู่ริมหน้าผาชันไม่มีอะไรบัง ด้านหน้าจึงมีลมพัดมาเย็นสบาย บันไดขึ้นไปเข้าช่องปากถ้ำ ในถ้ำไม่มีทางเรียบ เป็นก้อนหินใหญ่

ทางขึ้นถ้ำผาพวง จังหวัดขอนแก่น

หินย้อยในถ้ำผาพวง

เต็มทั่วไป บันไดใหญ่สองสามก้อนถึงเนินสูงตรงกลางถ้ำ เนื้อที่ในถ้ำเป็นลักษณะ
ทรงกลมประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ตารางวา ยืนบนโขดสูงหันหน้าออกทางหน้าถ้ำเห็น
ทิวทัศน์ป่าทึบป่าโปร่งและภูเขาใหญ่น้อยสลับซับซ้อนไกลและใกล้สวยงาม เรียกว่า บ่าเขา
ใหญ่ ขอบปากถ้ำตอนบนมีหินย้อยลงมาเป็นช่อ เป็นพู่พวงสายเล็กสายน้อย บางแห่ง
คล้ายพวงระย้าโคมไฟทั้งใหญ่และเล็ก มีทั้งยาวและสั้นเรียงรายอยู่ขอบปากถ้ำ ภายในถ้ำ
มีเพดานสูง หินย้อยเป็นพุ่มพวงใหญ่หลายพุ่ม รอบผนังถ้ำหินย้อยลงคล้ายสายน้ำตกลง
ในแอ่งที่ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ

หันหลังแหงนขึ้นไปเป็นทางลาดชันขึ้นประมาณ ๔๕ องศา สูงขึ้นไปถึงปาก
ปล่องใหญ่ได้ปีนขึ้นไปถึงปากปล่อง ลมพัดเย็นเห็นทิวทัศน์ป่าไม้และภูเขาสลับซับซ้อน
ภายในถ้ำมีลมพัดโกรกผ่านเข้าเย็นสบาย ปีนป้ายชมวิwtิวทัศน์พอสมควร พักผ่อนพอ
คลายเหนื่อยแล้วเดินไต่บันไดและโขดหินลงทางเก่า

ธำผำ

ธำผำ ตั้งอยู่บนเขาหินปูนโดดเดี่ยวกลางป่า บริเวณวัดธำผำ ท้องที่ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย วัดธำผำอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ในเส้นทางสายเลย—เชียงคาน และสายอำเภอท่าลี่

การไปชมธำผำเมืองเลย ไปได้ทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ ทางรถไฟโดยรถด่วนหรือรถเร็วจากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) ขบวนรถกรุงเทพ—หนองคาย ลงที่สถานีขอนแก่น ระยะทางประมาณ ๔๕๐ กิโลเมตร แล้วเดินทางต่อโดยรถยนต์ไปทางทิศตะวันตกตามถนนสายขอนแก่น—เลย ระยะทาง ๒๐๘ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรี เลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข ๒ สายสระบุรี—หนองคาย ผ่านจังหวัดนครราชสีมา จนถึงจังหวัดขอนแก่น ระยะทาง ๔๔๒ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางสายขอนแก่น—เลย ผ่านอำเภอชุมแพ อำเภอภูกระดึง อำเภอวังสะพุง ถึงจังหวัดเลย ระยะทาง ๒๐๘ กิโลเมตร รวมระยะทาง ๖๕๐ กิโลเมตร

เมื่อถึงจังหวัดเลยแล้วไปชมธำผำโดยรถยนต์จากตัวเมืองไปตามถนนสายเลย—เชียงคาน ประมาณ ๘ กิโลเมตร ถึงบ้านสามแยก เลี้ยวซ้ายเข้าถนนสายอำเภอท่าลี่ ประมาณ ๒ กิโลเมตร มีป้ายแจ้งที่ทางแยกขวามือเข้าไปอีกประมาณ ๒ กิโลเมตร ถึงลานกว้างเชิงเขาภูหนึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวระหว่างป่าล้อมรอบ บริเวณวัดธำผำจัดไว้เป็นระเบียบสวยงามและร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่ ๆ มีกุฏิสงฆ์ และศาลาใหญ่เชิงเขา กุฏิสงฆ์และหอประชุมสงฆ์อยู่ระหว่างสุมทุมพุ่มไม้ร่มเย็น มีถนนติดต่อกันทั่วถึง บรรยากาศทั่วบริเวณสงบเงียบวิ้งเวงเหมาะสำหรับผู้บำเพ็ญศีลและนั่งวิปัสสนากรรมฐาน

ตามลำต้นไม้ใหญ่มีป้ายคติพจน์ติดไว้หลายต้นทั้งพื้นลานและบนไหล่เขา ป้ายแรกที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นคำเตือนว่า

ถ้ำผาปู่ จังหวัดเลย

ทางขึ้นถ้ำผาปู่

“ท่านมาดีขอโมทนา ถ้าม้าเฮฮาอาตมาขอห้าม”

และตามคันไม้อื่น ๆ มีว่า

“ขณะใดมีทุกข์ ขณะนั้นไม่มีธรรม”

“เห็นธรรมเมื่อใด หหมดทุกข์เมื่อนั้น”

“เห็นความจริงเมื่อใด หหมดทุกข์เมื่อนั้น”

ฯลฯ

เชิงเขามีถ้ำใหญ่ชื่อ ถ้ำดินเขียว พื้นถ้ำอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นราว ๓ เมตรเศษ มีบันไดและโศดหินเดินลงไปข้างล่างภายใน ปากถ้ำมีหินย้อยเป็นพู่พวงห้อยลงมาหลายสาย บางสายปลายหินมีน้ำหยดลงในแอ่งหินรองรับอยู่ข้างล่าง มีน้ำเต็มอยู่เสมอ ชาวบ้านถือว่าเป็นน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ตอนปากถ้ำมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองของโบราณ อากาศภายในถ้ำไม่อับ

จากถ้ำดินเขียวเดินขึ้นบันไดปูนลาดชันขึ้นไปราว ๑๐๐ ขั้นเศษและเดินไปตามโศดบ้าง มีบันไดสลัubyบ้าง เลียบไหล่เขาไปทางด้านเหนือ ถึงถ้ำแรกต้องขึ้นบันไดไม้ต่อไปอีก ๒—๓ ทอด ก่อนขึ้นบันไดช่วงนี้เป็นหน้าผาชันสูงจากพื้นราว ๓๐ เมตร มีศาลาเล็กที่หน้าผาประดิษฐานพระพุทธรูปบาทจำลอง

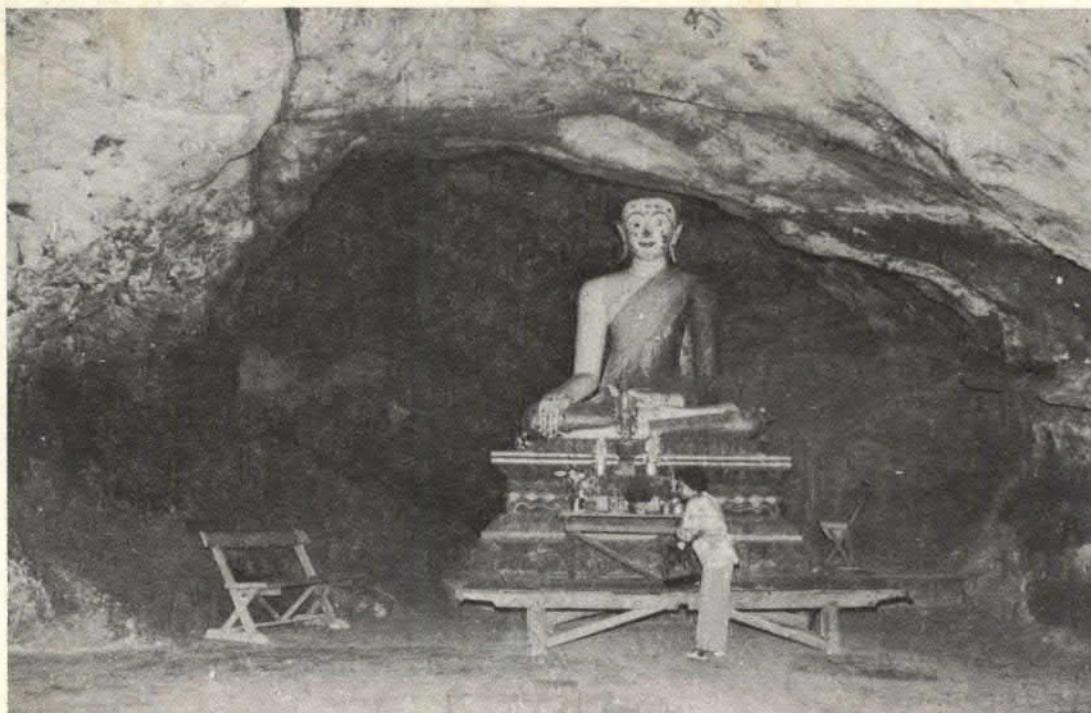
พระพุทธรูปจำลอง บนหน้าผาถ้ำผาปู่

ชั้นบันไดไปบนถ้ำมีกุฏิสงฆ์อยู่ปากชอกถ้ำซึ่งเป็นชอกเล็กแคบ ๆ ภายในมีเนื้อที่
๒-๓ ตารางเมตร เป็นสถานที่นั่งวิปัสสนากรรมฐาน

ผ่านชั้นบันไดตามไหล่เขาต่อไปถึงถ้ำสังกัจจายณ์มีประตูใส่กุญแจมั่นคงแข็งแรง
ภายในถ้ำเล็ก ๆ ประดิษฐานพระสังกัจจายณ์

เดินขึ้นไป ได้โชดหินบ้าง จนถึงถ้ำสุดท้ายอยู่เกือบถึงยอดเขาสูงจากพื้นดิน
ประมาณ ๕๐ เมตร คือ ถ้ำผาปู่ เป็นถ้ำกว้างแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนแรกลักษณะถ้ำ
เป็นรูปทรงกลมและเรียวขึ้นไปถึงเพดานมีปล่องให้แสงสว่างพอสมควร มีหินย้อยจาก
เพดานและผนังอยู่ทั่วไป พื้นถ้ำมีโชดหินก้อนใหญ่น้อยเกลื่อนกลาด ต้องปีนป่ายค้ำขึ้น
ไปอีกห้องหนึ่ง ลมพัดเย็นสบายมาจากช่องตรงหน้าผาสูง ถ้ำรักษาไว้อย่างดีพื้นเตียน
เรียบร้อย บริเวณถ้ำเป็นรูปไข่และสอบขึ้นไปเป็นรูปกรวยสูงหลายสิบเมตร มีหินย้อย
พอสมควร เป็นหินสีขาวหม่นและบางตอนมีตะไคร่น้ำจับทำให้ตอนนั้นชื้นและเย็น

เมื่อมีคนขึ้นมาถึงและส่งเสียงทำให้ค้างคาวที่มีจำนวนมากตื่นตกใจบินออกกันขวัก-
ไขว่ เนื้อที่ในถ้ำนี้ประมาณ ๑๐๐ ตารางเมตร ริมผนังด้านในประดิษฐานพระพุทธรูป

พระพุทธรูปในถ้ำผาปู่

ปางมารวิชัยองค์ใหญ่เป็นที่สักการบูชาของชาวท้องถิ่นนี้ จากพระพุทธรูปมาทางด้านหน้า ลู่วิมหน้าผาส่ง จากพื้นดิน ๕๐ เมตรเศษ เป็นช่องกว้างใหญ่คล้ายลักษณะกรวยคว่ำ หรือคล้ายหน้าต่างสามเหลี่ยม แสงสว่างส่องเข้ามาได้เต็มที่ เห็นสิ่งก่อสร้าง พระพุทธรูป และหินย้อยได้ชัดเจน

ริมหน้าผามีศาลเจ้าพ่อผาปู่ สร้างทรงไทยมีข้อฟ้าใบระกา ศาลตั้งยกขึ้นสูงริม หน้าผา มองออกไปภายนอกเห็นทิวทัศน์ป่าเขียวข่มและภูเขาสูงสลับซ้อนทั้งใกล้และไกล ตรงช่องนี้รับลมพัดเข้ามาเย็นสบาย

วัดถ้ำผาปู่มีงานเทศกาลปิดทองพระพุทธรูป ปิดทองรอบพระพุทธรูปจำลอง สักการะเจ้าพ่อผาปู่ และชมถ้ำ ในเดือน ๓ และเดือน ๔ มีประชาชนใกล้เคียงและต่างถิ่น ไปชุมนุมกันคับคั่ง

ถ้ำกลองเพล จังหวัดอุดรธานี

ถ้ำกลองเพล

ถ้ำกลองเพล อยู่บนเชิงเขาในป่าสงวนชัยบบริเวณที่ตั้งวัดถ้ำกลองเพล ท้องที่อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศตะวันตกในทางหลวงสายอุดร—วังสะพุงประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

การไปชมถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู นี้ไปได้ทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์ ทางรถไฟจากสถานีกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) โดยรถด่วนหรือรถเร็วกรุงเทพ ฯ—หนองคาย ลงที่สถานีอุดร ๕๖๙ กิโลเมตร แล้วต่อโดยรถยนต์ไปทางทิศตะวันตกอีกประมาณ ๓๐ กิโลเมตรเศษ

ทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรี เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๒ สายสระบุรี—หนองคาย ผ่านนครราชสีมา ขอนแก่น จนถึงอุดรธานี ประมาณ ๕๖๔ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางสายอุดร—วังสะพุง ทางทิศตะวันตกไปประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ในท้องที่อำเภอหนองบัวลำภู มีทางลูกรังเล็กๆ

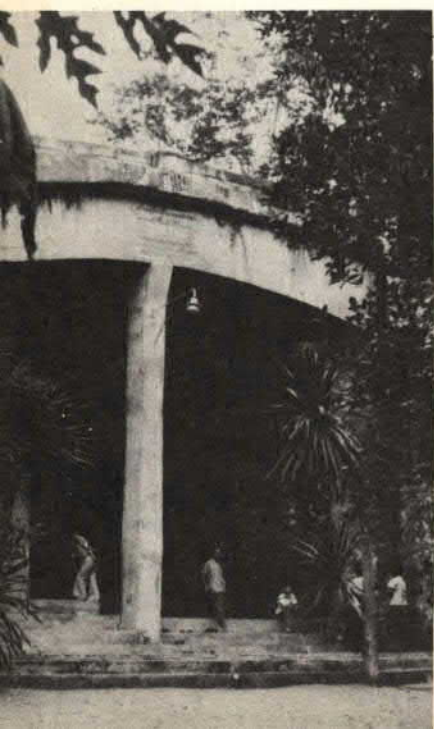
แยกซ้ายผ่านป่าทึบป่าโปร่งเข้าไปประมาณ ๓ กิโลเมตร ถึงเนินที่เชิงเขาลูกหนึ่งซึ่งอยู่ในเทือกเขาภูพาน บริเวณเชิงเขาหน้าถ้ำเป็นลานกว้างมีที่นั่งพักผ่อนสองสามแห่งภายใต้ร่มไม้ใหญ่ ร่มครึ้มเย็นสบาย ด้านซ้ายของลานมีกุฏิสงฆ์และศาลาการเปรียญคอนกรีตขนาดใหญ่เป็นที่ประกอบกรุกศลของบรรดาพุทธศาสนิกชน

ด้านขวามือเป็นวังผากว้างทางเข้าถ้ำกลองเพล ตกแต่งเพิ่มเติมเป็นเสาคอนกรีตหลายต้น หน้าถ้ำร่มเย็นด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยและปลูกไม้ดอกไม้ใบไว้เป็นระเบียบสวยงามผ่านประตูใหญ่เข้าภายในวังถ้ำเป็นพื้นซีเมนต์เรียบเดินสะดวก มีแสงสว่างส่องเข้าได้ทั่วถึง แบ่งพื้นที่ระดับขึ้นสองสามชั้น ตอนช่วงแรกเพดานถ้ำสูงราว ๑๐ เมตรเศษ ริมผนังซ้ายมือประดิษฐานพระพุทธรูปปั้นปางมารวิชัยองค์ใหญ่ โบราณวัตถุที่สำคัญอันเป็นชื่อของถ้ำนี้คือ กลองโบราณสองหน้าใบใหญ่ขนาดหน้ากลองยาวเมตรเศษ ตั้งอยู่บนขาหยั่งสูงริมผนังด้านขวามือ

เดินลอดหินหน้าผาใหญ่เข้าไปเพดานสูงเพียง ๓ เมตร ริมผนังด้านในบนแท่นหินยาวประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดกลางเรียงอยู่หลายองค์พร้อมด้วยเครื่องบูชา โอ่งน้ำมนต์ตลอดจนกระบอกตั่วสำหรับเสียดื่มช้ำ ไม่มีหินย้อยนอกจากหินก้อนใหญ่ส่วนมากหน้าราบเรียบต่อซ้อนกัน

ทางเข้าถ้ำกลองเพล

กลองเพลในถ้ำ

ถ้ำกลองเพลตอนแรก

เดินไปทางขวามือมีทางขึ้นไปชั้นบน ทางบันไดปูนถึงชอกหินซึ่งเป็นก้อนหินใหญ่ ๆ ตั้งซ้อนกันจนกลายเป็นคล้ายช่องคูหาแคบ ๆ ด้านผนังประดิษฐานพระพุทธรูปปั้นองค์ใหญ่ ต่อไปถึงผนังด้านซ้ายประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นอีกองค์หนึ่ง หน้าผาหินลาดเอียงเล็กน้อย มีรูปปูนปั้นแบบนูนเป็นภาพพระพุทธรูปยืนปางพระรำพึง พระกรทั้งสองข้างบนพระอุระ สูงราว ๒๐ เซนติเมตร ราว ๓๐ องค์ เรียงสองแถว

มีทางบันไดปูนต่อขึ้นไปได้อีกสองทางสู่ตอนบน เหนือถ้ำที่เป็นป่าไม้โปร่งร่มเย็น และเงียบสงัดสมกับเป็นสถานวิปัสสนา

วัดถ้ำกลองเพลตั้งอยู่ในป่าที่สงบเงียบเป็นสถานที่นั่งวิปัสสนากรรมฐานของบรรดาพุทธศาสนิกชนที่นิยมการบำเพ็ญศีลสมณะ ซึ่งมีมาประจำอยู่ไม่ขาด สร้างเรือนเล็ก ๆ และกุฏิสงฆ์ไว้ตามสุมทุมพุ่มไม้ระหว่างป่าบนเนินเตี้ยและสูงหลายแห่ง

ออกจากถ้ำแล้วขวาไปตามถนนเล็กลูกรังระหว่างป่าสวยงามร่มรื่นมีภูเขาและก้อนหินใหญ่อยู่ข้างทางเป็นระยะ เรียงรายในลักษณะกลม ๆ คล้ายแท่น และบางก้อนเป็นคล้ายรูปกรวยคว่ำยอดแหลมสูงราว ๑๕ เมตร งดงามแปลกตา เดินต่อไปตามทางคดเคี้ยวและระดับสูงขึ้นเนิน ถึงภูเขาลูกหนึ่ง เชิงเขานอกจากเป็นป่าธรรมชาติแล้วทางเข้าสำนักยังจัดปลูกไม้ดอกไม้ใบไว้เป็นระเบียบประกอบความสวยงามอีก

ตอนหน้าภูเขาลูกนี้มีภาพสลักนูนเป็นภาพพระพุทธรูปปางลีลามีนามว่า พระพุทธบรรพตนิมิตร ศิลปะอ่อนช้อยสวยงาม สูงประมาณ ๕ เมตร โดยผู้ศรัทธาในสถานที่นี้ได้เพียรพยายามสลักหินครั้งละเล็กละน้อยจนสำเร็จเป็นรูปปรากฏจนบัดนี้ เพื่อเป็นที่สักการบูชาของพุทธศาสนิกชนที่ได้ไปเยี่ยมและชมวัดถ้ำกลองเพลนี้

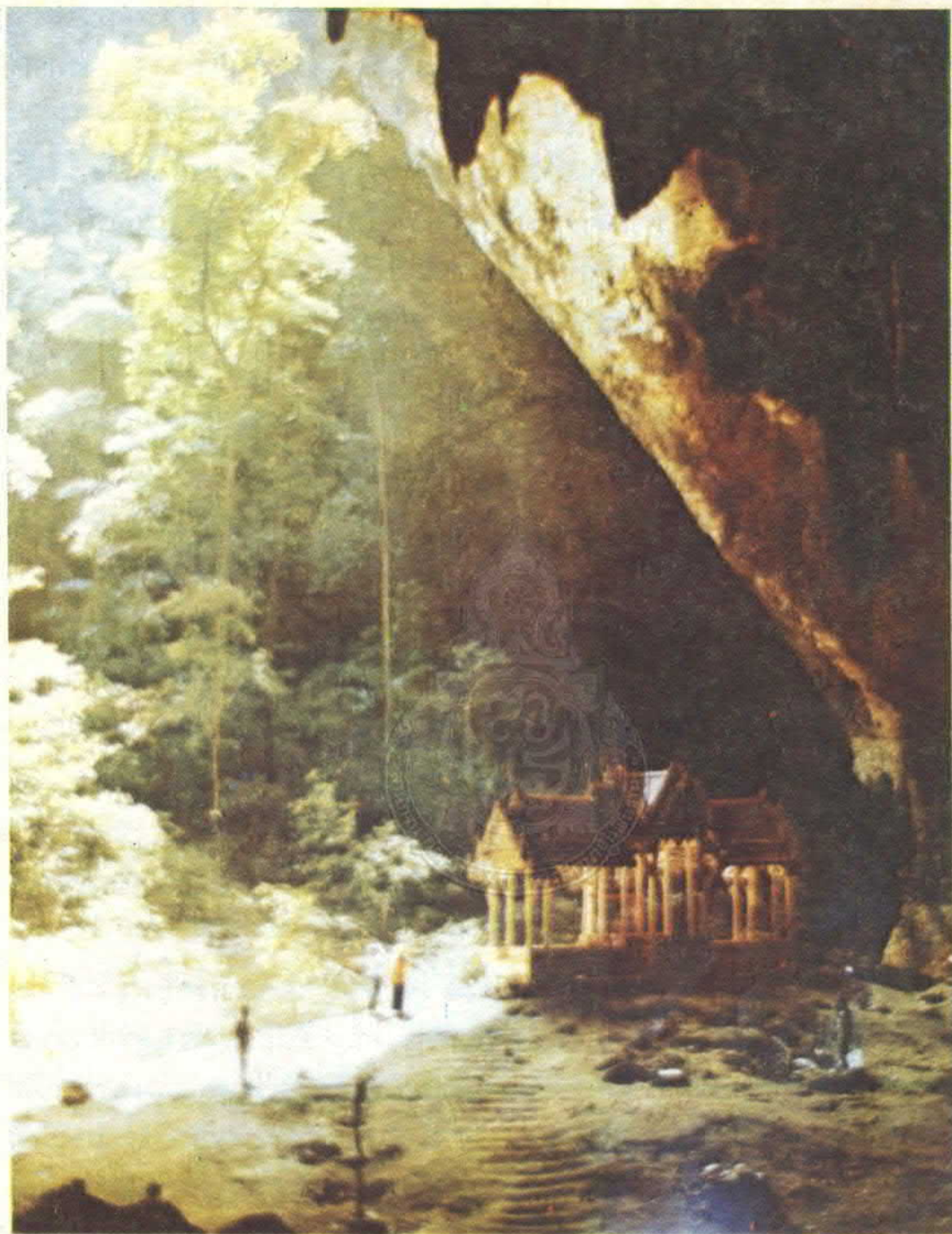
๕ ถ้ำพระยานคร

ถ้ำพระยานคร หรือถ้ำบ่อพระยานคร ตั้งอยู่บนไหล่เขาสูงลูกหนึ่งในเทือกเขาสามร้อยยอด ชายทะเลฝั่งตะวันตกของอ่าวไทย ในหมู่บ้านบางปู ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในบริเวณส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ซึ่งมีทิวเขาติดต่อกันหลายร้อยลูก นับแต่ท้องที่อำเภอปราณบุรี จนไปจดสุดทิวเขาในท้องที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำพระยานครในอดีตมีความสำคัญที่ได้รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ถึง ๓ พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาส ๔ ครั้ง คราวเสด็จพระราชดำเนินมณฑลปักษ์ใต้และประพาสแหลมมลายู พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เสด็จประพาสหนึ่งครั้ง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ เสด็จหนึ่งครั้ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถ และต่อมาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นที่พอพระราชหฤทัยทุกพระองค์

การเดินทางไปชมถ้ำพระยานครในอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ใช้เวลาอย่างเร่งรีบ จากกรุงเทพมหานครเพียงวันเดียวได้ แต่อาจจะเหนื่อยมากและกลับถึงกรุงเทพฯ ดึกเกินไป ถ้าใช้เวลาสองวันจะมีเวลาพักผ่อนได้เพียงพอ โดยไปพักแรมเสียที่ใดที่หนึ่งจะเป็นที่หัวหิน อำเภอปราณบุรี หรือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งจะมีเวลาเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ บนแผ่นดินใหญ่ในบริเวณหัวหินหรือประจวบ ฯ ได้อีกหลายแห่ง

ออกจากกรุงเทพมหานครในเวลาเช้ามีคด้วยรถยนต์ข้ามสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่ส่วนมากเรียกกันว่า สะพานพระพุทธรูปอดฟ้า ไปฝั่งธนบุรีตามถนนตากสิน ถึงแยกถนนสุขสวัสดิ์ ดาวคะนอง เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ ๘๔ กิโลเมตร ซึ่งเป็นทางเดียวกับทางไปชมถ้ำไทรที่อำเภอกุยบุรีในอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดเช่นกัน

พระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ ในถ้ำพระยานคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตลอดทางสายธนบุรี—ปากท่อ ๘๔ กิโลเมตร ออกบรรจบทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ตอนกิโลเมตรที่ ๑๒๓ เดินทางต่อไปทางทิศใต้ถึงเขตอำเภopakท่อ เข้าเขตอำเภอย้าย จังหวัดเพชรบุรี หาดอาหารรับประทาน

เสร็จแล้วออกเดินทางต่อไปจนถึงอำเภห้วยหิน กิโลเมตรที่ ๒๓๑ พักรถเพื่อจัดเตรียมอาหารสำหรับกลางวันเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วเดินทางต่อไป ถึงกิโลเมตรที่ ๒๕๖ สามแยกอำเภปราณบุรี เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๑๖ สายปราณบุรี—ปากน้ำปราณ ๑๗ กิโลเมตร ถึงบ้านปากน้ำปราณชายทะเล จะจัดการเรื่องอาหารกลางวันให้เสร็จเรียบร้อยหรือจะซื้อไปรับประทานที่เชิงเขาขึ้นถ้ำก็ได้

เรื่องเรือดังเกิโดยสารไปเที่ยวถ้ำพระยานครนี้ จะติดต่อไว้ก่อนล่วงหน้าหรือจะติดต่อเมื่อวันไปถึงก็ได้ เป็นเรือดั่งเกขนาดกลาง จุคนได้ ๕๐—๖๐ คน เนื่องจากเป็นเรือหาปลาอยู่ประจำ แม้ว่าจะล้างควาปลาในตอนเช้ามืดหมดแล้วยังคงมีกลิ่นอยู่บ้างเล็กน้อย นักท่องเที่ยวที่นั่งกลางลำเรือ ไม่มีหลังคา ลมโกรกพัดเย็นสบาย แต่ถ้ามีการตกลงเรื่องเรือไว้ก่อนแล้ว เจ้าของเรืออาจจะเตรียมผ้าใบซิงไว้ด้วยก็ได้ ค่าเช่าเรือไปและกลับในราว ๔๐๐—๖๐๐ บาท แล้วแต่ขนาดเรือ

ถ้าเรือออกเดินทางในเวลาตอนเที่ยงเล็กน้อย ไปตามลำน้ำปราณออกปากอ่าวเลี้ยวล่องลงทางทิศใต้ เลียบทะเลต่อไป ด้านซ้ายมือเป็นน้ำตื้นน้ำเขียวขจีกว้างสุดสายตาจดขอบฟ้า ด้านขวามือจะเริ่มเห็นทิวเขาสามร้อยยอด มียอดสลับซับซ้อนเป็นทิวแถว ยาวจากทิศเหนือลงไปทิศใต้ ทิวเขาสามร้อยยอดยาวประมาณ ๒๒ กิโลเมตร ยอดสูงสุดสูงเกือบ ๖๐๐ เมตร

ระหว่างทางจะเพลิดเพลินด้วยทิวทัศน์ทะเล ภูเขาสวยงามตลอดทาง ประมาณชั่วโมงเศษ เรือจะผ่านเกาะเล็กเกาะน้อยชายฝั่ง อาทิ เกาะโคร้า ซึ่งมีแพะภูเขาอยู่จำนวนมาก เกาะนมสาว ในเรื่องนิยายตามองล่าย ผ่านคลองบางปุมมีบ้านเรือนชาวประมงหลายสิบหลังคาเรือน ต่อไปถึง เกาะสัตกูด เลี้ยววกเข้าไปอ่าวบ้านบางปู คลื่นและลมมีเล็กน้อย เพราะมีเกาะสัตกูดบังอยู่ ชายทะเลอ่าวบางปูเป็นหาดทรายโคลนลาดน้อยเรือจอดอยู่ท่าฝั่งทะเลราว ๒๐๐—๓๐๐ เมตร การจะขึ้นฝั่งต้องลาลี้กงคนลงเรือแจวเล็ก จุคนได้ ๗—๘ คน เรื่องเรือเล็กนี้ต้องตกลงกับเรือใหญ่ไว้ก่อนว่าต้องมีเรือเล็กนำไปด้วยเพื่อการลาลี้กงขึ้นบก

ถ้าเลี้ยงคนขึ้นบกเสียเวลาเล็กน้อย กว่าจะรวมคนที่ชายหาดได้ เมื่อรวมกันแล้ว เดินลัดขึ้นฝั่งหาดถ้าพระยานคร เป็นสถานที่เจียบเหงามีเพิงเล็ก ๆ ๒-๓ เพิง สำหรับ พวกหาปลาพักคอยเวลาจับปลา ทิวทัศน์ระหว่างทางเดินมองไปรอบ ๆ สวยงามมาก เดินตามทางเล็ก ๆ ผ่านทุ่งหญ้าและดงตาล ถึงเชิงเขามีศาลาพักร้อนมีป้ายว่า ถ้าบ่อพระยานคร ในศาลามีบ่อโบราณหนึ่งบ่อมีน้ำหล่ออยู่เสมอ เป็นบ่อก่อด้วยอิฐ ประวัติของบ่อโบราณกล่าวกันว่า ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าพระยานคร-ศรีธรรมราช เจ้าเมืองนครศรีธรรมราช เดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ อยู่เสมอและการเดินทางทุกครั้งต้องเดินทางโดยเรือ ครั้งหนึ่งเรือเดินทางมาถึงต้นทิวเขาสามร้อยยอดเกิดมรสุมขึ้น จึงต้องนำเรือเข้าหลบพายุในอ่าว (บ้านบางปู) ท่านพักอยู่หลายวันและได้ชุดบ่อน้ำไว้เพื่อใช้อาบกินน้ำจืด และเข้าป่าขึ้นเขาหาอาหารเนื้อสัตว์ จึงได้ไปพบถ้ำงามบนเขา

บ่อนี้ยังอยู่ ภายหลังชาวบ้านจึงเรียกบ่อนี้ว่า บ่อพระยานคร ประกอบกับบนเขาดอนนี้มีถ้ำจึงเรียกรวมกันว่า ถ้ำบ่อพระยานคร เนื่องจากสถานที่นี้มีบ่อและถ้ำ จึงตั้งชื่อเรียกเป็นอนุสรณ์แด่ท่านเจ้าพระยานคร ฯ ในอดีต

เดินขึ้นต่อไปในร่องน้ำ สองข้างทางเป็นเขาและต้นไม้ร่มรื่น ทางเริ่มชันขึ้นไหล่เขามีลมพัดทำให้เย็นขึ้นบ้าง ตอนแรกก็ดูสะดวกสบายดีแต่ต่อ ๆ ขึ้นไปเริ่มจะมีอาการเหนื่อยหอบ จึงต้องพักกันเป็นระยะ ๆ หลายกลุ่ม ในช่วงเดินขึ้นเขานี้ ควรมีน้ำใส่กระติกเล็ก ๆ ติดตัวไปด้วย

ทางชันบางตอนลื่นด้วยขุยดินและใบไม้ร่วง ประมาณ ๒๐ นาที ถึงช่องตรงยอดเขาลูกหนึ่ง ชาวพื้นบ้านเรียกว่า “ช่องคลอด” ต่อจากนี้เป็นทางลาดลงสู่ปากถ้ำ

ปากถ้ำเป็นรูปกรวยสูงมีหินย้อยเป็นริ้วพู่พวงระบายบนปากถ้ำตอนบน เดินไต่หินลงไป ก่อนจะลงถึงพื้นถ้ำห้องแรก จะพบสิ่งตั้งดงามด้านซ้ายมือ คือหินย้อยสีขาวอยู่ในชอกเว้งใหญ่ มีรูปลักษณะคล้ายสายน้ำตกสูงและรองลงมาเป็นตระพังรองอยู่ ๔-๕ ชั้น แต่ละชั้นหน้าเรียบขึ้นไปนั่งพักได้

ภายในถ้ำตอนแรกมีแสงสว่างเข้าจากทางเข้าและจากปล่องด้านผนังสูง บริเวณพื้นที่กว้างขวางราว ๒-๓ ไร่ หินย้อยตามเพดานและผนังตลอดจนหินงอกที่พื้นมีพอควร

จากห้องกว้างนี้ได้ขึ้นเนินกองหินด้านซ้ายมือ ถึงที่สูงเกือบจดเพดานถ้ำทางเดินแคบและมีคดต้องใช้ไฟฉายส่องทาง ขวามือเป็นผนังและเพดานมีหินงอก พื้นเป็นตะปุ่มตะป่ำ ด้าน

ปากทางลงถ้ำพระยานคร

ถ้ำพระยานครช่องแรกซึ่งมีแสงสว่างลอดผ่าน

ช่วยมือก้อนหินใหญ่น้อยเรียงรายซ้อนกันขึ้นไปจดเพดาน หินย้อยลงมาระหว่างทาง บางก้อนที่ปลายมีน้ำหยดลงในแอ่ง เป็นน้ำบริสุทธิ์ใสและเย็นเจิบ

ผ่านช่องผาแคบแล้วลงสู่ที่ต่ำ เป็นห้องโถงกว้างใหญ่กว่าตอนแรก พื้นถ้ำเป็นเนินเล็กเนินน้อย เพดานและผนังมีหินย้อยทั่วไป เนินสูงตรงกลางถ้ำเป็นจุดสนใจของถ้ำนี้มีพลับพลาแบบจตุรมุขต่อขยายปีกสองข้างยาว สถาปัตยกรรมอยู่มาก หลังคามุงสังกะสี มีข้อฟ้าใบระกาครบถ้วน ชื่อว่า พระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โปรดให้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ คราวเสด็จประพาสแหลมมลายูและแวะขึ้นประพาสถ้ำ

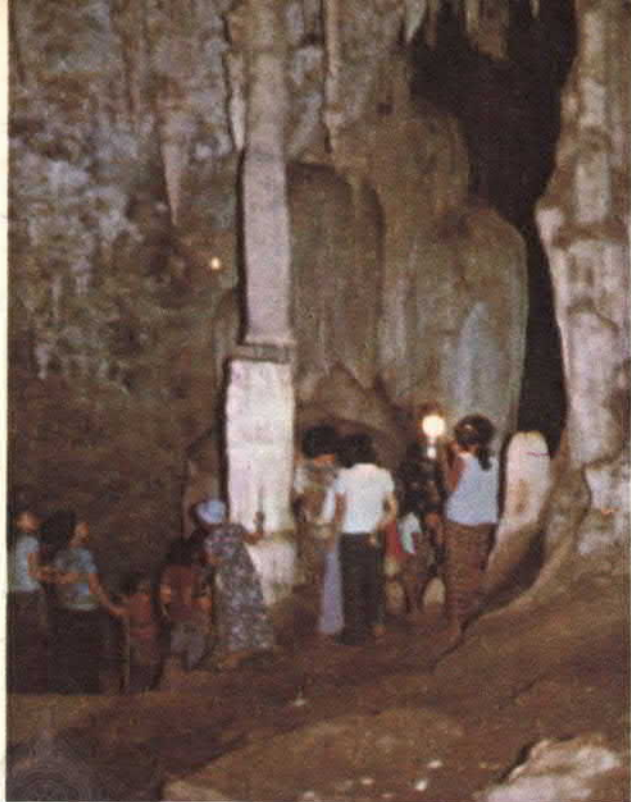
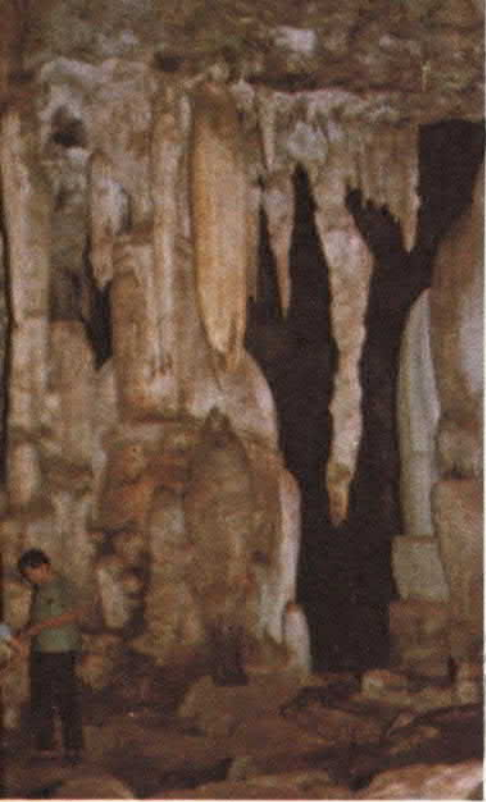
ปล่องใหญ่บนเพดานสูงและกว้างกว่า ๒๐ เมตร ริมปากปล่องเขียวชอุ่มด้วยแมกไม้ นานาพรรณเขียวสดสวยงามน่าชม แสงอาทิตย์ส่องลงมาจากปล่อง ทำให้ในถ้ำมีความสว่างพอที่จะเห็นและชมอะไรได้ชัดเจน นอกจากในซอกหลืบมืด ๆ บางตอน

ขึ้นไปนั่งพักบนศาลา เหลียวชมดูรอบ ๆ มีหินย้อยเป็นม่าน เป็นระย้าทั่วไปทั้งผนัง และเพดาน ลงจากเนินพลับพลาด้านหลังสู่ผนังถ้ำด้านหนึ่ง มีก้อนหินใหญ่สูงกว่าคน ลักษณะหน้าราบสองด้านตั้งเด่นอยู่ ที่หน้าหินราบนี้มีพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. และ ๑๐๘ (ร.ศ.) โปรดให้สร้างศาลา ต่อมาอีกปีหนึ่งหินอีกด้านหนึ่งมีพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ๒๔๖๙

พระที่นั่งองค์นี้พระยาชลยุทธโยธินเป็นแม่กองก่อสร้าง โดยนำชิ้นส่วนต่าง ๆ จาก กรุงเทพฯ ฯ แล้วนำไปประกอบภายหลังเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จทรงยกช่อฟ้า ดังปรากฏในจดหมายเหตุคราวเสด็จประพาสแหลมมลายูใน พ.ศ. ๒๔๓๓ ตอนหนึ่งว่า

“วันที่ ๒๐ (มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๙) เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ เสด็จลงเรือกระเชียง ไปขึ้นหาดทรายหน้าเขาสามร้อยยอด แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นประทับในถ้ำใหญ่ มียกช่อฟ้าพลับปลาในถ้ำด้วย พลับปลานั้นพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าขจรจรัสวงศ์ประสูติไปแต่กรุงเทพฯ ฯ พระยาชลยุทธโยธินเป็นนายงานยกคุมขึ้นตั้งแต่กลางคืนวันที่ ๒๙ พอเสด็จขึ้นถึงก็พอแล้วเสร็จ โปรดให้ยกช่อฟ้าพลับปลา ทหารถวายค่านับเป่าแตรด้วย แล้วเสด็จขึ้นมาประทับบนพลับปลา พระราชทานนามว่า พระที่นั่งคูหาตฤหาสน์ เวลาบ่าย ๕ โมงเสด็จกลับลงเรือพระที่นั่งประทับแรมที่นี่.....”

ลงจากเรือเดินขึ้นชมถ้ำตลอดจนเวลากลับลงเรือใช้เวลาอย่างน้อยราว ๒ ชั่วโมงเศษ และลงเรือกลับสู่ปากน้ำปราณ เวลาเย็น ๆ เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

หินย้อยในถ้ำไทร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำไทร ตั้งอยู่บนไหล่เขาชายทะเลของเทือกเขาสามร้อยยอด อันเป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ที่หมู่บ้านคั้งโดนด ตำบลเขาแดง อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การเดินทางไปชมถ้ำไทรแห่งวนอุทยานสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้เวลาเพียงวันเดียวจากกรุงเทพมหานคร ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ในตอนเช้าไปทางถนนตากสิน จนถึงสามแยกถนนสุขสวัสดิ์ ดาวคะนอง เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ (ราชบุรี) ระยะทาง ๘๔ กิโลเมตร ออกบรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ในท้องที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เลี้ยวซ้ายเข้าทางถนนเพชรเกษมไปทางทิศใต้ จนถึงเขตอำเภอหัวหิน หลักกิโลเมตรที่ ๒๒๕

จากหัวหินเดินทางต่อไปทางทิศใต้แนวถนนเพชรเกษมสุดเขตอำเภอหัวหิน เข้าเขต
อำเภوبرาณบุรี ถึงทางแยกปราณบุรี หลักกิโลเมตรที่ ๒๕๖ เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวง
สายปราณบุรี—อำเภอปราณ—ปากน้ำปราณ ๑๗ กิโลเมตร ราวกลางตลอดสาย เข้าไป
ประมาณ ๑ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายไปที่ว่าการอำเภอ ตรงไปข้ามทางรถไฟสายใต้
และเลยไปอีกราวกิโลเมตร ถึงทางสามแยกขวาเป็นทางลูกรัง เป็นถนนที่ศูนย์เร่งรัด
พัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) ไทย—ออสเตรเลีย ร่วมสร้าง หมายเลข ๑๐๐๓ ในโครงสร้าง
การพัฒนาชนบท อำเภอปราณบุรี ทางไปบ้านพุ ๒๐ กิโลเมตร สองข้างทางเป็นที่ราบ
ป่าโปร่ง เข้าเขตอำเภอศีลาลอย อันเป็นต้นทางเข้าสู่บริเวณอุทยานแห่งชาติ เขาส้ม-
ร้อยยอดด้านเหนือ ทั้งซ้ายขวามีไร่พืชตลอดทาง จนถึงเชิงเขาและผ่านเข้าไปในที่ราบ
หุบเขา เพื่อภูเขาสามร้อยยอดล้อมรอบ ในหุบเขาเป็นที่พื้ดินดีทำการปลูกพืชไร่ได้นานา
ชนิดทั่วไป

เดินทางระหว่างหุบเขามีไร่ข้าวโพด ละหุ่ง กล้าย มะพร้าว มะม่วง กลอย
ตลอดสองข้างทาง ผ่านหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน มีทางแยกเล็ก ๆ เข้าสู่ไร่ ประมาณ ๒๐
กิโลเมตร ถึงบ้านพุ เป็นหมู่บ้านใหญ่มีบ้านเรือนมากกว่าที่อื่น ต่อไปเข้าเขตหุบตะโคตร
ตำบลเขาแดง อำเภอกุยบุรี ทางรถเลียบแนวเขาสูงไปทางทิศใต้ เลี้ยวออกซ้ายผ่านทุ่ง-
กลางป่า เป็นทุ่งกว้างเรียกว่า ทุ่งตะกาด ปลูกพืชไม่ได้ เพราะน้ำทะเลขึ้นถึง ทางต่อไป
ถึงทางสามแยก แยกขวาเป็นทางไปหมู่บ้านเขาแดง ตำบลเขาแดง มองไกล ๆ ทิวทัศน์
สวยงามมาก มีภูเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อนทั้งใกล้และไกล ลมทะเลพัดผ่านโชยมาเย็น
สบาย

เลี้ยวซ้ายตรงไปขึ้นช่องเขาสูง พอลงก็ถึงชายหาดริมทะเล คือ หมู่บ้านคังโดนด
อยู่ภายใต้ร่มมะพร้าวชายทะเล จอดรถในที่แห้งหนึ่งแล้วเดินต่อไปอีกราว ๒๐๐ เมตร
จนสุดหมู่บ้านที่เชิงเขา ชายทะเลหาดทรายปนโคลน ได้ร่มทิวมะพร้าวเย็นสบาย ที่เชิงเขา
มีศาลาทรงงามมีที่นั่งพักผ่อนได้ ศาลานักศึกษาค่ายอาสาอุเทนถวาย ได้มาพัฒนา
ท้องถิ่นนี้ ช่วยกันสร้างขึ้นไว้สำหรับผู้มาชมถ้ำ นอกจากศาลาแล้วมีเพิง ๒—๓ เพิง
ซึ่งบางครั้งมีชาวบ้านนำเครื่องดื่ม น้ำแข็ง หรือมะพร้าวอ่อนมาขายแก่นักชมถ้ำที่ลงมา
แล้ว พอแก่กระหายได้ดี

ภูเขาที่ตั้งถ้ำไทรนี้สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๐๐ เมตรเศษ ทางขึ้นค่อนข้าง
เตียนและสะดวก นักศึกษาค่าอยู่ทนถวายมาช่วยพัฒนาไว้เมื่อราวเดือนเมษายน พ.ศ.
๒๕๑๗ นี้เอง แนวทางขึ้นเขาเป็นทางชันมากประมาณ ๖๐ องศา แต่เส้นทางชัน
บางตอนทำเป็นสับฟันปลาและลาดเอียงน้อย ๆ ตอนไหนค่อนข้างชันมีบันไดขั้นได้สะดวก
เป็นบันไดดินสลับเป็นชั้น สองข้างประกอบด้วยหินก้อน ๆ ค่อ ๆ กันไว้ด้วยปูนซีเมนต์
ทำให้แน่นหนาและงามตา ทางเดินเป็นป่าโปร่งตลอดทางจนเกือบถึงปากถ้ำร่มครึ้ม ถึง
ชะง่อนหินปากถ้ำ มีต้นไทรบนชะง่อนได้พักพิงบรรเทาความเหนื่อย จากพื้นดินขึ้นถึง
ปากถ้ำระยะทางร้อยกว่าเมตร ใช้เวลา ๒๐—๓๐ นาที บางท่านอาจจะถึงเร็วและบาง
ท่านอาจจะถึงช้ากว่า เพราะเดินไปพักไปหลายครั้งหลายคราวจนกว่าจะถึง ประมาณว่า
ปากถ้ำนี้สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๗๐ เมตร ยืนหันหน้าออกทะเลเห็นทิวทัศน์
ท้องทะเลสีมรกตงดงาม และไปได้ไกลสุดสายตา ลมพัดมาเย็นชื่นใจหายเหนื่อย นั่งพัก
สักครู่แล้วขอให้เด็กชาวบ้านถือตะเกียงเจ้าพายุเดินนำทางเข้าถ้ำต่อไป

ถ้ำไทรเป็นถ้ำขนาดกลาง ลึกลดหลั่นลงไป ๒—๓ ระดับ ปากถ้ำเป็นรูปรวย
สูงราว ๔ เมตร ช่องกว้างราว ๓ เมตร ผนังปากถ้ำมีหินย้อยเป็นริ้ว ๆ คล้ายผ้าม่าน
ลงไปภายในถ้ำตอนแรกนี้มีแสงสว่างสลัวเข้ามาจากปากถ้ำ และจากปล่องบนผนังสูงด้าน
ขวามือ คูหาแรกนี้มีพื้นสูง ๆ ต่ำ ๆ ต้องเดินระวัง มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐—๓๐๐
ตารางวา เป็นเนินสูงขึ้นไปจดผนังถึงปากปล่องกลางเนิน มีต้นไทรงามสูงพันปากปล่อง
ขึ้นไป สูงประมาณ ๒๐ เมตรเศษ อันเป็นสัญลักษณ์และที่มาของชื่อถ้ำไทรนี้
แสงสว่างจากปล่องเข้ามาในถ้ำทำให้เห็นหินย้อยตามผนังซ้ายมือได้ชัดเจน โดยไม่ต้อง
ใช้ตะเกียง หินย้อยในถ้ำตอนแรกนี้มีน้อยและไม่ค่อยงามเท่าใดนัก

จากถ้ำคูหาแรกต่อไปต้องขึ้นชะง่อนหินมีบันไดไม้ขึ้นสู่ถ้ำคูหาที่สอง สูงประมาณ
๔—๕ เมตร ดังนั้นถ้ำชั้นสองค่อนข้างมืด ต้องใช้แสงไฟช่วยในการเดินและชมหินย้อย
งาม ๆ ตามเพดานและผนัง ซึ่งมีมากมาย เป็นสีเทาสีน้ำตาลและขาวนวล พื้นทางเดิน
สูง ๆ ต่ำ ๆ ภายในคูหานี้ประมาณความกว้างได้สัก ๔๐๐ ตารางวา หินย้อยจากผนัง
ลงมาเป็นพุ่มพวงน้อยใหญ่และตามเพดานย้อยลงมาปลายแหลม ๆ ทั้งยาวและสั้น บ้างยาว
ลงมาจดพื้นถ้ำ หรือห้อยลงมาลอยอยู่กลางอากาศ บางตัวยาวลงมาถึงพื้น บางต้น
ลำต้นใหญ่ แต่ตอนกลางขาดตอนคล้ายเอามีดมาตัดออกเป็นสองท่อน คุน้ำพิศวงและ

งดงามแปลกตา แบบนี้มีอยู่หลายต้น ส่วนทางพื้นก็มีหินงอกขึ้นเป็นรูปเจดีย์ยอดแหลม
จอมปลวกใหญ่โต ด้านผนังห้อยย้อยคล้ายม่านหน้าเวทีละคร มีเสาประกอบทั้งสองข้าง
ภายในลึกเข้าไปเป็นซอกมืด ๆ มีเพดานเตี้ยอยู่ส่วนหนึ่ง ผิวเพดานมีหินย้อยเป็นปลาย-
แหลม ๆ ลงมาเรียงรายมากมายเหลือจะนับได้ ดูคล้ายหนามยักซ์และแบบเดียวกันนี้
ก็ยังมีที่พื้นโผล่ขึ้นมาแหลมคม เหมือนกับเดินเข้าไปในระหว่างดงหนามมีทั้งเล็กและใหญ่
หลายสิบหลายร้อย ดูก็อย่างหนึ่งคล้ายน้ำลดตอผุด เดินลัดเลาะหลีกเลี่ยงแหลมเข้าไป
ดูใกล้ ๆ มือสัมผัสเย็นเฉียบทุกแห่ง ผนังถ้ำอีกด้านหนึ่งหินย้อยลงมาเป็นพวงใหญ่จัดพัน
เป็นชั้นเชิง ๒-๓ ชั้น แต่ละชั้นเป็นแอ่งขังน้ำใสและเย็น

ต่อจากคูหาที่สองเดินผ่านช่องกว้างแต่เพดานเตี้ยและมืดต้องใช้ไฟนำทาง ถึงช่องอัน
กว้าง ลงบันไดต่อไปลึกราว ๕-๖ เมตร ถึงพื้นถ้ำลุ่ม ๆ ดอน ๆ สว่างสลัว ๆ ถ้ำนี้
มีพื้นที่กว้างขวางกว่าถ้ำชั้นสอง หินย้อยลงมาเป็นเสาอยู่ทั่วไปรอบด้าน บางตอนเป็น-
ช่องหรือซุ้มฉากละคร ภายในมีหินย้อยลงเป็นเส้นสายคล้ายน้ำไหล ทั้งเพดานและผนัง
มีหินย้อยหินงอกงาม ๆ มาก มีลักษณะแปลกตามจินตนาการของแต่ละคน ที่คล้ายเสา-
ทองพระโรงขนาดใหญ่ถึง ๕-๖ คนโอบรอบ เสาแต่ละต้นลดหลั่นเป็นชั้นเชิง มี
ซอกมืดตามหลืบหลายตอน ทำให้เกิดห้องเล็กห้องน้อย หน้าหลืบซอกนี้ มีหินย้อยเป็น
พู่พวงใหญ่น้อยคล้ายอุบะหรือโคมระย้า

ต่อจากคูหานี้ลงไปอีกชั้นหนึ่งได้ตามเงาหินลงไป เพดานมีปล่องให้แสงสว่างพอ-
สมควร หินย้อยมีน้อยกว่าถ้ำตอนสาม

เพลิดเพลิดกับความงามของธรรมชาติในถ้ำแล้วออกจากถ้ำเดินลงด้วยความสะดวก
สบายถึงเชิงเขาพักที่ศาลา มีชาวบ้านนำเครื่องดื่มและมะพร้าวอ่อนลูกตาลอ่อนมาจำหน่าย
พักผ่อนเสร็จแล้วออกเดินทางกลับตอน บ่าย

ช่องทางเข้าออกถ้ำไก่อ่หล่น

ถ้ำไก่อ่หล่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำไก่อ่หล่น

ถ้ำไก่อ่หล่น หรือชาวบ้านเรียกว่า ถ้ำไก่อ่ฟ้า ซึ่งทางราชการอำเภอหัวหินได้พบใหม่ เมื่อราว พ.ศ. ๒๕๑๖ ตั้งอยู่บนไหล่เขาสูงหนึ่งในท้องที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอหัวหินไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

อำเภอหัวหินห่างจากกรุงเทพมหานครทางทิศใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ๒๓๑ กิโลเมตร ปัจจุบันการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปหัวหินได้เพียงระยะทาง ๑๘๔ กิโลเมตร เท่านั้น โดยผ่านทางหลวงสายใหม่ หมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ

จากหัวหินออกเดินทางต่อเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น.เศษ เข้าถนนข้างตลาดฉัตรไชยด้านเหนือ ทางหลวงหมายเลข ๓๒๑๘ สายหัวหิน—ห้วยมงคล ๑๘ กิโลเมตร และศูนย์พัฒนาที่ดิน ฯ ๒๗ กิโลเมตร ทางลาดยางช่วงแรกเลี้ยวข้างอ่างเก็บน้ำอำเภอผ่านบ้านเรือนร้านค้าและสวนผลไม้ โรงเรียนหัวหิน ตอนนี้เป็นทางลูกรัง สองข้างทางเป็นไร่พืชผล เช่น อ้อย ถั่วฝักยาว ข้าวโพด ละหุ่ง ฯลฯ

มองไปเบื้องหน้าเป็นทิวเขาชื่อ เขาต่าง เนื่องจากยอดเขาตอนหนึ่งเป็นหินสีดำ ๆ ต่าง ๆ โผล่พ้นยอดไม้ขึ้นมาเห็นได้ชัดเจน

แนวทางชั้นเนินที่เป็นช่องเขาต่าง ด้านขวางตรงเชิงเขามีศาลเจ้าพ่อเขาต่างตั้งอยู่ รถที่เดินทางผ่านทางนี้จะเปิดแตรเสียงดัง ๆ ๓ ครั้ง ทำความเคารพ ส่วนผู้เดินทางบางคนขึ้นไปจุดธูปเทียนบูชา บางคนก็ยกมือประนมไหว้ ชั้นเนินช่องแคบแล้วเป็นทางลาดลงต่อไป

ผ่านช่องแคบเขาต่างแล้วทางวกลงสู่ที่ราบในลุ่มหุบเขา มีภูเขาล้อมรอบไกลและใกล้ สองข้างทางมีพืชไร่ของงามอยู่ทั่วไป และกว้างจนสุดสายตา อาทิ ถั่วลิสง อ้อย ข้าวโพด ละครึ่ง ที่เห็นหนาดำได้แก่สับปะรด อยู่ในพื้นที่ติดต่อกันกว้างขวาง ผ่านหมู่บ้านต่างๆ ของตำบลหินเหล็กไฟ บ้านหนองตะเภา

ผ่านมาถึงบ้านหนองคร้า เป็นทางสามแยก แยกซ้ายไปบ้านห้วยมงคล ๔ กิโลเมตร อันเป็นแหล่งผลิตผลพืชไร่ที่อุดมสมบูรณ์อีกแหล่งหนึ่งของอำเภอหัวหิน ต่อไปเข้าเขตตำบลหนองพลับ ผ่านหน้าโรงงานของบริษัทโกลไทยแลนด์จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตสับปะรดกระป๋องที่ใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทย

ระหว่างทางในช่วงตอนเขตตำบลหนองพลับนี้มีทางแยกขวาซ้ายเข้าสู่ไร่สับปะรดของชาวหนองพลับ ถนนขอยนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน โปรดให้สร้างขึ้นพร้อมกับตั้งศูนย์พัฒนาที่ดินตำบลหนองพลับตามพระราชประสงค์ ถนนขอยดังกล่าวนี้ชื่อว่า ถนนตามพระราชประสงค์ มีเลขหมายกำกับถนนตั้งแต่ ๕-๓ จนถึงเลข ๑ อันเป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาฯ ระยะทางจากหัวหินถึงศูนย์พัฒนาฯ ๒๗ กิโลเมตร

เลี้ยวขวาเข้าถนนตามพระราชประสงค์ ๑ เลี้ยวบริมรั้วของศูนย์ฯ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นทางลูกรังกว้างราว ๔ เมตร รถใหญ่หลักได้ สองข้างทางมีไร่พืช ถั่วลิสง อ้อย ข้าวโพด ละครึ่ง ทานตะวัน และสับปะรด เป็นส่วนมาก ด้านซ้ายมือเป็นไร่ไปจดเชิงเขา ด้านขวามือไร่กว้างไปจดสุดเชิงเขาตะเคียน เบื้องหน้าเห็นทิวเขาตะนาวศรี เป็นพีคติดต่อกันยาวเหยียด

จากปากทางแยกเข้าไปมีถนนแยกขอยซ้ายขวา มีชื่อว่า ถนนตามพระราชประสงค์ ตั้งแต่หมายเลข ๒, ๔, ๖, ๘, ๑๐ และต่อๆ ไปเดินทางได้ประมาณ ๓ กิโลเมตรถึงถนนตามพระราชประสงค์ ๑๐ เลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ ๔๐๐ เมตร จดเชิงเขา ถ้าเป็นรถเล็ก

จะเลี้ยวต่อเลียบเชิงเขาไปได้อีกจนถึงทางขึ้นถ้ำ รถใหญ่ต้องจอดคอยอยู่สุดถนนนี้ แล้วเดินต่อไปอีกประมาณ ๔๐๐ เมตร ถึงเชิงเขาทางขึ้นถ้ำ ในเส้นทางส่วนมากร่มครึ้มจนถึงเขา เดินขึ้นเขาเป็นทางลาดชัน ขึ้นด้วยบันไดธรรมชาติต้องปีนไต่ขึ้นไประหว่างทางปกคลุมด้วยไม้ใหญ่น้อยให้ความร่มเย็น บางตอนเป็นทางชันมีบันไดไม้และราวเกาะเดินขึ้นสะดวกมาก จากพื้นจนถึงปากถ้ำประมาณ ๓๐๐ เมตร ปากถ้ำมีศาลาเล็กนั่งพักผ่อนได้

พักเหนื่อยแล้วเดินต่อไปเข้าถ้ำ ลงไต่ไปตามแงหินจนถึงพื้นถ้ำชั้นที่หนึ่ง มีลานกว้าง เพดานและผนังมีหินย้อยสีขาวนวล ๆ ตามพื้นมีหินงอกขึ้นทั้งสูงและใหญ่ ขนาด ๓—๔ คนโอบหลายก้อน มีรูปลักษณะแปลกตาและงดงาม

เรื่องชื่อถ้ำไถ่หล่น มีเรื่องเล่าว่า มีชาวไร่ ๒—๓ คน เมื่อเสร็จจากการทำไร่แล้วออกล่าสัตว์ ในป่าแถบเชิงเขามีสัตว์หลายชนิด เช่น กระต่าย เก้ง กวาง และสัตว์ปีกจำพวกนก เช่น ไก่ป่า ไก่ฟ้า และนกต่าง ๆ

ชาวไร่ได้พบไก่ฟ้าตัวหนึ่งเกาะบนต้นไม้ คนหนึ่งยิงถูกไก่ฟ้าตัวนั้น แต่ไม่ถูกที่สำคัญ จึงไม่ตกตาย มันพยายามบินหนีขึ้นไปบนเขา ชาวไร่ปืนป่ายตามขึ้นไป จนไก่ฟ้าตัวนั้นหมดกำลังเพราะทนพิษบาดแผลไม่ได้จึงตกลงหายไปในพื้นที่มืดบนเขา ชาวไร่พากันตามไปถึงสำรวจดูแต่ไม่พบไก่ กลับได้ยินเสียงร้องออกมาจากปล่องถ้ำใกล้ ๆ นั้น จึงพากันไปดูและไต่รากไทรลงไปในถ้ำ เป็นถ้ำที่มีแสงสว่างพอที่จะมองหาไก่ได้

เมื่อได้ไก่แล้วนั่งพักและหาทางออก ครั้นจะออกโดยขึ้นรากไทรทางเก่าที่ลงมาเห็นว่าลำบาก จึงเดินเข้าช่องคูหาอื่นหาทางออกใหม่ เข้าหลืบมืด ๆ แล้วออกสู่ห้องกว้างใหญ่มีแสงสว่างลงมาจากปล่องใหญ่ ชาวไร่ทุกคนตกตะลึงในความสวยงามของหินย้อยใหญ่น้อยภายในถ้ำทั่วไปตามเพดานและผนัง เดินชมกันอยู่โดยรอบได้พบทางออกซึ่งเป็นปล่องใหญ่ทางผนังด้านหนึ่ง จึงพากันออก ปากปล่องเป็นป่าทึบ แล้วพากันถากถางและไต่หินออกจากช่องนั้น เดินได้ลงไปจนถึงพื้นราบเชิงเขาได้

ต่อมามีการสำรวจถ้ำเป็นทางการ ทางกรมเห็นว่าสมควรจะจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติได้อีกแห่งหนึ่ง จึงจัดการแผ้วถางทางขึ้นเขา ตัดต้นไม้ ทำถนนลำลองเล็กๆ แยกออกจากถนนตามพระราชประสงค์ ๑๐ ต่อไปจนถึงเชิงเขาได้สะดวก และตั้งชื่อว่า

ถ้าไก่หล่น โดยอาศัยเค้าความจากเรื่องของชาวไร่ ส่วนคนแถบนั้นพากันไปชมกันอยู่
เนื่อง ๆ เรียกกันว่า ถ้าไก่ฟ้า ในตอนแรก ๆ

ลงไปในถ้ำตอนแรกต่างแปลกใจกันทุกคนว่า ธรรมชาติการเข้าถ้ำจะต้องมีมิติใช้
ไฟฉายหรือตะเกียงเดินชมหินย้อยงาม ๆ แต่ถ้าไก่หล่นนี้ไม่ต้องใช้ไฟอย่างใด เพราะ
ภายในคูหากว้างขวางมีแสงสว่างส่องเข้ามาได้ ๓ ทาง ทางที่หนึ่งจากปากทางเข้า ทาง
ที่สองจากช่องกว้างด้านผนัง และทางที่สามคือปล่องกว้างใหญ่บนเพดานสูงราว ๑๐๐
เมตร พื้นถ้ำเป็นรูปรีมีเนื้อที่ประมาณ ๒-๓ ไร่

การชมความงามในถ้ำไก่หล่น แม้ว่าจะเหนื่อยกายขึ้นมาในตอนแรกแล้ว แต่เมื่อ
ถึงถ้ำจะได้รับความเจริญตาเจริญใจต่อความงามแปลก ๆ ตา พร้อมทั้งอากาศในถ้ำไม่-
อับทึบ หายใจคล่อง มีลมโชยแผ่วเบา บางตอนเป็นซอกมืดสลัว ๆ พอเดินเห็นทาง
ได้สะดวก

ยืนกลางลานพื้นถ้ำ เบื้องบนเป็นปล่องใหญ่ ปากปล่องกว้างประมาณ ๑๐ เมตร
นอกปล่องเห็นพุ่มไม้เขียวสดสี เพดานและผนังถ้ำรอบ ๆ ตัวเต็มไปด้วยหินย้อยสีขาวนวล
ทั่วไป ห้อยลงมาอยู่เป็นพู่พวงระย้าทั้งยาวและสั้น บ้างลงมาถึงพื้นดูคล้ายเป็นเสาตั้งอยู่
ส่วนที่ห้อยย้อยลงมามากขนาดมือจับถึงนั้นตอนปลายชุ่มชื้นและเย็นด้วยหยดน้ำ ด้านผนัง

หินงอกคล้ายสตูบในถ้ำไก่หล่น

หินย้อยรูปคล้ายไก่ในถ้ำไก่หล่น

บางตอนเหมือนผ้าระบายม่านห้อย มีหลืบมีซอกเส้าหินเรียงรายที่ปากช่องทางเข้าภายในมืด ๆ ในลานทั่วไปมีหินซึ่งหยดย้อยมานานหลายร้อยหลายพันปี ลงมากองสุมอยู่ในรูปลักษณะต่าง ๆ กัน เป็นคล้ายลอมฟาง เจดีย์ หรือสถูป สูงบ้างต่ำบ้าง บางกองสูงถึง ๖-๘ เมตร และใหญ่ขนาด ๓-๔ คนโอบ มีหลายก้อนที่เป็นคล้ายตระพักที่ขึ้นเชิงซ้อนทุกชั้นมีหินย้อยลงมาปกคลุมตามแง่ทั่วไป

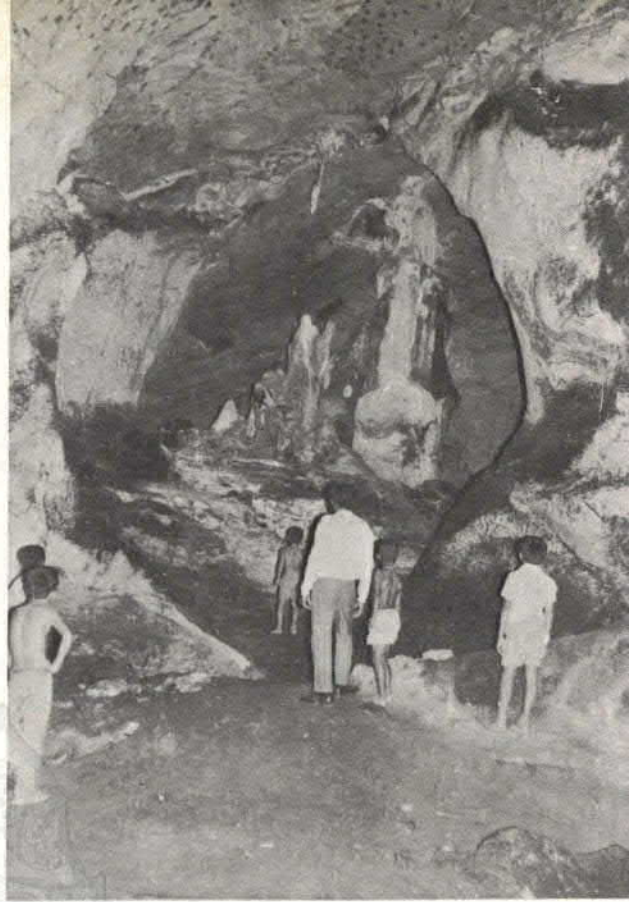
ผนังด้านหนึ่งมีแสงสลัว มีหินย้อยลงมาหลายสายเป็นเส้าหลายต้น มีทั้งเส้าลอยและติดพื้น ในระหว่างเส้านี้มีตระพัก (ชั้น) ขึ้นไปหลายระดับซ้อนกัน บางแห่งหน้าราบเรียบ บางแห่งตอนริมประกอบขึ้นเป็นขอบกั้นน้ำไว้เป็นแอ่ง ซึ่งชาวบ้านถือว่า น้ำในแอ่งใหญ่น้อยนี้ คือน้ำมนต์อันศักดิ์สิทธิ์ รักษาโรคสารพัดตามปรารถนา ที่ไม่มีน้ำก็มีดินเป็นขุยขึ้นอยู่หลายแอ่ง

ส่วนชั้นบนของตระพักนี้ มีหินก้อนขนาดใหญ่สูงเกือบจดเพดาน สังเกตได้ว่ามีลักษณะคล้ายรูปไก่ มีหัวมีตัวและหาง อันนับว่าเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำไก่หล่น หินรูปไก่อมีพวงมาลัยคล้องคอหลายพวง และแพรแถบสีแดงห่มหุ้ม ตอนล่างมีที่ปักดอกไม้ธูปเทียนที่ชาวบ้านนำมาสักการบูชา

ด้านซ้ายและขวาของสัญลักษณ์นี้มีช่องเข้าได้ เป็นขอมมีดสลักระหว่างเดินในช่องใดช่องหนึ่ง เพดานเตี้ย ๆ และต้องคอยระวังที่พื้นดินเพราะมีหินผั่งดินไผ่ลื่นขึ้นมาหลายก้อน โดยเฉพาะต้องระวังสะดุดรากต้นไม้ที่ไซซอนอยู่ทั่วไปในถ้ำนี้ ลำรากไทรโตขนาด ๒๐—๓๐ เซนติเมตร โดยรอบ แสดงว่ารากไทรนี้มีอายุนับร้อย ๆ ปี เดินต่อไปทะลุถึงคูหาเล็ก มีพื้นที่แคบ ๆ กลมกว้างราว ๒๐ เมตร เพดานเตี้ยราว ๔—๕ เมตร ตรงกลางถ้ำเพดานสูงชันเป็นปล่องบนยอด ปากปล่องกว้างราว ๗—๘ เมตร เป็นรูปกลมบนปากปล่องมีต้นไม้ใหญ่และเล็กเคียงค้ำองงามแผ่กิ่งก้านสาขาร่มครึ้ม และไทรนี้ที่มีรากย้อยลงมาในถ้ำหลายสายรวมเป็นกลุ่มกว้างลงมาถึงพื้นราว ๒—๓ เมตร รากเจริญงอกงามห้อยลงมาแล้วเลื้อยไซซอนไปได้ผืนดินบ้าง บนดินบ้าง คูคล้ายงูใหญ่ มีอยู่ทั่วไปทั้งถ้ำในถ้ำนอก

เดินออกจากถ้ำเล็กอีกช่องหนึ่ง เพดานเตี้ย มีหินย้อยและก้อนหินงอกขึ้นตามพื้น พร้อมทั้งรากไทรขนาดใหญ่ไซซอนอยู่แทบตลอดทาง จนออกถึงห้องกว้างห้องแรก พักผ่อนเพื่อชมความงามอีกเล็กน้อย แล้วออกจากถ้ำได้เขาลงสู่พื้นดิน ใช้เวลาเดินขึ้นและชมถ้ำตลอดจนเวลาลงเพียงชั่วโมงเศษ

ทางราชการอำเภอหัวหิน มีโครงการพัฒนาถ้ำไก่หล่นหลายประการ เพื่อสะดวกในการเข้าชม เช่น ทำทางคมนาคมไปมาให้สะดวกทั้งทางรถและทางเดิน จัดทำป้ายแสดงระยะทาง มีบริการคุ้มครองความปลอดภัย ตลอดจนการตกแต่งสถานที่ให้เรียบร้อย โดยไม่ให้เสียธรรมชาติเดิม ฯลฯ

ถ้ำภูมิดาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำภูมิดาว

ถ้ำภูมิดาว หรือถ้ำดาว ตั้งอยู่บนไหล่เขาตอนกลางของภูเขาเตี้ยลูกหนึ่ง ซึ่งเป็นเทือกเขาในท้องที่บ้านหนองพลับ ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นถ้ำขนาดเล็กแห่งหนึ่งที่มีความงดงามตามธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวชมธรรมชาติอีกแห่งหนึ่ง

การไปชมถ้ำภูมิดาวนี้ใช้เวลาเพียงวันเดียว จากกรุงเทพฯ ในตอนเช้า ไปตามเส้นทางถนนตากสิน ธนบุรี ถึงสามแยกถนนสุขสวัสดิ์เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ ราชบุรี ๓๔ กิโลเมตร ออกบรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔

(ถนนเพชรเกษม) ที่อำเภอปากท่อ แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนเพชรเกษม ผ่านจังหวัด เพชรบุรีไปจนถึงอำเภอหัวหิน หลักกิโลเมตรที่ ๒๓๑ แต่การเดินทางลัดไปทางสาย ธนบุรี—ปากท่อ แล้ว ระยะทางจะสั้นลงอีก ๓๐ กิโลเมตรเศษ

จากหัวหินแยกเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงสายหัวหิน—ห้วยมงคล ๑๘ กิโลเมตร และต่อไปตำบลหนองพลับรวมระยะทาง ๒๗ กิโลเมตร

ต่อไปผ่านถนนซอยแยกเข้าสู่ไร่ ซึ่งถนนชื่อ ถนนตามพระราชประสงค์ ตั้งแต่ ๕-๓ จนถึง ๑ (เลขที่)

เลี้ยวขวาเข้าถนนตามพระราชประสงค์ ๑ เลียบบริเวณศูนย์พัฒนาที่ดินของกรม พัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปทางทิศตะวันตก เป็นทางลูกรังกว้างพอ รถใหญ่หลักได้สะดวก ปากทางด้านขวาเป็นที่ทำการศูนย์ฯ ด้านซ้ายมือคือสถานีตำรวจ ภูธร ตำบลหนองพลับ และโรงเรียนบ้านหนองพลับ เดินทางต่อไปประมาณ ๕๐๐ เมตร เกือบถึงถนนตามพระราชประสงค์ ๒ มีทางแยกเข้าวัดหนองพลับ มีป้ายเล็กแจ้งว่า ไป ถ้ำดาว เลี้ยวเข้าไปประมาณ ๒๐๐ เมตร จอดในลานบริเวณวัด ริมศาลาการเปรียญใหญ่ ภายใต้หมู่ไม้ยืนต้นร่มครึ้ม จากหัวหินถึงวัดหนองพลับ ๒๗ กิโลเมตร กินเวลาราว ๓๐ นาที

ติดต่ोज้างความประสงค์ต่อเจ้าอาวาสแล้ว ท่านจะจัดการจุดตะเกียงเจ้าพายุเพื่อให้ เด็กนำเข้าชมถ้ำ ถ้าเป็นจำนวนตั้งแต่ ๑๐ กว่าคนขึ้นไป ต้องใช้ตะเกียง ๒ ดวง จุดตะเกียง แล้วเด็กจะถือตะเกียงเดินนำขึ้นเชิงเขา

เดินขึ้นบันไดดิน แต่งด้วยก้อนหินและปูนเสริมเล็กน้อยโดยไม่เสียธรรมชาติ สอง ข้างทางขึ้นได้ถากถางกิ่งไม้ออกหมดทำให้ทางเดินสะดวก ไม่ต้องเหนียวหรือไหน้ขึ้น นับว่าการขึ้นชมถ้ำนี้สะดวกมาก จากพื้นจนถึงปากถ้ำประมาณ ๗๐ กว่าขั้น ยังไม่ทัน- เมื่อย ปากถ้ำตรงชะง่อนหินมีศาลาเล็ก ๆ พร้อมที่นั่งพักชมวิวได้รอบด้าน เป็นไร่พืช และกุเขาลูกย่อม ๆ อยู่เรียงราย ตอนที่ตั้งศาลาส่งจากพื้นประมาณ ๕๐ เมตร อยู่ระหว่าง ไหล่เขาตอนกลาง

เข้าปากถ้ำแคบเล็กน้อย เดินลงไปถึงพื้นถ้ำห้องแรกมีแสงสว่างส่องมาจากทางเข้า และทางปล่องริมผนัง บริเวณถ้ำกว้างพอสมควร เพดานและผนังมีหินย้อยเล็กน้อย เพดานสูงเป็นรูปกรวยคล้ายท้องพระโรง ประดิษฐานพระพุทธรูปปั้น ๓ องค์ พระนั่ง ๒ องค์ พระยืนหนึ่งองค์ พระพุทธรูปนั่งปางมารวิชัยซึ่งเป็นของโบราณอยู่ตอนลึก ส่วน องค์นั่งองค์ใหญ่นั้นปูนปั้นใหม่ ๆ ทาสีสดใสร่างเมื่อไม่นานมานี้ ด้านหน้าทุกองค์มีที่

ปักธูปเทียนบูชา ห้องนี้ยังมีแสงสว่างอยู่ ผนังส่วนใหญ่เป็นหินแกรนิต หน้าราบริม หินปูนเป็นหินย้อยมาบ้างเล็กน้อย เป็นรูปลักษณะต่าง ๆ เป็นรูปคล้ายพระพุทธรูปบ้าง รูปพระฤๅษีบ้าง ตามจินตนาการของแต่ละคน

เดินต่อเข้าไปทางหลืบมืดหน้าถ้ำที่ก้อนหินย้อยมีป้ายเล็ก ๆ แจ้งว่า ถ้ำปีกหู คือ มีหินย้อยสีขาวแผ่กว้างขึ้นหนึ่งมีลักษณะคล้ายหูช้าง เดินวกต่อเข้าไปมืด ๆ หลบหลีก หินย้อยที่ลงมาเป็นเสาบ้างก้อนบ้าง หลายแห่ง บางก้อนสีขาวล้วน ส่องไฟไปกระทบ จะเกิดแสงระยิบระยับคล้ายกากเพชร หินย้อยระยิบระยับนี้แม้แต่ที่อกขึ้นบางก้อนก็มีแสง ระยิบระยับเช่นเดียวกัน ถ้ำต่อไปชื่อ ถ้ำวง ห้องกว้างพอควรแต่ทางเดินขรุขระและมี หินก้อนอยู่ระหว่างทาง ต้องหลบจนเดินเป็นวงแล้วออกบรรจบที่เก่าได้ ผนังและเพดาน มีหินย้อยมารูปลักษณะต่าง ๆ บางแห่งอยู่สูงมากแสงไฟตะเกียงส่องไม่ถึง ส่วนที่ไม่เป็น หินย้อยนั้นเป็นหินแกรนิตหน้าราบริมหรือเป็นเหลี่ยมซ้อน ๆ กัน หินย้อยลงมาเป็นเสาสูง หรือพุ่มระย้า และลงมากองเป็นคล้ายสถูป กองฟาง เสาแหลม และค้ำเพดานที่สูงราว ๔—๕ เมตร เดินต่อไปเป็นชั้นที่สูงตามก้อนหินเส้น ๆ ขึ้นไปถึงห้องกว้างพอควรมีลักษณะ กลมและเป็นรูปกรวยเรียงขึ้นสูงราว ๑๐ กว่าเมตร ปลายกรวยเป็นปล้องกว้าง มีแสง- สว่างส่องลงมาพื้นถ้ำและมีลมโกรกโชยเข้ามาเล็กน้อย ทำให้ได้รับลมเย็นบ้าง

กลับไต่ลงมาเลี้ยววกไปวกมา ชอกซอนไปตามถ้ำแคบบ้างกว้างบ้าง มีหินย้อย สวยงามหลายแห่ง เห็นเป็นรูปนั้นรูปนี้ตามจินตนาการ มีอยู่ตอนหนึ่งแปลกตาน่าดูและ น่ากลัว คือหินย้อยสีขาวโพลนอยู่ในที่สลัว ๆ ริมผนัง มีลักษณะแผ่กว้างเมตรเศษคลุม ภายใต้ในที่ว่างมืด ๆ และที่ขอบกลุ่มนั้นทั้งสองข้างเป็นหยัก ๆ แหลม ๆ คล้ายฟันจระเข้ ที่กำลังอ้าปากอยู่

เดินกลับออกมาเลี้ยววกต่อไปทางหลืบมืดและแคบกว่าที่ผ่านมา มีป้ายแจ้งว่า ถ้ำย่อง เป็นชื่อที่เหมาะสมกับสภาพของคนไข้ถ้ำคือนั้น คือ จะเดินสบายอย่างนวนายคนไม่ได้ เพราะพื้นมีก้อนหินใหญ่ก้อนเล็กเกะกะต้องหลีกเลี่ยงไป ทั้งพื้นที่ถ้ำคือนั้นแคบและสูงเรียวขึ้นไป ถึงเพดาน มีหินย้อยลงมาเป็นสาย ๆ และลงมาจับเป็นก้อนปุ่มปม ทั้งเพดานบางตอนต่อไป ก็เต็มไปด้วยหินย้อยแหลม ๆ ฉะนั้นการเดินในถ้ำนี้จึงต้องย่อและก้มบ่อย ๆ เวลา เดินเหยา ๆ ย่อง ๆ แหกเบียดก้อนหินไป หินย้อยตอนในเป็นเสาหินสูงทั้งลำใหญ่และเล็ก บ้างเป็นก้อนกองอยู่ แนวทางเดินลาดต่ำลงและชัน ตอนนี้อยู่ต้องช่วยด้วยสองมือยึดเหนี่ยว หรือค้ำ ฝาผนังแคบขนาดต้องเรียงเดี่ยวตลอดไปถึงปากถ้ำเล็กอีกแห่งหนึ่ง มีลักษณะคล้าย เหวลึกลงไป ๒—๓ เมตร ต้องลงทางบันไดไม้ไผ่และช่องลงชันเกือบตั้งฉาก หินสองข้าง

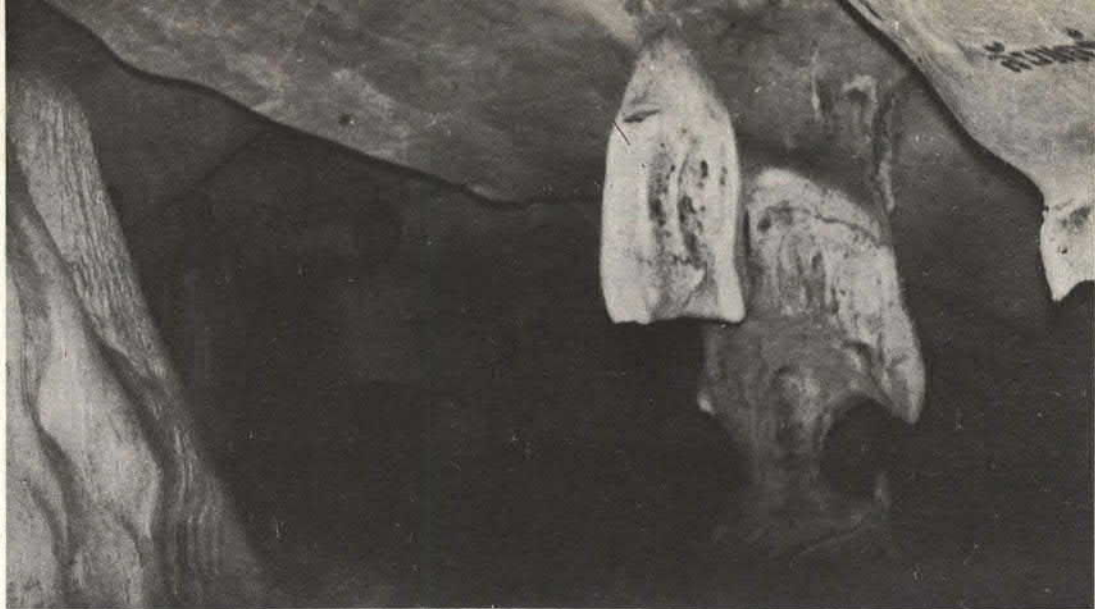
บับเข้ามาเกือบชิด เวลาไต่บันไดต้องเงยตีสองข้างนี้ เหนือช่องที่ลงมีป้ายแจ้งว่า ถ้ามอง
ถ้านี้ยังแคบและมีด ชื่อถ้าทำให้เงนว่า มองอะไร ความจริงนั้นคือเวลาเดินหรือปีนไต่
จะต้องมองรอบ ๆ ตัว เพื่อหลีกเลี่ยงทั้งข้างล่าง ทั้งซ้ายขวาตลอดจนบนศีรษะ หรือจะ
คิดว่าถ้ามองอะไร ก็ไม่เห็นมีอะไรจะมอง มีแต่หินแหลมหินก้อนทั่วไป จุดสำคัญในถ้ำนี้
เมื่อลงจากบันไดแล้วพื้นถ้ำสูง ๆ ต่ำ ๆ และไม่เรียบ เพดานสูงเรียวขึ้นไป และต้องเดิน
ชิดผนังด้านหนึ่ง ส่วนอีกด้านหนึ่ง เป็นช่องหวมืด ๆ มองลงไปรู้สึกว้าวเข้าไปไกล
พื้นหลุมเหวนี้มีลักษณะเป็นดินชั้น ๆ เดินต่อไปในช่องแคบและมีดไปจนถึงห้องกว้าง
เพดานสูงเรียวขึ้นไปถึงยอดมืด ๆ คุณลักษณะโคม หินย้อยตามผนังหลายแห่งมี
ประกายยับยั้งคล้ายกากเพชร ในห้องนี้ยับยั้งทึบหายใจไม่คล่อง อยู่ได้ครู่เดียวรีบออก
เดินไต่ย่นขึ้นมาทางเก่าจนถึงห้องถ้ำปากหุดตอนแรก ในระหว่างผนังถ้ำบางตอนมีชอก
เล็ก ๆ มีด ๆ ซึ่งเป็นที่สำหรับภิกษุสงฆ์มานั่งวิปัสสนากรรมฐาน

ก่อนจะออกจากถ้ำ มีถ้ำแยกเลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกทางหนึ่ง เป็นทางกว้างและเพดาน
สูง ทางเดินสูง ๆ ต่ำ ๆ มีหินขนาดใหญ่ย้อยลงมา ๒-๓ ก้อน เป็นที่สะดุดตามาก คือ
ย้อยลงมาสะสมจนเป็นเสาสูงเกือบถึงเพดาน หินสีขาวนวลแลเห็นชัด มี ๓ ต้น ต้นใหญ่
ขนาด ๓ คนโอบรอบ และอยู่แนวหน้า อาจจะสมมติเป็นพระพุทธรูปองค์หรือหลัก
พระศาสนา อีกสองต้นเรียงห่างออกไปและเล็กกว่า ในระหว่างช่วงเสาหลักพระศาสนานี้
มีหินหยดย้อยลงมากองเรียงอยู่หลายกองได้ระดับเดียวกัน แต่ละก้อนมีลักษณะคล้ายคนนั่ง
ซึ่งสมมติได้ว่าเป็นพระสาวกได้อีกเช่นกัน

การที่เรียกชื่อว่าถ้ำดาวหรือถ้ำภูฏาวนี้ เนื่องจากผนังหินแกรนิตหน้าราบทั่วทุก-
ห้องถ้ำนี้มีจุดดำ ๆ หลายพันจุด ลายพร้อยคล้ายดอกผ้า ทุกจุดดำมีขนาดผลส้มผลมะนาว
ไล่เรียกกันเต็มแผ่นผนังและเพดาน ส่วนใหญ่เป็นจุดกลมแต่มีชายย้อยแหลมนิดหน่อย
มองดูได้ทั่วไปรอบ ๆ ตัว เฉพาะถ้ำแรกมีมากที่สุด จุด ๆ นั้นดูประดุจดวงดาวบนท้องฟ้า
เพียงแต่เป็นจุดดำไม่ใช่มีแสงอย่างดาวเท่านั้น ดูแล้วน่าพิศวงที่จุดดำเหล่านั้นเรียงราย
ในระยะเท่า ๆ กันเป็นระเบียบ แต่ละช่วงประมาณ ๒๐ เซนติเมตร ดูงามแปลกตา แต่
ส่วนที่เป็นหินย้อยนั้นไม่มีเพราะเป็นหินปูน

พิจารณาดูจุดดำ ๆ เหล่านั้น แล้วเอามือแตะคลำดูรู้สึกขึ้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นทาง
สายน้ำเล็ก ๆ ไหลซึมมาออกด้านนอก จึงเกิดเป็นตะไคร้ขึ้น แต่ที่แปลกก็คือขนาดเล็กใหญ่
ใกล้เคียงกัน

วัดหนองพลับมีศาลาการเปรียญใหญ่ ภูฏาพระและห้องน้ำ และจะต่อไฟฟ้าเข้าไป
ทั่วทั้งถ้ำเพื่อสะดวกแก่ผู้เข้าชม

ถ้ำเขานมสาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำเขานมสาว

ถ้ำเขานมสาว ตั้งอยู่ในเทือกเขาสูงเดียวกับที่มีถ้ำกุฎิดาวและถ้ำไก่หล่น ท้องที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

การเดินทางไปชมถ้ำเขานมสาวไปได้ในคราวเดียวกับชมถ้ำกุฎิดาวและถ้ำไก่หล่นพร้อมกัน ๆ

จุดแรกออกจากอำเภอหัวหิน ตอนถนนเพชรเกษม เตรียมอาหารกลางวันไปรับประทานที่ถ้ำกุฎิดาว เพราะมีลำน้ำก่สงมย์ ศาลาใหญ่ น้ำ และห้องสุขาพร้อม ออกเดินทางไปตามถนนสายหัวหิน—หนองพลับ และศูนย์จัดพัฒนาที่ดินตำบลหนองพลับประมาณ ๒๗ กิโลเมตร พ้นย่านชุมชนไปแล้ว ผ่านที่กว้างและเนินเขาต่าง มีศาลเจ้าเขาต่างที่สักการะของผู้เดินทางผ่าน สองข้างทางเต็มไปด้วยไร่พืช เช่น อ้อย มัน ถั่ว ข้าวฟ่าง ละหุ่ง ข้าวโพด ฯลฯ ต่อไปจนถึงตำบลหนองพลับ เลี้ยวขวาเข้าถนนตามพระราชประสงค์ ๘ เข้าไปราว ๑๐๐ เมตร มีทางเล็ก ๆ แยกซ้าย รถเล็กเข้าได้

สะดวก ผ่านไร่พืชผลและบ้านชาวไร่ วกอ้อมเขาเข้าถึงเชิงเขาระยะประมาณ ๓๐๐ เมตร
เชิงเขาเป็นป่าดิบแต่ได้ถางเป็นช่องทางขึ้นสะดวกแล้วจนถึงปากถ้ำ

ถ้ำเขานมสาวเป็นชื่อที่ทางราชการอำเภอหัวหินตั้งขึ้นใหม่ หลังจากได้สำรวจจน-
เป็นที่พอใจแล้ว ชื่อเดิมตามที่ชาวบ้านเรียกต่าง ๆ กันตามสภาพภูมิประเทศย่านนั้นคือ
ถ้ำมืด เพราะมืดตลอดถ้ำ ถ้ำกลาง เพราะอยู่ระหว่างกลางถ้ำสองถ้ำ (กุฎิดาวและไก่หล่น)
และถ้ำสวรรค์ เพราะมีความงดงามดุจสวรรค์ แต่ทางราชการอำเภอหัวหิน ยุติลง
ที่ชื่อถ้ำเขานมสาว ซึ่งได้ออกเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชน เมื่อราวกลาง พ.ศ. ๒๕๑๗

ถ้ำเขานมสาวแห่งนี้ได้พบเมื่อราวเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยชาวไร่สองคน
วิ่งตามเม่นเพื่อจะจับเป็น เม่นวิ่งหนีบุกไร่บุกป่าเข้าไปจนถึงเชิงเขา ชาวไร่ตามไปแต่
ไม่พบเม่นเพราะเป็นป่ารกมาก แหวกป่าพงต่อไปจึงพบปากโพรงถ้ำและแน่ใจว่าเม่น
จะต้องหนีเข้าไปในถ้ำนั้นแน่ สองคนจึงจุดคบลงไปในถ้ำติดตามเม่นต่อไป แต่ก็ไม่พบ
กลับพบแต่หินงอกหินย้อยสวยงามวิจิตรตระการตา

ออกจากถ้ำมาแล้วให้เพื่อนฝูงฟัง ต่อมาชาวไร่พากันไปชมถ้ำกันอยู่เสมอ มีคนพากัน
มาชมถ้ำมากขึ้น บางกลุ่มมีผลพลอยได้จากถ้ำนี้ คือไปขุดคุ้ยมูลค้างคาวที่ผสมกับดิน
พื้นถ้ำออกมาทำปุ๋ยพืชไร่ และนำออกมาขาย จากนั้นก็มีชาวไร่ ชาวหัวหิน พากันไป
กอบโกยมูลค้างคาวทั้งกลางวันและกลางคืน

ชาวไร่นำความไปแจ้งทางราชการอำเภอ แล้วมีการสำรวจเห็นว่าเป็นถ้ำสวยงามอีก
แห่งหนึ่งของอำเภอหัวหิน จึงจัดสร้างทางลัดลงแยกจากถนนตามพระราชประสงค์เข้าไป
สู่เชิงเขาขึ้นถ้ำ แล้วตั้งชื่อว่า ถ้ำเขานมสาว

การเข้าชมถ้ำเขานมสาวนี้ ควรอาศัยคนท้องถิ่นนำทาง ตามปรกติวันเสาร์และ
วันอาทิตย์จะมีชาวไร่ ๒-๓ คน พร้อมด้วยตะเกียงเจ้าพายุ คอยบริการผู้ที่จะมาชม
ถ้ำนี้ ยืนคอยอยู่ตรงทางสามแยกถนนตามพระราชประสงค์ ๘

จากที่ลาดเชิงเขาขึ้นไปถึงปากถ้ำราว ๒-๓ นาที ไต่ลงไปในถ้ำตอนแรกยังมี
แสงสว่างข้างนอกส่องให้เห็นภายในถ้ำได้ เพดานและผนังมีหินย้อยพอสมควร ตลอด
ช่องเพดานเตี้ยเข้าไปต้องใช้แสงไฟเดินทางหรือตะเกียงส่องชมหินย้อย ในห้องชั้นสองมี
หินย้อยสวยงามรูปลักษณะแปลก ๆ ต่าง ๆ คล้ายลอมฟาง สลึงเจดีย์ หรือเสาค้ำท้อง-

พระโรง เดินเข้าหลิบชอกขวาต่อไป ถึงห้องไม้กว้างนัก เพดานเตี้ย มีหินย้อยลงมาถึง
พื้นคล้ายเสาหลายต้น สีขาวนวล เหลืองนวล บางต้นเสากลมใหญ่ขนาด ๓—๔ คน
โอบรอบ

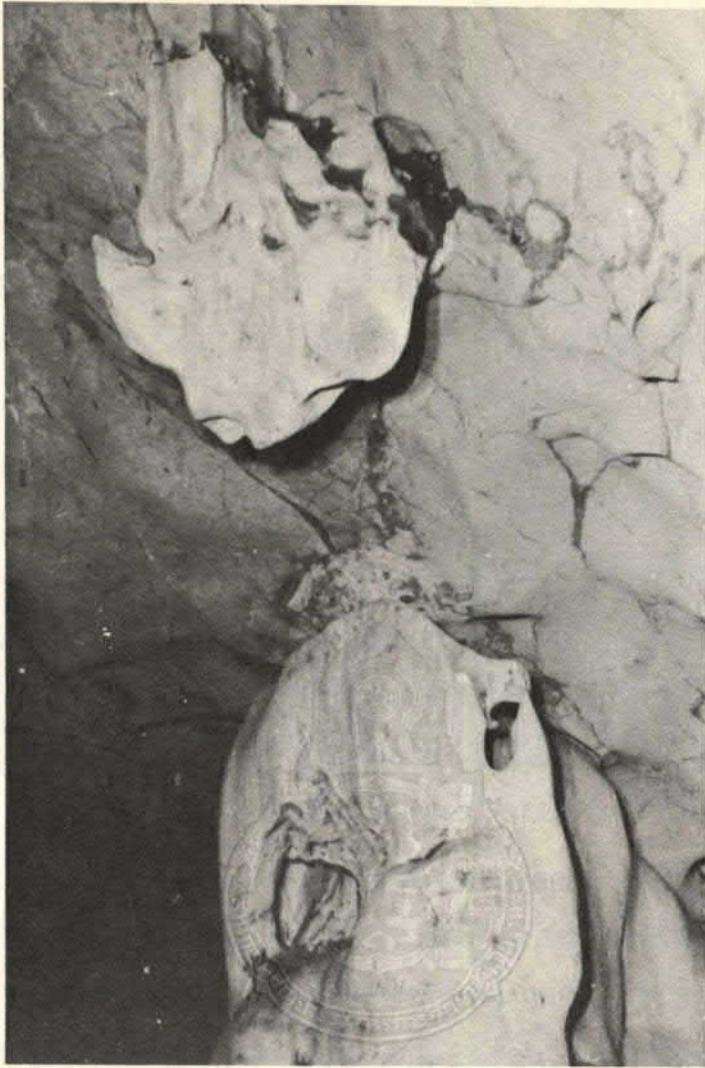
เดินต่อเข้าไปอีกห้องหนึ่ง มีหินย้อยห้อยเป็นระนาบ หินงอกจากพื้นลักษณะแหลมๆ
ทั้งสูงและต่ำอยู่เรียงราย ผนังด้านหนึ่งมีหินย้อยจากเพดานผนังแผ่ออกกว้างคล้ายสายน้ำ
ตกลงเป็นสายๆ ลู่อย่างหินปูนที่เกาะตัวเป็นขอบอ่างกันน้ำ แอ่งน้ำซ้อนกันสองสามชั้น
มีน้ำและไม่มีน้ำมีแต่ขุยดินชั้นๆ น้ำไหลอยู่ภายในอ่างเย็นเฉียบ บางห้องมีอ่างน้ำซ้อนกัน
ถึง ๗—๘ ชั้น สวยงามน่าชม ซ้อนต่อๆ ขึ้นไปจดเพดาน โกลั้เพดานมีบ่อน้ำใส

ขณะเข้าไปแต่ละห้องจะมีค้ำคาวนับจำนวนสิบๆ บินออกจากที่มืดและส่งเสียง
จ๊อกแจ๊ก มูลค้ำคาวเกลื่อนกลาดตามพื้นส่งกลิ่นตระหลบ ทุกห้องที่มีมูลค้ำคาวนั้น
ตามพื้นทางเดินเป็นหลุมเป็นบ่อทั่วไป เพราะมีคนมาขุดมูลค้ำคาวนำไปใช้ทำปุ๋ย มี
บางคนบางพวกนอกจากขุดดินแล้วยังขีดเขียนชื่อของตนไว้ตามผนังเป็นที่รูดตาและทำลาย
สิ่งสวยงามตามธรรมชาติ และบางคนก็หักเอาปลายหินย้อยโกลั้ๆ มือนั้นด้วย

เดินชมติดต่อกันไปหลายถ้ำ ล้วนแต่วิจิตรงดงามทั้งสิ้น แต่ละห้องกว้างบ้าง แคบ
บ้าง มีหินย้อยหินงอกน่าชม มีอยู่หลายห้องที่มีเอกลักษณ์พิเศษคือ อ่างน้ำที่ซ้อนกันนั้น
ใหญ่และยาวบ้าง กลมบ้าง ซ้อนกันหลายชั้นมีน้ำหล่ออยู่โดยมาก ทราบว่าในฤดูฝนมี
น้ำเต็มทุกอ่างและทุกห้อง ฤดูแล้งมีบางอ่างเหือดแห้งไปบ้าง

ห้องพิเศษอยู่ลึกเข้าไปและเป็นทางเอียงลาดลง เพื่อความปลอดภัยควรค่อยๆ นั่ง
ยองๆ ถัดลงไปดีกว่าเดิน เพราะส่วนมากเป็นหินเรียบและลื่นเลื่อน ลงไปถึงปากเหว
มีดลิกชันลงไปราว ๘๐ องศา มีบันไดไม้ทำด้วยต้นไม้เล็ก ๆ มีชั้น ๗—๘ ชั้น ลงถึง
พื้นถ้ำเป็นห้องโถง พื้นเรียบและลื่น อากาศค่อนข้างอับมาก เพราะสังเกตว่าอยู่ลึกลงไป
ใต้ดินมาก ห้องกว้างเพดานสูงโค้งกลมคล้ายโดม มีหินย้อยจากเพดานเป็นพู่พวงระย้า
ใหญ่น้อย บางตอนริมผนังคล้ายกลีบมะเฟือง น่าชม ทุกแห่งทุกตอนส่งแสงระยิบเมื่อถูก
แสงไฟ ตามพื้นมีหินงอกรูปต่าง ๆ ใหญ่น้อยทั่วไป

ที่ชอกหลิบมืดเป็นช่องอุโมงค์แคบหลายช่อง ผนังภายในชื้นแฉะมาก อากาศอับทึบ
ร้อนอบอ้าว ผู้นำทางยังบอกว่า ถ้าเดินต่อไปอีกจะมีทางขึ้นปล่องอีกทางหนึ่ง แล้วเดิน
บุกป่าไปตามไหล่เขาออกไปบรรจบทางขึ้นตอนแรกได้

หินย้อยในถ้ำเขานมสาว

ใช้เวลาชมในถ้ำชั่วโม่งเศษ จึงเดินกลับออกทางเก่า แต่ถ้ำเข้าไปโดยไม่มีผู้นำทางแล้ว คงจะหลงทางแน่ เพราะแต่ละคูหนั้นกว้าง ออกมารับอากาศภายนอกแล้ว เดินทางออกมาถนนใหญ่ เมื่อมองไปยังเทือกเขา ซึ่งเป็นที่ตั้งของถ้ำเขานมสาวนี้ ตอนยอดจะเห็นเป็นรูปฝ่าซีแหลม มีลักษณะคล้ายนมสาว ถ้านั้นจึงมีชื่อว่า ถ้ำเขานมสาว

ถ้ำน้ำทิพย์

ถ้ำน้ำทิพย์ เป็นถ้ำขนาดเล็กมีทั้งหินย้อยหินงอก ตั้งอยู่บนเขาถ้ำม้าร้อง ตำบลพงศึประศาสน์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ห่างจากอำเภอบางสะพานไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๒ กิโลเมตร ในเทือกเขาใกล้ ๆ กันนี้มีถ้ำที่สำรวจแล้วอีก ๒ ถ้ำ คือ ถ้ำเขาม้าร้อง และถ้ำเพลินจิต

การเดินทางไปชมถ้ำในอำเภอบางสะพานนี้ จากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางไกลมาก ใช้เวลาอย่างน้อย ๒ วัน จำต้องพักแรมที่ใดที่หนึ่ง อาจพักที่ตัวเมืองประจวบคีรีขันธ์ ชายทะเลหน้าเมืองมีบังกาโลพักรับรองของเทศบาลเมือง หรือพักที่โรงแรมเอกชนในตลาด ๒-๓ แห่ง หรือพักที่โรงแรมในอำเภอบางสะพาน ซึ่งระยะทางต่อจากอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ไปอีกประมาณ ๗๗ กิโลเมตร ที่พักทั้งสองแห่งเป็นสถานที่พักตากอากาศ ชายทะเล เป็นอ่าวทิวทัศน์งาม อากาศดีและสงบ

วันรุ่งขึ้นเดินทางจากอำเภอบางสะพานไปตำบลพงศึประศาสน์ราว ๒ กิโลเมตร ในเส้นทางเพชรเกษมและลูกรัง ถึงเชิงเขาม้าร้อง ที่วัดเขาถ้ำม้าร้อง เมื่อแจ้งความจ้างต่อทางวัดแล้ว ทางวัดจะจัดผู้นำทางพร้อมด้วยตะเกียงเจ้าพายุให้

เดินผ่านวัดขึ้นบันไดปูนไปเล็กน้อยถึงทางธรรมชาติ ภูเขาลาดชันราว ๕๐ องศา เป็นทางแคบๆ ต้องเดินพุงด้วงกันพลาดพลั้ง เพราะแนวทางมีก้อนหินใหญ่ก้อนน้อยอยู่เกลื่อน ผาตงหย้าคาซึ่งท่วมศิระะ ต้องระวังหย้าคาจะบาดอีกด้วย จนถึงทางแยกเล็ก ๆ มีป้ายเล็กแจ้งว่าไปถ้ำน้ำทิพย์ ๒๐๐ เมตร ซ้ายมือ ไปถ้ำเพลินจิต ๔๐๐ เมตร แยกขวามือ

ทางไปถ้ำน้ำทิพย์ เป็นทางลาดชันเขาพื้นหินและดินขรุขระ ประมาณ ๑๐ นาทีถึงต้นทางชั้นถ้ำน้ำทิพย์ เป็นทางชันมาก ต้องปีนป่ายและยึดต้นไม้หรือเงื้อมหินขึ้นไปถึงปากถ้ำ มีลมพัดเย็นออกมาจากถ้ำพอคลายความเหนื่อยและร้อนได้พอควร ปีนข้ามก้อนหินเข้าไปภายในถ้ำน้ำทิพย์ตอนแรกเป็นคูหาใหญ่มีแสงสว่างเข้ามาทางช่องใหญ่ของถ้ำด้านหนึ่ง มองเห็นหินย้อยได้ชัดเจน หินย้อยลงจากเพดานจุดพื้นคล้ายเสามีอยู่หลายต้น

ถ้ำน้ำทิพย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปล่องบนเพดานถ้ำน้ำทิพย์

บางต้นใหญ่ บางต้นคอดกึ่งสวยงามแปลกตา หินงอกขึ้นจากพื้นเป็นก้อนกระปุกคล้าย
ลอมฟาง หรือสลุบเจดีย์อยู่เรียงราย พื้นถ้ำเดินไม่สะดวก เพราะเต็มไปด้วยหินใหญ่น้อย

ผนังด้านหนึ่งมีโพรงเข้าไปข้างใน มีหินย้อยมากกว่าห้องนอก มีแสงสว่างเข้าได้
บ้างเห็นสิ่งสวยงามได้สลับ ๆ โดยไม่ต้องใช้ไฟฉายหรือตะเกียงเจ้าพายุ มีลักษณะหินพิเศษ
นับว่าเป็นเอกลักษณ์ของถ้ำ กล่าวคือ หินย้อยก้อนใหญ่กองอยู่ใกล้ริมผนังด้านหนึ่ง มี
รูปร่างคล้ายหัวนกยักษ์ เป็นที่สะดุดตาอยู่มากทีเดียว นอกนั้นเป็นหินย้อยธรรมดา
ทั่วไป แต่ละแห่งจะพิจารณาให้เห็นเป็นรูปแปลก ๆ ก็ได้

เมื่อชมและพักผ่อนแล้วลงจากถ้ำเดินย้อนมาทางเก่าถึงทางสามแยกเดิมแล้วแยกซ้าย
ไปสู่ถ้ำเพลินจิต

ภายในถ้ำเพลินจิตตอนแรก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ถ้ำเพลินจิต

ถ้ำเพลินจิต ตั้งอยู่บนเขาถ้ำม้าร้อง ตำบลพงศ์ประศาสน์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ต่อจากทางแยกไปถ้ำน้ำทิพย์เป็นทางขึ้นเขาธรรมชาติและชันทำให้การเดินทางช้า ประมาณ ๒๐ กว่านาที ถึงเชิงเขาปากถ้ำเพลินจิต ขึ้นไปสู่ถ้ำแรกกว้างใหญ่ มีหินย้อยตามเพดานเป็นรูปวงระย้าชายผ้าพริ้ว และตามผนังมีรูปต่าง ๆ ตามจินตนาการ ล้วนเป็นสีขาวหม่นและสมบูรณ์อยู่มาก แสงสว่างเข้ามาทางปล่องข้างผนังก่อนไปบนเพดานให้แสงสว่างเห็นได้ชัดเจน เพราะเป็นถ้ำที่ไม่ค่อยได้มีใครไปชมมากนัก เนื่องด้วยทางเดินลำบากและแคบร้อนมาก ฉะนั้นปลายหินย้อยน้อยใหญ่ยังมีสภาพสวยงามสมบูรณ์โดยไม่มีรอยหัก ถ้ำนี้มีต่อเข้าไปภายในอีกหนึ่งห้อง จะเรียกว่าเป็นถ้ำฝาแฝดก็พอได้

เดินต่อเข้าถ้ำที่สองขนาดเล็กกว่าห้องแรก มีหินย้อยสีขาวเต็มไปทั่วทั้งเพดานและผนัง ก้อนใหญ่บ้างเล็กบ้าง มีลักษณะพิเศษที่น่าชมอันนับว่าเป็นสัญลักษณ์ประจำถ้ำ คือ กองหินที่ย้อยลงมาถึงพื้นแล้วสะสมทับถมกันมากหลายร้อยหลายพันปี จนเป็นกองสูงชัน มีลักษณะพิเศษคล้ายดอกบัวตูม สีขาวนวล ประกอบด้วยมีแสงระยิบระยับโดยรอบตัว คล้ายโรยด้วยกากเพชร ก้อนอื่น ๆ ก็มีลักษณะผิดแผกกันไปบ้าง เช่น รูปสัตว์ รูปเสาหลัก รูปเจดีย์ ฯลฯ ซึ่งเป็นธรรมดาสามัญทั่วไป สรุปได้ว่าชมสิ่งสวยงามแล้วทำให้เกิดความเพลิดเพลิน จนถ้านั้นได้ชื่อว่า ถ้ำเพลินจิต

เดินหลบหลีกออกต่อไปเข้าชั้นใน ในถ้ำนี้มีชื่อว่า ถ้ำแสงจันทร์ แนวทางขึ้นลาดเกือบชัน และต้องปีนป่ายเหนียวรั้งกันพอสมควร บางตอนจะต้องคลานลอดคูโมงค์เดี่ยวๆ เเงศีรษะก็ไม่ได้ต้องระวังเงหินย้อยลงมา ส่วนมากปลายแหลม ๆ คนร่างกายเล็กและบางก็พอล่องตัวว่องไว ส่วนคนอ้วนและน้ำหนักมากออกจะลำบากนิดหน่อย เพราะตอนช่องแคบอาจจะต้องติดขลุกลักบ้าง ถึงอย่างไรก็ตีก็เข้าไปได้ทุกคนด้วยความสนุกสนาน แนวทางเดินต่อไปสูง ๆ ต่ำ ๆ ด้วยก้อนหิน ไม่มีแสงสว่างต้องใช้ตะเกียงเจ้าพายุและไฟฉายประจำตัวส่องทางเดินและคลานออกทะลุถึงคูหากว้างขวาง พื้นเป็นดินแข็งและชั้นสีเข้ม พักอยู่สักครู่หนึ่งรู้สึกว่ามีสายลมโชยเข้าพอเย็น จึงไม่ทำให้อึดอัดเช่น ถ้ำที่บสัญลักษณ์สำคัญของถ้ำตอนนี้ คือ บนเพดานสูงเหนือผนังหินย้อย มีช่องเล็ก ๆ รูปเกือบกลม ส่องแสงสลัวเข้าภายในเป็นแสงนวลเย็นตา แต่เห็นอะไรไม่ชัดพอ ช่องนี้เปรียบได้ว่า เป็นดวงจันทร์ที่ประกายแสงลงมาข้างล่าง ข้างปล่องที่เป็นดวงจันทร์มีอีกปล่องหนึ่งแต่ไม่กลม มีแสงเข้ามาเช่นกัน ปากปล่องปกคลุมด้วยไม้نانาพรรณเขียวชอุ่มสดชื่น ส่วนใหญ่ในถ้ำไม่มีอะไรที่น่าชมเท่าใดนัก

การชมถ้ำสองแห่งนี้ค่อนข้างจะลำบากและใช้เวลาครึ่งค่อนวัน

เจดีย์และศาลาหน้าถ้ำเขาเงิน จังหวัดชุมพร

ถ้ำเขาเงิน

ถ้ำเขาเงิน เดิมชื่อว่า ถ้ำเขาเย็น ตั้งอยู่ในภูเขเงินริมฝั่งซ้ายแม่น้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ห่างจากตัวอำเภอไปทางตะวันตกประมาณ ๖ กิโลเมตร

การเดินทางไปจังหวัดชุมพรไปได้ทั้งทางรถไฟและรถยนต์ ทางรถไฟจากกรุงเทพมหานคร มีทั้งรถด่วนและเร็ว จากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) และสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) รถด่วนจากสถานีกรุงเทพฯ เวลา ๑๖.๐๐ น. เศษ รถเร็วจากสถานีกรุงเทพฯ ๑๒.๐๐ น. เศษ และ ๑๗.๐๐ น. เศษ ประมาณ ๙ ชั่วโมงถึงสถานีชุมพร ระยะทาง ๔๘๕ กิโลเมตร แล้วต่อไปอำเภอหลังสวนอีกประมาณ ๖๐ กิโลเมตร รถเร็วจากสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ แล้วต่อไปอำเภอหลังสวน

ทางรถยนต์จากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านจังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ถึงทางแยกจังหวัดชุมพร เลยต่อไปอำเภอหลังสวนประมาณ ๕๕ กิโลเมตร ถ้าเดินทางในแนวทางสายเอเชีย จะย่นระยะทางอีกหลายสิบกิโลเมตร

พักแรมที่อำเภอหลังสวนหนึ่งคืน อำเภอหลังสวนเป็นแหล่งที่ผลิตผลไม้มีชื่อเสียง เช่น ทุเรียน เงาะ มังคุด มะไฟ ลางสาด มะพร้าว และอื่น ๆ ถ้าเป็นเวลาตรงกับฤดูกาลของผลไม้บางชนิดแล้วราคาถูกมาก จะมีชาวสวนนำผลไม้เหล่านั้นจากตำบลต่าง ๆ มารวมอยู่ในตลาดอำเภอหลังสวนคราวละหลายสิบคันรถสองแถวท้องถิ่น

การไปชมถ้ำเขาเงินและถ้ำเขากระبيب โดยทางรถยนต์จากอำเภอไปทางทิศตะวันตก เป็นทางลาลองลูกรัง ซึ่งเป็นทางสายหนึ่งที่จะไปถึงอำเภอพะโต๊ะ สองข้างทางผ่านสวน ทุเรียน เงาะ มังคุด ลางสาด มะพร้าว หมากรูด ฯลฯ หนาแน่น ประมาณ ๖ กิโลเมตรเศษ ถึงเชิงเขาเงินริมฝั่งซ้ายแม่น้ำหลังสวน เชิงเขาเป็นสถานที่ที่ร่มรื่นมีที่นั่งพักผ่อน บางครั้งในคราวงานเทศกาลมีร้านขายของต่าง ๆ และอาหารเครื่องดื่ม

เดินทางลาดเชิงเขาไปสู่ชะง่อนหินเป็นลานกว้างหน้าถ้ำ มีศาลาเล็ก ๆ ริมหน้าผา สำหรับพักผ่อน ปากถ้ำสูงราว ๘ เมตร เข้าไปภายในถ้ำไม่มีมืด มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน มีเนื้อที่ไม่กว้างนัก มีหินย้อยตามธรรมชาติเล็กน้อย ส่วนมากเป็นหน้าผาหินหน้าเรียบทั่วไป สุดหลังถ้ำบนโขดหินเป็นที่ตั้งศาลาใหญ่ ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณปางมารวิชัยองค์ใหญ่ และพระพุทธรูปขนาดย่อมอีกหลายองค์พร้อมทั้งพระพุทธรูปศิลปะพม่าสององค์

ผนังด้านซ้ายมือมีพระพุทธรูปจำลองของโบราณ ผนังหน้าเรียบ ด้านขวามือมีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ร.ศ. ๑๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๒) อยู่ระดับสูงเพียงคนยืนเห็นได้เด่นชัด มีเครื่องบูชาพร้อมมูล

ตรงปากถ้ำเป็นลานกว้างร่มครึ้ม มีชะง่อนหินใหญ่เป็นหน้าผาชั้นริมฝั่งแม่น้ำหลังสวน บนชะง่อนมีพระเจดีย์องค์หนึ่งสูงประมาณ ๘.๑๕ เมตร ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อ ๘๐ กว่าปีมาแล้ว โดยสร้างทับของเก่าที่มีอยู่เดิม มีงานเทศกาลปิดทองพระและพระพุทธรูปตรงกับวันสงกรานต์

นอกจากถ้ำนั้นแล้วยังมีถ้ำเล็ก ๆ อีกสองถ้ำในภูเขาสูงเดียวกันนี้ ถ้ำหนึ่งอยู่บนไหล่เขาสูงชันไป เป็นถ้ำกว้างพอคน แต่มีทางลึกเข้าไปมาก และอีกถ้ำหนึ่งอยู่เหนือชายตลิ่งต้องเดินเลียบตลิ่งไปเล็กน้อย เป็นถ้ำเล็กแคบและมีมืดมาก เพราะเป็นที่อาศัยของค้างคาวหลายร้อยหลายพันตัว

พระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ในถ้ำเขาเงิน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เคยเสด็จประพาสถ้ำเขาเงิน เมืองหลังสวน เมื่อคราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. ๑๐๘ โดยทางชลมารค จากปากน้ำหลังสวนเข้าไปถึงถ้ำเขาเงิน และได้ทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ร.ศ. ๑๐๘ ไว้บนผนังในถ้ำ และได้ทรงเปลี่ยนชื่อถ้ำเขาเงิน เป็น “ถ้ำเขาเงิน” มาจนทุกวันนี้

หลังจากได้เสด็จครั้งนั้น ต่อมาอีก ๓ ปี คือใน ร.ศ. ๑๑๑ (พ.ศ. ๒๔๓๕) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระเจดีย์บุรณะจากของเดิมบนชะง่อนหินสูงริมฝั่งน้ำองค์หนึ่ง และมีจารึกบนแผ่นหินอ่อนที่ฐานเจดีย์ว่า

“พระพุทธเจ้าหลวงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้น ได้ลงมือก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๑ แล้วเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์

รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๑ พระยาจรรยาโมกคการเป็นหัวหน้าและราษฎรได้ร่วมมือร่วมแรง
สร้างขึ้นใหม่”

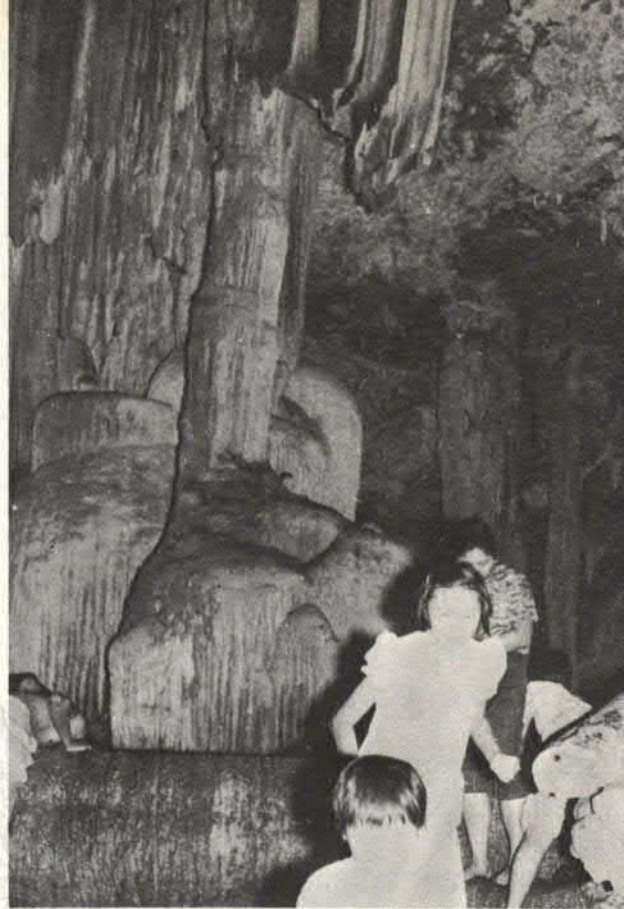
การเสด็จครั้งนั้น พระองค์ได้ทรงพระราชหัตถเลขา เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู
ดังความตอนหนึ่งเกี่ยวกับถ้ำเขาเงินว่า

“วันที่ ๑๐ ก่อนกินข้าวไปที่สวนพระยาจรรยา อยู่ได้บ้านนาลงมาหน่อยหนึ่ง
ปลูกมะพร้าว หนาก พลุ กาแฟ มังคุด มะไฟ เงาะ และต้นผลไม้เมืองจีนต่าง ๆ ทั้ง
กานพลู จันทน์เทศ ทุเรียน ลางสาด นั้น เป็นพื้นสวน เวลาบ่ายลงเรือขึ้นไปตาม
ลำน้ำน้ำเชี่ยวหนักขึ้นไปทุกทีจนพอที่จะเรียกว่าแก่งได้ แต่แปลกกันกับข้างไทรโยค
แม่น้ำนั้นคุดน้อย ๆ สูงขึ้นไป มีที่น้ำเชี่ยวน้ำอับ แต่ในแม่น้ำนั้นไม่มีที่น้ำอับ มีแต่เชี่ยว-
มากเชียวหน่อย แลเห็นน้ำสูงได้ในระยะใกล้ ๆ เรือไฟทอนิครอฟต์ลากขึ้นไปสอง
ชั่วโมงกับ ๔๕ นาที ถึงหน้าถ้ำเขาเงิน เป็นถ้ำเสมอพื้นตลิ่งที่ต้องขึ้นนั้นชันตลิ่งมิใช่
ชันเขา แต่ศิลาหน้าผาชันสูงใหญ่ดูงามดี มีสามถ้ำด้วยกัน ถ้ำกลางตรงหน้าไม่ลึกกว้าง
ใหญ่ ปากถ้ำเปิดสว่าง มีพระพุทธรูปโตบ้างย่อมบ้างปิดทองใหม่ ๆ หกองค์ พระศิลา
พม่าของพระยาระนองและพระยาหลังสวนมาตั้งไว้ ๒ องค์ ได้จารึกอักษร (จ.ป.ร
ไขว้กับศักราชที่เสด็จประพาส) ตามที่เคยจารึกไว้ที่ผนังถ้ำ และให้สร้างพระเจดีย์ ซึ่ง
ทำค้างอยู่ที่ชะง่อนศิลาหน้าถ้ำองค์หนึ่ง อีกสองถ้ำนั้นอยู่บนไหล่เขาสูงขึ้นไป อีกถ้ำหนึ่ง
ฉนั้นไม่ได้ไปดู เขาว่ากว้างเท่า ๆ กันกับถ้ำล่าง เป็นแต่ลึกเข้าไป อีกถ้ำหนึ่งต้องเดิน
เลียบเขาห่างตลิ่งเข้าไปหน่อยหนึ่ง ปากถ้ำแคบในนั้นมีด ได้ไปมองดูที่ปากช่องจะไม่
โตกว่าถ้ำกลางมากนัก แต่เป็นค้างคาวจอกแจกไปทั้งถ้ำ”

แล้วพระองค์เสด็จกลับเมืองหลังสวนเมื่อเวลาเย็นวันนั้น

ตอนแรกของถ้ำเขาเกรียบ จังหวัดชุมพร

หินงอกหินย้อยในถ้ำเขาเกรียบตอนใน

* ถ้ำเขาเกรียบ

ถ้ำเขาเกรียบ อยู่บนเขาสูงลูกหนึ่ง ในท้องที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ห่างจากอำเภอไปทางทิศใต้ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เป็นถ้ำใหญ่กว้างขวางมีหลายคูหา ติดต่อกันสลับซับซ้อนทั้งที่สูงและลึกต่ำลงได้ดิน

การไปชมถ้ำเขาเกรียบ โดยรถยนต์จากอำเภอหลังสวนไปทางทิศตะวันตกในทางเดียวกับไปชมถ้ำเขาเงิน ก่อนถึงถ้ำเขาเงินเล็กน้อยมีทางแยกซ้ายไปทางทิศใต้ เป็นทางลูกรัง สายนี้ต่อไปจนถึงอำเภอพะโต๊ะได้ เส้นทางผ่านเรือกลสวน หมู่บ้าน ไร่นา และป่าไม้โปร่ง ประมาณ ๒๐ กิโลเมตรเศษ ถึงเชิงเขาใหญ่ ด้านซ้ายมือเป็นภูเขาสูงมีหลายยอดติดต่อกันและสภาพเป็นป่าที่บ่มต้นไม้ใหญ่ ๆ นานาพรรณแน่นขนัด

ถ้าเขาเปรียบชาวบ้านคนหนึ่งซึ่งเป็นนักร้องเป็นผู้ค้นพบ โดยวันหนึ่งยังไม่ได้แต่ไม่ถูกที่สำคัญนกบินหนีเข้าป่าไปทางภูเขา ชาวบ้านผู้นั้นก็ไล่จับขึ้นไปตามลาดเขาสูงขึ้น นกบินลับหายไปในช่วงไม้แห่งหนึ่งไกลยอดเขา พยายามค้นหาอยู่ในบริเวณนั้นก็ไม่พบ พบแต่ช่องโพรงถ้ำแห่งหนึ่ง คิดว่านกคงจะเข้าไปหลบซ่อนตัวอยู่ในนั้น เขาจึงมุดเข้าโพรงนั้น ได้ลงตามซอกหินลงไปถึงพื้นถ้ำจึงได้ทราบว่า เป็นถ้ำใหญ่โตมาก มีแสงสว่างเข้ามาทางปล่องใหญ่ กระบหินงอกหินย้อยเป็นประกายแวววาว ชาวบ้านผู้นั้นตกตะลึงในความงามวิจิตร นำความมาเล่าให้คนอื่นฟังและชวนกันไปชม หลังจากนั้นข่าวการพบถ้ำสวยงามก็ได้แพร่ไปสู่จังหวัดใกล้เคียง มีประชาชนขึ้นรถไฟมาอำเภอหลังสวนและไปเที่ยวชมถ้ำนั้นเป็นอันมาก

จอตฤไฉ่เรียบร้อยแล้ว ออกเดินทางไปยังภูเขาในทางป่าแคบ เป็นทางเนินขึ้นตั้งแต่ลาดชันน้อยจนมาก สองข้างทางเป็นป่าใหญ่มีต้นไม้ใหญ่น้อยหนาแน่น ต้นไม้ใหญ่บางต้นขนาด ๒ คนโอบได้รอบ ในแนวทางสูงขึ้น ขึ้นไปตามซอกหิน ที่บางแห่งชันมาก บางตอนป่ารก ต้องแหวกทางหรือเหนียวรังเถาวัลย์กัน ทางวกซ้ายขึ้นเขาชันอีกลูกหนึ่ง ขึ้นได้ไปตามซอกหินแหลมและคม คล้ายหนามทุเรียนเป็นระยะทางยาว ขึ้นไปถึงเนินช่องเขาประมาณ ๒๐ กว่านาที ช่องเขาด้านหนึ่งเป็นช่องโหล่มองไปข้างล่างเห็นท้องนาและป่าเขาในที่ราบ ไกลออกไปคือท้องทะเลอำเภอหลังสวน ในน่านน้ำเห็นเกาะเรียงรายอยู่ลิบ ๆ ลมพัดเย็นสบาย พักเหนื่อยครู่หนึ่งแล้วขึ้นต่อไปถึงเชิงยอดเขาหน้าผาสูงชันตรงดิ่งจาก เชิงผามีช่องโพรงกว้างเข้าไป ถ้ำปากถ้ำมีหินย้อยเป็นเส้นเล็กเส้นใหญ่ ย้อยห้อยลงมาสวยงาม ระดับปากถ้ำอยู่สูงจากระดับเชิงเขาประมาณไม่ต่ำกว่า ๖๐๐ เมตร ขึ้นเข้าปากถ้ำเป็นทางลงไปตามซอกหินเล็กประมาณ ๑๐ กว่าเมตร

ถึงพื้นถ้ำตอนแรกเป็นห้องโถงกว้างขนาดจุคนได้ ๓๐๐-๔๐๐ ร้อยคน มีปล่องใหญ่ ๒ ปล่อง ทางผนังใกล้เพดานให้แสงสว่างเข้ามาเห็นหินย้อยหินงอกมากมายสวยงาม หินย้อยแท่งใหญ่สูงไปจดเพดานราว ๒๐ เมตร อยู่กลางถ้ำ รอบแท่งมีลักษณะเป็นกลีบมะเฟืองใหญ่ ๆ มีสีขาวนวล ถูกแสงไฟฉายหรือตะเกียงจะเกิดประกายระยิบระยับแพรวพราวสวยงาม ตามพื้นนอกจากมีซอกหินเนินหินแล้ว มีหินงอกใหญ่น้อยอยู่เกลื่อนกลาด รูปลักษณะต่าง ๆ กันคล้ายกองข้าวบ้าง เจดีย์บ้าง คล้ายรูปสัตว์บ้าง ฯลฯ แล้วแต่ทวารคนเข้าชม

เดินขึ้นตามเนินสูงสู่หลืบใหญ่ มีแสงสว่างสลัว ๆ มีหินย้อยลงจากเพดานสูงหลายแท่งหลายสายใหญ่และเล็กเรียงเป็นระยะติดต่อกัน บางแห่งสีขาวนวลปนเหลืองอ่อนและ

ชมพู ใช้มือเคาะจะมีเสียงดังกังวานอยู่หลายวินาที คุณานี้ชาวบ้านให้ชื่อว่า ห้องแต่งตัว เพราะมีลักษณะหลบมุมและมีลับแลกัน

เดินขึ้นต่อไปอีกสองสามระดับ เป็นหินคล้ายชั้นบันได ถึงห้องคู้หาใหญ่ไม่มีแสงสว่างต้องใช้ไฟส่องดู มีเสาหินย้อยขนาดใหญ่จากเพดานลงมาถึงพื้นแล้วแผ่ออกเป็นคล้ายแท่น ตอนริมแท่นขึ้นไปคือ ขอบอ่างสูงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ในอ่างมีน้ำขังอยู่ อ่างกว้างราว ๑ เมตร ยาวราว ๒ เมตรเศษ ริมขอบอ่างเป็นรอยจับยืนโดยรอบ

อ่างขังน้ำแบบนี้มีต่อไปในคูหาอื่น ๆ อีกหลายอ่างทั้งเล็กและใหญ่ ทางต่อจากนี้ขึ้นไปคล้ายชั้นบันไดธรรมชาติสูงขึ้นไปจนเกือบจดเพดานถ้า ระหว่างทางขึ้นมีอ่างขังน้ำอยู่ทั้งสองข้าง บางอ่างมีน้ำเต็มและบางอ่างมีแต่ดินเป็นขุยขึ้น ๆ น้ำในอ่างใสและเย็นเฉียบ

เดินต่อขึ้นไปสูงจนเกือบสุดเพดาน ผ่านหินย้อยเป็นเสาเรียงราย คล้ายเดินในฉากละคร ถึงตอนบนสุดสูงประมาณ ๕-๖ เมตรเป็นห้องใหญ่ หินย้อยเป็นพู่พวงคล้ายโคมระย้า คล้ายพู่เรือหงส์ทั้งใหญ่และเล็กสีขาวนวล บางแท่งขนาดใหญ่ลงมาถึงพื้นแล้วแผ่ออกเป็นคล้ายแท่นซ้อนหลายชั้น ส่วนมากหินย้อยลงมาเป็นกลีบมะเฟือง ต่อขึ้นไปอีกราว ๗-๘ ชั้น ถึงห้องกว้างตอนแรก หินย้อยมากมายละลานตาทั้งใหญ่และเล็ก ด้านหนึ่งย้อยยาวลงมาถึงพื้นแท่นหลายแท่ง ดูคล้ายฉากละคร ภายในหลืบมืด

หลบไปอีกด้านหนึ่งมีปล่องส่องสว่างเข้ามาสลัว ด้านหลังลานหินเป็นที่โล่งมีหินย้อยเล็กน้อยเป็นอุโมงค์ลึกเข้าไป สุดลานหินเป็นทางหินหน้าเรียบและลาดชัน มีหินงอกเป็นตะปุ่มตะป่ำสลับกัน ลึกสลับลงไปสู่ที่มืด การลงชมข้างล่างนี้ต้องใช้ไฟนำทาง และต้องนั่งแล้วค่อย ๆ ถัดไปที่ละน้อย ส่วนมีอนั้นต้องคอยยึดเงาหินงอกที่คล้ายดอกเห็ดให้มันลงไปถึงพื้นห้องล่างลึกประมาณ ๑๐ กว่าเมตร เป็นห้องเล็กแคบและเพดานเตี้ย แต่มีหินย้อยโดยรอบ

สุดด้านหนึ่งเป็นลานหินเทลาดลงไปอีกชั้นหนึ่ง การลงชมก็มีลักษณะคล้ายกับห้องแรก อากาศที่อบและร้อนอบอ้าว คนนำทางบอกว่า ห้องเทลาดลึกอย่างนี้ติดต่อกันลงไป ๗-๘ ชั้น คนนำทางว่าถาลึกสุดลงไปประมาณ ๓๐ เมตร เป็นห้องแคบ พื้นถ้ำเป็นทรายละเอียดสีขาว จึงเข้าใจว่าคงจะมีสายน้ำผ่านใต้ภูเขานี้ และที่สำคัญของถ้ำชุดนี้คือ มีเจ้าตัวหนึ่งไม่ทำอันตรายใคร ถึงกระนั้นก็ตามก็ไม่มีใครยอมตามลงไป ขอชมเพียงแค่นี้ ๒ ชั้น ๓ เท่านั้น เพราะบางตอนต้องออกแรงไต่ถ้ำหรือคลานเกือบแนบพื้นด้วยเพดานนั้นเตี้ยไม่ถึงเมตร ข้างบางตอนเป็นตะไคร่น้ำลื่นมาก

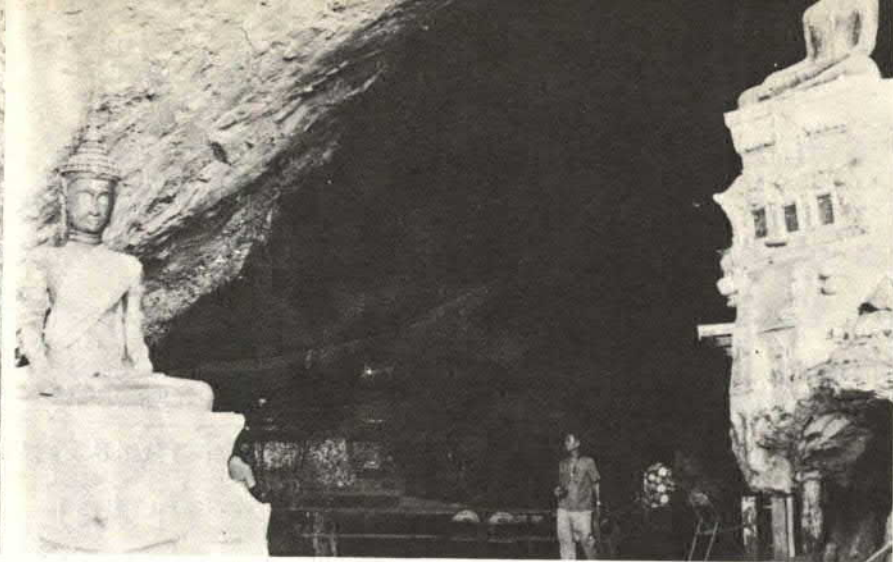
ถ้ำรับร่อ

ถ้ำรับร่อ ตั้งอยู่บนเขาพระ ท้องที่ตำบลท่าข้าม อำเภอท่าชะ จังหวัดชุมพร ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ ๒๐ กิโลเมตรเศษ เป็นถ้ำมีธรรมชาติสวยงาม ติดต่อกันสองถ้ำ มีความสำคัญทั้งด้านพุทธศาสนา และประวัติศาสตร์น่าสนใจ

การเดินทางไปชมถ้ำรับร่อ อำเภอท่าชะ โดยทางรถยนต์จากตัวเมืองชุมพร ออกถึงทางแยกปฐมพร ตำบลวังไผ่ อำเภอเมืองชุมพร เลี้ยวขวาเข้าถนนเพชรเกษม ประมาณ ๙ กิโลเมตร ตรงหลักกิโลเมตรที่ ๔๙๐ (จากกรุงเทพฯ) ในเขตท้องที่อำเภอท่าชะ แยกซ้ายเข้าทางชนบทลูกรัง ผ่านสวนเงาะ ทุเรียน มังคุด มะไฟ ลางสาดลา และบ้านชาวสวนประมาณ ๓ กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านริมฝั่งคลองรับร่อมีบ้านเรือน ร้านค้าผลไม้และเครื่องอุปโภคบริโภค ประจำท้องถิ่น ต่อจากบ้านออกไปชายตลิ่ง มีสะพานไม้ไผ่ขัดแตะข้ามคลองไปสู่ฝั่งตะวันตก หมู่บ้านท่าข้าม เดินลัดเลาะระหว่างสวนผลไม้ร่มเย็น ออกไปสู่ที่โล่งชายทุ่งนากว้าง แลเห็นเขาพระลูกเล็กตั้งโดดเด่นกลางทุ่งนาในระยะประมาณกิโลเมตรเศษ

เดินลัดทุ่งนาตรงไปประมาณ ๕-๘ นาที ข้ามสะพานข้ามคลองเล็ก ชื่อว่า คลองทะเลเขียะ ถึงบริเวณวัดเทพเจริญ อยู่เชิงเขาพระแยกซ้ายไปสู่กุฏิสงฆ์ แยกขวาผ่านโบสถ์หลังเล็ก ย่อมหลังโบสถ์เป็นทางขึ้นเนินลาด สองข้างทางปลูกดอกไม้พองาม และมีต้นไม้ต้นใหญ่ ๆ แผ่กิ่งก้านสาขาร่มเย็น ถึงเชิงบันไดปูน ขึ้นไปประมาณ ๖๐ ขั้นขึ้นถึงปากถ้ำรับร่อที่อยู่สูงจากระดับพื้นดินราว ๑๐๐ เมตร ชื่อว่า ถ้ำไธไธ

ปากถ้ำกว้างใหญ่ ขานปากถ้ำมีก้อนหินใหญ่ชนาบทางเข้า ภายในถ้ำกว้างขวาง มีแสงสว่างมาจากทางเข้าและปล่องใหญ่ หินย้อย หินงอกใหญ่น้อยสวยงาม รูปลักษณะแปลก ๆ หินงอกกลางถ้ำก้อนใหญ่และสูง ๓-๔ เมตร คล้ายสถูปขนาดใหญ่ ๒-๓ คนโอบ หินย้อยด้านหนึ่งคล้ายสายน้ำตกสีขาวนวล ย้อยจากเพดานเกือบจดพื้น เหลือช่องระหว่างพื้นเมตรเศษขนาดคนคลานลอดได้

ถ้ำรับร้อถ้ำแรก จังหวัดชุมพร

ปากถ้ำที่สอง

ต่อเข้าไปทางขวามือมีชอกหลืบหิน ขึ้นโขดลู่อู่มองค์ใหญ่สูงกว้างและมีมืด ต้องใช้แสงไฟช่วยนำทางแหวะหินย้อย พื้นทางเดินเป็นโขดใหญ่น้อยป็นและไต่ขึ้นไปพอควร ต่อเข้าไปลึก ๆ ยังมีความงามมากขึ้น อากาศตอนนี้อบอ้าวเพราะไม่มีปล่องลม

ย้อนกลับออกมาห้องแรกมีสัญลักษณ์ถ้ำคือภาพวาดทับบนรอยสลักที่ผาหินหน้าเรียบของผนังด้านหนึ่ง เป็นภาพคนนอนตะแคงขวา สมัยโบราณ สีคร่ำ ไม่ชัดแจ้ง หน้าคนสีขาวหม่น ผ้าคลุมสีเหลืองมอซอ ได้ภาพวาดเป็นเพิงหินมีร่องรอยการขุดค้นเป็นแนวยาวและกลบไว้หยาบ ๆ เคยมีคนลักลอบเข้ามาขุดเพื่อหาทรัพย์สมบัติ ซึ่งเข้าใจว่ามีอยู่ตามคำปรีศนาลายแทง ที่เล่าสืบต่อกันมาช้านานว่า

“ไอ้เต ไอ้เต เฮาลูกไล่เปล เอาดินคาโน น้ำมันสองขวด ค่อยนวดค่อยไปผู้ใดคิดได้ อยู่ได้ไอ้เต”

เรื่องของไอ้เตเล่ากันว่า ไอ้เตเป็นชาวบ้านดินนี้พักอยู่ในถ้ำ ไม่มีใครรู้ว่าทำมาหากินอย่างไร จึงเป็นที่สงสัยของคนทั่วไป ไอ้เตมีสันดานคล้ายยักษ์มาร คือชอบกินเนื้อคน จนปรากฏว่าคนในหมู่บ้านหายไปโดยไม่มืร่องรอยอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งมีคนไปหาไอ้เต แต่ไอ้เตไม่อยู่ ได้พบกระดูกคนฝังซุกซ่อนอยู่ถ้ำ ถ้าวบ้านลงความเห็นว่ ที่คนหายนั้นคงเป็นไอ้เตจับมากินเป็นแน่ เมื่อแน่ใจแล้วชาวบ้านจึงรวมกำลังกันจับไอ้เตมาลงโทษ โดยจับล่ามโซ่ขังไว้ในถ้ำนั้น

ปัจจุบันมีผนังหินเล็กสูงราวคอกเศษ โผล่ขึ้นจากพื้นถ้าจากปลายเท้าไธเต เป็น
แนวยาวคดเคี้ยวอยู่ทุกวันนี้ ซึ่งหมายถึงโซ่ที่ล่ามไธเต

ออกจากถ้ำไธเต เดินผ่านเข้าช่องอุโมงค์มีหินย้อยหินงอกทั่วไปคล้ายฉากละคร มี
แสงสว่างเห็นทางชัดเจน วกซ้ายออกปากช่องกว้างริมหน้าผา เดินไปตามไหล่เขาร่มครึ้ม
ด้วยไม้ใหญ่น้อย มีดงกระถิน ดงไผ่ ดงป่านั่นส่งกลิ่นหอมระรวย มองไปเบื้องล่าง
เห็นทุ่งนากว้างสุดสายตา เดินต่อไปประมาณ ๓๐ เมตร ถึงปากถ้ำพระอันเป็นถ้ำสำคัญ
ของถ้ำรับรองอีกแห่งหนึ่ง

ภายในถ้ำด้านซ้ายริมผนังประดิษฐานพระพุทธรูปโลหะ ปางมารวิชัยบนแท่นสูง
และมีพระพุทธรูปขนาดรอง ๆ ลงมาเป็นปูนปั้น ตั้งเรียงรายกว่า ๑๐ องค์ บางองค์ใหญ่
เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องสวยงาม กล่าวกันว่า เป็นปางหนึ่งตอนพระพุทธเจ้าจำแลง
เป็นพระมหากษัตริย์ ปรามมาร ผนังขวามือมีพระพุทธรูปปางปรินิพพาน ปางสมาธิ
และปางมารวิชัย อีกหลายองค์ ขนาดต่าง ๆ กัน

ต่อลิกลงภายในเป็นห้องโถงกว้างเพดานสูง มีแสงสว่างเห็นหินย้อยตามเพดาน
และผนังชัดเจน ช่องลิ้งด้านหนึ่งเป็นคูหามืดอยู่ข้างหลังพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่สุด คือ
พระพุทธรูปปางมารวิชัย ปิดทองอร่าม เป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่กับถ้ำมาแต่โบราณ
พระนามว่า “หลวงพ่อบุหลังกเมือง” สูง ๔ เมตร หน้าตักกว้างราว ๓ เมตร เป็น
พระประธาน ประดิษฐานบนพระแท่นสูงบนโขดหินด้านซ้ายและขวาพระประธาน มี
พระพุทธรูปสูงเมตรเศษ ปางมารวิชัย ปางลีลา ปางไสยาสน์ เรียงรายรอบผนังถ้ำและ
หน้าพระแท่น มีทั้งที่เป็นโลหะและปูนปั้น รวมทั้งสิ้นเกือบ ๒๐๐ องค์ นับว่าเป็นถ้ำที่
มีพระพุทธรูปมากที่สุด

เพดานถ้ำหลังพระเศียรพระประธาน มีภาพวาดพระฤๅษี และมีอักษรเขียนเป็น
ปริศนาลายแทงว่า “เดินเข้าสามคอก เดินออกสามวา อวยทานมือหน้า หัวกักหน้าปู”

คำปริศนามีมาแต่โบราณ จึงทำให้คนโลกคนหลงอยากได้ทรัพย์สมบัติแอบลักลอบ
เข้ามาขุดได้พระพุทธรูปหลายองค์ แต่ไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดได้อะไรไปเลย

ในด้านประวัติศาสตร์ว่า ถ้ำรับรองนี้เป็นที่ฝังทรัพย์สิน เงินทองและของมีค่าไว้
เมื่อครั้งสมัยพม่ายกทัพมาตีเมืองชุมพร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๕๒ พม่ายกทัพผ่านเข้ามาทางอำเภอ

ท่าชะ กองทัพไทยรู้ข่าวจึงยกทัพออกมาตั้งรับที่ตำบลนี้ ราษฎรในย่านนี้ได้ข่าวทัพพม่า ก็ได้พากันอพยพคนชราทั้งหญิงชายและเด็กหลบเข้าไปซ่อนในถ้ำบนเขาพระ เหลือชาย- ฉกรรจ์ที่คอยสมทบกับกองทัพไทยออกสู้รบข้าศึก การอพยพครั้งนั้นต่างได้นำทรัพย์สิน เงินทองฝังซ่อนไว้ในถ้ำด้วย เพราะไม่ทราบว่าจะเลิกรุกรานเมื่อใด ฉะนั้นจึงได้ฝัง ไว้นานพร้อมกับให้คำปริศนาไว้ในถ้ำพระ

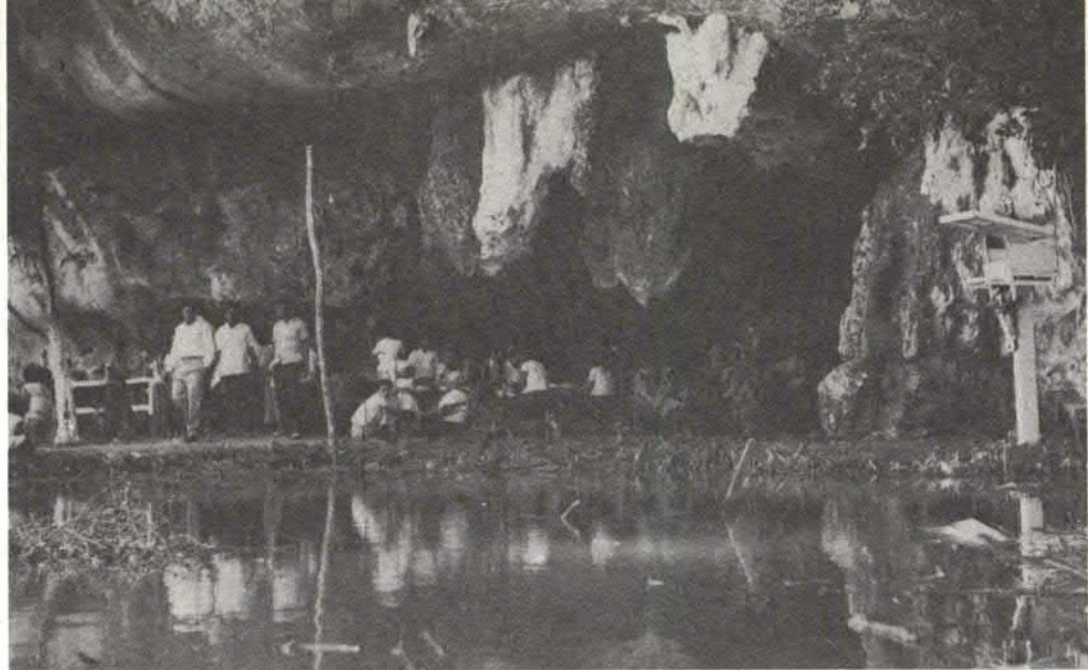
อีกกระแสหนึ่งว่า เมื่อสมัยโบราณท้องที่บ้านท่าข้าม ที่ตั้งเขาพระนี้เคยเป็นทะเล ชื่อว่า ทะเลเขียะ เป็นทะเลเชื่อมโยงระหว่างทะเลจีน (ในอ่าวไทย) กับมหาสมุทร อินเดีย การเดินเรือครั้งนั้นผ่านทะเลลดโดยไม่ต้องไปอ้อมแหลมมลายู

ครั้งหนึ่งมีเจ้าแซกอินเดียสององค์ เมื่อมาติดต่อกับเมืองต่าง ๆ ทางด้านทะเลจีน แล้ว จะกลับอินเดียจำต้องผ่านทะเลเขียะนี้

ระหว่างเดินทางผ่านทะเลนี้ เรือถูกพายุกระหน่ำรุนแรง เดินทางต่อไปไม่ได้ จึงนำ เรือทั้งสองเข้าจอดหลบพายุที่เกาะเขาพระเป็นเวลานาน ระหว่างพักได้พบถ้ำ เห็นว่า ลึกลับซับซ้อนดี จึงสั่งให้บริวารนำทรัพย์สินขึ้นไปซ่อนไว้ในถ้ำ และก่อสร้างพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ไว้มากมายหลายขนาด และนำคำปริศนาลายแทงไว้คู่กัน เพื่อจะได้กลับมา ขนสมบัติกลับเมืองในภายหลัง

การเดินทางกลับยังไม่ทันถึงเมืองอินเดีย เรือได้โดนหินโสโครกแตกอับปางลงกลาง ทะเลทั้งสองลำ ทรัพย์สินจึงยังคงอยู่ในถ้ำตลอดมา

ใช้เวลาชมถ้ำรับร่อสองตอนราวชั่วโมงเศษ ลงบันไดปูนหน้าถ้ำพระ ราวบันได รูปปั้นพญานาคสวยงาม ลงถึงเชิงบันไดมีรูปปูนปั้นทหารไทยสมัยโบราณถือปืนฝ้าย ยาม ทาสีสดใสสวยงามในท่าทางดลก ๆ

หน้าถ้ำพระขยาง จังหวัดระนอง

ถ้ำพระขยาง

ถ้ำพระขยาง ตั้งอยู่บนเขาแหลมเนียง ท้องที่ตำบลลำเลียง อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง เป็นถ้ำกว้างใหญ่และสวยงามของกะบุรี มีตำนานคู่บ้านคู่เมืองมาแต่โบราณ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักสามเส้า จบลงด้วยโศกนาฏกรรมอันเป็นต้นเหตุของชื่อถ้ำพระขยางในเวลาต่อมา

การไปชมถ้ำพระขยาง อำเภอกะบุรี จากกรุงเทพมหานครไปได้ทั้งทางรถไฟสายใต้และทางรถยนต์ ทางรถไฟสายใต้จากสถานีกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) โดยรถด่วนหรือรถเร็ว ถึงสถานีชุมพร ระยะทาง ๔๘๕ กิโลเมตร เวลาประมาณ ๑๐ ชั่วโมง แล้วต่อรถยนต์ไปอำเภอกะบุรีอีกประมาณ ๕๔ กิโลเมตร

ทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านหลายจังหวัด จนถึงทางสี่แยกเข้าชุมพร ประมาณ ๔๘๘ กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปอำเภอกะบุรีอีกประมาณ ๕๔ กิโลเมตร รวมเวลาประมาณ ๑๐ ชั่วโมงเศษ

แนวทางรถยนต์ตอนชุมพร—กระบรี เป็นทางทิศตะวันตกทางคดโค้งงวนขึ้นเขา และผ่านป่าไม้อุดมสมบูรณ์ กล่าวกันว่าเส้นทางช่วงชุมพรถึงกระบรีนี้มีทางโค้งมากที่สุด

จากอำเภอกะบรีต่อไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีทางแยกเข้าไปอีก ประมาณ ๑ กิโลเมตรเศษถึงเชิงเขาแหลมเนียงอันเป็นที่ตั้งถ้ำพระขยาง ปากทางแยกมีที่สังเกตคือ วัดสุวรรณรัตนาราม หรือชาวพื้นเมืองเรียกว่า วัดลำเลียง ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับตำบลนี้

ถ้ามีเรื่องราวที่มาเป็นชื่อถ้ำแต่ครั้งโบราณและเล่าสืบต่อกันมาว่า

ในยุคปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา อำเภอกะบรีหรือเมืองกระบรีนั้นเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก ๆ มีนายแก้วกับภรรยาชื่อ นางน้อย มาพำนักตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นี่ จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายบ้าน

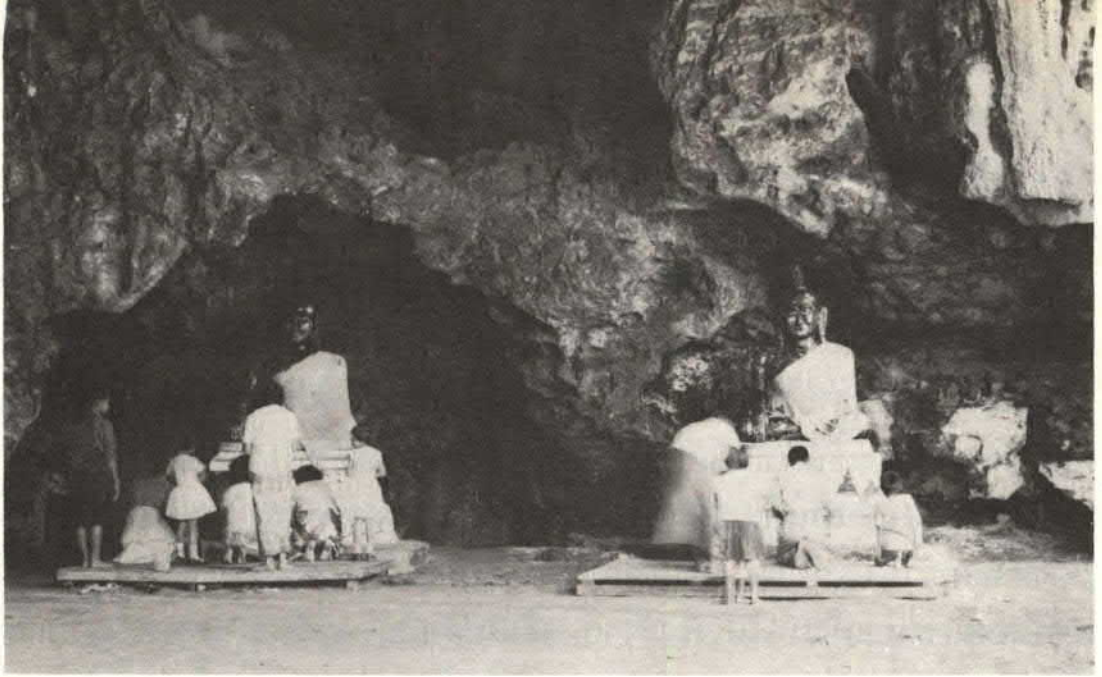
ครั้งหนึ่งนายแก้วจับกระสือทองสวยงามได้ตัวหนึ่ง จึงนำขึ้นถวายเจ้าเมืองชุมพร สมัยนั้น เจ้าเมืองชุมพรจึงได้นำเข้าถวายพระเจ้าแผ่นดินอีกต่อหนึ่ง ด้วยความดีความชอบนี้เอง นายแก้วจึงได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระแก้วไกรพ ตำแหน่งเจ้าเมืองกระบรี

พระแก้วไกรพกับภรรยามีบุตรด้วยกันสองคน คือ นายทองกับนายเทพ พระแก้วได้ส่งนายทองบุตรคนโตเข้าไปเรียนวิชาที่เมืองนครศรีธรรมราช เพื่อหวังให้กลับมาครองเมืองแทนตน

ระหว่างที่นายทองอยู่นครศรีธรรมราช ทางกระบรีนี้พระแก้วมีภรรยาใหม่ชื่อ นางจัน ต่อมาครั้นนายทองสำเร็จวิชาการต่าง ๆ กลับมาบ้านเกิด มาพบนางจันภรรยา-น้อยของบิดาเข้า จึงเกิดความรักใคร่หลงใหลนางจันเป็นอันมาก จนถึงได้เสียกัน

พระแก้วไกรพทราบเรื่องคนทั้งสองและโกรธมาก จึงสั่งไพร่ให้จับนายทองลูกชาย ไปใส่ขื่อคาแล้วให้ฆ่าเสีย ปรากฏว่าจะฆ่าด้วยวิธีใด ๆ ก็ตามแต่นายทองไม่ตาย เพราะมีคาถาอาคมคงกระพัน

พระแก้วไกรพสั่งให้เปลี่ยนวิธีใหม่คือให้จับนายทองมัดติดกับขาหยั่ง (ชาวพื้นเมืองเรียกว่าขาหยาง) แล้วนำออกจากเมืองไปขังไว้ในถ้ำบนภูเขาแหลมเนียงโดยไม่ให้อาหารเลย เพื่อจะให้หอดอาหารและน้ำทรมานจนตายไปเอง

พระพุทธรูปในถ้ำพระขยาง

ฝ่ายนางน้อยมารดานายทอง สงสารบุตรเป็นกำลังจึงพยายามจะไปพบลูกชาย ครั้งหนึ่งนางน้อยได้จัดทำโลงพร้อมด้วยเสบียงอาหารครบครัน ลอบลงเรือไปสู่ถ้ำ โดยคิดว่านายทองยังไม่ตาย นำเรือเข้าไปตามคลองลำเลียง จนถึงถ้ำแต่ยามไม่ยอมให้เข้า แม้จะฮ้อนวอนเพียงใดก็ตาม นางน้อยเสียใจมากเลยไม่ยอมเข้าเมืองเกรงพระแก้วจะรู้ แอบไปจอดเรือพักอยู่ในคลองอีกแห่งหนึ่ง ด้วยความเสียใจนางจึงตรอมใจตาย ณ ที่นั่น ในเวลาต่อมา

ส่วนนางจันภรรยาของพระแก้วและเป็นผู้กับนายทองนั้น พระแก้วจับลงโทษโดยจับใส่แพพร้อมด้วยเสบียงอาหารแล้วปล่อยล่องลอยไปตามกระแสน้ำจนออกถึงแม่น้ำกระบือ ลอยไปไกลจนเกยตื้นที่หาดทรายของเกาะแห่งหนึ่ง นางกำลังป่วยจะขึ้นไปก็ไม่ได้ไหว แม้จะมีคนมาช่วยไว้ แต่อาการป่วยมากเสียแล้วและตายไปในที่สุด

ถ้านี้จึงมีชื่อว่า ถ้ำขหายัง อยู่เป็นเวลานาน ต่อมาคำว่า ขหายัง ได้เพี้ยนมาเป็น ขยาง จากคำพื้นเมืองที่เรียกว่า ขาหยาง ชื่อถ้ำขาหยาง หรือขยาง นั้นเปลี่ยนมาเป็น ถ้ำพระขยางเมื่อใดไม่ปรากฏ

เมื่อถึงเชิงเขาแล้วพักผ่อนกายไ้ร่มไม้คร่ม เดินขึ้นบันไดต่อไปถึงปากถ้ำซึ่งกว้างกว่าส่วนสูง มีอากาศเย็นออกมาจากถ้ำสมกับกลิ่นมูลค้างคาว เข้าไปภายในมีแสงสว่างเล็กน้อย บนเพดานใกล้ปากถ้ำมีหินย้อยก้อนใหญ่ ๒—๓ ก้อนและก้อนเล็กทั่วไป ทางเดินสะดวกพอสมควร เดินต่อลึกเข้าไปประมาณ ๓—๔ เมตร เป็นช่องเล็กมืดมาก หยุดพักสักครู่เพื่อให้สายตาชินกับความมืดแล้วใช้ไฟฉายส่องทางเดินหลบหลีกเงหินต่อเข้าไปถึงคูหาใหญ่กว้าง มีลานใหญ่เต็มไปด้วยหินงอกสีขาวนวล เพดานหินย้อยทั้งยาวและสั้นทั่วไปเดินต่อเข้าไปมีหินย้อยรูปแปลกตลอดทาง มีแสงสว่างส่องลงมาจากปล่องบนเพดานสูงเป็นรูปช่องสูงเห็นหินย้อยสวยงาม บางตอนเป็นคูหาแคบคล้ายอุโมงค์และยาวลึกเข้าไปต่อถึงคูหากว้างและลึกมืด ตอนลึกภายในมีบันไดปูนขึ้นไปออกทางช่องบนยอดเขาได้จากปล่องนี้ตอนบนเป็นป่าโปร่งในที่ราบ เต็มไปด้วยไม้ใหญ่น้อยนานาพรรณ ลมพัดเย็นสบายเห็นทิวทัศน์สวยงามของอำเภอกระบุรีเบื้องล่าง ตามซอกหลืบในถ้ำยังมีทางต่อไปได้อีกหลายคูหาทั้งเล็กและใหญ่ แต่มืดทั้งทางเดินไม่สะดวกต้องปีนป่ายเงหินไปตลอด

ถ้ำพระ ถัดจากถ้ำขยางไปเล็กน้อยถึงถ้ำพระ เป็นถ้ำขนาดเล็กว่าเป็นโพรงหลุบเข้าไปชะง่อนผา อากาศไม่อบและเย็นสบาย มีหินย้อยมองเห็นได้ชัดเจนโดยไม่ต้องใช้ไฟ หินย้อยบางตอนคล้ายผ้าม่านแพรเย็นห้อยลงมาจากผนัง ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปอยู่ ๒—๓ องค์ โดยผู้มีศรัทธาได้สร้างไว้สักการบูชามานานแล้ว

ถ้ำพญานาค

ถ้ำพญานาค เป็นถ้ำงามวิจิตรแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ในเขabenเกาะพิพิเล กลางทะเลลึก ในอ่าวนาง ท้องที่ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่

การเดินทางไปจังหวัดกระบี่ จากกรุงเทพมหานครไปได้ทั้งทางรถไฟต่อรถยนต์ และทางรถยนต์โดยตรง

ทางรถไฟสายใต้มีขบวนรถเร็วจากสถานีธนบุรี (บางกอกน้อย) เวลา ๑๙.๐๐ น. เศษ ประมาณ ๑๕ ชั่วโมง ลงที่สถานีห้วยยอด (จังหวัดตรัง) ๘๑๗ กิโลเมตร แล้วต่อรถยนต์ไปทางทิศตะวันตกตามทางหลวงถนนเพชรเกษมประมาณ ๑๑๓ กิโลเมตร ถึงจังหวัดกระบี่

ทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านหลายจังหวัด ถึงจังหวัดระนองพักหนึ่งคืน รุ่งเช้าเดินทางต่อไปผ่านจังหวัดพังงาข้ามเทือกเขานางหงส์อันเป็นเขตกันจังหวัดพังงากับจังหวัดกระบี่ ทางบนเขานางหงส์ประมาณ ๘ กิโลเมตร มีทิวทัศน์สวยงามมาก ลงจากเขานางหงส์ผ่านอำเภออ่าวลึกจนถึงทางแยกจังหวัดกระบี่ เลี้ยวขวาเข้าตัวจังหวัด ๕ กิโลเมตร รวมระยะทางประมาณ ๙๘๔ กิโลเมตร

จังหวัดกระบี่เป็นเมืองเล็ก มีทิวทัศน์สวยงามทั้งบนผืนแผ่นดินและในน่านน้ำอ่าวนาง

การไปชมเกาะพญานาคโดยเรือยนต์ประมง จากท่าเรือสะพานเจ้าฟ้าหน้าตลาดริมฝั่งของแม่น้ำกระบี่ ทิวทัศน์เหนือลำน้ำกระบี่เห็นเขาชนาบน้ำไกล ๆ สวยงาม

ออกเดินทางไปตามลำน้ำกระบี่ทางปากอ่าว สองฟากมีบ้านเรือน สวนมะพร้าว สลับป่าเสมและโกงกาง เรือออกจากปากน้ำสู่อ่าวนาง ชื่อเต็มเรียกว่า อ่าวพระนาง เป็นอ่าวบนฝั่งส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย มีทิวทัศน์สวยงาม ด้วยทิวสนทะเล ทิวมะพร้าวยาวเหยียด ป่าเสม และโกงกาง หาดทรายขาวทั้งใหญ่และเล็กมีอยู่ทั่วไป ใน

น่านน้ำมีเกาะใหญ่เกาะน้อยรูปร่างลักษณะแปลก ๆ งามตา ประมาณ ๘๐ กว่าเกาะ ซึ่งส่วนมากเป็นแหล่งทำการประมงและทำสวนมะพร้าว หลายเกาะมีรังนกนางแอ่นซึ่งทำผลประโยชน์ให้แก่ชาวกระบี่ได้อย่างดี เดินทางผ่านเกาะต่าง ๆ สวยงามประมาณ ๓ ชั่วโมงเศษ ถึงเกาะพีพีเล

เกาะพีพีเล ภาษาชาวทะเลหมายความว่า เกาะที่ไม่มีคนอยู่ บางคนก็เรียกเกาะลิเมา ภาษามลายูแปลว่า เสือ นอกจากชื่อที่กล่าวแล้วยังมีเรียกกันเป็นที่นิยมอีกชื่อหนึ่งว่า เกาะไวกิงส์ การที่เรียกชื่อนี้เพราะในถ้ำมีภาพวาดรูปเรือของพวกไวกิงส์ ซึ่งมีท้องดินอยู่ตอนเหนือของคาบสมุทรสแกนดิเนเวียในทวีปยุโรป ปรากฏภาพวาดอยู่ในถ้ำ

เกาะพีพีเล หรือเกาะไวกิงส์ เป็นเกาะขนาดเล็ก มีถ้ำสวยงาม ภายในถ้ำมีหินย้อยหินงอก สวยงามมีรูปลักษณะต่าง ๆ เป็นรูปสัตว์ รูปเจดีย์ ลอมฟาง ฯลฯ ตามจินตนาการของผู้ชม เชิงผนังต่อจากเพดานบางตอน หินย้อยลงมารวมตัวกันเป็นแท่นกว้างซ้อนกัน ๕-๖ ชั้น ตั้งแต่ชั้นล่างใหญ่ขึ้นไปชั้นบนเล็กถึงเพดานงามสง่าคล้ายบัลลังก์ บางตอนชายเพดานมีหินย้อยเป็นแนวยาวห้อยลงแล้วแผ่ขยายหน้ากว้างคล้ายเฟืองระย้าหรือผ้าระบาย่านแพรเย็น เป็นกลีบเรียงรายสวยงาม บ้างเป็นสายน้อยใหญ่ยาวและสั้นลงมาแหลม ๆ ตอนปลายบางแห่งยังมีความชื้นและรอยน้ำหยดอยู่ น้ำใสและเย็น

นอกจากหินย้อยหินงอกงดงามแล้ว ยังมีเอกลักษณ์พิเศษอีกชั้นหนึ่ง อันเป็นที่มาของชื่อถ้ำไวกิงส์นี้ คือบนเพดานตอนหนึ่งหน้าหินค่อนข้างเรียบ มีภาพวาดสมัยโบราณเป็นภาพเรือใบขนาดใหญ่ ในสมัยพวกไวกิงส์ผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่แถวคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย

กล่าวกันว่ายุคโบราณพวกไวกิงส์ได้เดินทางด้วยเรือใบเร็วร่อนมาจนถึงฝั่งมหาสมุทรอินเดียตอนจังหวัดกระบี่ปัจจุบัน และขึ้นพักอาศัยอยู่ในถ้ำบนเกาะ พวกไวกิงส์พักผ่อนโดยการใช้เวลาวาดภาพเรือของพวกตนไว้เป็นที่ระลึก และเป็นการแสดงว่าพวกตนมีความสามารถในการเดินเรือ จนมาถึงมหาสมุทรอินเดียแล้ว จึงจารึกภาพวาดไว้เป็นหลักฐาน

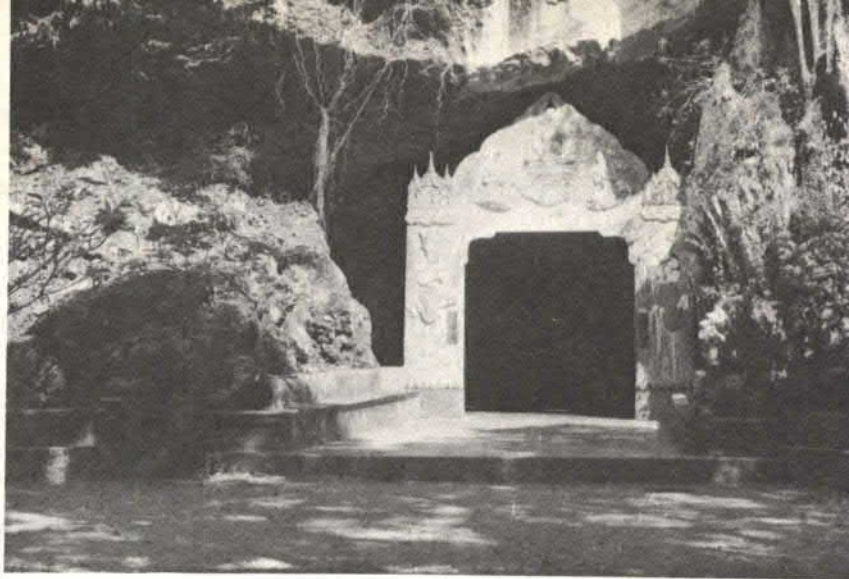
กล่าวกันอีกกระแสหนึ่งว่า พวกไวกิงส์อยู่ห่างไกลมหาสมุทรอินเดียถึงคนละซีกโลก คงไม่มีโอกาสเดินทางมาถึงได้ ฉะนั้นภาพที่วาดในถ้ำนี้อาจจะเป็นชาวเรือชาติใดชาติ-

หนึ่งมาพักและวาดขึ้นก็ได้ เพราะคงเคยเห็นเรือของพวกไวกิงส์สวยงาม หรืออาจเคยถูกพวกสลัดไวกิงส์รังควาญจึงหนีมาเสียไกลแสนไกล แต่ด้วยความสนใจในเรือพวกไวกิงส์ จึงคิดวาดภาพไว้ในถ้ำที่พำนัก

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อมีภาพปรากฏในถ้ำเช่นนี้แล้ว ก็ไม่มีชื่ออะไรที่จะเหมาะสมกว่าเกาะไวกิงส์ จึงเรียกกันตลอดมาจนบัดนี้ ส่วนชื่อเกาะพีพีเล ไม่ค่อยจะมีคนเรียกกัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยมราษฎรภาคใต้หลายจังหวัด ได้เคยเสด็จทอดพระเนตรเกาะไวกิงส์ที่อ่าวนางนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง ประทับอยู่ในถ้ำบนเกาะนานถึงสองชั่วโมง จากนั้นได้พระราชทานชื่อถ้ำนี้ว่า ถ้ำพญานาค และทางราชการจังหวัดกระบี่ถือชื่อพระราชทานตลอดมาจนปัจจุบัน

ถ้ำสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา

หน้าถ้ำสุวรรณคูหา

ถ้ำสุวรรณคูหา

ถ้ำสุวรรณคูหา อยู่ในภูเขาบริเวณวัดสุวรรณคูหา หรือชาวพื้นเมืองเรียกว่า วัดถ้ำ ตั้งอยู่ตำบลวังกระโจม อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๗ กิโลเมตร ไปทางถนนสายพังงา—โคกกลอย

ถ้ำสุวรรณคูหาเป็นถ้ำใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดพังงา เคยได้รับเสด็จพระเจ้าแผ่นดิน ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์หลายพระองค์และบุคคลสำคัญของไทยหลายท่าน ที่ได้เสด็จและ มาเที่ยวถ้ำนี้ เป็นถ้ำกว้างขวางมีหลายคูหาต่อเนื่องกัน มีหินย้อยหินงอกวิจิตรพิสดาร น่าชม

การไปชมถ้ำสุวรรณคูหา จังหวัดพังงา โดยทางรถยนต์ จากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ระยะทางประมาณ ๙๑๓ กิโลเมตร ซึ่งเป็นทางสะดวกตลอด ปัจจุบันจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวง หมายเลข ๓๕ สายธนบุรี—ปากท่อ แล้วจะย่นระยะทางลงอีกประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ก่อนจะถึงจังหวัดพังงาใช้เวลาสองวัน จะได้ชมสถานที่ต่าง ๆ ตามรายการของจังหวัดที่ ผ่านไปได้หลายแห่ง เช่น นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง รวมเวลาไปและกลับประมาณ ๕ วัน

นอกจากทางรถยนต์แล้ว ไปโดยรถไฟจากสถานีกรุงเทพฯ หรือสถานีธนบุรีก็ได้ ลงที่สถานีทุ่งสง แล้วต่อรถยนต์ประจำทางหรือรถแท็กซี่ผ่านจังหวัดตรัง จังหวัดกระบี่ ข้ามภูเขานางหงส์ถึงจังหวัดพังงา

พักจังหวัดพังงาแล้วเดินทางไปชมถ้ำสุวรรณหงส์โดยรถยนต์ จากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกสายพังงา—โคกกลอย ประมาณ ๗ กิโลเมตร มีทางแยกขวาเข้าไปในบริเวณวัดราว ๑ กิโลเมตร เป็นบริเวณร่มรื่นด้วยพรรณไม้ใหญ่น้อยนานาชนิด จัดปลูกไม้ดอกไม้ใบหลายชนิดเป็นระเบียบและให้ความร่มเย็นทั่วบริเวณ ดอกชบาสีแดงสด ต้นลำทมมเรียงรายออกดอกบานส่งกลิ่นหอม

วัดสุวรรณหงส์เป็นวัดโบราณเก่าแก่ประมาณอายุได้ ๒๐๐ ปีเศษ มีภูเขาที่มีถ้ำสวยงามอยู่ภายใน เป็นถ้ำสำคัญแห่งหนึ่งของบักซ์ได้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จตรวจราชการมณฑลบักซ์ได้ ได้เสด็จไปประทับที่จังหวัดพังงา และได้ประพาสถ้ำสุวรรณหงส์เมื่อ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ทรงพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุตอนเสด็จทอดพระเนตรถ้ำสุวรรณหงส์ว่า

“เวลา ๕ โมงเศษถึงที่วัดสุวรรณหงส์ หรือเรียกตามธรรมดาว่า วัดถ้ำ ถ้านับดูพอใช้ มีเป็นสองชั้น ถาล้างใช้เป็นวิหาร มีพระพุทธรูปและพระเจดีย์เต็มไปทั้งนั้น ถ่าบนเป็นที่งามมีศิลาข่อยราวกับฟู่ ที่หน้าผาบนนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจารึกอักษรพระนาม จ.ป.ร. ไว้เมื่อ ร.ศ. ๑๐๙ คราวนี้ทูลกระหม่อมทรงจารึกพระนามไว้ใกล้ๆ ที่นั้น

ที่ประทับร้อนจัดไว้ที่ถ่าบน เย็นสบายดีมาก พอรับประทานกลางวันแล้วยังพักต่อไปอีก บางคนก็เที่ยวปีนป่ายเล่นในถ้ำ บางคนก็นั่งเล่น บางคนก็นอนเล่นบ้าง.....”

เดินเข้าประตูใหญ่หน้าถ้ำถึงคูหาแรกเป็นห้องโถงกว้างประมาณ ๒๐ เมตร ยาวประมาณ ๔๐ เมตร หลังคาโค้งกลม ถ่านี้ใช้เป็นวิหาร พื้นถ่าลาดปูนเรียบเดินสะดวก เพดานประดับด้วยจานเคลือบโบราณ แต่ปัจจุบันเหลือน้อยเพราะมีคนลักเอาไปเสมอ ผนังด้านขวามือมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์หันพระบาทมาทางประตูเข้า เป็นของโบราณคู่มา กับวัดราว ๒๐๐ ปี ยาว ๗ วา ๒ ศอก นอกจากนี้มีพระพุทธรูปใหญ่น้อยอีกหลายองค์ เช่น พระนาคปรก พระพุทธรูปพาน พระพุทธรูปจำลอง ฯลฯ ซึ่งเป็นของเก่าแต่มีการ

ส่วนหนึ่งของผนังถ้ำสุวรรณคูหา

บูรณะปฏิสังขรณ์กันตลอดมา มีเจดีย์บรรจุอัฐิพระยาบริสุทธิลหะภุมรินทร์ภักดี ซึ่งเป็น
ต้นตระกูล ณ ตะกั่วทุ่ง ท่านเจ้าคุณได้ศรัทธาซ่อมถ้ำเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๑

ผนังด้านขวาต่อจากพระพุทธรูปมีบันไดหินขัดมนสีขาว ขาวพื้นเมืองปิดทองแทบ
ทุกชั้น เป็นทางขึ้นไปชอกหลืบที่ตั้งรูปปั้น “เจ้าถ้ำ” เป็นที่เคารพบูชาของประชาชน
เพราะเคยปรากฏแสดงปฏิหาริย์หลายอย่าง เช่น เจ้าถ้ำเคยแปลงเป็น “บองหลา” งูจงอาง
ขนาดใหญ่ ให้ประชาชนได้เห็น มีแท่นเขมือบสำหรับเลี้ยงตาย

ภายในถ้ำไม่อับแต่มีกลิ่นมูลค้างคาว เดินต่อไปขึ้นบันไดปูนสู่ถ้ำสอง ผนังถ้ำเป็น
หินปูนทรายละเอียด โขดหินบางตอนเป็นแท่นชั้น ๆ ข้างผนังมีแก้วและโต๊ะหินพักผ่อน
สองสามหมู่ เพดานถ้ำเป็นรูปโค้งกลม ผนังด้านหนึ่งเปิดออกเป็นปล่องช่องใหญ่มีลมพัด
เข้ามาถ่ายเทเย็นพอสมควร มองออกไปข้างนอกเห็นทิวไม้ใหญ่น้อยเขียวชอุ่ม ท้องฟ้า
สีครามสดใส บางครั้งอาจได้ยินเสียงนกร้องสลับกับเสียงจ๊กจั่นเรไร เป็นสถานที่เงียบสงบ
วังเวงและเยือกเย็นแวดล้อมด้วยธรรมชาติ เหมาะสำหรับพักผ่อนหรือจำศีลภาวนาดีมค้ำ
ในรสพระธรรม

หินอ้อยปากถ้ำคอนหลังของถ้ำสุวรรณคูหา

เดินวกอ้อมมาทางซ้ายมีแผ่นหินผนังกว้างและหน้าเรียบ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญชิ้นหนึ่งของถ้ำนี้ กล่าวคือ มีรอยจารึกพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหลายพระองค์และอักษรย่อของบุคคลสำคัญ ทางวัดได้จัดทำวงล้อมสี่ทองและสีแดงมองเห็นได้ชัดเจน

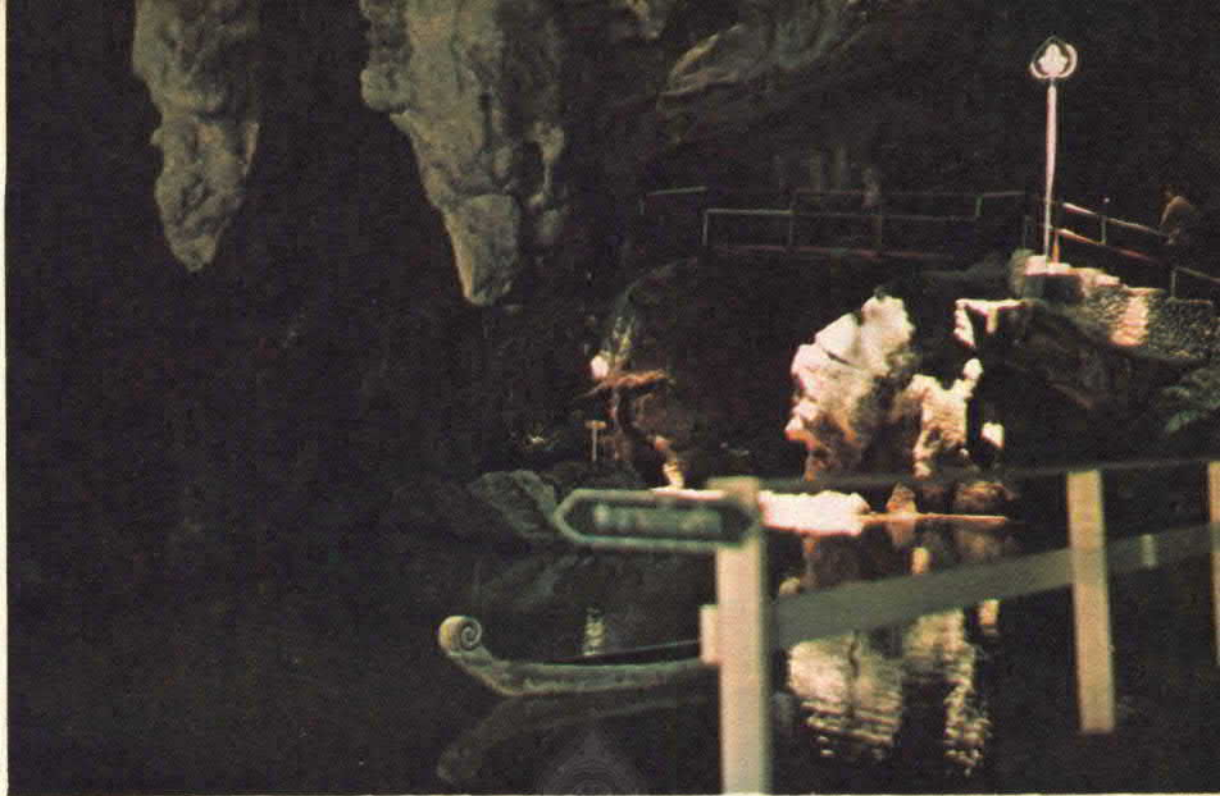
จ.ป.ร. ๑๐๙ (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.ศ. ๑๐๙) ม.ว. ร.ศ. ๑๒๘ (สมเด็จพระเจ้าพรมหาวชิราวุธ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชมกุฎราชกุมาร คือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก่อนขึ้นครองราชย์) ป.ป.ร. ๒๔๗๑ (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๗๑) ภ.ป.ร. ส.ก. ๑๒ มี.ค. ๒๕๐๒ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันกับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ) และ พทล ๖ ๑๔/๑๐/๗๙ ดำรง ๑๔/๑๐/๗๙ หม่อมทวีวงศ์ ๑๔/๑๐/๗๙ ล. พิบูลสงคราม ๒๑ ธ.ค. ๙๙

ผ่านหินจารึกพระนามและนามไปแล้ว ขึ้นบันไดหินที่สกัดจากธรรมชาติได้เรียบร้อยดีเหมาะสกับสภาพภายในถ้ำ เข้าถึงอีกถ้ำหนึ่งเป็นถ้ำซึ่งซับซ้อนและมีหลืบงาม ๆ

หลายมุม หินย้อยหินงอกลงมากองสุมสะสมมาเป็นเวลานาน ซับซ้อนคล้ายฉากละคร มีเสาหินย้อยลำต้นใหญ่สีขาวนวลคล้ายลวดลายสลักด้วยฝีมือมนุษย์งามแปลกตาตั้งอยู่เด่นเห็นชัดเจน มุมผนังถ้ำบางตอนหินเป็นสีทรายแผ่กว้างออกไปและเป็นรูวักลิบคล้ายผ้าระบายแพรห้อยอยู่

คูหาตอนเล็ก ๆ มีหลืบหินคูหาซ้อนหลายชั้น เดินชมเพลิดเพลินชอกแซกไปตามหลืบใหญ่่น้อยอย่างไม่เบื่อหน่าย หินงอกตามผนังเพดานมีอยู่ทั่วไป บางตอนมีชั้นบันไดขึ้นไปบนชะง่อนหิน โขดหินเป็นถ้ำเล็ก ๆ โขดหินมีทั้งสูงและต่ำ ตอนไหนเป็นชอกหลืบมืดก็มีไฟให้แสงสว่างเห็นได้ชัดเจน แสงไฟจับส่องหินย้อยที่เป็นรูปแปลกจะเป็นประกายแวววับเหมือนเกล็ดเพชรประดับ เพดานถ้ำบางตอนมีช่องเล็ก ๆ ทำให้แสงสว่างภายนอกส่องลงมาเป็นลำยาว

ผนังใกล้เพดานด้านหนึ่งของถ้ำเป็นช่องกว้างรับแสงแดดและลมโซยเข้ามาเย็นสบาย เดินขึ้นไปออกช่องนี้เป็นป่าโปร่งมีไม้ยืนต้นใหญ่ ๆ และอื่น ๆ เชี่ยวชุ่ม บนนั้นเป็นหน้าผาไหลเขาส่วนหนึ่งร่มครึ้มด้วยไม้ต่าง ๆ ต้นไม้ใหญ่ ๆ หลายต้นสูงขนาดต้องแหงนดูแผ่กิ่งก้านสาขapakคลุมบริเวณทำให้ร่มรื่น โคนกิ่งของบางต้นจะแลเห็นกล้วยไม้ป่าเกาะอยู่เป็นระยะ ๆ ทางด้านซ้ายมือลงไปเป็นลำธารเล็ก ๆ สายธารนั้นคดเคี้ยวหลบมุมเขาหายไป บางตอน แล้วบางตอนไหลออกให้เห็นอีกทางหนึ่ง มีน้ำไหลตลอดปี เดินลงกลับทางเก่าทางเข้าหน้าถ้ำ

ถ้ำฤๅษีสวรรค์ จังหวัดพังงา

ถ้ำฤๅษีสวรรค์

ถ้ำฤๅษีสวรรค์ ตั้งอยู่ในภูเขาสูงหนึ่งใกล้ถนนสายใหญ่กลางเมือง ในเขตอำเภอเมืองพังงา เป็นถ้ำที่ได้ปรับปรุงแต่งขึ้นอย่างสวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดพังงา

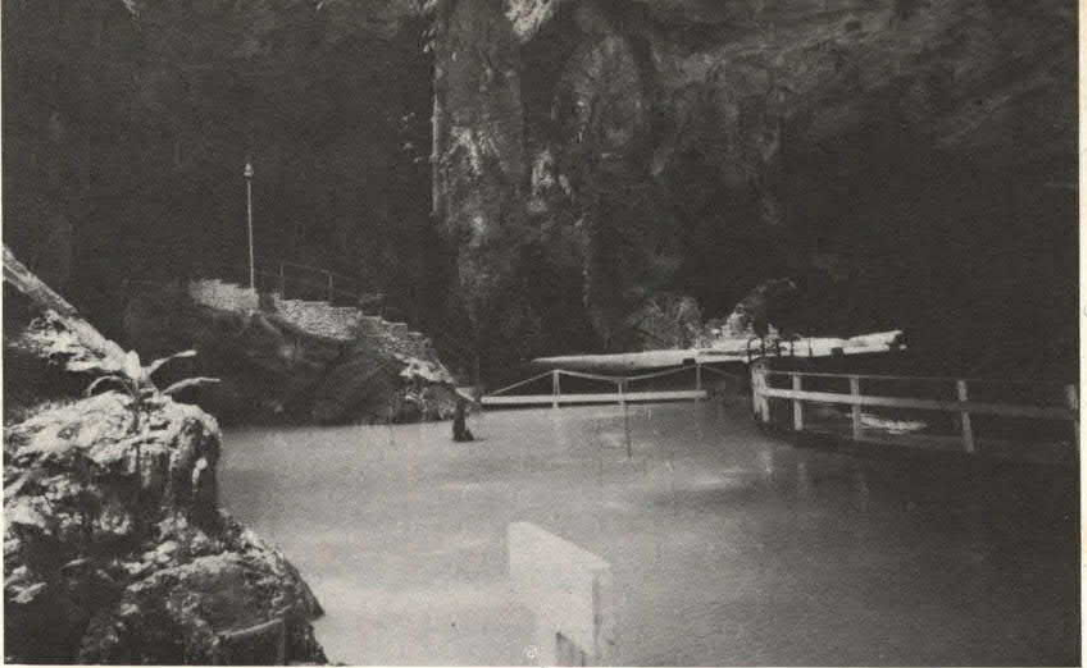
การไปชมถ้ำฤๅษีสวรรค์สะดวกมาก ทางราชการจังหวัดได้ปรับปรุงสร้างถนนและสภาพทั้งนอกและในถ้ำหลายอย่าง ทำทางพื้นลาดปูนซีเมนต์ตลอด เดินสะดวก ลักษณะถ้ำไม่กว้างนัก เพดานโค้งกลมกว้าง มีหินย้อยจากเพดานและผนัง มีแสงสว่างส่องเข้าได้ทั่วถึงบางตอน และบางตอนมืดต้องใช้ไฟส่องทางเพื่อชมความงาม ปัจจุบันทางการได้ติดไฟฟ้าตลอดทั้งถ้ำ หน้าถ้ำด้านหนึ่งสร้างยกพื้นเป็นคอนกรีตคล้ายจะเป็นเวทีแสดงละครหรือดนตรีในบางครั้งบางคราว ภายในด้านหนึ่งประดิษฐานพระฤๅษีมีเครื่องตั้งบูชาสวยงาม เป็นที่เคารพสักการะของผู้ไปชมถ้ำ

สำหรับพรรคชนของนักท่องเที่ยงที่ชอบชมธรรมชาติอันแท้จริง อาจจะผิดหวังมาก เพราะสถานที่นี้ได้ตกแต่งเพิ่มเติมของใหม่ ๆ ขึ้นหลายอย่าง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วทำให้เสีย ลักษณะเดิมของธรรมชาติไปไม่น้อย ดูคล้ายกับเป็นรมณีสถานหรือสถานเริงรมย์

มีสะพานข้ามลำธาร ๒ สะพาน สะพานหนึ่งแม้จะสร้างขึ้นใหม่เพื่อเดินข้ามสะดวก แต่ก็ยังมีวัสดุธรรมชาติมาประกอบด้วย คือ นำเอาถาวรวัลย์เส้นใหญ่ ๆ มาขดเป็นราวสะพาน แต่อีกสะพานหนึ่งนั้นสร้างแข็งแรงก็จริงแต่ไม่มีส่วนประกอบเป็นธรรมชาติเลย ตกแต่งสีฉล้นแพรวพราว ซี่ลูกกรงราวสะพานทาสีเขียว แดง และเหลือง คล้ายกับจัดทำเพื่องานฉลองอย่างหนึ่งอย่างใด

ภายในถ้ำฤๅษีสวรรค์

ธารน้ำในถ้ำพุงช้าง จังหวัดพังงา

ถ้ำพุงช้าง

ถ้ำพุงช้าง เป็นถ้ำสวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดพังงา ตั้งอยู่ตอนกลางของเขาค้างอันเป็นสัญลักษณ์ของพังงา อยู่กลางใจเมืองหลังศาลากลางจังหวัด เขาค้างเป็นรูปคล้ายช้างหมอบหลังค่อมมองเห็นได้ชัดแต่ไกล ตอนกลางของถ้ำสมมุติว่าเป็นพุงช้างมีถ้ำใหญ่เรียกว่า ถ้ำพุงช้าง

เขาค้างนี้เป็นที่เคารพนับถือของชาวพังงา กล่าวกันว่าหากจะมีเหตุเภทภัยใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่พังงา หรือจะมีผู้คิดร้ายต่อพังงาแล้ว จะมีนางบอกเหตุให้ได้เห็นหรือได้ยินจากเขาค้างก่อนเสมอ จนทำให้ผู้คิดร้ายคิดมีข้อบดองหวาดหวั่นครั่นคร้าม

ทางไปสู่ถ้ำพุงช้างสะดวกมาก มีทางรถแยกจากถนนสายใหญ่เข้าไปถึงปากถ้ำได้ ที่จอดรถเป็นลานกว้างขวางร่มครึ้มเย็นสบาย มีต้นไม้ใหญ่ร่มเย็นปลุกเร้าใจให้ความร่มเย็นแก่ผู้ไปเที่ยวชมถ้ำและพักผ่อน ต้นไม้บางต้นมีไม้เลื้อยระโยงระยางน่าชม เห็นปากถ้ำด้านเหนือเป็นโพรงหินก้อนใหญ่สูงกว่าปากถ้ำราว ๒ เมตร มีบันไดต่อขึ้นไปชมวิวที่ชั้นบน เพดานใต้หน้าถ้ำกว้าง มีหินย้อยรูปแปลก ๆ คล้ายโคมไฟฟ้าเป็นระย้าพุ่มพวงใหญ่น้อย

ปลายหินย้อยบางแห่งยังมีน้ำหยาดหยดอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้หินตอนนั้นเย็นชุ่มฉ่ำอยู่เสมอ

ถ้าพุ่งข้างมีทางเข้าออกได้สองทาง ทางหนึ่งอยู่ด้านซ้ายมือ ภายในถ้ำต้องใช้ไฟตะเกียงเจ้าพายุหรือจุดเทียนนำทางให้แสงสว่าง เพราะในถ้ำบางตอนแคบมาก ทั้งพื้นที่ดินเป็นเนินสูง ๆ ต่ำ ๆ ระเกะระกะด้วยก้อนหิน แนวทางชอกชอนคดเคี้ยวต่อ ๆ กันไป เพดานมีหินย้อยทั้งยาวและสั้นและลงมาจดพื้นคล้ายเสาค้ำเพดาน ผ่นังมีหินย้อยลงมากองบางแห่งเป็นตระพักแอ่งน้ำ การเดินชมต้องคอยระวังทั้งพื้นและบนศีรษะที่อาจจะโดนก้อนหินที่ย้อยลงมาก็ได้ หินย้อยจากเพดานและผ่นังทั่วไปเมื่อถูกแสงไฟจะเกิดประกายระยิบระยับสวยงาม เดินวกไปมาจนไปออกทางหนึ่งใกล้ปากถ้ำทางเข้า

ทางเข้าด้านขวามือ ปากถ้ำอยู่ระดับต่ำต้องไต่ลงในถ้ำ ถึงระดับพื้นแล้วลี้ยววกไปทางขวามือถึงชอกหินก้อนใหญ่ขนาดสองข้างเป็นช่องกว้างพอสมควร ผิวหินเป็นสีเทาคล้ำ ๆ และเป็นริ้วรอยย่น ๆ คล้ายผ้ามากองสุมกันหลายชั้น ต้องเดินผ่านหินไม่เรียบนี้ต่อเข้าไปดูหาอื่น มีหินย้อยตามเพดานและผ่นังเป็นตระพักหลายแห่ง หินบางตอนคล้ายหินปะการังใต้ทะเล ตามพื้นทางเดินสังเกตให้ดีจะแลเห็นเศษเปลือกหอยเล็ก ๆ สีต่าง ๆ เกื่อนเกลียดทั่วไป สันนิษฐานกันว่าถ้ำนี้เคยเป็นทะเลมาก่อนครั้งดึกดำบรรพ์

ผ่านต่อไปสักครู่ออกปากถ้ำด้านใน เป็นป่ารกด้วยไม้نانาพรรณ อากาศชื้นเย็น มีสายธารเล็กออกจากถ้ำ สายธารนี้ฤดูแล้งน้ำน้อยหรือแห้งจะมีก้อนหินอยู่เกลื่อน ถ้าเป็นฤดูฝนมีสายน้ำไหลมาจากป่าเข้าผ่านในถ้ำตลอดเวลา เดินต่อไปดลละแนวป่าและป็นป่ายโหดหินบ้างจนออกมาถึงด้านหน้าถ้ำได้ ทางเดินตอนนี้มีเศษเปลือกหอยมากมายเช่นเดียวกับในถ้ำ

ภายในถ้ำพุ่งข้างมีลักษณะเป็นโพรงลอดใต้เขาตามที่สมมุติว่าเป็นรอยแผลที่ท้องช้างในนิยายปรัมปราพื้นเมือง ไปออกทะเลป่าใหญ่อีกด้านหนึ่ง แต่ใช้เวลานานกว่าชั่วโมง รอยแผลที่ท้องช้างตามนิยายนั้นคือสายธารใหญ่ที่มีน้ำไหลลอดใต้เขาดังกล่าวมาแล้ว

นิยายปรัมปราเล่าสืบต่อกันมาว่า ดายมดิงเป็นชาวป่า มีนิสัยมุกทะลุคั่นฉุนเฉียว โมโหร้าย วันหนึ่งแกล่ได้ไปช่วยงานแต่งงานนางยมโดยลูกสาวตามองคล้าย ดายมดิงได้เอาช้างที่ขี่มานั้นผูกไว้แห่งหนึ่ง แต่ผูกไม่แน่นหนาพอ ช้างจึงหลุดหนีไปได้ บุกรเข้าทุ่งนาเหยียบข้าวในนาเสียหายหมดแล้วหนีเตลิดต่อไป ดายมดิงโกรธมากออกไปตามไม่

ลดละมาตั้งแต่เมืองตะกั่วป่าจนถึงเมืองพังงา ด้วยความโมโหพามาทันแล้วตายมดิงเอาหอก
แทงสุดแรงถูกตรงพุงข้างเป็นแผลเหวอะหะวะ มีเลือดไหลออกมาเป็นทางยาว (แผลเหวอะ
หะวะนั้นกลายเป็นถ้ำตรงพุงข้าง ส่วนเลือดที่ไหลนั้นคือสายธารลดจากถ้ำ)

เมื่อฆ่าช้างแล้วตายมดิงยังได้ถอนงาช้างทั้งสองออกและเอาไปฝังไว้ที่ภูเขากฎหนึ่ง
ในที่ใกล้ ๆ นั้น ต่อมาภูเขากฎที่พังงามีชื่อว่า เขาพังงา (มาเพี้ยนเป็นพังงาในปัจจุบัน)
และช้างที่ถูกฆ่าตายนั้นก็กลายเป็นภูเขาใหญ่ในลักษณะช้างหมอบ ได้ชื่อว่า เขาช้าง มี
แผลที่ท้องข้างเป็นถ้ำพุงข้าง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระ
พระบรมโอรสาธิราชมกุฎราชกุมารในรัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จออกตรวจราชการหัวเมือง
บักซ์ใต้ที่พังงา และได้เสด็จประพาสทอดพระเนตรถ้ำพุงข้าง ทรงพรรณนาถึงความงาม
ในถ้ำไว้ในจดหมายเหตุตอนหนึ่งว่า

“เวลาบ่ายทรงรถม้าออกไปประพาสถ้ำพุงช้าง ซึ่งอยู่ในเขาข้างทางด้านตะวันตก
ถ้ำนี้ตามเรื่องที่เล่ากันว่า คือ แผลที่ตายมดิงแทงด้วยหอกทะลุตลอดตัว มีน้ำไหลลด
มาตามถ้ำนี้เสมอ น้ำนี้สมมุติเป็นเลือดช้าง ในถ้ำพุงช้างนั้นงามจริงๆ มีศิลาหย้อยลงมาจาก
ข้างบนเป็นพวงพู่नाชม ผมรู้สึกว่ภาษาไม่มีพอที่จะอธิบายให้ผู้ที่ไม่ได้เห็นเข้าใจความ
งามของถ้ำนี้ได้ บรรดาคนที่ไปด้วยกันทุก ๆ คนพากันกล่าวว่า แต่เกิดมายังไม่เคยเห็น
ที่ใดงามเท่าถ้ำพุงช้างนี้เลย อย่าวว่าแต่คนที่ไม่เคยเที่ยวเลย แต่คนที่เคยไปเที่ยวมาแล้วจน
รอบโลกเช่นผมยังดูจนตาค้าง ดูเพลินจำเรียวตาจริง ๆ”

ถ้ำน้ำผุด จังหวัดพังงา

บ่อน้ำผุด

ถ้ำน้ำผุด

ถ้ำน้ำผุด ตั้งอยู่บนเชิงเขาทอย ตำบลถ้ำน้ำผุด อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา เป็นถ้ำสวยงามขนาดกลางแห่งหนึ่ง มีลักษณะพิเศษคือ ธารน้ำลอดอยู่ในถ้ำ

การไปชมถ้ำน้ำผุด เดินจากหน้าว่าการอำเภอเมืองพังงาต่อออกไปเล็กน้อย ข้ามสะพานที่ข้ามแม่น้ำพังงาหรือลำคลองพังงา ซึ่งเป็นต้นน้ำพังงาแคบและตื้น จากนั้นเดินต่อไปผ่านสวนของชาวเมือง ไม่มีถนนหรือทางเท้าสัญจร ต้องเดินระหว่างสวนของหมู่บ้านถ้ำน้ำผุดตลอดไป สภาพสวนเจ้าของดูแลรักษาสะอาดเรียบร้อย ร่มครึ้มเย็นสบาย ประมาณเกือบ ๒ กิโลเมตร ถึงเชิงเขาทอยอันเป็นที่ตั้งถ้ำน้ำผุด

เดินขึ้นถ้ำน้ำผุดตอนเชิงเขามีศาลเจ้าปู่เจ้าทวดหรือปู่เจ้าทวดหลังเล็ก ๆ เป็นศาลเจ้าเก่าแก่ที่บูชาบั้งของชาวสวนตำบลถ้ำน้ำผุดนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จตรวจราชการปักใต้ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) เสด็จเมืองพังงา และเสด็จประพาสถ้ำต่าง ๆ ในเมืองพังงา ตลอดถึงถ้ำน้ำผุด ได้ทรงกล่าวถึงเรื่องศาลเจ้าและถ้ำนี้ ในพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุตอนหนึ่งว่า

“ส่วนถ้ำน้ำผุดที่เสด็จไปทอดพระเนตรนั้น อยู่บนไหล่เขามีช่องเป็นทางน้ำไหล ความประหลาดของที่นี่ คือน้ำที่พุ่งออกมาจากถ้ำเมื่อใด พวกจีนนับถือกันเป็นเจ้าเป็นผี จึงไปสร้างศาลขึ้นไว้ที่หน้าถ้ำนั้นหลังหนึ่ง วันนั้นเมื่อเสด็จก็ได้จุดประทัดมาก เมื่อจุดดอกใหญ่ ๆ เสียงกังวานในเขาน่าฟัง แต่สู้เสียงปืนใหญ่เรือพาลที่ยิงถวายเป็นเสด็จเมื่อวานไม่ได้ เสียงไปกระทบก้องลั่นครืน ๆ อยู่ยาวนานกว่าจะสุดเสียง ประทัดดอกใหญ่ที่จุดเมื่อเช้านี้ก็ดังกว่า ปืนยิงนก แต่ถึงกระนั้นเจ้าก็ยังไม่พอใจหาได้ทำให้น้ำพุ่งออกมาจากถ้ำไม่ ทราบว่าไม่ได้พума ๓ วันกว่าแล้ว”

จากเชิงเขาเดินขึ้นถึงปากถ้ำ มีลำธารน้ำใสไหลออกมาสะอาดคล้ายน้ำฝน ชาวบ้านต่อท่อน้ำจากที่นี่ไปใช้ทั่วหมู่บ้าน ในลำธารมีโขดหินเรียงรายสวยงาม มี ปู ปลา เต่า และตะพาบ แหวกว่ายไปมาอย่างเพลิดเพลิน กล่าวกันว่าสัตว์น้ำในลำธารเหล่านี้เป็นของเจ้าป่าเจ้าถ้ำ ไม่มีใครกล้ามาจับเอาไปเป็นอาหาร เพราะเคยปรากฏมีเรื่องครั้งหนึ่งว่า มีคนมาจับสัตว์ไปเป็นอาหาร คนพวกนั้นถึงกับมีอาการเป็นไปต่าง ๆ นา ๆ และบางคนถึงกับเสียชีวิตก็มี ฉะนั้นสัตว์เหล่านี้จึงอยู่ด้วยความผาสุกไม่มีใครมารบกวน มีแต่ผู้นำอาหารมาเลี้ยงสัตว์นี้

ที่เรียกว่าถ้ำน้ำผุดนี้ เพราะน้ำที่ไหลออกมาจากถ้ำนั้น คล้ายเป็นน้ำพุ่งออกมามาก หรือน้อยเป็นครั้งเป็นคราว แต่ไม่เคยมีแห้ง และการผุดพลุ่งของน้ำนั้นไม่พุดพลุ่งเสมอไป บางครั้งนาน ๆ จึงจะผุดสักครั้งหนึ่ง หรืออาจจะผุดพลุ่งในวันหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง หรือบางวันไม่ผุดพลุ่งเลย

ผู้ไปชมถ้ำโขดนี้จะได้น้ำผุดพลุ่งขึ้นเป็นฟองกระจาย โขดไม้ตึกไม่ได้เห็น เห็นแต่เพียงน้ำไหลธรรมดา ๆ

ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า ผู้มีบุญวาสนาส่งส่งเท่านั้น จึงจะได้ชมขณะเวลาน้ำพุดพลุ่ง ส่วนผู้ที่ไม่มีบุญวาสนาก็ไม่ได้เห็น

ถ้ำน้ำชา

ถ้ำน้ำชา ตั้งอยู่ในภูเขาลูกเดียวกับถ้ำน้ำผุด อยู่คนละด้านอ้อมไปอีกทางหนึ่งไม่ไกลกันนัก เดินออกจากถ้ำน้ำผุดย้อนมาทางเก่าประมาณ ๔๐๐—๕๐๐ เมตร แล้วแยกไปทางขวามือผ่านเข้าไปในบริเวณสวนมะพร้าวและสวนผลไม้ ผ่านไร่นักบางตอน ต่อไปประมาณ ๕—๖ เมตร ถึงเชิงเขาที่หน้าถ้ำ ริมครีမ်ด้วยพืชพรรณต้นไม้ใหญ่ ๆ และสูงเรียงรายแน่นชนิดหลายต้น บางต้นมีเถาวัลย์ป่าห้อยระย้อยระยางอยู่ทั่วไป ความหนาแน่นของเถาวัลย์ทำให้เห็นเป็นคล้ายผ้าม่านผืนใหญ่ ๆ ประดับไว้สวยงาม สภาพป่าแท้ ๆ เช่นนี้เป็นสภาพสมบูรณ์โดยไม่มีการปรุงแต่งใด ๆ

เดินขึ้นปากถ้ำมีลานหินปนทรายค่อนข้างเรียบเดินสะดวก ยืนตรงปากถ้ำยังไม่ทันเข้า มีลมเย็นคล้ายมาจากเครื่องทำความเย็น ออกมาจากถ้ำเย็นชื่นใจ เข้าไปภายในตอนแรกมีแสงสลัว ต่อเข้าไปมืดมากต้องใช้แสงตะเกียงเจ้าพายุหรือจุดเทียนไขนำทางและชมความวิจิตรในถ้ำ เป็นถ้ำห้องโถงกว้างจุคนได้หลายสิบ เพดานโค้งคลุมสูง อากาศไม่อบมีแต่ความเย็นน้อย ๆ ตามพื้น ในถ้ำที่เป็นโศดหินก้อนหินงอกใหญ่น้อยมีเศษเปลือกหอยทะเลชนิดและสีต่าง ๆ สวยงามอยู่เกลื่อนกลาดตามทางเดิน ทำให้เชื่อได้ว่าเมืองพังงานี้ครั้งดึกดำบรรพ์คงเป็นท้องทะเล

หินย้อยยาวและสั้นใหญ่่น้อยห้อยลงมาเป็นพู่พวง และตามริมผนังมีสีเหลืองนวลอ่อนเป็นรูปลักษณะคล้ายเสา สถูป หินงอกและย้อยลงมากองเป็นชั้น ๆ บางชั้นเป็นแอ่งขังน้ำที่ไม่มีน้ำก็มีขุดดินขึ้น ๆ

นอกจากหินย้อยหินงอกจากเพดานและผนังแล้ว มีสัญลักษณ์ของถ้ำปรากฏไว้ด้วยฝีมือมนุษย์ครั้งใดไม่ปรากฏ คือ ผนังด้านหนึ่งตอนใกล้หน้าถ้ำมีภาพเขียนแบบศิลปะจน (แต่ไม่ใช่ยุคโบราณ) เป็นรูปปาดงพงพี มีรูปดอกไม้และนกโผบินอยู่บ้าง เป็นฝีมือหายาบ ๆ แสดงออกถึงอารมณ์ของผู้เขียนภาพที่มีใจเยือกเย็นสงบสุข ใช้ความพยายามสร้างจินตนาการออกมาเป็นภาพธรรมชาติ

ทางเข้าถ้ำลอด จังหวัดพังงา

ถ้ำลอด

ถ้ำลอด อยู่ในคลองสวนในเขตอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา เป็นถ้ำเล็กมีความสวยงามตามธรรมชาติ มีลำน้ำไหลตลอดถ้ำ ซึ่งต้นน้ำไหลมาจากภูเขาสูงแล้วไหลออกสู่อ่าวพังงา

การไปชมถ้ำลอดอันสวยงาม จากตัวเมืองโดยรถยนต์ไปท่าด่านศุลกากร ริมแม่น้ำพังงา ระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร ที่ท่าเรือมีเรือยนต์ใหญ่ของทางราชการไว้ให้เช่า ๒-๓ ลำ และเรือหางยาวของเอกชนอีกหลายลำ ปัจจุบันนี้หาเรือได้ง่ายเพราะมีมากมาย

ลงเรือเล่นไปตามลำน้ำพังงา ชาวบ้านเรียกว่า คลองพังงา มุ่งสู่ปากอ่าว สองฝั่งเต็มไปด้วยป่าไม้โกงกาง แสม และลำพู ทิวทัศน์ขุนเขาทั้งใกล้และไกลสวยงามมาก ออกปากอ่าวแว้งว่างแลเห็นเกาะบันหยี่อยู่ตรงปากน้ำพอดิ เกาะบันหยี่มีภูเขาคล้ายเสาหลักตั้งสูงเด่นเห็นชัดแต่ไกล เชิงเขาเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเล (ชาวทะเลหรือชาวน้ำ) รวมกันอยู่เป็นหมู่บ้านเดียวในอ่าวนี้นี้ มีอาชีพการประมง จับปู ปลา กุ้งใหญ่น้อย มีชื่อเสียง

ในการทำกะปิรสดีมาก ปลุกบ้านยื่นออกมาอยู่เหนือน้ำคล้ายเป็นเรือนแพลอยน้ำราวร้อยละกว่าหลังคาติดต่อกัน มีสะพานไม้เดินถึงกันทั่วหมู่บ้าน

ออกจากปากถ้ำพังงาแล้วเลี้ยวขวาไปทางทิศตะวันตกเล็กน้อย เลี้ยวเข้าคลองสวนลัดเลาะผ่านไปหลายคู้้ง ผ่านทิวทัศน์ป่าโกงกาง ป่าเสมและเขาสวยงามทั้งสองฝั่ง

เรือผ่านต่อไปเลี้ยวหลายคู้้ง จนลัดคลองเล็กลงจนถึงเขาถ้ำลอด ปากถ้ำกว้างราว ๒๐๐ เมตร สูงจากระดับน้ำ ๕๐—๖๐ เมตร มีหินย้อยระเกะระกะ เป็นฟู่พวงระย้าห้อยลงมาเรียงรายอยู่ตอนบนปากถ้ำ เรือยนต์ที่มีเสากระโดงสูงเข้าไม่ได้ นอกจากเรือเสากระโดงเตี้ยหรือไม่มีเสา เช่น เรือหางยาวแล่นลอดถ้ำได้สะดวก เรือแล่นลอดเข้าไปในถ้ำมีแสงสว่างพอเห็นหินย้อยจากเพดานถ้ำสวยงาม ทั้งเล็กและใหญ่ ยาวและสั้น ลอดลอดถ้ำไปโผล่ออกอีกด้านหนึ่งเป็นระยะประมาณ ๓๐๐—๔๐๐ เมตร ปากถ้ำอีกด้านหนึ่งมีหินย้อย ความงามคล้ายปากถ้ำทางเข้าตอนแรก ก่อนเรือจะออกจากถ้ำควรหยุดความงามสักครู่หนึ่ง ภายในถ้ำไม่อับมีลมโชยพัดมาเย็น ๆ เมื่อจอดพักอีกด้านหนึ่งแล้วเรือชมย้อนกลับออกทางเดิม

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จทอดพระเนตรถ้ำลอดแห่งนี้ ทรงพอพระราชหฤทัยอย่างยิ่งและได้เสวยพระกระยาหารกลางวันภายในถ้ำด้วย

หินย้อยในถ้ำลอด

เมื่อ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ครั้นยังทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ และได้เสด็จเมืองพังงาตลอดจนเสด็จทอดพระเนตรถ้ำลอดนี้ ครั้นนั้นพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์จดหมายเหตุ ทรงกล่าวถึงถ้ำลอดตอนหนึ่งว่า

“ได้เสด็จโดยเรือแจว มีเรือยาวลากจูงเรือพระที่นั่งไปตามคลองกระโสม เสด็จลงเรือแจวใหญ่ซึ่งจัดเตรียมคอยไว้ที่นี่ ทรงฉายรูปถ้ำลอดนั้นหลายแผ่น

คราวนี้ต้องยอมรับจริงว่าบรรดาถ้ำที่ได้เห็นมาแล้วในเที่ยวนี้ ถ้ำนี้เป็นที่หนึ่ง ถึงแม้ว่าจะเอาถ้ำในประเทศอื่น ๆ มาเปรียบ ก็เห็นจะไม่สู้ต้องหวาดหวั่นนัก ผมยังนึกอยู่ว่าจะหาที่งามกว่านั้นยาก จะมีก็แต่ที่ใหญ่กว่านั้นแหละ แต่ไม่ว่าสิ่งใดไม่ได้งามอยู่ที่ใหญ่หรือเล็ก ถ้ำลงจะงามแล้วใหญ่ก็งามเล็กก็งาม ดูแต่คนเราที่ร่างใหญ่สวยก็มี ที่ใหญ่แต่เคอะก็มี ที่ร่างเล็กสวยก็มี ที่เล็กและรูปร่างไปไกล ๆ ชะนีก็มี ฉนั้นใครเขาหรือถ้ำก็ฉนั้น เพราะฉะนั้นผมจึงว่าถ้ำลอดนี้ถ้าจะเปรียบแต่เฉพาะในส่วนความงามนำดูเป็นที่ผลิตเพลีนจำเรียดากันแล้ว ไม่แพ้ถ้ำใดในโลก เมื่อดูภายนอกก็กระนั้น แต่พอเข้าไปในถ้ำนั้นแล้วก็เห็นดูจนเพลินลืมเมื่อยคอ มีศิลาเป็นระย้าย้อยลงมาจากข้างบนเหมือนฟู่ใหญ่ ๆ ที่ริมปากถ้ำด้านใต้เพดานถ้ำเป็นนอกโก้นไปราวกับหลังคาโบสถ์ มีศิลาเป็นระย้าย้อยจากจั่วคล้าย ๆ สำหรับรวงผึ้ง ถ้าแม้ไม่ได้มาเห็นเองด้วยตาแล้ว จะมีช่างเขียนรูปมาให้ดูคงไม่เชื่อว่าเป็นจริงเช่นนั้น”

นักท่องเที่ยวหลายท่านที่ได้เคยไปเที่ยวชมถ้ำลอด (BLUE GROTO) ที่เกาะคาปรี เมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี มาแล้วว่าสวยงามยิ่ง แต่เมื่อได้มาเที่ยวชมถ้ำลอดในอ่าวพังงา และนึกเปรียบเทียบกันแล้วลงความเห็น ว่า ถ้ำลอดที่พังงานี้สวยงามกว่า

ถ่านาค

ถ่านาค อยู่ในคลองเล็กขอบฝั่งอ่าวพังงาด้านตะวันตก เยื้องกับเกาะเขาพิงกัน เป็นถ้ำสวยงามแห่งหนึ่ง พบมานานแล้วแต่ยังมีคนไปเที่ยวชมน้อย เพราะปากถ้ำอยู่ห่างไกลกับชายฝั่งและเป็นป่าโกงกางหนาแน่น ปัจจุบันทางจังหวัดพังงาได้สร้างสะพานไม้ยาวจากริมน้ำผ่านดงโกงกางเข้าไปได้สะดวกถึงเชิงเขาปากถ้ำ

การเที่ยวชมเกาะต่าง ๆ ในอ่าวพังงา เช่น เยี่ยมชาวเลที่เกาะปันหยี ชมเกาะเขาพิงกัน เขาตะปู เขาหมาจู เขาอกเมรี ตลอดจนเข้าคลองไปชมถ้ำลอดแล้วออกจากคลองมาสู่อ่าว เลี้ยวขวาไปอีกไม่ไกลนัก เข้าคลองเล็ก ๆ สองฟากคลองเป็นป่าพืชน้ำเค็มโดยตลอดต้นโกงกาง ป่าเสม และต้นลำพู ทิวทัศน์ทั้งใกล้และไกลเป็นเทือกเขาใหญ่น้อยรูปร่างแปลก ๆ สวยงาม

ต้นโกงกาง เป็นพืชชนิดหนึ่งที่ชอบขึ้นตามป่าชายเลน มีเมล็ดงอกออกจากลำต้นเป็นสาย ๆ แล้วห้อยโค้งลงไปถึงพื้นเลน แต่ละต้นมีหลายสิบสายสลับซับซ้อนรอบต้น ลำต้นและกิ่งก้านใหญ่มีประโยชน์ใช้ทำฟืนและเผาเป็นถ่านมีคุณภาพดี พลังไฟแรง การเผาถ่านเป็นอาชีพอีกอย่างหนึ่งของคนพื้นเมืองชาวทะเลแถบนี้

ต้นลำพู เป็นพืชชนิดหนึ่ง ชอบขึ้นตามชายเลนทั้งชายฝั่งทะเลและชายคลองน้ำจืด มีรากงอกขึ้นปลายแหลมเหนือพื้นเลนทั้งยาวและสั้น คล้ายขวากหนามกันลำต้น ต้นลำพูเป็นที่อาศัยของแมลงหึ่งห้อย ซึ่งในเวลากลางคืนมักจะส่องแสงเรืองระยิบระยับแพรวพราวคล้ายประดับด้วยดวงไฟเล็ก ๆ ไว้ตลอดต้น

ต้นเสม เป็นพืชชนิดหนึ่งขึ้นตามชายเลน เป็นไม้ที่ทำฟืนมีคุณภาพดีมาก เรียกว่า ฟืนเสม ในดงเสมบางท้องถิ่นเป็นที่อาศัยของปูชนิดหนึ่งเรียกว่า ปูเสม และบางท้องถิ่นเป็นที่อาศัยของฝูงลิงตัวเล็ก ๆ เรียกว่า ลิงเสม

เรือเดินเข้าคลองเล็กน้อย ถึงชายฝั่งทะเลและเทียบเรือห่างจากภูเขาที่ตั้งถ่านาคพอสมควร ขึ้นจากเรือเดินไปตามแนวสะพานไม้ ซึ่งผ่านเข้าไปในดงโกงกางหนาแน่นไปจนถึงเชิงเขาปากถ้ำ ปีนขึ้นไปภายในถ้ำซึ่งมีระดับสูงจากพื้น ภายในเป็นช่องกว้างอากาศเย็น มีลมพัดโชยเข้ามาทางปล่องใหญ่ข้างบนเพดาน และให้แสงสว่างเห็นความงามของหินย้อยหินงอกได้ชัดเจน หินย้อยห้อยลงเป็นพู่พวงใหญ่น้อยทั่วไปตามเพดานและผนัง บางตอนลงมากองซ้อนคล้ายแท่น มีชอกคุหาเข้าไปลึกและมีด ชมพอสมควรแล้วออกเดินทางกลับ

ถ้าเขาปีนะ

ถ้าเขาปีนะ เป็นถ้ำธรรมชาติสร้างไม่ใหญ่นัก แต่เป็นโพรงติดต่อกัน ตั้งแต่ชั้นล่างขึ้นไปหลายชั้น รวมอยู่ในภูเขาปีนะในบริเวณพื้นที่ของวัดปิยะมิตรบูรณาราม ชาวพื้นเมืองเรียกว่า วัดเขาปีนะ อยู่ตำบลนาวง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๔ กิโลเมตร

การเดินทางไปชมถ้าเขาปีนะ จากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางไกลมากต้องใช้เวลาไปกลับอย่างน้อย ๔—๕ วัน ทางรถไฟสายใต้ จากสถานีกรุงเทพ ฯ ทั้งรถด่วนหรือรถเร็ว จากสถานีกรุงเทพ ฯ และธนบุรี ใช้เวลาประมาณ ๑๔ ชั่วโมงลงที่สถานีทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วต่อรถยนต์ไปทางสายทุ่งสง—ห้วยยอด อีกประมาณ ๕๐ กิโลเมตรเศษ

ส่วนทางรถยนต์ จากกรุงเทพ ฯ ถึงอำเภอห้วยยอดประมาณ ๑,๐๐๐ กิโลเมตรเศษ ใช้เวลาประมาณเกือบ ๓๐ ชั่วโมง โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านหลายจังหวัดจนถึงจังหวัดระนองประมาณ ๑๒ ชั่วโมงเศษแล้วต่อไปเข้าเขตจังหวัดพังงา ขึ้นเขานางหงส์ เส้นทางวกวนไปตามยอดเขาไหล่เขาสูง เขานางหงส์เป็นเส้นทางแบ่งเขตจังหวัดพังงากับจังหวัดกระบี่ ช่วงระยะบนเขานางหงส์ที่มีทิวทัศน์งามตลอดทาง ๘ กิโลเมตร ลงจากเขานางหงส์สู่ที่ราบท้องที่จังหวัดกระบี่ สองข้างทางเป็นทุ่งราบประกอบด้วยภูเขารูปร่างแปลกตาเป็นระยะ ๆ จนเข้าเขตอำเภอห้วยยอด เป็นเวลากว่า ๑๒ ชั่วโมง

ถึงเขตอำเภอห้วยยอดที่ตำบลนาวง เลี้ยวขวาเข้าประตูวัดเขาปีนะ เป็นทางลูกรังเรียบสองข้างทางร่มครึ้ม ผ่านบ้านเรือนชาวสวนมะพร้าว ประมาณ ๒ กิโลเมตรเศษถึงเขาปีนะ เลี้ยวซ้ายเลียบเชิงเขา อ้อมขึ้นเนินช่องเขาแล้วลงเลี้ยวขวาถึงลานบริเวณหน้าถ้ำภูเขาปีนะสูงประมาณ ๑๐๐ เมตรเศษ ด้านหน้านั้นเป็นคล้ายหน้าผาชันและมีโพรงหลายโพรงทั้งสูงและต่ำ ทุกโพรงมีรูปร่างแข็งแรงกัน โพรงนั้นคือช่องถ้ำแต่ละถ้ำของเขานี้ ดู

ถ้ำเขามันะ จังหวัดตรัง

ภาพปั้นในถ้ำเขามันะ

คล้ายรวงผึ้ง ริมลานตรงหน้าทางขึ้นถ้ำ มีศาลาใหญ่ และใกล้เคียงกันนั้นมีกุฏิเจ้าอาวาสบนเนิน มีกุฏิสงฆ์ ศาลาการเปรียญ และถาวรวัตถุอีกหลายสิ่ง สถานที่ร่มเย็นด้วยต้นไม้และไม้นานาพรรณ จัดบริเวณด้วยไม้ดอกไม้ใบสวยงามเป็นระเบียบ

เดินขึ้นบันไดปูนหน้าถ้ำ ถึงลานหินชั้นที่หนึ่ง มีโต๊ะยาวและที่นั่ง เข้าทางช่องเขาด้านซ้ายมือ มีรูปปั้นพระฤๅษี ชั้นบันไดปูนเป็นชอกเล็ก ๆ เลี้ยวสองสามวกสู่ถ้ำพระกว้างขวาง มีที่พักด้านริมหน้าผาลมพัดเย็นสบายและเป็นที่พำนักชั่วคราวของเจ้าอาวาสรับรองผู้มาชมถ้ำ

ถ้ำที่หนึ่ง คือ ถ้ำพระ

ถ้ำพระ พื้นถ้ำลาดปูนเรียบ กว้างจุได้หลายสิบคน ริมหน้าผามีลูกกรงปูนกันแข็งแรง ปากโพรงอยู่สูงประมาณ ๑๐ กว่าเมตร ด้านในมีบุษบกเล็กประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งเรียงกัน ๕ องค์ องค์กลางใหญ่ ถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ มีตัวและเขียนสีเสียหลาย

ประวัติพระพุทธรูปว่า ครั้งหนึ่งในโบราณกาล มีพวกชาวเมืองไทรบุรีที่นับถือพระพุทธศาสนาได้เดินทางโดยเรือสำเภาเพื่อจะไปร่วมงานสร้างพระบรมธาตุที่เมืองนครศรีธรรมราช ครั้นเดินทางขึ้นบกมาถึงตำบลนี้ ได้ทราบข่าวว่าพระบรมธาตุสร้างเสร็จแล้วพวกชาวเมืองไทรบุรีเหล่านั้นจึงพักแรม ณ บริเวณเขาปิ่นะ และได้ร่วมมือกันก่อสร้างพระพุทธรูปขึ้น ๔ องค์ในถ้ำ พร้อมทั้งบรรจุทรัพย์สินเงินทองไว้ภายในพระพุทธรูปเพื่อเป็นพุทธบูชา

ต่อมาราว พ.ศ. ๒๓๐๐ มีภิกษุชื่อท่านสมภารจันทร์มาพำนักในถ้ำนี้ ท่านได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูป ๔ องค์ และสร้างเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งองค์และสร้างพระพุทธรูปไสยาสน์ไว้ในถ้ำเชิงเขาหนึ่งองค์ แต่พระพุทธไสยาสน์ไม่เสร็จ ท่านสมภารมรณภาพเสียก่อนพระพุทธไสยาสน์จึงค้างและวัดนี้ร้างมาระยะหนึ่ง

จนครั้งหนึ่งในสมัยพระอุทัยราชธานีมาเป็นเจ้าเมืองตรัง มีขุนไกร ข้าราชการสมัยนั้นได้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปเหล่านั้น พร้อมทั้งสร้างพระเจดีย์เล็ก ๆ บนช่องเขาและถาวรวัตถุอื่น ๆ แต่มิได้สร้างต่อเติมพระพุทธไสยาสน์ จะเป็นเพราะเหตุใดไม่ปรากฏ

ผนังถ้ำด้านหนึ่งมีรูปปั้นขนาดคนขนาดใหญ่ ลักษณะเป็นคนร่างสูงใหญ่ ศีรษะล้าน นุ่งผ้าพื้นธรรมดา ถือตะบองใหญ่และยาวราวสองเมตร ไม่สวมเสื้อมีผ้าแดงห้อยพาดบ่า ผิวเนื้อดำแดง (พาลี) นั่งห้อยเท้าบนแท่นหิน ท่านผู้นี้คือ “ปู่เจ้าเขาปิ่นะ อัจฉรวังศ” ผู้เฒ่ามาแต่ดึกดำบรรพ์

ถ้ำที่สอง ชื่อ ถ้ำเจดีย์

ถ้ำเจดีย์ อยู่ต่อจากถ้ำพระขึ้นบันไดปูนไปชอกเขาแคบจนถึงพื้นถ้ำตอนบน มีเนื้อที่ว่างอยู่ริมหน้าผา มีลูกกรงกันแข็งแรง ตอนหนึ่งริมผามีเจดีย์ทรวดทรงคล้ายบุษบก ซึ่งเป็นของโบราณ ฐานเจดีย์มีคำจารึกว่าบรรจุนิโครตันตระกูล กตัญญู ผนังด้านในมีโพรงลึกและมีถ้ำ อีกด้านหนึ่งมีรูปปั้นขนาดเท่าคนธรรมดา จารึกชื่อ ขุนนัยนาปยา ซึ่งเป็นผู้พัฒนาถ้ำเขาปิ่นะผู้หนึ่ง แต่งตัวแบบข้าราชการเต็มยศสมัยรัชกาลที่ ๖ นุ่งผ้าม่วง สีนํ้าเงิน สวมเสื้อราชปะแตน ติดเครื่องอิสริยาภรณ์

บนเพดานด้านหน้าผามีหินย้อยห้อยลงมายาวปลายแหลมหลายสาย และมีเสาธงของเก่ายูหนึ่งเสา ถ้ำนี้ไม่ควรจะเรียกว่าถ้ำ เป็นแต่เพียงเพิงเว้าเข้าไปในหน้าผาเท่านั้น

ถ้าที่สาม ชื่อ ถ้าล่องลม หรือถ้าโกบ

ถ้าล่องลม หรือถ้าโกบ จากถ้าเจตียต๋อขึ้นบันไดอีกราว ๔—๕ ตอนแคบ ๆ ผ่านช่องแคบขวามือเป็นช่องตรงไปออกทะเลริมหน้าผา มีลูกกรงกันแข็งแรง ลมพัดเย็นสบาย ชมทิวทัศน์เบื้องล่างได้ไกล ๆ ชัดเจน ผ่านช่องโพรงไปแล้วชอกมิด ลงที่ลาดพื้นดินเรียบในห้องโถงกว้างใหญ่ เพดานคุ่มโค้งคล้ายกูปหลังช้าง มีหินย้อยตามผนังเล็กน้อยและชอกหลืบมิด ๆ หลายแห่ง ถ้านี้ต้องใช้ไฟช่วยนำทางเดิน

ในถ้ำนี้เวลางานนมัสการปิดทองพระประจำปี มีภาพยนตร์มาฉายในถ้ำ ด้านผนังส่วนหนึ่งมีก้อนหินเกือบบกลมหลายก้อนเรียงราย มีคุณลักษณะพิเศษ คือ เอาไม้ตีจะมีเสียงดังคุ่ม—คุ่ม ก้องกังวานคล้ายเสียงกลองเพล คาดว่าภายในก้อนหินคงจะกลวง

ในถ้ำนี้มีลมโกรกพัดเข้ามาเย็นพอสมควร ไม่อบอ้าวและมีแสงสว่างพอมองเห็นได้ บางตอน

ถ้าที่สี่ ชื่อ ถ้าจำปา หรือถ้าเสวย

ถ้าจำปา หรือถ้าเสวย เดินต่อจากถ้าล่องลมขึ้นไปตามเนินสูงสู่ถ้ำกว้าง มีหินย้อยลงพื้นคล้ายเสาทองพระโรงหลายต้น ทำให้เกิดเป็นห้องหลายห้องใหญ่น้อย เพดานมีหินย้อยเป็นพู่พวงคล้ายไคเมระยา บางตอนเป็นหลักเสาสูงปลายแหลม และห้อยลงมาลอยอยู่มีน้ำหยดที่ปลายลงพื้น จนกลายเป็นสายน้ำเล็ก ๆ ไหลลงที่ต่ำ หินย้อยเป็นเส้นรวมตัวเป็นเกลียวคล้ายเชือก ภายในถ้ำอากาศโปร่งหายใจสะดวก

ถ้ำนี้เป็นถ้ำที่เคยรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ คราวเสด็จพระราชดำเนินเลียบมณฑลปากซ์ได้ พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้เสด็จประพาสถ้ำและเสวยพระกระยาหารในถ้ำ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เสด็จประพาสถ้ำเขาปินะและเสวยพระกระยาหารในถ้ำนี้เช่นกัน จากนั้นมาชาวบ้านจึงได้ขนานนามถ้ำนี้ว่า “ถ้ำเสวย”

ถ้าที่ห้า ชื่อ “ถ้ำหอยโข่ง” หรือ “ถ้ำมะขาม”

ถ้ำหอยโข่ง หรือถ้ำมะขาม เดินต่อจากถ้ำเสวยไปตามชอกหินถึงปากถ้ำหอยโข่ง มีพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. วันที่สิบ เดือนสิบ พ.ศ. ๒๔๗๑ บนผนังทางเข้ามีหินย้อยขนาดใหญ่ลงมาจากพื้นคล้ายเสา ภายในยังมีเปลือกหอยเกลื่อนกลาดตามพื้นและติดฝังอยู่กับผนัง สันนิษฐานว่าเมื่อครั้งโบราณ พวกแขกที่เรือแตกมาอาศัยถ้ำนี้ หาอาหารเลี้ยงชีพ

ได้แก่ปู ปลา และหอยต่าง ๆ เศษอาหารอย่างอื่นอาจเน่าเปื่อยผุพังไปตามกาลเวลา แต่เปลือกหอยยังคงทนอยู่จนบัดนี้ และในอดีตเขาลูกนี้คงจะอยู่ใกล้ทะเลมาก เพราะมีหลักฐานยืนยันว่าเคยขุดพบสมอเรือโบราณในทุ่งนาบริเวณใกล้ ๆ เขาลูกนี้

อีกด้านหนึ่งมีหินย้อยรูปแปลก ๆ สวยงาม พื้นถ้ำชื้นแฉะและลื่น ค่อนข้างมืดมีค้างคาวบินออกพื้พับ มีหินย้อยน้อยใหญ่สวยงามระยิบระยับเมื่อส่องแสงไฟไปกระทบ บางแห่งเป็นซอกใหญ่คล้ายกระเช้าดอกไม้มีสายระโยงระยางน่าชม ส่วนสำคัญอันเป็นสัญลักษณ์ของถ้ำคือ มีต้นมะขามเก่าแก่และใหญ่บนลานหินชานถ้ำริมหน้าผา

ถ้ำที่หก ชื่อ “ถ้ำพระนอน”

ถ้ำพระนอน อยู่เชิงเขาระดับพื้นดิน ด้านซ้ายของถ้ำพระ ทางเข้าเป็นเว้าผา หลบเข้าเป็นซอกไม่กว้าง ปูพื้นเรียบ มีพระพุทธรูปไสยาสน์อยู่ด้านผนังขวามือ ต่อจากพระเข้าไปลึกมีบันไดลงไประหว่างในช่องคดเคี้ยวหลายตอนตามหลืบหิน เดินไปจนสุดถ้ำมีบริเวณกว้าง ว่ากันว่าเป็นสถานที่พวกแขกเรือแตกพำนักอยู่แต่ครั้งโบราณ หลักฐานมีปรากฏอยู่คือ มีโครงกระดูกไม้ยาวใหญ่ มีร่องรอยการก่อสร้างพระพุทธรูปไสยาสน์องค์นี้ แต่ครั้งนั้นยังสร้างไม่เสร็จ จึงทิ้งร้างมา จนถึงสมัยท่านพระครูนิมิตร เจ้าอาวาสปัจจุบัน ท่านได้บูรณะสร้างต่อจนสำเร็จ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นที่สักการบูชามาจนทุกวันนี้ บางตอนภายในถ้ำมีแท่นหินหน้าราบกว้างสำหรับนั่งพักผ่อน

ถ้ำที่เจ็ด ชื่อ “ถ้ำกระดุก”

ถ้ำกระดุก อยู่ตอนในด้านขวามือของถ้ำพระไปประมาณ ๔๐ เมตร ระดับถ้ำอยู่เหนือพื้นดินเล็กน้อย เป็นถ้ำเล็ก ๆ มีแสงสว่างสลัว ตามชื่อถ้ำแล้วคิดว่าคงมีสภาพเยือกเย็นและวังเวงใจ เพราะภายในถ้ำแต่เดิมมีกองกระดุกส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์โบราณอยู่มากมาย และมีหม้อดินใส่กระดุกตั้งเรียงรายหลายใบ กระดุกเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า เป็นกระดุกคนโบราณที่มีร่างกายใหญ่โตกว่ามนุษย์ปัจจุบัน เป็นของพวกแขกเรือแตกมาพัก เพราะแต่ละชิ้นแล้วใหญ่โตมาก ปัจจุบันเก็บรวบรวมไว้มิดชิด ภายในถ้ำมีภาพปั้นพระฤๅษี

ถ้ำที่แปด ชื่อ ถ้ำน้ำ

ถ้ำน้ำ อยู่ต่อถ้ำกระดุกไปเล็กน้อย เป็นถ้ำขนาดเล็กและแคบ มีก้อนหินใหญ่น้อยอยู่เกาะก้นบ้นเพดานและผนัง ภายในมีแสงสว่างน้อย ซอกหลืบบางตอนคล้ายห้องเล็กๆ มีอยู่ทั่วไป อากาศภายในถ้ำอับและชื้น ตามพื้นชื้นแฉะด้วยมีสายน้ำไหลเป็นทาง ๆ โดย

เฉพาะในฤดูฝนภายในถ้ำจะมีน้ำท่วมเจิ่งนองตลอดฤดู ฤดูแล้งพื้นดินชั้น ๆ ถ้ำนี้มีผู้เข้าชม
น้อย เพราะสภาพในถ้ำมืดทึบเยือกเย็น มีช่องเล็กชอนน้อยหลายแห่ง เหมาะสำหรับเป็น
ที่อาศัยของสัตว์ประเภทเลื้อยคลานหลายชนิด

นอกจากนี้ยังมีถ้ำอื่น ๆ ภายในเขาสูงนี้อีก แต่ยังไม่มีการสำรวจหรือจัดเป็นสถานที่
เที่ยว

เขาปิยะलग्नสูงประมาณ ๑๐๐ เมตรเศษ สันฐานเป็นรูปกลมรีคล้ายไข่วางใน
ระดับนอน มีถนนรถเดินได้โดยรอบเชิงเขายาวประมาณ ๑๐๐—๒๐๐ เมตร ภายใน
ภูเขามีถ้ำหลายถ้ำดังกล่าวแล้ว นอกถ้ำเป็นหน้าผาชันมีโพรงของแต่ละถ้ำออกสู่หน้าผา
หลายช่อง ช่องสูงสุดสูงจากระดับพื้นดินถึง ๔๐ เมตร ทุกช่องมีลูกกรงกันอยู่แข็งแรง
บริเวณภายนอกเชิงเขาเป็นที่ตั้งวัด มีศาลาการเปรียญ ภูมิสงฆ์หลายหลังทั้งบนพื้นและ
บนไหล่เขา

พระพุทธรูปในถ้ำคูหาสวรรค์ จังหวัดพัทลุง

ถ้ำคูหาสวรรค์

ถ้ำคูหาสวรรค์ เป็นถ้ำโบราณสวยงามถ้ำหนึ่ง ตั้งอยู่บนเทือกเขาคูหาสวรรค์ ชาวบ้านเรียกว่า เขาหัวแตก ในบริเวณวัดคูหาสวรรค์ซึ่งเป็นวัดสำคัญคู่บ้านคู่เมือง ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ห่างจากสถานีรถไฟพัทลุงไปทางตะวันตกเล็กน้อย

การเดินทางไปชมถ้ำคูหาสวรรค์ไปได้ทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟสายใต้ ทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านหลายจังหวัดสำคัญๆ ถึงจังหวัดพังงา ข้ามเขานางหงส์ ผ่านจังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง ขึ้นเขาพับผ้าที่สวงามจนถึงจังหวัดพัทลุง ระยะทางประมาณ ๑,๑๘๓ กิโลเมตร ใช้เวลาราว ๒ วัน

ทางรถไฟสายใต้มีทั้งรถด่วนและรถเร็ว เป็นทางที่ไปใกล้กว่าทางรถยนต์ จากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) หรือสถานีบางกอกน้อย (สายใต้) ถึงจังหวัดพัทลุง ระยะทางประมาณ ๕๖๒ กิโลเมตร ใช้เวลาราว ๑๗ ชั่วโมง

พัทลุงเป็นเมืองอยู่ในสถานที่สวยงาม ทิวทัศน์รอบด้านเป็นภูเขา จากสถานีรถไฟ
ขึ้นรถสามล้อไปวัดคูหาสวรรค์เพียงไม่กี่นาทีถึงเชิงเขาคูหาสวรรค์ หรือเขาหัวแตก มี
ทางขึ้นถึงวัด ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของวัดมีถ้ำคูหาสวรรค์ ถึงบริเวณวัดทางตะวันออก
มีทางขึ้นไปไหล่เขาเป็นขั้น ๆ ทางตะวันตก ถ้ำคูหาสวรรค์เป็นถ้ำกว้างภายในเป็นรูป
กรวยสูงขึ้นไป มีแสงสว่างส่องเข้ามาเห็นสิ่งของภายในได้ชัดเจน มีหินงอกหินย้อยพอ
สมควร มีพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่เป็นประธานหนึ่งองค์ และพระพุทธรูปประทับนั่ง
องค์ใหญ่หนึ่งองค์ พร้อมด้วยพระพุทธรูปใหญ่น้อยห้อมล้อมรอบผนังถ้ำรวม ๓๗ องค์ ใน
กลุ่มพระพุทธรูปมีต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองคำใหญ่ อีกด้านหนึ่งมีพระเจดีย์องค์เล็ก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน และสมเด็จพระ-
นางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เคยเสด็จประพาสถ้ำคูหาสวรรค์ และได้ทรงจารึกพระปรมา-
ภิไธยย่อทุกพระองค์ ไว้บนผนังหินก้อนใหญ่ที่ปากถ้ำ จารึกเรียงกันตามลำดับ ดังนี้

จ.ป.ร. ร.ศ. ๑๐๘

ป.ป.ร. ๒๕/๑๐/๒๔๗๑

ภ.ป.ร. ๑๗/๓/๒๕๐๒

และ บ.ส. อันเป็นพระนามย่อของสมเด็จพระนครสวรรค์วรพินิต

ต่อจากถ้ำคูหาสวรรค์ขึ้นไปตามบันไดไหล่เขาสูงจนถึงชั้นสูงสุดมีบริเวณกว้างร่มรื่น
เย็นสบาย มีพระพุทธรูปบาทจำลองและหอระฆังตั้งอยู่กลางบริเวณ อากาศบนยอดเขาเย็น
สบาย เห็นทิวทัศน์สวยงาม เบื้องล่างเป็นบริเวณตัวเมืองพัทลุงมองไกลออกไปเห็นทะเล-
สาบลำปำ (ทะเลสาบน้ำจืด) อันเป็นสถานที่ตากอากาศอีกแห่งหนึ่งของพัทลุง อยู่ห่าง
จากเมืองประมาณ ๘ กิโลเมตร ภายในบริเวณทะเลสาบมีเกาะเล็กเกาะน้อยเรียงราย ฝั่ง
ทะเลตะวันออกเป็นเขตอำเภอสตงพระของจังหวัดสงขลา

นิยายปรัมปราคู่กับถ้ำคูหาสวรรค์ซึ่งเล่าสืบต่อกันมาจนปัจจุบันมีหลายเรื่อง อาทิ
มีสองตายายชื่อ ตาสามโมและยายเพชร อาศัยอยู่ตำบลปละท่า ทางตะวันตกของทะเลสาบ
ตาสามโมเป็นหมอแผนานายกองช้าง จับและเลี้ยงช้างแล้วส่งเจ้าพระยากองทองเจ้าเมือง
พัทลุงสมัยนั้น

ต่อมาสองตายายได้เด็กชายคนหนึ่งจากป่าไผ่เสียดียง เรียกว่า กุมาร และต่อมาใน
ไม่ช้า ได้เด็กหญิงอีกคนหนึ่งจากป่าไผ่ตง ชื่อเด็กว่า นางเลียดขาว
เมื่อเด็กทั้งสองเจริญวัยขึ้น ได้ยุยงกันเป็นสามิภรรยา กัน และได้เป็นนายกองช้างแทน
ตายาย

กุมารได้ชื่อว่า พระยา कुमार สองสามิภรรยาเป็นผู้มีใจบุญชอบสร้างกุศลต่าง ๆ
สร้างพระพุทธรูปและพระพุทธรูปหิ้งค์ไว้ที่เมืองตังและสร้างหลายวัดในพัทลุง

ต่อมาครั้งหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินกรุงสุโขทัยทรงทราบข่าวว่า นางเลียดขาวมีรูปโฉม
สวยงามมาก จึงโปรดให้อำมาตย์คนสนิทขึ้นผู้ใหญ่กับภรรยามารับนางเลียดขาวเพื่อจะทรง
เลี้ยงดูเป็นพระมเหสี แต่นางเลียดขาวมีกรรมจากพระยา कुमारติดมาด้วย ฉะนั้นพระองค์
จึงไม่โปรดแต่งตั้งประการใด

ภายหลังนางเลียดขาวได้คลอดบุตรเป็นกุมารแล้วได้ทรงขอไว้เป็นพระราชบุตรบุญ-
ธรรม และได้ส่งนางเลียดขาวกลับไปอยู่กับพระยา कुमारที่พัทลุงตามเดิม

กล่าวกันว่ากระดูกของตาสามโมและยายเพชรนั้น พระยา कुमारได้นำบรรจุไว้ใน
พระพุทธรูปปูนปั้นในถ้ำคูหาสวรรค์

ถ้ำมัลย์

ถ้ำมัลย์ เป็นถ้ำสวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัดพัทลุง เป็นถ้ำที่เพิ่งค้นพบใหม่เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖ โดยพระธุดงค์ชื่อ พระมัลย์ ได้มาอาศัยอยู่ครั้งหนึ่ง ต่อมาถ้ำนี้จึงได้ชื่อว่า ถ้ำมัลย์ อยู่ในเทือกเขาเดียวกับเขากทะเล ห่างจากตัวเมืองพัทลุงไปทางทิศเหนือตามทางรถไฟประมาณ ๒ กิโลเมตร

จากเมืองเดินไปทางทิศเหนือในแนวทางรถไฟถึงปลายเทือกเขากทะเลด้านเหนือถึงเชิงเขาเดินขึ้นเนินไปเล็กน้อยถึงปากถ้ำ ซึ่งมีถ้ำอยู่สี่ระดับต่ำลงไปใต้ภูเขา ภายในถ้ำเป็นห้องกว้างห้องแคบติดต่อกัน มีหินงอกหินย้อยในรูปลักษณะแปลก ๆ ห้องหนึ่งเพดานโค้งกลมกว้าง มีหินย้อยลงมาจดพื้นคล้ายเสาหลายแห่งสวยงามคล้ายเวทีละคร มียกพื้นเล็กน้อย หินงอกขึ้นเป็นเสาใหญ่เตี้ยและสูง สีขาวนวล เพดานและผนังส่วนมากเป็นพื้นเรียบมีจุดและเส้นดำอยู่เป็นระยะคล้ายดวงดาว เดินลงไปในระดับต่ำถึงห้องอื่น ๆ ยิ่งวิจิตรพิสดารมาก ตอนหนึ่งห้องกว้างมีหินย้อย ทั้งยาวและสั้นปลายแหลมไม่ถึงพื้นอยู่เรียงรายหลายสิบชั้น ด้านข้างย้อยเป็นเสาด้านใด ส่วนตอนกลางมีแอ่งขังน้ำอยู่ติดต่อกัน โดยมีสะพานหินธรรมชาติเดินถึงกัน ในผิวน้ำมีหินงอกขึ้นหลายรูปหลายแบบ เป็นเสาเป็นคล้ายรูปเจดีย์เรียว มีสูงตั้งแต่ ๑—๒ เมตร บางตอนคล้ายฐานบัวลอยอยู่กลางน้ำ บางก้อนเป็นคล้ายรูปสัตว์หมอบอยู่หลายแห่ง แล้วแต่ผู้ดูจะสร้างจินตนาการให้เป็นรูปใด อากาศภายในค่อนข้างที่บเล็กน้อย ทุกห้องต้องใช้แสงไฟตะเกียงเดินนำทาง ยิ่งลงไปลึกความสวยงามวิจิตรเพิ่มมากขึ้น

ผนังหินย้อยข้างผนังด้านหนึ่งเป็นที่อาศัยของงูมีลักษณะเป็นงูเผือก ถือกันว่าเป็นงูเจ้าถ้ำไม่ทำอันตรายผู้ใด เทียวเลื้อยพันผ่านทั่วไปตามธรรมชาติของงูที่ชอบอาศัยอยู่ตามพื้นชื้น ๆ เย็น ๆ คล้ายงูจงอางแต่มีขนาดเล็กกว่า ผู้เข้าชมถ้ำจะได้เห็นใกล้ชิด โดยธรรมดาแล้วไม่มีใครทำอันตรายมัน มันก็ไม่กัดตอบ เดินอยู่ในที่มืดเงียบ ๆ ต่อเมื่อมีผู้เข้าชมถ้ำและมีแสงสว่างมาด้วย งูมันก็ออกเลื้อยไป ๆ มา ๆ แลวนั้น ไม่ทำอันตรายใคร

ธำคูลหำภิมุข

ธำคูลหำภิมุข ตั้งอยู่บนไหล่เขำบริเวณวัดคูลหำภิมุข หรือขำวพื้นเมืองเรียกขำว่า วัดหน้าถ้ำหรือวัดถ้ำ อยู่ใต้ำบลหน้าถ้ำ อำเภอมืองยะล่ำ จังหวัดยะล่ำ ห่างจำกตัวเมืองไปท่ำงทิศตะวันตกประมาณ ๘ กิโลเมตร

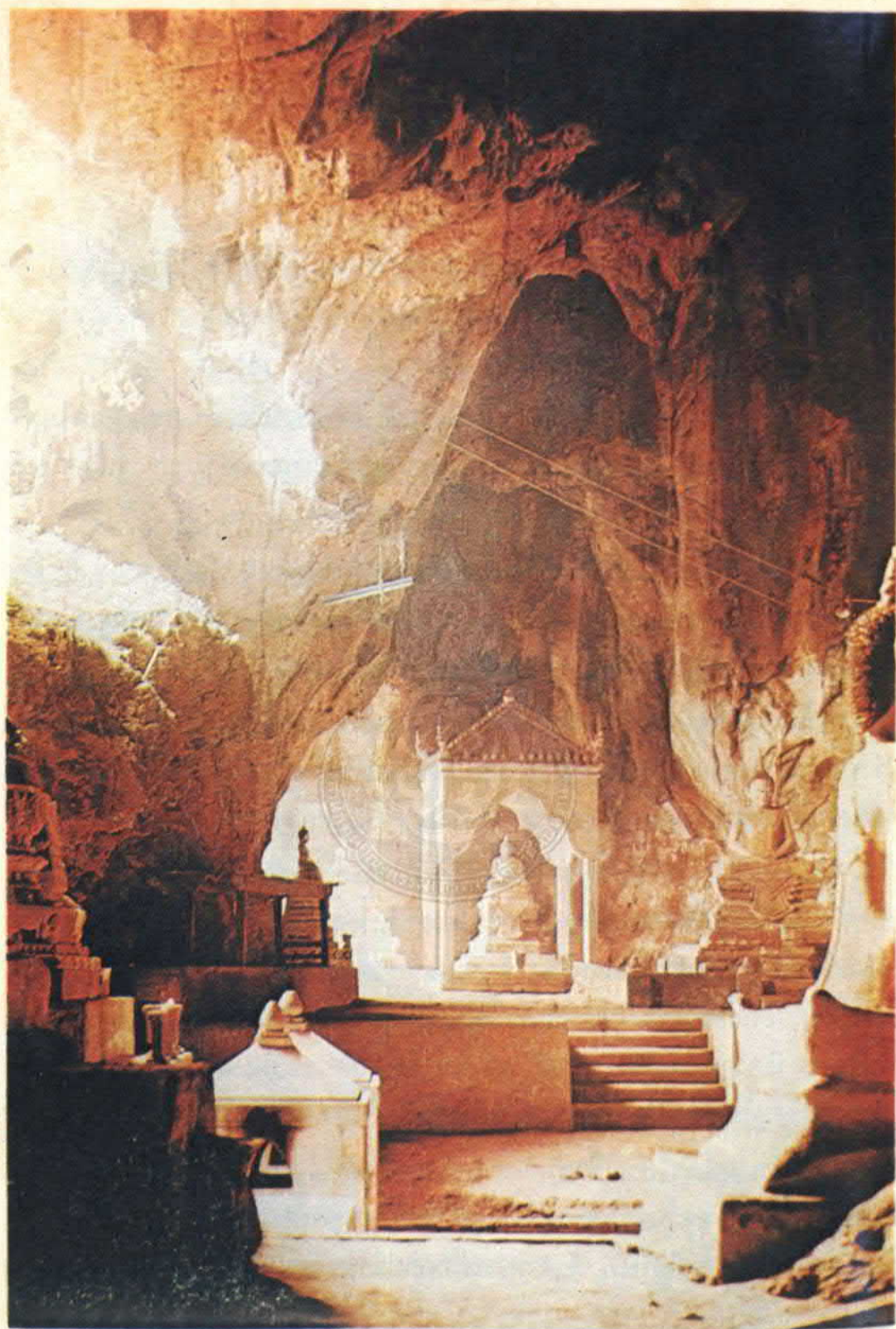
การเดินท่ำงไปชมธำคูลหำภิมุข จังหวัดยะล่ำ โดยท่ำงรถยนต์ จำกกรุงเทพมหานคร ไปต่ำมท่ำงหลวงหมำยเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) ผ่านหล่ำยจังหวัด จนถึงจังหวัดยะล่ำ เป็นระยะท่ำงประมาณ ๑,๔๖๖ กิโลเมตร ใช้เวล่ำ ๒-๓ วัน

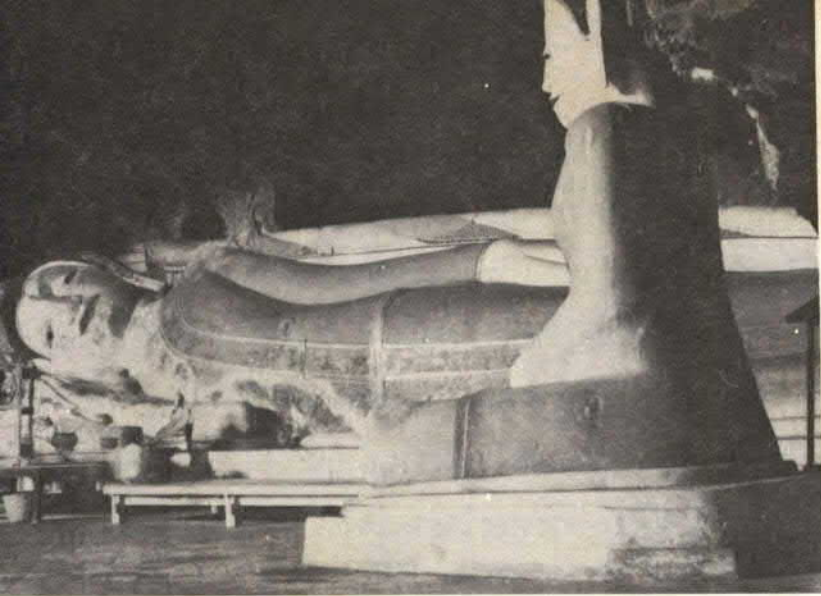
ท่ำงที่สะดวกและใกล้กว่ำคือ ท่ำงรถไฟจำกสถำนักรุงเทพฯ (หัวล่ำโพง) โดยรถด่วนหรือรถเร็วจำกสถำนัธนบุรี (บ้ำงกอกน้อย) ถึงจังหวัดยะล่ำระยะท่ำง ๑,๐๕๕ กิโลเมตร ทั้งสองส่ำยใช้เวล่ำส่ำยละประมาณ ๒๑ ชั่วโมง

การไปชมธำคูลหำภิมุข โดยท่ำงรถยนต์จำกตัวเมืองยะล่ำไปต่ำมท่ำงทิศตะวันตกต่ำมท่ำงส่ำยยะล่ำ-ยะหำประมาณ ๘ กิโลเมตร มีถนนแยกเข้าไปถึงภำยในบริเวณวัดคูลหำภิมุขสถำนที่กว่ำงขำวร่มเย็น ด้วยสวนมะพร้าวและต้นไม้ใหญ่หล่ำยชนิด

เดินผ่านลำนไปข้ำมลำธำรหน้าถ้ำเชิงเขำ สถำนที่ร่มเย็นมีม้ำนังพักผ่อนขำวเป็นระยะ เดินขึ้นบันไดคอนกรีตสูงไปต่ำมไหล่เขำประมาณ ๕๐ เมตรเศษ ถึงปากถ้ำหน้าผำมีรูปปั้นปูนพญำยักษ์ตนหนึ่งใหญ่ขนำดสองเท่ำคนธรรมด่ำ หน้าดำถมิ่งทิ่งแยก-เขี้ยวโง้ง ยืนถือกระบองใหญ่บนยอดมีหัวกะโหลกคนครอบอยู่ เส้นผมหยิกเป็นขอดเต็มศีรษะ มีเครำดครอบค้ำง นุ่งผ้ำโสร่งล่ำยเลื่อ ไม่สวมเลื่อ มีเครื่องประดับต้นเขำและข้อมือ มีงูใหญ่ซึ่งภำคได้เรียกขำว่า บองหล่ำ พันรอบคอและกำล้งแผ่พังพำน

เดินผ่านยักษ์เข้าไปในเว้งถ้ำ ดำนซ้ายมือเป็นทีโล่งเห็นทิวทัศน์ได้ไกล ๆ ดำนขวำมือที่ผนังประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งมำรวิชัยเรียงร่ำยตลอดผนัง เดินขึ้นระดับสูงเล็กน้อยเข้าสู่ถ้ำกว่ำงภำยใน มีแสงสว่างมำจำกปล่องผนังริมซ้ายมือ เห็นสิ่งก่อสร้างเช่น พระเจดีย์ มณฑป และพระพุทธรูปขำงต่ำง ๆ ได้ชัดเจน ทั้งที่ดังลอยและดังใน

พระพุทธรูปไสยาสน์ในถ้ำคูหาภิมุข

ยักษ์ปากถ้ำคูหาภิมุข

มณฑป กลางพื้นที่ปูกระเบื้อง มีโถ๊ะและเก้าอี้นั่งพักผ่อนสองสามกลุ่ม อากาศเย็นพอสมควร ไม่อับ มีลมโชยมาทางปากช่องริมผนังตลอดเวลา

ปูชนียวัตถุสำคัญอันเป็นของคู่กับถ้ำมาแต่ครั้งโบราณ คือ นอกจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ แล้ว ยังมีพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์ใหญ่ อยู่ซิดผนังด้านใน พระพุทธรูปไสยาสน์องค์นี้ พุทธลักษณะสวยงาม กล่าวกันว่าสร้างด้วยไม้ไผ่ขัดสานเป็นโครงภายในแล้วก่อทับด้วยดินดิบภายนอก และฉาบปูนผสมทรายอีกชั้นหนึ่ง องค์พระขนาดยาวจากพระเศียรถึงพระบาท ๒๕.๓๗ เมตร (๑๒ วาเศษ) รอบองค์ใหญ่ ๑๑.๕๓ เมตร พุทธศิลปะสมัยศรีวิชัย ทรวดทรงงดงาม เชื่อกันว่าแต่เดิมเป็นรูปพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ เพราะมีรูปนาคแผ่พังพานปรกเศียร ต่อมามีการดัดแปลงแก้ไขเป็นพระพุทธรูปไสยาสน์ ส่วนนาคบนพระเศียรมิได้แก้ไขอย่างใดคงเป็นรูปเดิม

พุทธศาสนิกชนไทยทางภาคใต้นับถือกันว่า เป็นปูชนียวัตถุสำคัญ ๑ ใน ๓ อย่างของดินแดนภาคใต้อันได้แก่ พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช พระบรมธาตุไชยา สุราษฎร์ธานี และพระพุทธรูปไสยาสน์ วัดหน้าถ้ำ ยะลา

ตำนานการสร้างพระพุทธรูปไสยาสน์องค์นี้ว่าเมื่อครั้งสมัยกรุงศรีวิชัยรุ่งเรือง (ปาเล็มบัง) ราว พ.ศ. ๑๓๐๐—๑๔๐๐ พระเจ้ากรุงศรีวิชัยได้สร้างขึ้นพร้อมกับพระพุทธรูปปางมารวิชัยทางเหนือพระเศียรและปลายพระบาทพระพุทธรูปไสยาสน์

บางกระแสว่า เมื่อครั้งมีการสร้างพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราชนั้น มีเจ้าเมืองฝ่ายใต้หลายเมืองเดินทางไปร่วมชุมนุมสร้างพระบรมธาตุ มีอยู่กลุ่มหนึ่งเดินทางไปไม่ทันสร้าง คือเจ้าเมืองปัตตานี เมืองกลันตัน เมืองปาหัง และเมืองไทรบุรี ตอนเดินทางกลับระหว่างทางได้แวะพักแถวบริเวณเชิงเขาที่มีถ้ำอยู่แห่งหนึ่ง จึงพำนักอยู่ชั่วคราวด้วยความศรัทธาได้ร่วมกันสร้างถาวรวัตถุและพระพุทธรูปไว้เคารพสักการะแทนการสร้างพระบรมธาตุ คือได้สร้างพระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ไว้ในถ้ำบนเขาพร้อมด้วยสร้างพระพุทธรูปปางมารวิชัยไว้ทางเบื้องพระเศียร พระพุทธรูปไสยาสน์องค์หนึ่ง และทางเบื้องปลายพระบาทพระพุทธรูปไสยาสน์อีกองค์หนึ่ง

วัดคูหาภิมุขหรือวัดหน้าถ้ำนี้ นอกจากเป็นปูชนียสถานและสถานที่สำหรับการท่องเที่ยวแล้ว ในสมัยก่อนครั้งหนึ่งทางราชการเคยใช้เป็นสถานที่กระทำพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการต่อหน้าพระพักตร์พระพุทธรูปไสยาสน์องค์นี้ ต่อมาเปลี่ยนไปกระทำพิธีกันที่ศาลากลางจังหวัด และบัดนี้ได้ยกเลิกพิธีนี้แล้ว

ถ้ำมืด อยู่ต่อจากถ้ำพระพุทธรูปไสยาสน์ เป็นถ้ำที่มีสัญลักษณ์ของตัวเองถ้ำหนึ่ง ปากถ้ำตอนบนเป็นผนังหินหน้าราบเนื้อที่กว้างขวาง มีพระปรมาภิไธยย่อ ป.ป.ร. ๒๔๗๑ ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ซึ่งเคยเสด็จประพาสมาแล้วครั้งหนึ่ง

ภายในถ้ำไม่ลึกกว้างขวางนัก มีตมมากต้องใช้แสงไฟช่วยส่องทางและชมความวิจิตรภายในมีหินย้อยหินงอกพอสมควร มีช่องเข้าได้หลายทางตามหลืบเข้าไปลึกและทางคดเคี้ยว กลางถ้ำตอนหนึ่งมีสระน้ำใสสะอาด เรียกว่า สระแก้ว ชาวบ้านนับถือว่าเป็นน้ำมนต์อันศักดิ์สิทธิ์

ถ้ำศิลปะ อยู่ต่อจากถ้ำพระพุทธรูปไสยาสน์ โดยทางเดินเลียบเชิงเขาไปประมาณ ๒ กิโลเมตร มีทางขึ้นถ้ำ เป็นถ้ำเล็ก นอกจากมีหินย้อยหินงอกเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้ว ยังมีสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งคือ ภาพเขียนด้วยสีบนผนังถ้ำ เป็นภาพพระพุทธรูปพร้อมด้วยพระสาวกบริวารนั่งประนมมืออยู่ข้าง ๆ ภาพสีสดสวยงาม ศิลปะโบราณประมาณพุทธ ศตวรรษที่ ๑๙—๒๐ ปัจจุบันยังคงสมบูรณ์ชัดเจน

๒๒๕

	หน้า	หน้า
กันดัระ	๑๓๓ ดักโยฮัน อัลเบิร์ต รีเยนต์	๖๐
เกาะโครา	๑๕๔ ตลาดข้างเผือก	๑๓๑
เกาะนมสาว	๑๕๔ ถ้ากระดูก	๒๑๙
เกาะพีพีเล (เกาะไวกิงส์)	๑๙๖ ถ้ากลองเพล	๑๔๙
เกาะลิเมา (เสือ)	๑๙๖ ถ้ากินนร	๒๖
เกาะลัดกุด	๑๕๔ ถ้าภูฎาว	๑๖๘, ๑๗๒
โก่งกาง, ต้นไม้	๒๑๔ ถ้าแก่งละว้า (ถ้าละว้า)	๘๖
ขุนนัยนาปยา	๒๑๗ ถ้าแก้ว	๑๑๕
เขาจอมพล (เขากลางเมือง)	๔๖ ถ้าไก่หล่น (ถ้าไก่ฟ้า) ๑๖๒, ๑๖๔, ๑๖๗	
เขาค้าง	๑๖๓, ๑๗๒ ถ้าขุนไกร	๘๓
เขาไผ่ดำ	๑๖ ถ้าชาหยั่ง	๑๙๓
เขาภูเมียง	๔๓ ถ้าขุนโจร	๖
เขาสามร้อยยอด	๑๕๒, ๑๕๔ ถ้าเขาเกรียบ	๑๘๑, ๑๘๔
เขาสวรรณบรรพต	๒๓ ถ้าเขาภู	๔๒
จเรน้อย	๑๒๗ ถ้าเขาเงิน (ถ้าเขาเงิน)	๑๘๐, ๑๘๑
จอกหิน	๔๔ ถ้าเขาช่องพราน	๕๕
จอมบึง	๔๗ ถ้าเขาตะพาน	๑๐๙
เจ้าพ่อเขาดก	๓๒ ถ้าเขานมสาว	๑๗๒, ๑๗๕
เจ้าหลวงคำแดง	๑๓๓ ถ้าเขานันไดอิฐ	๕๙
ช่องประตุมหา	๑๒๗ ถ้าเขาบิน	๔๙
ช่องมหาสนุก	๖๕ ถ้าเขาปฐวี	๑๐๖, ๒๑๗
คอยหลวง (คอยอ่างสละ)	๑๓๒ ถ้าเขาปิ่น	๒๑๕

	หน้า		หน้า
ถ้าเขาพญาพายเรือ	๑๑๒	ถ้าหน้าผุด	๒๐๘
ถ้าเขาแรง	๕๓	ถ้าบ่อยา	๓๗
ถ้าเขาวง	๓	ถ้าบ่อน้ำทิพย์	๑๒๔
ถ้าเขาหลวง	๕๕	ถ้าโบสถ์	๕
ถ้าค้างคาว	๕๔	ถ้าประทุน	๒๓
ถ้าคูหาภิมุข	๒๒๕	ถ้าปลา (ถ้าห้วยผา)	๑๓๙
ถ้าคูหาศรีรัตนาลัย	๑๒	ถ้าป้อมถ้าปลา	๑๓๖
ถ้าคูหาสวรรค์	๒๒๑	ถ้าผาตูบ	๑๒๒
ถ้าจอมพล	๔๖	ถ้าผาไท	๑๒๖
ถ้าจำปา (ถ้าเสวย)	๒๑๘	ถ้าผานางคอย	๑๑๖
ถ้าเจดีย์	๒๑๗	ถ้าผาปู่	๑๔๕
ถ้าชาละวัน	๔, ๒๗	ถ้าผาพวง	๑๔๓
ถ้าช้าง	๖	ถ้าพญานาค	๔, ๑๑๘, ๑๑๓, ๑๒๓
ถ้าเชียงดาว	๑๓๐	ถ้าพระ	๑๙๔, ๒๑๖
ถ้าดาวดิงส์	๙๒	ถ้าพระขยาง	๑๙๑
ถ้าดินเขียว	๑๔๖	ถ้าพระจันทร์	๖๐
ถ้าเทียน	๑๒	ถ้าพระธรรมทัศน์	๒๐
ถ้าไทร	๖, ๑๕๒, ๑๕๘, ๑๖๐	ถ้าพระธาตุ (ถ้าดูลิตเทวัญ)	๑๐๒
ถ้าธารลอดน้อย—ถ้าธารลอดใหญ่	๙๖	ถ้าพระนอน	๕๔, ๒๑๙
ถ้านาค	๒๑๔	ถ้าพระโพธิสัตว์ (ถ้าพระงาม)	๑๖
ถ้านารายณ์	๑๓	ถ้าพระยานคร	๑๕๒
ถ่าน้ำขำ	๒๑๐, ๒๑	ถ้าพหลโยธิน (ถ้าหับหมี่)	๗๐
ถ่าน้ำมนต์	๑๑๔, ๒๓	ถ้าพุทธสุโสทองวิมานแก้ว	๑๔
ถ่าน้ำทิพย์	๑๗๖	(ถ้าเขาน้อย)	

	หน้า		หน้า
ถ้าพุ่งข้าง	๒๐๕	ถ้าวิมานจักรี	๓๐
ถ้าพู่พระ	๗๖	ถ้าศรีวิไล	๙
ถ้าเพชร	๗	ถ้าศิลปะ	๒๒๘
ถ้าเพลินจิต	๑๗๖, ๑๗๘	ถ้าสวรรค์	๑๗๓
ถ้ามหาสนุก	๓๒	ถ้าสังกัจจายณ์	๑๔๗
ถ้ามะเกลือ (ถ้าเขาปูน)	๖๖	ถ้าสามมิตร	๖
ถ้ามังกรทอง	๖๒	ถ้าสาริกา	๕๑
ถ้ามาลัย	๒๒๔	ถ้าสุวรรณคูหา	๑๙๘
ถ้ามีด	๒๒๘	ถ้าหอยโข่ง (ถ้ามะขาม)	๒๑๘
ถ้าย่อง	๑๗๐	ถ้าไธไธ	๑๘๗, ๑๘๘
ถ้ายา	๗	ทะเลเขียะ	๑๙๐
ถ้าเย็น	๕๓	ท้าวฟองปุด	๑๒๐
ถ้าร้อน	๕๓	ท้าวลิ้นก่าน	๑๒๗
ถ้าระมิง	๒๙	เท้ง	๖๓
ถ้ารับร้อ	๑๘๗	น้ำตกไตรตรึงส์	๑๐๐
ถ้าฤาษี	๔๓	บองหลา	๒๐๐
ถ้าฤาษีสมบัติ (ถ้าฤาษีสมบัติ พัฒนาการ)	๓๔	บ่อน้ำทิพย์	๑๒๕
ถ้าฤาษีสวรรค์	๒๐๓	บ่อพรานล้างเนื้อ	๒๖, ๒๙
ถ้าล่องลม (ถ้าโกบ)	๒๑๘	ป่าเขาใหญ่	๑๔๔
ถ้าลอด	๒๑๑	ปู่เจ้าเขาปิ่นะ อชฌางค์	๒๑๗
ถ้าละคร	๕	พญามือเหล็ก (หนานข้อมือเหล็ก)	๑๒๗
ถ้าวง	๑๗๐	พระเจ้าทรงธรรม	๒๓
ถ้าวังตะเคียน (ถ้าไทรย้อย)	๗๘	พระพุทธบรรพตนิมิต	๑๕๑
		พระพุทธสุโขทัย	๑๔

	หน้า	หน้า
พระภิกษุขวัญ พันธะโก	๑๔ สระแก้ว	๒๒๘
พระภิกษุคล้า	๑๗ แสม, ต้นไม้	๒๑๔
พระภิกษุคำ ดันติโกวิท	๑๗ ห้องกุญชร	๙๕
พระภิกษุณรงค์ อโสโก	๑๗, ๒๐ ห้องโคมระย้า	๙๔
พระยาเพชรรัตนสงคราม	๓๒ ห้องเจดีย์	๙๔
พระศรีอารียะ	๑๕ ห้องชายสไบ	๙๕
พระสังกัจจายณ์	๑๔๗ ห้องนิทรา	๑๑๔
พระอาจารย์น้อม	๑๐ ห้องคนตรี	๙๐
พรานบุญ	๒๙ ห้องตุ๊ก	๖๐
พ่อหลวงพรหม	๔๐ ห้องท้องพระโรง	๘๙
พุทฺธิกวาง หรือ น้ำตกโพธิสัตว์	๒๒ ห้องบัลลังก์	๙๐
มวกผา	๕๓ ห้องปรางค์	๙๔
ฤาษีสมาธิคุปต์	๔๓ ห้องสงฆ์สนาน	๙๐
ลานนางครวญ	๑๑๗ ทางปลา	๘๙
ลานมะเกลือ	๑๒ หินนางคอย	๑๑๙
ลำกะพร้าว	๑๐๐ หินพระพุทธรเจ้า	๔๐
ลำพู, ต้นไม้	๒๑๔ หินแม่พระ	๔๐
วนอุทยานออบหลวง	๑๔๐ หินสามพี่น้อง	๔๐
วัดเขาวงกตจุฬาราม	๔ หินทิ้ง	๓๓
วัดเทพนิมิตทรงธรรม	๓๗ อ่าวพระนาง (อ่าวนาง)	๑๙๕
วิจิตรคูหา	๕๙ อินทร์เลา	๑๓๕
สนเกลียะ	๑๔๐ อรัญญานิ	๑๑๙

